

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อ
การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

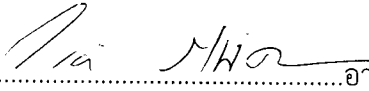
สุรศักดิ์ มีบัว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

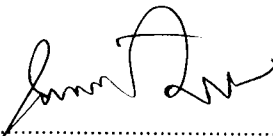
2558

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อ
การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
สุรศักดิ์ มีบัว
คณะนิติศาสตร์

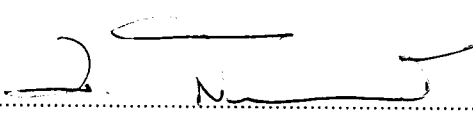
ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.วริยา ล้ำเลิศ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

รองศาสตราจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.พินัย ญ นคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วริยา ล้ำเลิศ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

ศาสตราจารย์..........คณบดี
(ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ)
กันยายน 2558

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
ชื่อผู้เขียน	นายสุรศักดิ์ มีบัว
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2558

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” ผู้เขียนได้ทำการศึกษาการกำหนดคำนิยาม การแบ่งขนาดของวิสาหกิจ หลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบ และบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของเกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

จากการศึกษา พบว่าในปัจจุบันคำนิยาม SMEs ของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ยังมีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ได้แก่ การแบ่งขนาดของวิสาหกิจซึ่งไม่มีการแยกคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะจากคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ทำให้คำนิยามทั้งสองส่วนซ้ำซ้อนกัน ส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาค เนื่องจากทำให้ผู้ประกอบการ SMEs และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สามารถขอรับการส่งเสริมได้ในสัดส่วนเดียวกัน ทั้งๆ ที่การประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) นั้นมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจการมากมาย การกำหนดหลักเกณฑ์ของ SMEs ที่ยึดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรในทุกประเภทกิจการทำให้ไม่มีความเหมาะสมและไม่สามารถสะท้อนความเป็น SMEs ได้อย่างเพียงพอ และคำนิยาม SMEs ที่กำหนดจำนวนการจ้างงานไว้ถึง 200 คน และกำหนดจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไว้ถึง 200 ล้านบาท เป็นการกำหนดขอบเขตกว้างหรือสูงมากเกินไป ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่ใช่วิธีการประกอบ SMEs แต่เป็นการประกอบธุรกิจของกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ซึ่งสามารถที่จะบริหารจัดการ และดูแลธุรกิจของตนได้เองอยู่แล้ว เนื่องจากมีศักยภาพสูงโดยภาครัฐไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแต่อย่างใด นอกจากนี้ บทบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs พบว่าไม่สามารถให้การช่วยเหลือวิสาหกิจดังกล่าวได้ตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากยังไม่มีรายละเอียดและครอบคลุมในทุกด้าน อีกทั้งยังไม่มีเอกภาพมากนัก เพราะจะมีลักษณะที่กระจัดกระจายและสอดแทรกในกฎหมายอื่น ทำให้อาจเกิดความสับสนและยากต่อการนำไปปฏิบัติ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่าประการแรก ควรบัญญัติคำนิยามคำว่าวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะเพื่อความสะดวกในการจัดทำนโยบายและจัดตั้งสำนักงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ให้มีความครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เห็นว่าควรมีลักษณะดังนี้ “การประกอบวิสาหกิจใดๆ ซึ่งมีจำนวนการจ้างงานในประเภทกิจการผลิตไม่เกิน 10 คน หรือมีจำนวนการจ้างงานในประเภท

กิจการค้าส่ง การค้าปลีก และกิจการให้บริการจำนวนไม่เกิน 5 คน ทั้งนี้ไม่ว่าการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวจะมีการจดทะเบียนการค้าไว้หรือไม่” ประการที่สอง สำหรับหลักเกณฑ์ของ SMEs นั้นเห็นว่ากิจการประเภทผลิตสินค้ายังคงใช้จำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเป็นตัวชี้วัดเหมือนเดิม แต่กิจการประเภทค้าส่ง ค้าปลีก และกิจการให้บริการควรยึดจำนวนการจ้างงาน และรายได้ที่เกิดขึ้นมาแทนหลักเกณฑ์มูลค่าสินทรัพย์ถาวร เพราะกิจการดังกล่าวมีลักษณะเป็นการค้า การให้บริการซึ่งแสวงหาผลกำไรเป็นสำคัญ และไม่ใช้ประเภทอุตสาหกรรมหนักซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตวัตถุดิบหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ประการที่สาม ควรลดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรลงมาเพื่อให้มีความเหมาะสมตามสัดส่วนของวิสาหกิจ และประการสุดท้าย ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทยให้มีความละเอียดและครอบคลุมในทุกด้านตั้งแต่การเริ่มต้นประกอบวิสาหกิจจนกระทั่งส่งเสริมให้ SMEs ก้าวสู่ระดับสากลหรือระดับนานาชาติต่อไป

ดังนั้น หากมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามที่คุณเขียนได้เสนอไปก็จะส่งผลทำให้มาตรการในการช่วยเหลือในทางปฏิบัติสามารถตอบสนองวิสาหกิจที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ต้องการส่งเสริมโดยการกำหนดนโยบายตลอดจนมาตรการด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ผู้ประกอบการรายย่อยหรือที่มีขนาดเล็กๆ และมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจที่ขนาดใหญ่ได้ ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) พัฒนาวิสาหกิจของตนให้มีความเข้มแข็ง เจริญเติบโตเป็นหน่วยธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ และสามารถสร้างเม็ดเงินตลอดจนมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยต่อไป

ABSTRACT

Title of Thesis	Legal Problems Relating to Definitions and Legislations Affecting Promotion of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs)
Author	Mr. Surasak Meebua
Degree	Master of Laws
Year	2015

This thesis entitled, “Legal problems Relating to Definitions and Legislations Affecting Promotion of Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs)” aims to study and to determine definitions and enterprise size classification, as well as rules, legal elements, also legislations affecting promotion of SMEs in Thailand in comparison with legislations of South Korea, Australia, Japan, and Singapore.

From this study, it is found that under the current Small and Medium Enterprises Promotion Act, B.E. 2543 (2000), the definition of ‘small and medium enterprises’ still has several problematic legal issues, including problem regarding enterprise size classification, which does not disaggregate micro enterprises. Particularly, under the definition of ‘small enterprises’, the Act provides overlapping definitions of those two terms, resulting in an unjust treatment between the two types of enterprises, as the operators of SMEs and those of micro enterprises will benefit from the promotion in the same proportion, despite the fact that micro enterprise operators have numerous limitations in operating their business. In making of rules on SMEs, if the legislature only relies on the numbers of jobs and value of fixed assets for all types of business, it will result in inappropriateness and insufficient reflection towards SMEs natures. Also, the definition of SMEs that means the enterprise with employees up to 200 persons and fixed assets valued up to 200 million Baht provides too broad definition and sets a high scope. In the author’s opinion, such classification does not reflect SMEs operations, but large-scaled investment groups or business groups who are capable to manage and operate their business by themselves, due to their high potentials without any support from state organs. Moreover, the provisions of law affecting the promotion of SMEs are unable to assist those enterprises according to the spirit of law, since they do not provide

details and do not cover all aspects of enterprises, as well as the fact that the provisions are not composed in unity with other provisions of law which are put in place in other legislations. These can create confusion and difficulties in law enforcement.

The results of this study show as follows: Firstly, the legislature should define the term of 'micro enterprises' particularly to facilitate preparation for policy and the establishment of an office empowered to render a support directly to micro enterprises in all aspects and should provide comprehensive definition of micro enterprises as "the operation of any enterprise with employees in a production line of not more than 10 persons or employees in wholesale, retail and service sectors of not more than 5 persons, regardless whether such enterprise has registered its business"; Secondly, regarding the criterions for SMEs, the author is in opinion that criterions on numbers of employees and fixed asset values should remain applied in manufacturing business; however for wholesale, retail, and service sectors, criterions on numbers of employees together with the generated incomes should be applied instead of fixed assets, as those types of enterprises are trading and service business that majorly seeks profits; Thirdly, the author suggests that numbers of employees and fixed asset value should be reduced in a reasonable proportion that fit each type of enterprise. Finally, the author recommends that the Act, which affects promotion of national SMEs should be amended to be well-rounded and to cover all aspects of enterprises, from the starting of the enterprises until the promotion of SMEs into global or international arenas.

Henceforth, if the Act is amended in line with the recommendations that the author proposed, it will give rise to a practical measure to solve issues of enterprises which truly face difficulties and need assistance, as well as serving the spirit of law of the Small and Medium Enterprises Promotion Act, B.E. 2543 (2000), that aims to promote small and medium-sized enterprises by stipulating policy and measures to provide benefits to individual enterprises or small enterprises, that is critically important for Thailand economy, in order to ensure competitiveness with big investors or large sized business groups, also to enhance micro enterprises to be more strengthened and to develop into large sized enterprises and to further contribute to national economy and income generation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามที่คุณเขียนได้ปรารถนาไว้ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณบุคคลดังต่อไปนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.พินัย ณ นคร ซึ่งท่านเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน และได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ของผู้เขียนมีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ซึ่งท่านเป็นกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ล้าเลิศ ซึ่งท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน ตลอดจนให้กำลังใจและสร้างแรงกระตุ้นแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตลอดมา อีกทั้ง เป็นผู้ชี้แนะประเด็นปัญหาสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่ต้นจนวิทยานิพนธ์ดังกล่าวสำเร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้กำเนิด การอบรมเลี้ยงดูที่ดี และสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้เขียนตลอดมา รวมถึงขอบพระคุณพี่น้องของผู้เขียนทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนในยามที่ผู้เขียนประสบปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ทั้งในด้านการเรียน การใช้ชีวิต จนทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจ และสามารถข้ามผ่านปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นได้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ รุ่น 5 ภาคปกติ ทั้งสาขากฎหมายเพื่อวิชาชีพกฎหมายและสาขากฎหมายมหาชนทุกคนที่เป็นผู้ร่วมชั้นที่ดี คอยช่วยเหลือต่างๆ ทั้งในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ตลอดจนคอยให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้เขียนตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่เปิดโอกาสในการสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับทุนส่งเสริมการศึกษาในระดับปริญญาโท และพิจารณาให้ผู้เขียนได้รับทุนส่งเสริมการศึกษาดังกล่าวตั้งแต่เข้าศึกษาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนฉบับนี้เกิดประโยชน์แก่การศึกษา และทางวิชาการไม่มากนักน้อย ผู้เขียนขอขอบคุณงามความดีที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ดังกล่าวแก่บุคคลที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงข้างต้นและรวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ทั้งญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ที่คอยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนตลอดมา เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ และรวมถึงผู้ที่มีพระคุณต่อผู้เขียนทุกท่าน ขอให้มีความสุข ความสมหวังตลอดไป

สุรศักดิ์ มีบัว

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(13)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	10
2.1 การลงทุน (Investment)	10
2.1.1 คำนิยามของการลงทุน	10
2.1.2 ความสำคัญของการลงทุน	11
2.2 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)	11
2.2.1 คำนิยามของผู้ประกอบการ	11
2.2.2 คุณสมบัติของผู้ประกอบการ	13
2.2.3 ประเภทของผู้ประกอบการ	13
2.2.3.1 แบ่งตามลักษณะของกิจกรรมการบริหารงาน	13
2.2.3.2 แบ่งตามวิธีการดำเนินงาน	14
2.2.4 ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับการเป็นผู้ประกอบการ	14
2.2.4.1 ทฤษฎีภาวะการเป็นผู้นำ	14
2.2.4.2 ทฤษฎีฐานทรัพยากร	15
2.2.4.3 ทฤษฎีการรับรู้	15
2.2.4.4 ทฤษฎีผลการเป็นผู้ประกอบการ	15
2.2.4.5 ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์	15

2.2.4.6 ทฤษฎีการเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง	15
2.3 รูปแบบของการประกอบธุรกิจ	15
2.3.1 กิจการซึ่งกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว (Single Proprietorship)	16
2.3.2 ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท	16
2.3.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership)	17
2.3.2.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (Registered Ordinary Partnership)	17
2.3.2.3 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership)	17
2.3.2.4 บริษัทจำกัด (Company Limited)	18
2.3.2.5 บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company)	18
2.3.3 กิจการร่วมค้า (Joint Venture)	18
2.3.4 บริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporations)	19
2.3.5 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)	19
2.4 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)	20
2.4.1 ประวัติการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	20
2.4.2 ลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	21
2.4.3 บทบาทและความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	22
2.4.4 ข้อจำกัดของการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	24
2.5 วิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	26
2.5.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	28
2.5.2 ประเภทของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	29
2.6 วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise)	29
2.6.1 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชน	30
2.6.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชนโดยทั่วไป	30
2.6.1.2 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	31
2.6.2 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน	33
2.6.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน	33
2.6.3.1 แบ่งตามรูปแบบ ลักษณะของการประกอบกิจการเป็นหลัก	34
2.6.3.2 แบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนของพัฒนาการในการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน	34
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมาย ไทยและกฎหมายต่างประเทศ	35
3.1 สาธารณรัฐเกาหลี	35
3.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	36

3.1.1.1	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises)	37
3.1.1.2	กิจการเกี่ยวกับการค้า ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าประเภทที่ 1 (Small Businesses)	37
3.1.1.3	วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)	38
3.1.2	กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	41
3.2	เครือข่ายออสเตรเลีย	51
3.2.1	คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	53
3.2.1.1	สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics)	53
3.2.1.2	สำนักงานภาษีแห่งออสเตรเลีย (Australian Tax Office)	55
3.2.1.3	AusIndustry	55
3.2.1.4	กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001)	56
3.2.2	กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	56
3.2.2.1	กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporation Act 2001)	57
3.2.2.2	กฎหมายกองทุนร่วมพัฒนา ค.ศ.1992 (Pooled Development Funds Act 1992)	57
3.3	ญี่ปุ่น	59
3.3.1	คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	60
3.3.2	กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	63
3.3.2.1	กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999)	63
3.3.2.2	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act for Establishment of the Small and Medium-Sized Enterprise Agency)	64
3.3.2.3	กฎหมายว่าด้วยองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Act on the Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN)	64
3.4	สาธารณรัฐสิงคโปร์	66
3.4.1	คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	67
3.4.1.1	ระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007)	68

3.4.1.2 คณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity and Innovation Board: SPRING)	68
3.4.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	69
3.4.2.1 รัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity and Innovation Board Act 1996)	69
3.4.2.2 กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของสิ่งโปร์ (Competition Law)	74
3.5 ราชอาณาจักรไทย	74
3.5.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	78
3.5.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยทั่วไป	78
3.5.1.2 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	79
3.5.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	88
3.5.2.1 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2545-2549)	90
3.5.2.2 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554)	90
3.5.2.3 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)	91
บทที่ 4 วิเคราะห์คำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	93
4.1 วิเคราะห์คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	93
4.1.1 การแบ่งขนาดของวิสาหกิจ	93
4.1.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	100
4.1.3 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ที่มีขอบเขตกว้างมากเกินไป	105
4.2 วิเคราะห์กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	107
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	118
5.1 บทสรุป	118
5.2 ข้อเสนอแนะ	119

บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก Framework Act on Small and Medium Enterprises (Act No.10952, Jul. 25, 2011)	136
ภาคผนวก ข Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act (Act No.154 of 1963: Amended in December 3, 1999)	147
ภาคผนวก ค Standards, Productivity And Innovation Board Act (Chapter 303A) (Original Enactment: Act 1 of 1996) Revised Edition 2002 (31 st December 2002)	157
ภาคผนวก ง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543	182
ภาคผนวก จ สรุปความบทสัมภาษณ์คุณสิทธิจิต มงคลสวัสดิ์ หัวหน้าส่วนนโยบายกฎหมายเพื่อ SMEs ฝ่ายกฎหมายสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)	198
ประวัติผู้เขียน	202

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543	3
2.1 เปรียบเทียบจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศระหว่าง พ.ศ.2551 และ พ.ศ.2552	28
3.1 จำนวน SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ (Republic of Korea)	36
3.2 คำนิยาม SMEs ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011)	39
3.3 คำนิยาม SMEs ของสำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics)	55
3.4 คำนิยามธุรกิจขนาดย่อมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001)	56
3.5 คำนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999)	62
3.6 คำนิยาม SMEs ที่ใช้ในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ	80
3.7 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543	83
3.8 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545	86
4.1 คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ของต่างประเทศ	96
4.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของแต่ละประเทศ	117
5.1 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)	121
5.2 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)	122
5.3 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)	123
5.4 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ขนาดย่อม (Small Enterprises) และขนาดกลาง (Medium Enterprises)	125

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 จำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ พ.ศ.2551	27
2.2 แสดงจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ พ.ศ.2552	27
3.1 ลำดับขนาด SMEs ของสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea)	41
3.2 แสดง SME University ขององค์การ SMRJ	65
3.3 โครงสร้าง GDP ของประเทศ พ.ศ.2556 (ล้านบาท)	76
3.4 โครงสร้างจำนวนวิสาหกิจของประเทศ พ.ศ.2556	77
3.5 โครงสร้างการกระจายตัวของ SMEs จำแนกตามประเภทธุรกิจ	77
3.6 ประเภทกิจการของ SMEs	82

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบธุรกิจสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจโดยบุคคลเพียงคนเดียวเป็นเจ้าของ หรืออาจดำเนินการโดยการร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเป็นกลุ่มคณะก็ได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) จะเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการประกอบธุรกิจแต่ละประเภทว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะสามารถเลือกรูปแบบการประกอบธุรกิจที่มีความเหมาะสมกับตนเอง โดยคำนึงถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆ อาทิ จำนวนเงินทุน แรงงาน ความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ และสภาพแวดล้อมอื่นๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อที่จะให้การประกอบธุรกิจประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้า¹

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)² ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการประกอบธุรกิจซึ่งมีบทบาทและส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนารากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนับตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ซึ่งมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการประกอบกิจการหลายประการ ได้แก่ ข้อจำกัดเรื่องเงินทุนส่งผลทำให้ขาดสภาพคล่องในการบริหารจัดการ และความสามารถในการพัฒนาสินค้าตลอดจนการให้บริการต่างๆ ข้อจำกัดเรื่องการตลาดและการเข้าถึงตลาดเชิงลึก ข้อจำกัดเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ข้อจำกัดเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนข้อบังคับในการทำธุรกิจ เป็นต้น แต่ภาครัฐก็ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนเท่าที่ควร เนื่องจากจะเน้นการให้ความช่วยเหลือที่เอื้อประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นหลัก โดยรัฐบาลเพิ่งให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของ SMEs ส่งผลให้วิสาหกิจดังกล่าวเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ตั้งแต่ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงที่เกิดขึ้นในช่วงกลาง พ.ศ.2540 “วิกฤตต้มยำกุ้ง” ซึ่งภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวเริ่มประสบปัญหาด้านการเงินที่สำคัญในหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการขาดแหล่งเงินทุนในการดำเนินการตามโครงการใหม่ๆ การขอปรับปรุงในส่วนขอโครงสร้างหนี้ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาระงับหนี้ซึ่งเกิดขึ้นกับกลุ่มสถาบันการเงิน จากปัญหาการขาดสภาพคล่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ มีผลทำให้อำนาจซื้อ การอุปโภคบริโภคของประชาชนมีอัตราลดลง ส่งผลกระทบต่อกลุ่ม SMEs โดยตรง และยังไปกว่านั้น วิสาหกิจดังกล่าวต้องลดการผลิตและจำหน่าย จนกระทั่งปิดกิจการของตนไปในที่สุดนั่นเอง

---

¹ กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, **รูปแบบองค์กรธุรกิจ**, ค้นวันที่ 22 สิงหาคม 2558 จาก http://www.dbd.go.th/dbdweb56/ewt_news.php?nid=381&filename=index

² ต่อไปในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “SMEs” แทน

แต่อย่างไรก็ดี ยังมีกลุ่ม SMEs ในอัตราไม่น้อยที่ยังสามารถปรับตัว และประคับประคองกิจการของตนจนสามารถก้าวผ่านมรสุมทางเศรษฐกิจเหล่านั้น กระทั่งในที่สุดสามารถประกอบวิสาหกิจของตนสืบต่อไปได้³ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้รัฐบาลหรือผู้บริหารประเทศเล็งเห็นถึงบทบาทและความสำคัญของ SMEs ในสถานะที่เป็นหน่วยธุรกิจซึ่งสามารถพัฒนาและเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ กล่าวคือ ก่อให้เกิดมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในอัตราที่สูง เป็นแหล่งรองรับกลุ่มแรงงานต่างๆซึ่งถูกผลักดันออกจากกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นหน่วยสนับสนุนกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ช่วยลดปัญหาความแออัดของประชาชนและชุมชนจากการเจริญเติบโตของสังคมเมือง อีกทั้งยังเป็นการกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่างๆทั่วทั้งประเทศ เป็นจุดเริ่มต้นของผู้ที่มีความสนใจในการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ และเป็นการใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างสูงสุดอีกด้วย ดังนั้นทำให้รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนนโยบายตลอดจนมาตรการในการส่งเสริมกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่มาส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญกับกลุ่ม SMEs อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ในอดีตยังไม่มีกำหนดคำนิยาม SMEs ที่มีความหมายเป็นอย่างเดียวกันโดยสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ล้วนแต่ให้คำนิยามซึ่งมีความหมายที่หลากหลายกันออกไปแล้วแต่สถาบันนั้นๆได้กำหนดขึ้น จนกระทั่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายตลอดจนมาตรการในการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่การประกอบ SMEs ซึ่งหนึ่งในนั้น ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยงานและการตรากฎหมายสนับสนุน SMEs คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543⁴ ส่งผลให้มีคำนิยามของคำว่า SMEs ที่มีความหมายเหมือนกันและเป็นทางารนั่นเอง⁵

---

³ จันทรณี กิตติภูริวงศ์, ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs): ศึกษาเฉพาะโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 1.

⁴ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศและมีความสำคัญต่อการกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยังขาดความสามารถในการประกอบการทั้งหมดทางด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด และการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ และประกอบกับในสภาพการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเปิดเสรีทางการลงทุน การบริการ และการค้า จึงทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประสบภาวะที่ต้องแข่งขันกับกิจการค้าทำนองเดียวกันมากยิ่งขึ้นทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้น เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงสมควรจัดให้มีกระบวนกรช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน และมาตรการด้านสิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสม นอกจากนี้สมควรจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นศูนย์กลาง

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อผู้เขียนได้ทำการศึกษาคำนิยามของ SMEs อย่างละเอียดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ซึ่งกำหนดคำนิยามไว้ในกฎกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2545 ซึ่งตามทัศนะของผู้เขียนเห็นว่าคำนิยามยังมีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ

ตารางที่ 1.1 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543⁶

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง	
	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ ถาวร	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร
กิจการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	26-50 คน	เกิน 50-100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	16-30 คน	เกิน 30-60 ล้านบาท
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท

วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้⁷

1. กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 25 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท

ประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ องค์กรของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

⁵สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาระดับสมรรถนะเพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546), หน้า 17.

⁶กรมสรรพากร, รูปแบบธุรกิจ SMEs, ค้นวันที่ 5 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.rd.go.th/publish/38056.0.html>

⁷ข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

3. กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 15 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 30 ล้านบาท

4. กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท

วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้⁸

1. กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท

2. กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 25 คน แต่ไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท

3. กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 30 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 60 ล้านบาท

4. กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท

ในการพิจารณาว่ากิจการนั้นมีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ กรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือในทางกลับกัน กรณีจำนวนการจ้างงานของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือว่ากิจการนั้นเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม⁹

กรณีการพิจารณาจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ให้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนการจ้างงาน ให้พิจารณาจากหลักฐานแสดงจำนวนการจ้างงานที่ได้จัดทำขึ้นตามกฎหมายกำหนด

2. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรให้พิจารณาจาก

1) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้จัดทำขึ้น โดยผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรืองบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี

2) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ได้รับการประเมินจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่น่าเชื่อถือ

⁸ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

⁹ข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

ในกรณีที่มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิตาม 1) และ 2) ต่างกันให้ถือจำนวนที่น้อยกว่าเป็นมูลค่าสินทรัพย์ถาวร¹⁰

กล่าวคือ คำนิยามดังกล่าวแบ่งขนาดของวิสาหกิจไว้เพียง 2 ขนาดเท่านั้น ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) และวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) แตกต่างกับกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ที่แบ่งการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs ออกเป็น 3 ขนาด กล่าวคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) หรือสำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสนับสนุน SMEs ในประเทศออสเตรเลียที่แบ่งขนาดธุรกิจออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ ธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) นอกจากนี้ กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่นได้แบ่งขนาดของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจขนาดเล็ก (Small Enterprise) จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศดังกล่าวมีการกำหนดคำนิยามหรือคำจำกัดความของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะ ทำให้สามารถกำหนดมาตรการและแผนในการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มวิสาหกิจดังกล่าวได้โดยตรง ตลอดจนอยู่ภายใต้การสนับสนุนและได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเต็มที่จากทางภาครัฐและองค์การเอกชน ในขณะที่กฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีกำหนดแยกออกมาเช่นนั้น ทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีส่วนสำคัญของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ในปริมาณที่สูงมาก แต่ยังไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 เพียงแต่เป็นการกำหนดคำจำกัดความเบื้องต้นของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)¹¹ เท่านั้น ทำให้คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) มีความหมายซ้ำซ้อนกับคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มประกอบกิจการหรือมีขนาดของวิสาหกิจเล็กๆ สามารถขอรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐเท่าเทียมกับผู้ประกอบการ SMEs ทั้งๆ ที่ผู้ประกอบการดังกล่าวยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดในการประกอบวิสาหกิจที่มากกว่า และยิ่งพบอีกว่าคำนิยาม SMEs และคำนิยามวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) มีความหมายซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) เป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางตามลำดับ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับการขอรับความช่วยเหลือตามบทบัญญัติกฎหมาย

¹⁰ ข้อ 4 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

¹¹ ต่อไปนี้ในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “สสว.” แทน

หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการกำหนดองค์ประกอบการเป็น SMEs ได้ยึดจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรในทุกๆประเภทกิจการ โดยให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ว่าการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจใดๆเข้าข่ายเป็นการประกอบ SMEs หรือไม่ เช่นนี้จึงกล่าวได้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงิน และทรัพย์สิน (มูลค่าสินทรัพย์ถาวร) กล่าวคือ หากการประกอบวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ใดมีจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 190 กว่าล้านบาท และวิสาหกิจเหล่านั้นมีอัตราการเจริญเติบโตทางธุรกิจที่ดี ส่งผลให้มีโอกาสขยายตัวจนมีจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 200 ล้านบาท ก็จะทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ตลอดจนการเข้าถึงบริการต่างๆของทางภาครัฐที่จัดให้ได้ เพราะหาได้อยู่ในความหมายของคำว่าวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ไม่ อีกทั้งในทรรศนะของผู้เขียนเห็นว่าการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้กับทุกๆประเภทกิจการไม่มีความเหมาะสมและไม่สามารถสะท้อนความเป็น SMEs ได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากแต่ละประเภทกิจการย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านลักษณะ รูปแบบ และโครงสร้าง ในขณะที่กฎหมายของประเทศสิงคโปร์และออสเตรเลียซึ่งได้นำเรื่องราวได้ที่เกิดขึ้น (มูลค่าของการขาย) หรือจำนวนการจ้างงานมาเป็นหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบของ SMEs อย่างไรก็ดีประเทศเกาหลีใต้แม้จะยึดจำนวนพนักงานและจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเป็นหลักเกณฑ์เหมือนกับประเทศไทย แต่ก็ได้นำจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้น (มูลค่าของการขาย) มาเป็นหลักเกณฑ์แทนจำนวนสินทรัพย์ถาวรในบางประเภทธุรกิจ และยังกำหนดค่านิยามที่มีความซับซ้อนยิ่งกว่าค่านิยามของประเทศไทย

นอกจากนี้ ค่านิยามของวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดค่านิยามที่มีขอบเขตกว้างมากเกินไป กล่าวคือ กำหนดจำนวนการจ้างงานไว้ถึง 200 คน และกำหนดจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไว้ถึง 200 ล้านบาท ซึ่งการกำหนดค่านิยามเช่นนี้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจต่างๆ ที่ด้อยโอกาสด้านการแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จึงส่งผลให้มาตรการในการช่วยเหลือในภาคปฏิบัติไม่สามารถตอบสนองวิสาหกิจที่ประสบกับปัญหาและต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแท้จริง¹²

อีกทั้ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายในส่วนของการส่งเสริม SMEs ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs โดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดีพบว่าเนื้อหาหรือลักษณะของพระราชบัญญัตินี้จะเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานเสียมากกว่าการกำหนดเรื่องการให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ยังไม่มีรายละเอียดและครอบคลุมในทุกๆ ด้านอย่างเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือ SMEs ได้ตามเจตนารมณ์ท้ายพระราชบัญญัติ แตกต่างกับกฎหมายส่งเสริม SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ และ

¹² สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2554 และปี 2555 (กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556), หน้า 9-2.

ประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลสำหรับการช่วยเหลือซึ่งมีความละเอียดและครอบคลุมในทุกๆ ด้านมากกว่ากฎหมายของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ยังมีข้อบกพร่องหลายประการ ดังนั้น จึงสมควรที่จะมีการทบทวนบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้ SMEs สามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างความเจริญเติบโต และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดทั้งเพื่อให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ได้
2. เพื่อศึกษาการแบ่งขนาดวิสาหกิจ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการกำหนดความเป็น SMEs และกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดค่านิยาม ตลอดจนกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
4. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยาม รวมทั้งกฎหมายที่กำหนดการสนับสนุน SMEs ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงค่านิยาม และกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการขอรับความช่วยเหลือตลอดจนสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากทางภาครัฐ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันค่านิยาม SMEs ของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ได้แก่ การแบ่งขนาดของวิสาหกิจที่ไม่มีการแยกค่านิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะจากค่านิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ทำให้ค่านิยามทั้งสองส่วนซ้ำซ้อนกัน การกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการเป็น SMEs ที่ยึดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเดียวกันในทุกๆ ประเภทกิจการและค่านิยาม SMEs ที่มีขอบเขตกว้างหรือสูงมากเกินไป อีกทั้งความซ้ำซ้อนของค่านิยาม SMEs กับวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) นอกจากนี้ บทบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมหรือสนับสนุน SMEs พบว่ายังไม่สามารถให้การช่วยเหลือวิสาหกิจดังกล่าวได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น หากมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวก็จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับความช่วยเหลือตรงตามสภาพของความต้องการและเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ต้องการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยๆ หรือที่มีขนาดเล็กๆ ให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจที่ขนาดใหญ่ได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001) กฎหมายกองทุนร่วมพัฒนา ค.ศ.1992 (Pooled Development Funds Act 1992) ประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act for Establishment of the Small and Medium-Sized Enterprise Agency) กฎหมายว่าด้วยองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Act on the Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN) และกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ ระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007) รัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996) และกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของสิงคโปร์ (Competition Law)

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความเหมาะสมกับบริบทและโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ อันได้แก่ หนังสือ ตั๋วบทกฎหมาย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิ อันได้แก่ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการ รายงานการประชุมทางวิชาการ รายงานการวิจัยจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งข้อมูลที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับคำนิยาม และกฎหมายที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs
2. ทำให้ทราบถึงการแบ่งขนาดวิสาหกิจ หลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบการเป็น SMEs ตลอดจนกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของเกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการวางโครงสร้าง และระบบของ SMEs ที่ดีของโลก
3. ทำให้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย และผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดค่านิยม ตลอดจนกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของประเทศไทยในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบข้อมูลต่างๆ ที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสม และสามารถตอบสนองผู้ประกอบการ SMEs ที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้ SMEs มีความแข็งแกร่ง เป็นรากฐานที่มั่นคงให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ และสามารถต่อสู้กับกลุ่มทุนหรือธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ทั้งภายในและระหว่างประเทศต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

สำหรับแนวคิดทั่วไปของการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs นั้น ผู้เขียนได้อธิบายเป็นหัวข้อต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 การลงทุน (Investment)

ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมนั้น ทางรัฐบาลจะมีการลงทุนเฉพาะในโครงการใหญ่ๆ และมีความสำคัญต่อปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศเท่านั้น ได้แก่ การลงทุนเรื่องคมนาคม การไฟฟ้า เป็นต้น โดยที่การลงทุนส่วนใหญ่แล้วทางภาคเอกชนจะเป็นผู้ลงทุนเอง เพราะระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ให้ความสำคัญกับการลงทุนของภาคเอกชนอย่างเต็มที่¹³

2.1.1 คำนิยามของการลงทุน

การลงทุนนั้น มีผู้ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความไว้หลายประการ ได้แก่

การลงทุน หมายถึง การนำเงินหรือทรัพย์สินเป็นทุนเพื่อประกอบธุรกิจ โดยปริยายหมายความว่า ยอมทำในสิ่งที่ยากและไม่น่าจะทำได้¹⁴

การลงทุน หมายถึง การระดมทรัพยากรต่างๆ มาเพื่อใช้ในการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดผลผลิต ทรัพยากรเหล่านั้น ได้แก่ บุคลากร เงินทุน วัตถุดิบ สินทรัพย์ต่างๆ นอกเหนือจากเงิน เช่น วิธีการบริหาร เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต¹⁵

การลงทุน หมายถึง การกักเงินไว้จำนวนหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดกระแสเงินสดรับในอนาคตซึ่งจะชดเชยให้แก่ผู้กักเงิน โดยกระแสเงินสดรับนี้ควรคุ้มกับอัตราเงินเฟ้อและคุ้มกับความไม่แน่นอนที่จะเกิดแก่กระแสเงินสดรับในอนาคต¹⁶

---

¹³ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการลงทุน, พิมพ์ครั้งที่ 7 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539), หน้า 18.

¹⁴ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2554), หน้า 1032.

¹⁵ ชงกรณ กุลทลบุตร, การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทางธุรกิจ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), หน้า 2.

¹⁶ Frank K. Reilly, *Investments*, 3rd ed. (Fort Worth: Dryden, 1992), p. 6.

2.1.2 ความสำคัญของการลงทุน

ในมิติของเศรษฐศาสตร์ถือว่า การลงทุนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ¹⁷ กล่าวคือ¹⁸

1. การลงทุนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในแง่ของการก่อให้เกิดรายได้ หมายถึง การลงทุนทำให้มีการจ้างงาน ทำให้มีรายได้เกิดขึ้นสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. การลงทุนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในแง่ของการก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ หมายถึง เมื่อมีการลงทุนของผู้ประกอบการไม่จำเป็นที่จะการลงทุนจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน การลงทุนดังกล่าวก็ก่อให้เกิดวัฏจักรของการเจริญเติบโตและการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเมื่อมีการลงทุน มีการจ้างงาน มีรายได้เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนมีอำนาจซื้อเพิ่มสูงขึ้นก็จะทำการใช้สอยมากขึ้น ทำให้ผู้ขายต้องผลิตสินค้าออกมาเพื่อให้ความเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งผู้ขายก็จะทำการซื้อวัตถุดิบมาเพื่อผลิตสินค้า ก่อให้เกิดการจ้างงาน มีรายได้เป็นวัฏจักรสืบทอดกันไป ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวและเจริญเติบโตเรื่อยๆ ไป¹⁹

2.2 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

ผู้ประกอบการถือว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นบุคคลที่ริเริ่มและหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เป็นบุคคลที่รวบรวมเงินทุนในการก่อตั้งธุรกิจ และเป็นบุคคลที่เป็นผู้บริหารและจัดการเกี่ยวกับธุรกิจของตนเพื่อให้เกิดให้เกิดสินค้าและการบริการแก่สาธารณชน²⁰

2.2.1 คำนิยามของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง บุคคลซึ่งขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะได้รับประโยชน์หรือได้รับค่าตอบแทนหรือไม่และไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วหรือไม่²¹

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร²²

¹⁷ มาลี คันธรักษ์, ธุรกิจระหว่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540), หน้า 93.

¹⁸ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เรื่องเดิม, หน้า 18.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

²⁰ ผุสดี รุมาคม, การบริหารธุรกิจขนาดย่อม, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, 2540), หน้า 29.

²¹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2542), หน้า 739.

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้ริเริ่มทำธุรกิจด้วยความกล้าเสี่ยง และมุ่งมั่น อดทนหาความสำเร็จโดยก่อร่างสร้างธุรกิจขนาดย่อมขึ้น ผู้ประกอบการจะเจาะแสวงหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจ และพยายามอย่างเต็มที่เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจและตนเอง ลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินการธุรกิจขนาดย่อมทุกขั้นตอน เพราะลักษณะของผู้ประกอบการจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จของกิจการและเป็นแนวพฤติกรรม การดำเนินงานของธุรกิจขนาดย่อมโดยรวม²³

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งค้นพบความต้องการทางการตลาดและเริ่มเข้าไปดำเนินธุรกิจเพื่อสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆ เช่น รายได้ ความมั่นคง ความท้าทาย และการได้รับการยอมรับจากสังคม โดยมีการบริหารความเสี่ยงบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมและความก้าวหน้าของวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ²⁴

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้ที่บริหารความเสี่ยงในระบบธุรกิจเอกชนและเป็นผู้ที่แสวงหาโอกาสในด้านความสามารถในการทำกำไรและมีความจำเป็นในการปฏิบัติ การภายใต้ความเสี่ยงของการดำเนินงาน รวมถึงการยอมรับจากสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการใช้สติปัญญา ความมานะพยายามของบุคคลตลอดจนการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ โดยมีความมุ่งหมาย คือ การเจริญเติบโตของธุรกิจ²⁵

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้ประกอบการเสมือนหนึ่งเป็นบุคคลที่บูรณาการสรรพกำลังทั้งหลายทั้งปวง เพื่อเสริมสร้างปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโต โดยมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้วยการผสมผสานศักยภาพที่มีอยู่ของตนเองมาเชื่อมต่อกับความรู้เดิมจากประสบการณ์ ตลอดจนการเรียนรู้จากพันธมิตรในท้องถิ่นเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ จนท้ายที่สุดกลายเป็นผู้นำทางการตลาดขนาดใหญ่ในทุกวันนี้²⁶

---

²²วิชัย โสสุวรรณจินดา, **ครบเครื่องเรื่องบริหารธุรกิจขนาดย่อม (แนวปฏิบัติ และกรณีศึกษา)**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2546), หน้า 15.

²³กัตถัญญ หิรัญญสมบุรณ์, **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น, 2547), หน้า 10.

²⁴G. J. Longenecker, C. W. Moore, W. J. Petty and L. E. Palich, **Small Business Management: An Entrepreneurial Emphasis** (Ohio: Thomson South-Western, 2006), p. 6.

²⁵T. W. Zimmerer and N. M. Scarborough, **Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management**. 3rd ed. (New Jersey: Prentice- Hall, 2002), p. 4.

²⁶K. E. Meyer, **Entrepreneurship in Transition Economies** (New York: McGraw- Hill, 2004), p. 267.

2.2.2 คุณสมบัติของผู้ประกอบการ

ผู้เขียนเห็นว่าการที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ดีและทำให้การดำเนินกิจการทางธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโตนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้²⁷

1. เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมต่างๆ อีกทั้งจะต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับธุรกิจของตน
2. เป็นผู้ที่มีความสามารถ (Competence) หมายถึง ผู้ประกอบการควรที่จะมีทักษะในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการเงินการบัญชี ด้านการตลาด การบริหารทรัพยากรบุคคล และควรมีความสามารถในการวางแผนทางธุรกิจ ซึ่งหากผู้ประกอบการมีทักษะเหล่านี้แล้วก็จะทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ
3. เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น (Commitment) หมายถึง ผู้ประกอบการจะต้องมุ่งมั่น ตั้งใจและอุทิศเวลาให้กับธุรกิจของตน เพราะการประกอบธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จอาจต้องใช้เวลา การทุ่มเท ความอดทน มีความเอาใจจริงเอาใจรั้ง และมีวินัยในการทำงาน
4. เป็นผู้ที่มีความมั่นใจ (Confidence) หมายถึง ผู้ประกอบการจะต้องมีความมั่นใจ มีความเชื่อมั่น และยึดมั่นในแนวทางของตน สามารถที่จะตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจของตนโดยไม่ลังเล อีกทั้งพร้อมที่จะรับความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจของตน
5. ผู้ประกอบการต้องมีความต่อเนื่อง (Continuous) หมายถึง ผู้ประกอบการนอกจากต้องมุ่งมั่นทำงานอย่างไม่หยุดหย่อนแล้วจะต้องเป็นผู้ที่เพิ่มพูนทักษะและความชำนาญอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องหมั่นศึกษาเทคนิคและการบริหารงานในรูปแบบใหม่ๆ
6. ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่ (Concern) หมายถึง ผู้ประกอบการจะต้องเอาใจใส่ต่อสภาพเศรษฐกิจ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ เพราะจะสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจของตนให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจนั้นๆ ได้

2.2.3 ประเภทของผู้ประกอบการ

ประเภทของผู้ประกอบการนั้นผู้เขียนเห็นว่าสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ทั้งนี้แล้วแต่จะใช้หลักเกณฑ์ใดเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งในทรรศนะของผู้เขียนเห็นว่าควรใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้²⁸

2.2.3.1 แบ่งตามลักษณะของกิจกรรมการบริหารงาน

- 1) ผู้ก่อตั้ง (Founder) หมายถึง ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ก่อตั้งธุรกิจขึ้นมาเอง ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน อาทิ กลุ่มนักศึกษาที่เรียนจบด้วยกันแล้วต่อมาเข้าหุ้นกันเพื่อทำธุรกิจด้วยกัน โดยผู้ที่เป็นคนก่อตั้งธุรกิจนี้จะเป็นผู้ที่มี

²⁷ รุติรัตน์ มีมาก, ฉัตยาพร เสมอใจ และคมกฤษ ปิติฤกษ์, การจัดการธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2552), หน้า 32-33.

²⁸ กตัญญู หิรัญญสมบุญ, เรื่องเดิม, หน้า 14-15.

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสร้างสรรค์สร้างสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ออกมาสู่สาธารณชน

2) ผู้จัดการทั่วไป (General Manager) หมายถึง ผู้ประกอบการที่เป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจของตนเพื่อให้ธุรกิจของตนประสบความสำเร็จ โดยผู้จัดการทั่วไปนี้อาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือไม่ก็ได้ และผู้จัดการทั่วไปนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้ในการบริหารจัดการและสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรธุรกิจของตนได้เป็นอย่างดี

3) ผู้รับสิทธิทางการค้า (Franchisee) หมายถึง ผู้ประกอบการที่เป็นผู้รับสิทธิทางการค้าจากธุรกิจสิทธิทางการค้า (Franchise) โดยผู้รับสิทธิทางการค้าจะมีสิทธิและหน้าที่คล้ายๆ กับผู้จัดการทั่วไป แต่มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการธุรกิจบางประการ เนื่องจากมีข้อผูกมัดบางอย่างกับผู้ให้สิทธิทางการค้า (Franchisor)

2.2.3.2 แบ่งตามวิธีการดำเนินงาน

1) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (Artisan Entrepreneur) หมายถึง เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพเฉพาะด้านซึ่งก่อตั้งธุรกิจขึ้นมาจนสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

2) ผู้ประกอบการที่มีโอกาสสำเร็จเพียบพร้อม (Opportunistic Entrepreneur) หมายถึง เป็นบุคคลที่มีความรู้และทักษะในขั้นเริ่มต้น และได้ทำการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมครบทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ บัญชี เศรษฐศาสตร์ และภาษา เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจของตน

3) ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มคณะ (Entrepreneurial Team) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการทำงานร่วมกัน อาจแบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัดของแต่ละคน แต่มีการประสานระบบการทำงานด้วยกันจนทำให้การดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จ

2.2.4 ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับการเป็นผู้ประกอบการ

การที่จะเป็นผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ ประการ และต้องอาศัยการบูรณาการจากหลายๆ ทฤษฎี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าทฤษฎีที่สัมพันธ์กับการเป็นผู้ประกอบการนั้นมี 5 ทฤษฎี ได้แก่²⁹

2.2.4.1 ทฤษฎีภาวะการเป็นผู้นำ

กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความมั่นใจ และมีความตั้งใจในการทำงาน เพราะการดำเนินธุรกิจนั้นต้องอาศัยพนักงาน ลูกจ้าง ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคขึ้นแล้วผู้ประกอบการก็ต้องมีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชาญฉลาดและนำพาธุรกิจนั้นๆ ข้ามผ่านอุปสรรคต่างๆ จนธุรกิจประสบความสำเร็จ

²⁹ บุญทวรรณ วิงวอน, การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์ (กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์, 2556), หน้า 154-156.

2.2.4.2 ทฤษฎีฐานทรัพยากร

กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนทรัพยากรทางการเงิน และต้องสามารถจัดการหรือประยุกต์ใช้ทรัพยากรดังกล่าวให้เข้ากับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

2.2.4.3 ทฤษฎีการรับรู้

กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนนโยบายในการดำเนินธุรกิจให้เข้ากับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2.4.4 ทฤษฎีผลการเป็นผู้ประกอบการ

กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องทำการประเมินผลการประกอบการธุรกิจของตน แต่การประเมินผลการประกอบการดังกล่าวนั้นจะต้องทำการประเมินในหลายๆ มิติ ทั้งมิติด้านปริมาณ และมิติด้านคุณภาพ อีกทั้งควรมีการอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างเหมาะสม และการประเมินผลดังกล่าวจะต้องกระทำโดยความเที่ยงตรง ซึ่งหากผู้ประกอบการสามารถกระทำได้เช่นนี้แล้ว ก็จะทำให้ได้รับผลประกอบการที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ และเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจของตนต่อไป

2.2.4.5 ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์

กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคม และพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจในเชิงกลยุทธ์อย่างมีเหตุผล และเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับโอกาส นวัตกรรม และการตัดสินใจเชิงรุกในการประกอบธุรกิจ เพื่อที่จะให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ

2.2.4.6 ทฤษฎีการเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง

กล่าวคือ การเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการประกอบธุรกิจบางครั้งผู้ประกอบการจะต้องพบเจอกับปัญหาและอุปสรรค จนอาจทำให้ธุรกิจต้องหยุดชะงักหรือเกิดความล้มเหลว แต่หากผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความต่อเนื่องในการประกอบธุรกิจแล้ว ผู้ประกอบการก็จะมีทางเลือก 3 แนวทาง ได้แก่ ประการแรก ประกอบธุรกิจต่อไปหรือรักษาระดับของการประกอบธุรกิจ ประการที่สอง ปิดกิจการและกลับเข้าสู่ตลาดลูกจ้างเพื่อรับเงินเดือนที่สูงหรือกลับไปทำงานในองค์กรอื่นๆ และประการที่สาม ปิดกิจการที่ทำอยู่แล้วทำการเปิดธุรกิจใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องพร้อมกับความเสี่ยงใหม่ๆ

2.3 รูปแบบของการประกอบธุรกิจ

การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจนั้นผู้ประกอบการ (Enterprises) ก็ล้วนแต่ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในรูปแบบที่มีความแตกต่างกันออกไป อาทิ การประกอบการรายเดี่ยวซึ่งเป็นเจ้าของคนเดียว การร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเป็นคณะบุคคลไม่ว่าจะมีการจดทะเบียนหรือไม่ เช่น ห้างหุ้นส่วนสามัญ

โดยจะมีการจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ ถ้าจดทะเบียนก็จะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และกิจการร่วมค้า (Joint Venture) เป็นต้น³⁰ ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาถึงรูปแบบการประกอบธุรกิจแต่ละประเภทว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้างเพื่อที่จะสามารถเลือกรูปแบบการประกอบธุรกิจที่มีความเหมาะสมกับตนเอง เพื่อที่จะส่งผลให้ธุรกิจนั้นประสบความสำเร็จ และนำมาซึ่งผลประโยชน์และกำไรสูงสุดตามที่ปรารถนาไว้³¹

ในปัจจุบันรูปแบบของการประกอบธุรกิจ ผู้เขียนเห็นว่าการแบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่

2.3.1 กิจการซึ่งกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว (Single Proprietorship)

คือ การตัดสินใจ การบริหาร ตลอดจนการดำเนินงานต่างๆ จะกระทำโดยลำพัง เงินทุนที่นำมาประกอบกิจการจะมาจากทรัพย์สินของตน จากสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งการประกอบธุรกิจเช่นนี้ มักจะมีจำนวนเงินทุนหรือทรัพย์สินที่ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานหรือการประกอบกิจการจะมีขั้นตอนน้อย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถจัดตั้งได้ง่าย และมีความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกิจการกับลูกค้าที่ดี³² ฉะนั้น การดำเนินกิจการซึ่งกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวที่ไม่มีการลงทุนร่วมกับผู้อื่นจึงไม่ต้องไปจดทะเบียน หรือหากจะจดทะเบียนก็ต้องดำเนินการจดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499 และได้มีการตราพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 แก้ไขบางมาตรา³³

2.3.2 ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

รูปแบบของการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หมายถึง การทำสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น³⁴ ซึ่งสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เป็นสัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

หมายถึง บุคคลที่เข้าร่วมทำสัญญาต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำสัญญาได้ตามกฎหมาย เมื่อตกลงทำสัญญาร่วมกันก็เป็นหุ้นส่วนกันได้³⁵ หากจัดตั้งเป็นบริษัทกฎหมายบังคับว่าต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 3 คน³⁶

³⁰รัฐสิทธิ์ ศุภสุวรรณ, *กฎหมายธุรกิจ* (กรุงเทพฯ: วิสูตร-อรรถัย ธนชัยวิวัฒน์, 2551), หน้า 1.

³¹สมคิด บางโม, *การเป็นผู้ประกอบการ*, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: เอส.เค. บุคส์, 2553), หน้า 25.

³²กตัญญู หิรัญญสมบุรณ์, *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น, 2552), หน้า 16.

³³อาภัสสร จันทวิมล และสุเมธ จานประดับ, *กฎหมายธุรกิจ 2 (สำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ)*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), หน้า 1.

³⁴มาตรา 1012 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁵ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ 14 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 279.

ประการที่ 2 เป็นการตกลงเพื่อทำกิจการร่วมกัน

หมายถึง มีการตกลงได้เสียร่วมกันโดยการลงทุนร่วมกัน สำหรับทุนที่นำมาลงอาจเป็นเงิน ทรัพย์สิน สิ่งอื่น หรือแรงงานก็ได้³⁷

ประการที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำกำไรจากกิจการนั้นมาแบ่งปันกัน

หมายถึง สำหรับการทำสัญญาในหุ้นส่วนกิจการใดๆ ก็เพื่อแสวงหากำไรจากกิจการที่ทำนั้น โดยนำมาแบ่งปันกัน แต่ถ้าวการร่วมลงทุนใดๆ ที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแบ่งปันกำไรก็ไม่ใช่การประกอบกิจการแบบหุ้นส่วน³⁸ หรือบริษัท โดยอาจเป็นมูลนิธิ หรือสมาคมการกุศลอื่นๆ ก็ได้

สำหรับประเภทของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

2.3.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership)

กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด³⁹ โดยผู้ที่เป็นหุ้นส่วนสามัญทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบแก่บุคคลภายนอกอย่างลูกหนี้ร่วมสำหรับหนี้สินของห้างหุ้นส่วน อีกทั้งผู้ที่เป็นหุ้นส่วนสามัญทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบสำหรับหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน

2.3.2.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (Registered Ordinary Partnership)

กล่าวคือ กรณีของห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นกฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำการจดทะเบียน แต่หากต้องการที่จะทำการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็สามารถทำได้ โดยที่การขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญให้เป็นไปแบบที่กฎหมายกำหนดไว้⁴⁰ โดยเมื่อทำการจดทะเบียนแล้วจะต้องใช้คำว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล” ประกอบชื่อด้วยเสมอ⁴¹ หากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ

2.3.2.3 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership)

กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นประกอบไปด้วยผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวก ได้แก่⁴²

- 1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนโดยที่จำกัดความรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ
- 2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง ซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นกฎหมายบังคับว่าต้องทำการจดทะเบียนเสมอ⁴³

³⁶ มาตรา 1097 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁷ มาตรา 1026 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁸ ประภาสน์ อวยชัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา, 2526), หน้า 13.

³⁹ มาตรา 1025 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁴⁰ มาตรา 1064 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁴¹ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.2499

⁴² มาตรา 1077 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.3.2.4 บริษัทจำกัด (Company Limited)

กล่าวคือ การจัดตั้งบริษัทนั้นเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการดำเนินธุรกิจโดยมีจุดประสงค์เพื่อหาผลกำไรและนำมาแบ่งปันกันระหว่างผู้ร่วมลงทุน การลงทุนนั้นจะต้องใช้เงินในปริมาณที่มากซึ่งอาจมีการระดมทุนจากประชาชน⁴⁴ ซึ่งสัญญาจัดตั้งบริษัทนั้นมีลักษณะ คือ มีคู่สัญญาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป⁴⁵ มีการแบ่งทุนออกเป็นหุ้นโดยแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน ผู้ถือหุ้นจะต้องรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ⁴⁶ และมีการจดทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

2.3.2.5 บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company)

คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระและบริษัทดังกล่าวได้ระบุนามและวัตถุประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ⁴⁷ กล่าวคือ สัญญาจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ต้องมีผู้เริ่มจัดตั้งตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป มีความประสงค์เพื่อเสนอขายหุ้นแก่ประชาชน โดยแบ่งทุนเป็นหุ้นซึ่งแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ มีการระบุนามและวัตถุประสงค์ไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ และอยู่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 ข้อแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัดกับบริษัทมหาชนจำกัด ได้แก่ บริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้นที่สามารถเสนอขายหุ้นแก่ประชาชนทั่วไปได้ เช่นนี้จึงกล่าวได้ว่าบริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทที่อาศัยเงินทุนของประชาชนมาเพื่อการประกอบธุรกิจนั่นเอง⁴⁸

2.3.3 กิจการร่วมค้า (Joint Venture)

กล่าวคือ กิจการที่ดำเนินการรวมกันเป็นทางการค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น กิจการร่วมค้ามักจะเข้าร่วมกันทำโครงการที่มีขนาดใหญ่ซึ่งต้องอาศัยจำนวนเงินที่มากและใช้เทคโนโลยีระดับสูง⁴⁹

⁴³ มาตรา 1078 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁴⁴ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *เรื่องเดิม*, หน้า 289.

⁴⁵ มาตรา 1097 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁴⁶ มาตรา 1096 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁴⁷ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535

⁴⁸ เจนพล ทองเย็น, *กฎหมายธุรกิจ* (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552), หน้า 269.

⁴⁹ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายภาษีอากร* (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2549), หน้า 248-249.

ลักษณะของกิจการร่วมค้า มีลักษณะดังนี้⁵⁰

ประการที่ 1 เป็นสัญญาชนิดหนึ่งที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงทำธุรกิจการค้าร่วมกัน

ประการที่ 2 มีการลงทุนและดำเนินงานร่วมกัน

ประการที่ 3 มีเป้าหมายในการหาผลประโยชน์เพื่อนำมาแบ่งปันกัน แม้ว่าการดำเนินงานของบริษัทร่วมค้ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทแต่ก็ไม่ใช่รูปแบบของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เพราะกิจการร่วมค้ามีลักษณะที่แตกต่างกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในหลายๆ ประการ อาทิ การร่วมกันดำเนินงานคู่สัญญาไม่ได้ “ร่วมหัวจมท้าย” กันอย่างหุ้นส่วนสามัญหรือบริษัท อีกทั้งไม่ได้ร่วมกันขาดทุนหรือกำไรกันอย่างห้างหุ้นส่วน หรือไม่ได้มุ่งแบ่งผลผลิตหรือรายได้ยิ่งกว่าแบ่งกำไรและกิจการค้าร่วมมักรวมกันเฉพาะกิจการที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีเวลาสิ้นสุดที่ต้องใช้ทุนจำนวนมาก และอาศัยความเชี่ยวชาญหลายๆ ด้าน

2.3.4 บริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporations)

หมายถึง การประกอบธุรกิจที่มีการดำเนินงานโดยมีขอบเขตจำกัดในบริเวณของประเทศหนึ่งประเทศใด อีกทั้งยังมีอีกธุรกิจหนึ่งที่มีขอบเขตการประกอบกิจการที่กว้างขวางมาก ทั้งนี้ไม่จำกัดอยู่ในประเทศที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ โดยมีการกระจายสาขาของธุรกิจไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก หากจะอธิบายถึงคุณลักษณะสำคัญของการประกอบธุรกิจในรูปแบบนี้ก็คือ จะมีสำนักงานใหญ่ในประเทศหนึ่ง อีกทั้งจะมีการตั้งสาขาของธุรกิจอยู่ทั่วเกือบทุกประเทศในโลกนั่นเอง⁵¹

2.3.5 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

คือ การดำเนินธุรกิจที่มีขนาดเล็กซึ่งมีการจัดตั้งโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนไม่มาก มีการบริหารจัดการตลอดทั้งการดำเนินงานที่เป็นอิสระ และมีสินทรัพย์ในปริมาณที่ค่อนข้างจำกัดพอสมควร⁵² ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายรูปแบบของการประกอบธุรกิจลักษณะเช่นนี้อย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

⁵⁰โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท (กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2539), หน้า 41-44.

⁵¹ทับทิม วงศ์ประยูร, ศิริวรรณ คำดี, วัชรระ ไทยโพธิ์ศรี, วันทนี ภูมิภัทราคม, สมยศ อวเกียรติ และพิไลพร วุฒิ, ผู้เรียบเรียง, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 2547), หน้า 50.

⁵²ประภัสสร บุญมี, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์, 2550), หน้า 52.

2.4 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

2.4.1 ประวัติการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในประเทศไทยการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs นั้นมีการประกอบกิจการดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว โดยเมื่อ พ.ศ.2479 กองอุตสาหกรรมซึ่งสังกัดกระทรวงเศรษฐการได้มีโครงการในการช่วยเหลืออุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีความรับผิดชอบเรื่องการสนับสนุนด้านสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ SMEs⁵³ อีกทั้ง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) ก็ได้มีการกล่าวถึงการสนับสนุนและมาตรการต่างๆ ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ก็มีการกำหนดถึงความสำคัญและนโยบายในการช่วยเหลือ SMEs⁵⁴ แต่อย่างไรก็ดีพบว่าการประกอบธุรกิจในรูปแบบเช่นนี้ก็ได้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากขึ้น เนื่องจากมีข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ ในการดำเนินกิจการหลายประการ จนกระทั่งประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงนับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทำให้การประกอบกิจการในรูปแบบของ SMEs มีความโดดเด่นและได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ เมื่อ พ.ศ.2543 ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ขึ้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและวิสาหกิจขนาดย่อม อีกทั้งยังมีการจัดตั้ง สสว. ขึ้นในปีเดียวกันอีกด้วย นอกจากนี้เมื่อ พ.ศ.2545 มีการปรับเปลี่ยนจากบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เป็นธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย⁵⁵ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อๆ มา รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันก็ได้มีการกำหนดมาตรการในการพัฒนาการประกอบธุรกิจในลักษณะนี้เพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้แล้วได้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้นโดย สสว. ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการประกอบธุรกิจในรูปแบบของ SMEs เป็นเอกภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นว่าการประกอบธุรกิจในรูปแบบของ SMEs ในประเทศไทยนั้นมีการประกอบกิจการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะเป็นรูปแบบของธุรกิจที่มีปริมาณมากที่สุดและมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้มีการช่วยเหลือและส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเช่นนี้ตลอดมา

⁵³ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, *เรื่องเดิม*, หน้า 18.

⁵⁴ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์, *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการวิเคราะห์นโยบายและแผนภาครัฐและเอกชน* (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 1-8.

⁵⁵ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, *เรื่องเดิม*, หน้า 18.

2.4.2 ลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยภาพรวมแล้วผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 การเข้าสู่ธุรกิจสามารถจัดตั้งได้ง่าย เนื่องจากใช้เวลาในการจัดตั้งที่น้อยกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ อีกทั้งมีขั้นตอนต่างๆ ในการจัดตั้งที่ไม่ยุ่งยาก ทำให้การเข้าสู่ธุรกิจมีความสะดวก รวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการจัดตั้งกิจการของตนได้ทันที⁵⁶ โดยที่การจัดตั้ง SMEs ใช้เงินทุนตลอดทั้งปัจจัยต่างๆ ที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ หากในระหว่างการทำนิจการเกิดความผิดพลาดในการบริหารจัดการหรือมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบ ทำให้กิจการต้องหยุดชะงัก หรือไม่ประสงค์ที่จะดำเนินกิจการของตนต่อไป ผู้ประกอบการก็สามารถเลิกกิจการได้ทันที⁵⁷

ลักษณะที่ 2 มีความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการ เพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ควบคุม ดูแล และเป็นผู้บริหารกิจการเอง จึงทำให้สามารถใกล้ชิดกับลูกค้า รู้ความต้องการของลูกค้า ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกิจการของตน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ทางตลาดในสภาวะการณ์ปัจจุบัน⁵⁸

ลักษณะที่ 3 ในการประกอบกิจการทั้งการจัดจำหน่าย การผลิตสินค้า รวมทั้งการบริการจะมีลักษณะที่ค่อนข้างจะยืดหยุ่นสูง เพราะมีการผลิต จำหน่าย และการบริการที่มีความหลากหลายรูปแบบ สามารถตอบสนองความต้องการของท้องตลาดได้อย่างรวดเร็ว⁵⁹

ลักษณะที่ 4 ปรับเปลี่ยนการประกอบกิจการให้สามารถสอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่นได้ดี กล่าวคือ⁶⁰ ทั้งเจ้าของกิจการ ตลอดจนทั้งพนักงานส่วนใหญ่จะอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน ทำให้สามารถทราบถึงความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลทำให้สามารถผลิตสินค้า และให้บริการที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างบรรลุเป้าหมาย

ลักษณะที่ 5 SMEs จะมีขนาดที่ค่อนข้างเล็กหากเปรียบเทียบกับกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นปริมาณเงินทุน จำนวนยอดขายที่เกิดขึ้น ปริมาณทรัพย์สิน ตลอดจนขนาดของพนักงาน⁶¹

ลักษณะที่ 6 ปราศจากปัญหาเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ เพราะส่วนใหญ่แล้ว SMEs มักจะมีเจ้าของหรือผู้ประกอบการคนเดียวหรือจำนวนที่ค่อนข้างน้อย ทำให้การจัดสรรและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการประกอบกิจการทำได้ง่าย และสะดวก ไร้ซึ่งปัญหา แตกต่างกับธุรกิจขนาด

⁵⁶ สมชาย หิรัญกิตติ และศิริวรรณ เสรีรัตน์, *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2542), หน้า 17.

⁵⁷ ถาวร-ธนะเวช ศรีสุขโต, *เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs* (กรุงเทพฯ: แพลนพรีนซ์ดั่ง, 2543), หน้า 14-15.

⁵⁸ จันทรณี กิตติภูริวงศ์, *เรื่องเดิม*, หน้า 42.

⁵⁹ ถาวร-ธนะเวช ศรีสุขโต, *เรื่องเดิม*, หน้า 15.

⁶⁰ วิชัย โสสุวรรณจินดา, *เรื่องเดิม*, หน้า 3.

⁶¹ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 1.

ใหญ่ที่มีปริมาณหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นจำนวนมาก จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความขัดแย้งในการจัดสรรผลประโยชน์ได้⁶²

ลักษณะที่ 7 ก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง อีกทั้งยังทำให้เกิดประสิทธิผลและสามารถพัฒนาไปสู่การผลิตสินค้าและการให้บริการที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว⁶³

ลักษณะที่ 8 ในกรณีมีปัญหาการล่มสลายของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจต่างๆ มีปัญหาในการประกอบกิจการอาจจะต้องหยุดชะงักหรือจนปิดกิจการของตนไป แต่ SMEs มีโครงสร้างด้านจำนวนพนักงาน การลงทุน ตลอดจนปริมาณของสินทรัพย์ที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้ SMEs ได้รับผลกระทบจากปัญหาการล่มสลายของระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างน้อย อีกทั้งสามารถบริหารจัดการกิจการได้อย่างรวดเร็ว และข้ามผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้

2.4.3 บทบาทและความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

เมื่อ พ.ศ.2555 พบว่าการประกอบ SMEs นั้นสามารถสร้างผลผลิตให้กับประเทศในจำนวนที่มากถึง 1.8 ล้านล้านบาท โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.35 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) นอกจากนี้ก่อให้เกิดการจ้างงานถึง 10.5 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ของจำนวนการจ้างงาน อีกทั้งมีมูลค่าการส่งออกถึง 1.7 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.4 ของมูลค่าส่งออกรวม⁶⁴ จะเห็นได้ว่า SMEs มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจาก SMEs มีความคล่องตัวในการบริหารกิจการ ตลอดจนทั้งการประกอบกิจการสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ยังใช้ต้นทุนในการประกอบกิจการที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่⁶⁵ จึงมีบทบาทและความสำคัญในการเป็นรากฐาน และเป็นตัวจักรกลที่สำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนทั้งเป็นกลไกในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป⁶⁶

⁶² สมชาย หิรัญภิตติ และศิริวรรณ เสรีรัตน์, *เรื่องเดิม*, หน้า 17.

⁶³ ถาวร-ธนะเวช ศรีสุขโต, *เรื่องเดิม*, หน้า 15.

⁶⁴ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, *SMEs Internationalization* สรุปหัวใจหลักการส่งเสริม SMEs ไทยก้าวไกลสู่สากล (กรุงเทพฯ: ฟาสออฟ เซ็ทไทยแลนด์, 2555), หน้า 37.

⁶⁵ ดมิศา มุกต์มณี และคณะ, *คู่มือผู้ประกอบการ เล่ม 1 ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการปี 2551* (กรุงเทพฯ: มีดี กราฟฟิค, 2551), หน้า 301.

⁶⁶ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, *แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2545-2549)*, หน้า 8, ค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.aspx?List=15dca7fb-bf2e-464e-97e5-440321040570&ID=58>

SMEs จึงมีบทบาทและส่วนสำคัญทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 SMEs ช่วยลดอัตราการว่างงาน⁶⁷ เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้ง SMEs ขึ้นมาทำให้บุคคลต่างๆ ที่ตกงานหรือยังไม่มีงานทำตลอดจนแรงงานที่ขาดโอกาสทางสังคมได้แก่ คนชรา ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำสามารถเข้าทำงานได้ สามารถสร้างงานสร้างรายได้และทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ประการที่ 2 SMEs ช่วยส่งเสริมการแข่งขันในตลาดอย่างเสรี เพราะทำให้เกิดการกระตุ้นด้านการแข่งขันระหว่างผู้ที่เป็นผู้ผลิตด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ เพราะทำให้มีสินค้าหลากหลายมากขึ้น มีราคาถูกลง สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง อีกทั้งหากระบบเศรษฐกิจประกอบไปด้วยธุรกิจขนาดใหญ่เพียงไม่กี่ราย อาจนำไปสู่การผูกขาดทางการค้า ผู้ผลิตสามารถตั้งราคาสูงได้ เกิดการเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรงและเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม

ประการที่ 3 SMEs ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ คิดค้นสินค้าและบริการใหม่ๆ เกิดขึ้นจำนวนมาก

ประการที่ 4 SMEs ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญาและความพยายามของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการเองหรือลูกจ้าง เพราะการที่จะประกอบ SMEs ให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องมีข้อจำกัดหลากหลายประการ เช่น ปัญหาด้านเงินทุน ทำให้ผู้ประกอบการหรือลูกจ้างจำต้องประกอบกิจการโดยอาศัยความอดทน ความขยัน ความตั้งใจ ตลอดทั้งทักษะต่างๆ ในการทำงาน⁶⁸

ประการที่ 5 SMEs เป็นแหล่งสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบกิจการของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในด้านการผลิตสินค้าและการบริการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่วยในการจัดจำหน่ายสินค้า เป็นผู้ผลิตวัตถุดิบให้แก่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ตลอดทั้งมีหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น การซ่อมแซม การทำความสะอาด เป็นต้น⁶⁹

ประการที่ 6 SMEs มีบทบาทด้านการกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ เนื่องจากมีการจัดตั้งในเขตจังหวัดที่สำคัญๆ ทั่วทุกภูมิภาค สามารถกระจายความเจริญทั่วประเทศได้

ประการที่ 7 SMEs สามารถเพิ่มการระดมทุนได้ เพราะเป็นการรวบรวมเงินทุน ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของผู้ประกอบการเองหรือเครือข่ายทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางธุรกิจ⁷⁰

ประการที่ 8 SMEs สามารถเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตสินค้าและการบริการ เพราะในกิจการที่ต้องอาศัยความประณีตและใช้ฝีมือระดับสูง SMEs สามารถตอบสนองความต้องการได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการประกอบกิจการของตนได้⁷¹

⁶⁷ ภาณุศ อภิบาลเกียรติกุล, **มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 22.

⁶⁸ กัตถัญญ หิรัญญสมบุรณ์, **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**, พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 4.

⁶⁹ วิชัย โสสุวรรณจินดา, **เรื่องเดิม**, หน้า 4.

⁷⁰ **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 5.

⁷¹ **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 4.

ประการที่ 9 SMEs มีบทบาทในการสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ซึ่งถือว่าการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด⁷²

ประการที่ 10 SMEs เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการหรือนักลงทุนรายใหม่โดยเริ่มจากการประกอบธุรกิจเล็กๆ จนมีประสบการณ์และความชำนาญสามารถประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ต่อไปได้⁷³

ประการที่ 11 SMEs สามารถผลิตสินค้าต่างๆ ออกมาเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ และสามารถสร้างเงินตราเข้าประเทศจำนวนมาก

ประการที่ 12 SMEs ถือว่ามีส่วนสำคัญในฐานะที่เป็นโรงเรียนหรือสถาบันด้านการฝึกอาชีพตลอดจนทักษะต่างๆ แก่กลุ่มฝีมือแรงงานขั้นต้น

ประการที่ 13 SMEs มีบทบาทและส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าในอัตราที่สูงแก่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

ประการที่ 14 SMEs สามารถผลิตสินค้าและบริการด้านต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนภายในประเทศ สามารถลดการนำเข้าสินค้าและบริการด้านต่างๆ จากต่างประเทศ⁷⁴

ประการที่ 15 SMEs มีต้นทุนตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการก่อตั้งและการดำเนินการที่ต่ำกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ส่งผลให้สามารถจัดตั้งได้ง่ายและประหยัดเงินในการลงทุน

ประการที่ 16 SMEs ถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ต่อไปในภายหน้า⁷⁵

ประการที่ 17 SMEs สามารถป้องกันการย้ายถิ่นฐานของแรงงานได้เพราะเมื่อมีการจัดตั้ง SMEs ในจังหวัดต่างๆ แล้ว ทำให้แรงงานไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานมาทำงานในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความแออัดของประชากรในกรุงเทพมหานครอีกด้วย

2.4.4 ข้อจำกัดของการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

แม้ว่า SMEs จะมีบทบาทและความสำคัญต่อประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่จากการศึกษาพบว่า การประกอบวิสาหกิจดังกล่าวยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลายๆ ด้าน ได้แก่

ประการที่ 1 ข้อจำกัดเรื่องเงินทุน เนื่องจากการประกอบ SMEs มีเงินทุนที่ค่อนข้างจำกัดพอสมควร ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และความสามารถในการพัฒนาสินค้าตลอดทั้งการ

⁷² นิยมล มณีสว่างวงศ์, การบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 15.

⁷³ ภาชนะ สรเพชญ์พิสัย, การจัดการธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2540), หน้า 9.

⁷⁴ ถาวร-ธนะเวช ศรีสุขโต, เรื่องเดิม, หน้า 14.

⁷⁵ ชรินทร์ ชุนพพันธุ์รักษ์, การจัดการธุรกิจขนาดย่อม, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544), หน้า 2.

ให้บริการต่างๆ เนื่องจากขาดสภาพคล่อง จึงต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานต่างๆ ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง⁷⁶

ประการที่ 2 ข้อจำกัดเรื่องการกำหนดราคาเพื่อการแข่งขัน กล่าวคือ ราคาของสินค้าและการให้บริการต่างๆ ที่เกิดจากการประกอบ SMEs มักมีการกำหนดราคาหรือตั้งราคาที่สูงกว่าสินค้าและการให้บริการที่เกิดจากการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะการประกอบ SMEs มีข้อจำกัดในเรื่องเงินทุน ทำให้ซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ต่างๆ จำนวนน้อย ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตสูง อีกทั้งยังผลิตสินค้าและให้บริการได้น้อย จึงส่งผลให้จำหน่ายสินค้าและให้บริการที่ค่อนข้างน้อยเสียเปรียบธุรกิจขนาดใหญ่⁷⁷

ประการที่ 3 ข้อจำกัดเรื่องแรงงาน กล่าวคือ แรงงานที่ทำงานในองค์กรต่างๆ ที่เป็น SMEs มีลักษณะการทำงานไม่คงที่ เพราะแรงงานจะมีการลาออกในอัตราสูง เนื่องจากแรงงานบางคนมาทำงานเพราะต้องการประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อมีประสบการณ์หรือความชำนาญขึ้นแล้ว ก็มักจะลาออกไปทำงานยังองค์กรอื่นที่มีการเสนอค่าตอบแทนที่สูงกว่า

ประการที่ 4 ข้อจำกัดเรื่องการบริหารจัดการ เนื่องจากบุคคลที่มาบริหารจัดการตลอดจนดูแลในส่วนต่างๆ ของการประกอบ SMEs ส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการไม่สูงมากนัก เพราะมีการนำสมาชิกในครอบครัวมาช่วยดูแลทำให้ไม่เข้าใจในการทำงานที่แท้จริงและอาจเกิดปัญหาขึ้นในอนาคต

ประการที่ 5 ข้อจำกัดเรื่องได้รับการส่งเสริมและการสนับสนุนจากทางภาครัฐ เพราะการประกอบ SMEs ผู้ประกอบการบางรายมีการจัดตั้งสถานประกอบการของตนที่ไม่เป็นทางการ อาจจะต้องอยู่ตามบ้านที่ตนอยู่อาศัยโดยหาได้มีการจดทะเบียนโรงงาน จดทะเบียนการค้า หรือจดทะเบียนพาณิชย์ไม่ ทำให้ขาดหลักเกณฑ์ที่จะเข้าข่ายการได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ

ประการที่ 6 ข้อจำกัดเรื่องการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากทางภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน เนื่องจากการประกอบ SMEs มักจะประกอบกิจการโดยโดดเดี่ยว ไม่ค่อยสนใจข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากนัก⁷⁸

ประการที่ 7 ข้อจำกัดเรื่องการตลาด กล่าวคือ การประกอบ SMEs มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่สำคัญเพื่อการผลิตสินค้าตลอดจนการให้บริการในด้านต่างๆ แก่ผู้บริโภคภายในประเทศเป็นสำคัญ ส่วนการผลิตสินค้าหรือการให้บริการแก่ตลาดระหว่างประเทศมีค่อนข้างน้อย ทำให้ช่องทางการระบายสินค้าหรือการจำหน่ายสินค้า ตลอดจนการให้บริการมีขอบเขตค่อนข้างแคบ และจำกัดพอสมควร⁷⁹

⁷⁶ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารธุรกิจขนาดย่อมและการค้าปลีก, พิมพ์ครั้งที่ 3 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529), หน้า 23.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

⁷⁸ มานพ ชิวธนาสุนทร, แผนธุรกิจ SMEs (กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2542), หน้า 7.

⁷⁹ ถาวร-ธนะเวช ศรีสุขโต, เรื่องเดิม, หน้า 17.

ประการที่ 8 ข้อจำกัดเรื่องเทคโนโลยี เนื่องจากการผลิตสินค้าในส่วนต่างๆ ของการประกอบ SMEs มีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้ผลิตสินค้าได้น้อย และสิ้นเปลืองเวลา⁸⁰

2.5 วิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

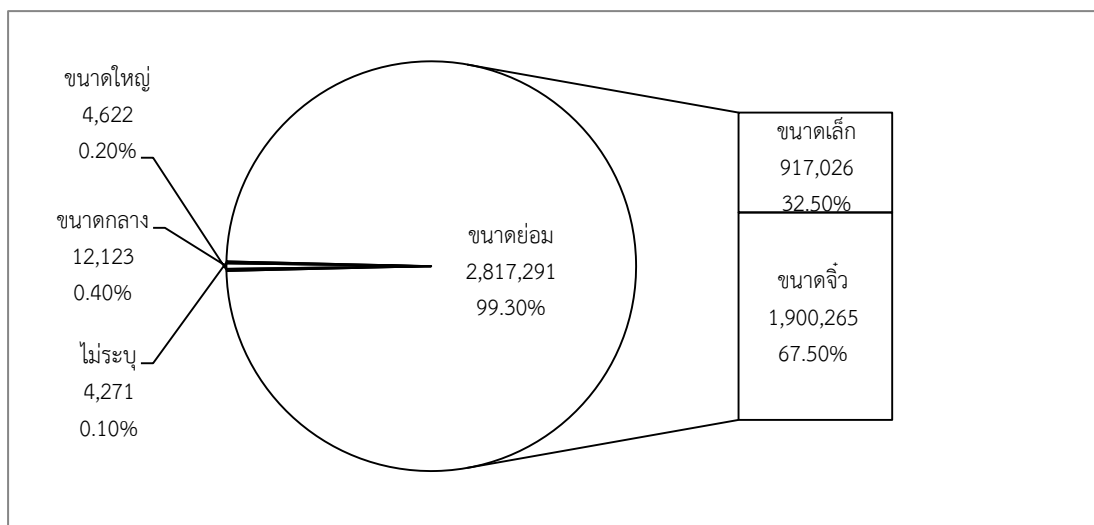
วิสาหกิจสามารถแบ่งออกเป็นหลายขนาด ได้แก่ วิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises) วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) และวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) แต่อย่างไรก็ดีพบว่ายังมีอีกวิสาหกิจหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยไม่น้อย เพราะเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และเป็นรากฐานที่มั่นคงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นก็คือ “วิสาหกิจรายย่อย” (Micro Enterprises)⁸¹ แต่ทั้งนี้บางประเทศอาจเรียกว่า “วิสาหกิจขนาดจิ๋ว” ก็ได้

พ.ศ.2551 พบว่าวิสาหกิจมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,838,307 ราย แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่จำนวน 4,622 ราย (ร้อยละ 0.2) วิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 12,123 ราย (ร้อยละ 0.4) และวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 2,817,291 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.3 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ทั้งนี้มีวิสาหกิจที่ไม่สามารถระบุขนาดได้จำนวน 4,271 ราย

ในวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 2,817,291 รายนี้จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดเล็ก 917,026 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 และวิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจรายย่อย 1,900,265 รายคิดเป็นร้อยละ 67.5 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด

⁸⁰ ดมิตา มุกต์มณี และคณะ, *เรื่องเดิม*, หน้า 302.

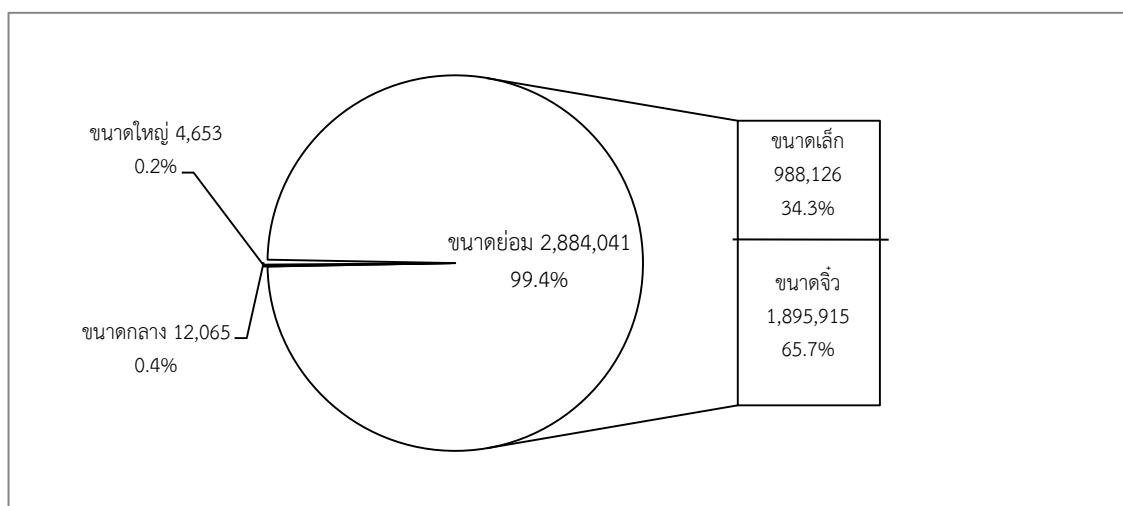
⁸¹ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย* (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2551), หน้า 1-1.

ภาพที่ 2.1 แสดงจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ พ.ศ.2551⁸²

พ.ศ.2552 พบว่าวิสาหกิจมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,900,759 ราย แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่จำนวน 4,653 ราย (ร้อยละ 0.2) วิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 12,065 ราย (ร้อยละ 0.4) และวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 2,884,041 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.4 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด

ในวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 2,884,041 รายนี้จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดเล็ก 988,126 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3 และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว 1,895,915 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.7 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด

ภาพที่ 2.2 แสดงจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ พ.ศ.2552⁸³

⁸² สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2551, หน้า 1-2, คำนวณที่ 25 กรกฎาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Documents/2553/ry/AW_mico_NEW.pdf

2.5.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

เนื่องจากประเทศไทย ยังไม่มีนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋วที่แน่ชัด ทำให้การศึกษาถึงสถานการณ์วิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจรายย่อยของไทยต้องมีการกำหนดค่านิยามเบื้องต้นเพื่อออกแบบสอบถามจากบุคคลต่างๆ ไปว่ามีผลกระทบอย่างไรต่อการกำหนดค่านิยามดังกล่าว โดยที่ค่านิยามที่กำหนดเบื้องต้นเพื่อออกแบบสอบถาม คือ “วิสาหกิจขนาดเล็กมากที่มีการจ้างงานไม่เกิน 5

⁸⁴สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2550, หน้า IV, คำนวณที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Pages/art_19.aspx

คน โดยในจำนวนนั้นรวมเจ้าของกิจการหรือแรงงานในครัวเรือนด้วย และเป็นวิสาหกิจนอกระบบ (Informal Sector) กล่าวคือ ไม่มีการจดทะเบียนการค้าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล”⁸⁵

ต่อมาหลังจากที่มีการออกแบบสอบถามหรือออกแบบสำรวจเกี่ยวกับคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจรายย่อยที่มีการกำหนดในเบื้องต้นแล้วก็มีการประชุมและระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคำนิยามของวิสาหกิจดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเสนอเป็นคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจรายย่อยที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย คือ “วิสาหกิจขนาดเล็กที่ไม่มีการจดทะเบียนการค้าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และมีการจ้างงานไม่เกิน 5 คน ซึ่งรวมเจ้าของกิจการหรือแรงงานในครัวเรือน”⁸⁶

โดยจะเห็นว่าตามคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋วหรือวิสาหกิจรายย่อยต่างๆ ที่มีการเสนอหรือกำหนดออกมาในเบื้องต้น สะท้อนให้เห็นว่าวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) นั่นเอง ส่วนวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ที่ไม่รวมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) จะเรียกว่า “วิสาหกิจขนาดเล็ก”⁸⁷

2.5.2 ประเภทของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

วิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ⁸⁸

1. กิจการผลิตสินค้า (Manufacturing Sector)
2. การบริการ (Service Sector)
3. การค้าส่งและค้าปลีก (Wholesale and Retail Sectors)

2.6 วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise)

ที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ ทำให้รัฐบาลเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการเพิ่มศักยภาพและโอกาสให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง จึงมุ่งส่งเสริมความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า กล่าวคือ เน้นการพัฒนาชุมชน โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละชุมชนโดยการผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยี และการดูแลสุขภาพการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อเพิ่มขีด

⁸⁵ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย, หน้า 3-8.

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-8, IV.

⁸⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2552, หน้า 1.1

⁸⁸ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย, หน้า 2-5.

ความสามารถในการดำเนินธุรกิจของชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาคควบคู่กันเพื่อจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืน

ในชุมชนหนึ่งๆ พบว่ามีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนเพื่อประกอบกิจการร่วมกัน เรียกว่า “วิสาหกิจชุมชน” (Community Enterprise) กิจการดังกล่าวที่ทำนั้นมีขนาดเล็กๆ ในระดับรากหญ้า ซึ่งสามารถช่วยสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ การประกอบวิสาหกิจชุมชนนี้ก็เพื่อที่จะต้องการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้าและสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ต่อไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังสามารถที่จะพัฒนาไปสู่รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป

2.6.1 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชน

ผู้เขียนได้แบ่งคำนิยามของวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) เป็น 2 ประการ ได้แก่

2.6.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชนโดยทั่วไป

นักวิชาการและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดคำนิยามหรือคำจำกัดความของวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การจัดการ “ทุน” ของชุมชนและโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง⁸⁹

วิสาหกิจชุมชนเป็นหน่วยประกอบการที่มีกรรมสิทธิ์ร่วมคล้ายบริษัทหรือสหกรณ์ ถ้าจะใช้คำอื่นที่มีความหมายคล้ายๆ กัน คือ สถานประกอบการหรือธุรกิจของชุมชน⁹⁰

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเอง วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมมีสมาชิกมากกว่า 15 คน วิสาหกิจชุมชนขนาดจิ๋วมีสมาชิกตั้งแต่ 5 คน ถึง 15 คน⁹¹

วิสาหกิจชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีหลักคิดสำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรม

⁸⁹ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ, *วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจรากฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์, 2556), หน้า 205.

⁹⁰ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ, *วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจรากฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์, 2550), หน้า 26.

⁹¹ วิจิต ชาติเพชร, *วิสาหกิจชุมชน*, ค้นวันที่ 15 มกราคม 2558 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/122439>

รับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค⁹²

2.6.1.2 คำนิยามของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนนั้นได้มีการบัญญัติคำนิยามไว้โดยเฉพาะแล้ว หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด⁹³

คุณสมบัติหลักเกณฑ์และลักษณะของวิสาหกิจชุมชนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้⁹⁴

1. เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน
2. เป็นกิจการที่ดำเนินการหรือประสงค์จะดำเนินการร่วมกันในชุมชนโดยคณะบุคคลที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลและประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนไม่น้อยกว่า 7 คน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน
3. เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้เพื่อการพึ่งพาตนเองและเพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน
4. เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนที่จะขอรับการส่งเสริมไว้ กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด⁹⁵

วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด⁹⁶

ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนใน

⁹² เสรี พงศ์พิศ, วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ, **วิสาหกิจชุมชนแผนแม่บทแนวคิดแนวทางตัวอย่างพระราชบัญญัติ** (กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญาไทย, 2544), หน้า 30-31.

⁹³ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

⁹⁴ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเรื่อง คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 และมติของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการประชุมครั้งที่ 1/2548 ประกอบกับคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 281/2548 ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2548 เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจึงกำหนดคุณสมบัติหลักเกณฑ์ และลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

⁹⁵ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

⁹⁶ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

การจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการ วิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้นๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้⁹⁷

ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วตามมาตรา 26 อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้น⁹⁸

ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้⁹⁹

1. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมาตรา 26 และมาตรา 27 และการส่งเสริมหรือการสนับสนุนตามมาตรา 28 และมาตรา 29
2. ให้การส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบการ
3. จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี ภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด
4. เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใดๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน
5. ดำเนินการในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีการกำหนดค่านิยมของวิสาหกิจชุมชนตลอดทั้งหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการขอรับการส่งเสริม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ที่ต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบ

⁹⁷ มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

⁹⁸ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

⁹⁹ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

เศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมกับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไปนั่นเอง¹⁰⁰

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีดังต่อไปนี้¹⁰¹

1. การรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคง และได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการจัดระเบียบในการสนับสนุน ซึ่งภาครัฐจะสามารถให้การสนับสนุนได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
3. วิสาหกิจชุมชนที่ยื่นขอจดทะเบียนจะได้รับการพัฒนาเป็นผู้ประกอบการ มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพของทุนชุมชน ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ระบบเศรษฐกิจชุมชนจะมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

2.6.2 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนนั้นมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

ประการที่ 1 เป็นการประกอบกิจการซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างรายได้ให้เกิดแก่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนนั่นเอง

ประการที่ 2 เป็นการประกอบกิจการซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการ การผลิตสินค้า ตลอดจนการประกอบกิจการอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแก่ชุมชน

ประการที่ 3 เป็นการประกอบกิจการที่ไม่มีกรอบวัตถุประสงค์ซึ่งขัดต่อกฎหมาย ตลอดจนความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ประการที่ 4 เป็นการประกอบกิจการโดยร่วมกันของคนในชุมชน ซึ่งอาจเป็นคณะบุคคลที่ไม่เป็นนิติบุคคลหรือเป็นนิติบุคคลก็ได้ ทั้งนี้จะต้องมีสมาชิกที่อยู่ในชุมชนเดียวกันไม่น้อยกว่า 7 คน ทั้งนี้บุคคลต่างๆ จะต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน

2.6.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

การแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน พบว่ามีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน 2 ประการ ได้แก่¹⁰²

¹⁰⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

¹⁰¹ กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, ประโยชน์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548, ค้นวันที่ 7 กรกฎาคม 2558 จาก http://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=13

¹⁰² กัญญาณอน อินทว้าง, สุพจน์ อินทว้าง และอภิชาติ วรรณภีระ, การจัดการวิสาหกิจชุมชน (พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2554), หน้า 9-10.

2.6.3.1 แบ่งตามรูปแบบ ลักษณะของการประกอบกิจการเป็นหลัก

สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประการ คือ

1) วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน หมายถึง การผลิตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในท้องถิ่น ได้แก่ อาหาร ข้าว สมุนไพร ปุ๋ย และของใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คนในชุมชนสามารถที่จะผลิตได้เอง และเป็นสิ่งของที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตแต่ละวัน

2) วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า หมายถึง เป็นการผลิตสิ่งต่างๆ จากชุมชน แต่มีคุณสมบัติตลอดจนคุณภาพที่ดี มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนความเป็นชุมชนนั้นๆ และสามารถที่จะแข่งขันกับสินค้าอื่นๆ ตามท้องตลาดได้ ทั้งผลิตผลจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) ก็เป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนประเภทนี้

2.6.3.2 แบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนของพัฒนาการในการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน

สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประการ คือ

1) ระดับครอบครัว หมายถึง การกระทำการต่างๆ ของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง มีกรอบแนวคิดในการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการปัจจัยพื้นฐานของคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อทดแทนการนำเข้าจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลไม้และผักเพื่อบริโภคในครอบครัว

2) ระดับชุมชนและเครือข่าย หมายถึง วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการกระทำการต่างๆ โดยบุคคลในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภค อุปโภค ของคนในชุมชนตลอดทั้งคนที่อยู่ในเครือข่าย ทั้งนี้มีลักษณะที่สำคัญเพื่อพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าต่อไปได้ และสามารถที่จะแข่งขันกับสินค้าอื่นๆ ได้

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับค่านิยมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

สำหรับค่านิยมของ SMEs นั้น ในแต่ละประเทศได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 สาธารณรัฐเกาหลี

ในอดีตเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ค่อนข้างด้อยการพัฒนาประเทศหนึ่งของโลก มีอัตราการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ จนกระทั่งเกาหลีใต้มีการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง โดยเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเป็นหลัก มีโครงการต่างๆ ในการสนับสนุนและกระตุ้นแก่นักลงทุนจากประเทศอื่นๆ เพื่อให้นักลงทุนเหล่านี้หันมาลงทุนในประเทศของตน ในระยะเวลาต่อมาจากนโยบายและมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงประเทศหนึ่งของโลก¹⁰³

โดยปี พ.ศ.2555 เกาหลีใต้มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 1,538,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สูงเป็นอันดับ 4 ในทวีปเอเชีย และอันดับ 15 ของโลก มีรายได้ประชากรต่อหัวอยู่ที่ 29,833 ดอลลาร์สหรัฐ เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 2 ลดลงจากร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ.2554 โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากวิกฤติเศรษฐกิจเขตยูโร สถานการณ์เศรษฐกิจในสหรัฐฯ และจีน การอ่อนตัวของค่าเงินเยนที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสินค้าส่งออกของเกาหลีใต้และการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ จากปัญหานี้ในครัวเรือนและการออมที่ลดลง ทั้งนี้ ภาคการส่งออกของเกาหลีใต้ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 57 ของ GDP ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ¹⁰⁴

ในปี ค.ศ.2012 ประเทศเกาหลีใต้มีจำนวน SMEs ทั้งหมด 3,351,404 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด และก่อให้เกิดการจ้างงาน 13,059,372 คน คิดเป็นสัดส่วน

---

¹⁰³ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายการเข้าสู่ตลาดจากการเปิดเสรีทางการค้า สำหรับ SMEs (กรณีศึกษา: FTA อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี) (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2551), หน้า 3-6 ถึง 3-7.

¹⁰⁴ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล, ภาพรวมเศรษฐกิจของเกาหลีใต้, คำนวณที่ 19 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.thaiembassy.org/seoul/th/business/38617-ภาพรวมเศรษฐกิจของเกาหลีใต้.html>

ร้อยละ 87.7 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาปีนี้มีจำนวน SMEs เพิ่มขึ้นจำนวน 119,770 ราย และก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น 432,626 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวน SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ (Republic of Korea)¹⁰⁵

		2008	2009	2010	2011	2012
No. of Firms	Total	3,046,958	3,069,400	3,125,457	3,234,687	3,354,320
	SMEs	3,044,169	3,066,484	3,122,332	3,231,634	3,351,404
	Ratio	(99.9)	(99.9)	(99.9)	(99.9)	(99.9)
No. of Employees	Total	13,070,424	13,398,497	14,135,234	14,534,230	14,891,162
	SMEs	11,467,713	11,751,022	12,262,535	12,626,746	13,059,372
	Ratio	(87.7)	(87.7)	(86.8)	(86.9)	(87.7)

ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการขายปลีกและขายส่งจำนวนร้อยละ 27.9 ตามมาด้วยอุตสาหกรรมเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าและธุรกิจอาหารจำนวนร้อยละ 20.1 ธุรกิจคมนาคมจำนวนร้อยละ 10.8 และอุตสาหกรรมภาคการผลิตจำนวนร้อยละ 10.7 หากพิจารณากรณีจำนวนลูกจ้าง 3 กลุ่ม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต การค้าปลีก การค้าส่ง ธุรกิจให้เช่า และธุรกิจอาหารรวมแล้วเป็นจำนวนร้อยละ 57.2 โดยอุตสาหกรรมการผลิตมีส่วนแบ่งมากที่สุดร้อยละ 22.7 ตามมาด้วยธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกร้อยละ 20.2 ขณะที่ธุรกิจให้เช่าและธุรกิจอาหารร้อยละ 14.3

ซึ่ง SMEs นั้นประกอบด้วยวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) จำนวน 3,258,617 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.2 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด และมีลูกจ้างจำนวน 9,295,775 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด ขณะที่วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) จำนวน 92,787 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด และมีลูกจ้างจำนวน 3,763,597 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด

3.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คำนิยาม SMEs ของประเทศเกาหลีใต้นั้นมีการบัญญัติไว้ในกฎหมาย คือ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) กล่าวคือ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้มีการจำแนกออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

¹⁰⁵ Small and Medium Business Administration, **Status of Korean SMEs**, Retrieved August 11, 2015 from <http://www.smba.go.kr/eng/smes/status.do?mc=usr0001147>

3.1.1.1 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises)

- 1) ประเภทกิจการด้านอุตสาหกรรมการผลิต คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 300 คน และมีมูลค่าสินทรัพย์ไม่เกิน 8 ล้านบาท
- 2) ประเภทกิจการด้านการทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 300 คน และมีมูลค่าสินทรัพย์ไม่เกิน 3 ล้านบาท
- 3) ประเภทกิจการด้านร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับงานด้านคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 300 คน และมีมูลค่าการขายไม่เกิน 30 ล้านบาท
- 4) ประเภทกิจการด้านการเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิง และสวนสนุก คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 200 คน และมีมูลค่าการขายไม่เกิน 20 ล้านบาท
- 5) ประเภทกิจการด้านการทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ และงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 100 คน และมีมูลค่าการขายไม่เกิน 10 ล้านบาท
- 6) ประเภทกิจการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านอื่นๆ คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 50 คน และมีมูลค่าการขายไม่เกิน 5 ล้านบาท

3.1.1.2 กิจการเกี่ยวกับการค้า ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าประเภทที่ 1 (Small Businesses)

- 1) ประเภทกิจการด้านอุตสาหกรรมการผลิต คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 50 คน
- 2) ประเภทกิจการด้านการทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 50 คน
- 3) ประเภทกิจการด้านร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับงานด้านคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน
- 4) ประเภทกิจการด้านการเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิง และสวนสนุก คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน
- 5) ประเภทกิจการด้านการทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ และงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน
- 6) ประเภทกิจการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านอื่นๆ คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน

3.1.1.3 วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)

กิจการซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดในบรรดากิจการทั้งหมดในฐานเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ หรือที่เรียกว่า “วิสาหกิจขนาดจิ๋ว” (Micro Enterprises)

- 1) ประเภทกิจการด้านอุตสาหกรรมการผลิต คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน
- 2) ประเภทกิจการด้านการทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน
- 3) ประเภทกิจการด้านร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน
- 4) ประเภทกิจการด้านการเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิง และสวนสนุก คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน
- 5) ประเภทกิจการด้านการทำธุรกิจลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ และงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน
- 6) ประเภทกิจการที่เกี่ยวกับธุรกิจด้านอื่นๆ คือ มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน

กล่าวคือผู้ประกอบการ SMEs ที่สามารถขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐของเกาหลีใต้จะต้องอยู่ภายใต้ลักษณะ ดังตารางต่อไปนี้¹⁰⁶

¹⁰⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 2(1)

ตารางที่ 3.2 คำนิยาม SMEs ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011
(Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011)¹⁰⁷

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม		ธุรกิจ ขนาดเล็ก	วิสาหกิจ ขนาดจิ๋ว
	จำนวน พนักงาน	มูลค่าสินทรัพย์ หรือมูลค่าการ ขาย	จำนวนพนักงาน	
อุตสาหกรรมการผลิต	น้อยกว่า 300 คน	มูลค่าสินทรัพย์ ไม่เกิน 8 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 50 คน	น้อยกว่า 10 คน
การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง การ ขนส่ง	น้อยกว่า 300 คน	มูลค่าสินทรัพย์ ไม่เกิน 3 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 50 คน	น้อยกว่า 10 คน
ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การ ติดต่อสื่อสาร และอุตสาหกรรมอื่นซึ่ง เกี่ยวกับงานด้านคอมพิวเตอร์ การ ให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง	น้อยกว่า 300 คน	มูลค่าการขาย ไม่เกิน 30 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 10 คน	น้อยกว่า 5 คน
งานด้านการเกษตร การประมง การ ไฟฟ้า แก๊สและการประปา ผลิตภัณฑ์ ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทาง ไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิง และสวนสนุก	น้อยกว่า 200 คน	มูลค่าการขาย ไม่เกิน 20 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 10 คน	น้อยกว่า 5 คน

¹⁰⁷ Small and Medium Business Administration, **Criteria of Korean SMEs**,
Retrieved July 5, 2015 from <http://www.smba.go.kr/eng/smes/scope.do?mc=usr0001146>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

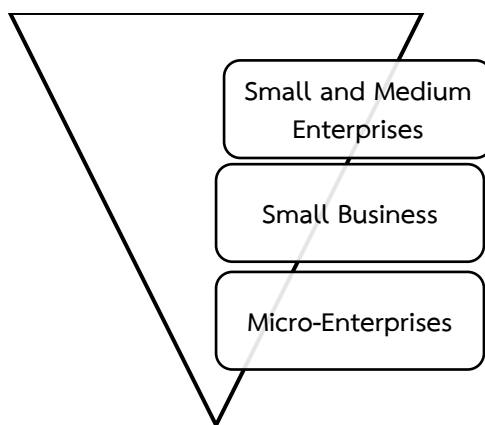
ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม		ธุรกิจ ขนาดเล็ก	วิสาหกิจ ขนาดจิ๋ว
	จำนวน พนักงาน	มูลค่าสินทรัพย์ หรือมูลค่าการ ขาย	จำนวนพนักงาน	
การทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง				
การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์และงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด	น้อยกว่า 100 คน	มูลค่าการขาย ไม่เกิน 10 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 10 คน	น้อยกว่า 5 คน
ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านอื่นๆ	น้อยกว่า 50 คน	มูลค่าการขาย ไม่เกิน 5 ล้าน เหรียญ	น้อยกว่า 10 คน	น้อยกว่า 5 คน

จากตารางดังกล่าว พบว่าค่านิยาม SMEs ของประเทศเกาหลีใต้เน้นมีการยึดหลักเกณฑ์ของจำนวนพนักงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร และมูลค่าการขายมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดขนาดว่าวิสาหกิจใดเป็น Small and Medium Enterprises หรือ Small Businesses และ Micro Enterprises นอกจากนี้จะพบว่าตามกฎหมายฉบับนี้มีการให้คำจำกัดความของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความละเอียดยิ่ง อีกทั้ง มีประเภทของกิจการที่ค่อนข้างมาก ได้แก่¹⁰⁸

1. ประเภทกิจการด้านอุตสาหกรรมการผลิต
2. ประเภทกิจการด้านการทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง
3. ประเภทกิจการด้านร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง
4. ประเภทกิจการด้านการเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิง และสวนสนุก

¹⁰⁸ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556), หน้า 23-26.

5. ประเภทกิจการเกี่ยวกับธุรกิจลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ และงานที่เกี่ยวกับการทำความสะอาด
6. ประเภทกิจการที่เกี่ยวกับธุรกิจด้านอื่นๆ

ภาพที่ 3.1 ลำดับขนาด SMEs ของสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea)¹⁰⁹

ทั้งนี้ หากการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจการใดๆ ต้องด้วยลักษณะตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น การประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจการนั้นๆ ก็จะได้รับ的帮助เหลือจากหน่วยงานต่างๆ ของทางภาครัฐอย่างเต็มที่ เนื่องจากการประกอบ SMEs นั้นเอง

3.1.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในอดีตสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีได้นั้นประกอบไปด้วยธุรกิจที่มีขนาดใหญ่จำนวนมากซึ่งรู้จักกันในนาม “แชโบล (Chaebol)” อีกทั้งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศอีกด้วย ทำให้มีการส่งเสริมการประกอบธุรกิจในลักษณะเช่นนี้เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ดีเมื่อระยะเวลาผ่านไปกลับพบว่าการประกอบธุรกิจลักษณะดังกล่าวเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากประสบปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ส่งผลให้มีการประกอบธุรกิจในรูปแบบใหม่ขึ้นมาในประเทศเกาหลีได้ นั่นก็คือการประกอบ SMEs ตามเหตุผลดังกล่าวนี้เองจึงส่งผลให้ทางภาครัฐของเกาหลีได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจในรูปแบบของ SMEs มากขึ้น¹¹⁰

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศเกาหลีได้พบว่า มีรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมากที่สุดโดยจะกำหนดหลักการต่างๆ ในการส่งเสริม SMEs และมีกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวน 9 ฉบับที่กำหนดรายละเอียดเฉพาะเรื่องเอาไว้ ได้แก่

¹⁰⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 98.

1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการกระตุ้นการซื้อสินค้าของผู้ประกอบการ (Promotion of Small and Medium Enterprises and Encouragement of Purchase of Their Products Act)
2. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันระบบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการสนับสนุนสมาคมวิสาหกิจ (Act on the Protection of the Business Sphere of Small and Medium Enterprises and Promotion of their Cooperation)
3. กฎหมายว่าด้วยมาตรการพิเศษสำหรับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อม (Act on Special Measures for Small Enterprise Support)
4. กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนเทคโนโลยี นวัตกรรมแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act on the Promotion of Technology Innovation of Small and Medium Enterprise)
5. กฎหมายพิเศษว่าด้วยการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (Special Act on Support for Human Resources of Small and Medium Enterprises)
6. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการทำวิสาหกิจของบุคคลที่ทุพพลภาพ (Promotion of Disabled Persons' Enterprises Activities Act)
7. กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนพิเศษแก่ธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Special Act on the Promotion of Business Conversion in Small and Medium Enterprise)
8. กฎหมายว่าด้วยสมาคมสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise Cooperatives Act)
9. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมธุรกิจที่สตรีเป็นเจ้าของ (Act on Support for Female Owned Businesses)

ผู้เขียนจะทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการประกอบ SMEs เฉพาะรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) เนื่องจากเป็นกฎหมายที่วางหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริม SMEs เอาไว้ กล่าวคือ ในรัฐบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดให้มีการวางหลักพื้นฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับ SMEs สร้างความก้าวหน้าและใช้มาตรการในการพัฒนา SMEs โดยมีจุดหมายในการส่งเสริมการเติบโตที่เป็นอิสระและความก้าวหน้าของ SMEs สร้างความก้าวหน้าทางด้านโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและจัดหาสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาอย่างสมดุลต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ¹¹¹

เพื่อให้การส่งเสริมการประกอบ SMEs ในประเทศเกาหลีใต้บรรลุวัตถุประสงค์ รัฐบัญญัติดังกล่าวจึงกำหนดอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ SMEs ด้านต่างๆ ซึ่งมีความละเอียดและครอบคลุม ได้แก่

---

¹¹¹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 1

1. รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายพื้นฐานที่มีความเหมาะสมกับการประกอบ SMEs ในแต่ละภูมิภาค โดยพิจารณาจากอัตราการผลิต นวัตกรรม ระดับการแข่งขัน และศักยภาพในการเจริญเติบโตของ SMEs¹¹² กำหนดให้รัฐบาลในแต่ละท้องถิ่นจะต้องทำการสนับสนุนการประกอบ SMEs โดยการปฏิบัติตามนโยบายตาม (1)¹¹³ และให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นร่วมมือกันในการสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบ SMEs¹¹⁴
2. รัฐบาลจะต้องสนับสนุนผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มประกอบกิจการโดยการกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการประกอบ SMEs มีการเจริญเติบโตและพัฒนา¹¹⁵
3. รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการ SMEs กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องใช้มาตรการที่จำเป็นในการวางแผนทาง (Rationalizing) การบริหาร การพัฒนา เทคโนโลยีและคุณภาพ โดยจะต้องมีโครงการฝึกฝนและแนะแนวสำหรับการบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี การสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยี และการกำหนดมาตรฐาน (Standardization) ของธุรกิจดังกล่าว¹¹⁶ และรัฐบาลจะต้องพัฒนาความสามารถในการผลิต (Productivity) ของ SMEs ซึ่งการพัฒนานี้ ให้รวมไปถึงการพัฒนาเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้มีความทันสมัย (Modernization Of Manufacturing Facilities) และการส่งเสริมให้มีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Promotion Of Informatization) กับวิสาหกิจดังกล่าว¹¹⁷
4. รัฐบาลจะต้องส่งเสริมด้านการตลาดโดยการใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อเพิ่มโอกาสให้กับเจ้าของ Smes ให้สามารถจัดการตามคำสั่งจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Order) ได้ เมื่อรัฐบาล รัฐบาลท้องถิ่น องค์กรมหาชน องค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง (Government-Invested Institutions) และหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ต้องการสินค้าหรือบริการดังกล่าว¹¹⁸ และรัฐบาลจะต้องพัฒนาประสิทธิภาพของการกระจายสินค้า (Distribution) ด้วยการทำให้ระบบการกระจายสินค้ามีความทันสมัย ให้การสนับสนุนด้านความร่วมมือในอุตสาหกรรมการกระจายสินค้า (Distribution Industry) หรือวิธีการอื่นที่จำเป็น โดยมีเป้าหมายในการขยายตลาดสำหรับการรองรับสินค้าที่ผลิตจาก SMEs¹¹⁹
5. รัฐบาลจะต้องสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม SMEs กับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ในประเทศ¹²⁰ โดยการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน¹²¹

¹¹² Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 3(1)

¹¹³ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 3(2)

¹¹⁴ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 3(3)

¹¹⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 5(1)

¹¹⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 6(1)

¹¹⁷ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 6(2)

¹¹⁸ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 7(1)

¹¹⁹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 7(2)

¹²⁰ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 8

¹²¹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 10

6. รัฐบาลจะต้องสนับสนุนการประกอบ SMEs สู่สากล กล่าวคือ จะต้องส่งเสริมให้การประกอบ Smes มีการส่งออกและนำเข้ากับบริษัทจากต่างชาติ¹²²

7. รัฐบาลจะต้องสนับสนุนการประกอบ Smes เพื่อให้มีความมั่นคงด้านแรงงานและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนโดยการฝึกอบรมแรงงาน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานและสวัสดิการของแรงงานที่ทำงานใน SMEs¹²³

8. กำหนดให้รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือและการพัฒนาการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses)¹²⁴

9. รัฐบาลจะต้องทำการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่การประกอบ SMEs โดยเน้นการประกอบธุรกิจที่มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่¹²⁵ และสนับสนุนให้มีการประกอบธุรกิจในท้องถิ่นและในพื้นที่ชนบท อีกทั้งการประกอบธุรกิจดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยการจ้างงานจากผู้หญิงและคนพิการ¹²⁶

10. กำหนดให้มีงานสัปดาห์ SMEs (Small and Medium Business Week) เพื่อวัตถุประสงค์ในการที่จะส่งเสริมความมั่นใจของเจ้าของ SMEs และเพิ่มความสำเร็จของประชาชนในเรื่องบทบาทและความสำคัญของเจ้าของ SMEs ต่อเศรษฐกิจประเทศ สัปดาห์หนึ่งในปีหนึ่งจะต้องจัดให้มีงานสัปดาห์ SMEs¹²⁷

11. รัฐบาลจะต้องกำหนดมาตรการทางการเงินและกฎหมายอย่างเหมาะสมเพื่อเอื้อประโยชน์แก่การประกอบ SMEs¹²⁸

12. รัฐบาลจะต้องกำหนดมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการให้มีการให้เงินทุนโดยเร็ว (Smoothly Financing) ต่อเจ้าของ SMEs โดยการจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีความมั่นคง และภาพลักษณ์ทางการเงินที่ดี การใช้มาตรการที่จำเป็นให้รวมไปถึงสำหรับการดำเนินการให้มีการจัดตั้งระบบตรวจสอบภาพลักษณ์ทางการเงิน (Credit Guarantee System)¹²⁹ และให้การสนับสนุน SMEs โดยผ่านทางระบบการจัดเก็บภาษี ตามหลักเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี (Acts Governing Taxation) เพื่อให้เป็นการสอดคล้อง (Implement) กับนโยบายสำหรับ SMEs¹³⁰

13. กำหนดให้รัฐบาลจะต้องวางแผนสำหรับการสนับสนุน SMEs และรายงานประจำปี กล่าวคือ ในแต่ละปีรัฐบาลจะต้องวางแผนซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายสำหรับ SMEs ซึ่งเรียกว่า

¹²² Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 14(1)

¹²³ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 15

¹²⁴ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 16

¹²⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 11

¹²⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 17

¹²⁷ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 26

¹²⁸ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 18

¹²⁹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 19(1)

¹³⁰ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 19(2)

“แผนพัฒนา” (Promotion Plan) ซึ่งต้องเป็นไปตามจำนวนงบประมาณ (Relevant Budget) และต้องแสดงแผนดังกล่าวต่อรัฐสภา (National Assembly) ในเดือนมีนาคม¹³¹ และการจัดทำแผนพัฒนาและการทำรายงานประจำปีดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กฎีกาประธานาธิบดี¹³² โดยที่ผู้อำนวยการสถาบันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Business Administration: SMBA)¹³³ จะต้องทำการประเมินประสิทธิภาพ (Performance) และผลของแผนพัฒนาในปีที่ผ่านมา และแสดงรายงานประจำปีซึ่งได้มีการประเมินผลดังกล่าวต่อรัฐสภา ก่อนที่การประชุมรัฐสภาสมัยสามัญ (Regular Session) จะเริ่มขึ้น¹³⁴ และผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนกลาง (Central Administrative Agency) ซึ่งเป็นผู้วางแผนพัฒนาตาม (1) และผู้อำนวยการสถาบัน SMBA อาจขอความร่วมมือจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนกลางหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีการขอความร่วมมือดังกล่าว ผู้ที่ได้รับคำขอนั้นจะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เว้นแต่จะมีเหตุขัดข้อง (Extenuating Circumstances) ซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามดังกล่าวได้¹³⁵

14. รัฐบาลจะต้องทำการจัดเก็บข้อมูลสถานะของเจ้าของ SMEs รายปีเพื่อให้ได้ข้อมูลการทำธุรกรรมที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ทั้งนี้ การสำรวจดังกล่าวจะต้องเป็นการเหมาะสมแก่ประเภทธุรกิจ (Activities) เงินทุน (Funds) จำนวนบุคลากร (Human Resources) และลักษณะการบริหารของ SMEs (Management Of Small And Medium Enterprises) ในกรณีปกติทั่วไป และจะต้องมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลสำรานั้นด้วย ในกรณีเช่นว่านี้ หากมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระทำที่จะต้องใช้ให้เจ้าพนักงานของรัฐเก็บข้อมูลเองโดยตรง (Actual State Surveys) รัฐบาลขอที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐเก็บข้อมูลเองโดยตรง ตามลักษณะการเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การเก็บข้อมูลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ใน SMEs ตามมาตรา 7 แห่งกฎหมายพิเศษว่าด้วยการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Special Act on Support for Human Resources of Small and Medium Enterprises) การเก็บข้อมูลตามมาตรา 7 แห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมธุรกิจที่สตรีเป็นเจ้าของ (Act on Support for Female Owned Businesses) การเก็บข้อมูลตามมาตรา 7 แห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการทำวิสาหกิจของบุคคลที่ทุพพลภาพ (Promotion of Disabled Persons' Enterprises Activities Act) การเก็บข้อมูลตามมาตรา 10-3 แห่งกฎหมายว่าด้วยมาตรการพิเศษสำหรับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดจิ๋ว (Act on Special Measures for Development of Small and Micro Enterprises) และการเก็บข้อมูลแบบอื่นตามที่กำหนดในกฎีกาประธานาธิบดี¹³⁶ แต่อย่างไรก็ดีรัฐบาลอาจมอบหมายให้สหพันธ์ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งสาธารณรัฐเกาหลีใต้ (Korea Federation of Small

¹³¹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 20(1)

¹³² Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 20(4)

¹³³ ต่อไปนี้วิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “สถาบัน SMBA” แทน

¹³⁴ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 20(2)

¹³⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 20(3)

¹³⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 21(1)

and Medium Businesses) หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนของ SMEs กระทำการสำรวจแทนก็ได้¹³⁷ แต่กรณีที่มีความจำเป็นในการทำการสำรวจดังกล่าวรัฐบาลอาจขอให้เจ้าของ SMEs หรือ องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการแสดงข้อมูล หรือทำแถลงการณ์ความเห็นของตน หรือแถลงการณ์อย่างอื่น ในกรณีเช่นว่านี้หากได้รับคำขอจากรัฐบาลแล้ว เจ้าของ SMEs หรือ องค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะต้องปฏิบัติตามคำขอนั้น เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามดังกล่าวได้¹³⁸

นอกจากนี้ รัฐบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดหน้าที่ของเจ้าของ SMEs ในอันที่จะต้องกระทำการประกอบธุรกิจโดยการแข่งขันผ่านการพัฒนาทางเทคนิคและนวัตกรรม การจัดการที่เอื้อต่อเศรษฐกิจของประเทศ การบริหารจัดการที่โปร่งใส และการรับผิดชอบต่อสังคม¹³⁹ อีกทั้ง เจ้าของ SMEs และ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและรัฐบาลท้องถิ่นในการดำเนินนโยบายสำหรับ SMEs¹⁴⁰ นอกจากนี้ เจ้าของ SMEs ซึ่งมีเจตนาที่จะเข้าร่วมนโยบายสำหรับ SMEs จะต้องแสดงเอกสารที่มีข้อมูลที่เป็นความจริง (Verification Documents) ต่อองค์กรปกครองของราชการส่วนกลาง หรือ ส่วนท้องถิ่น (จากนี้ไปจะเรียกว่าสำนักงานนโยบายสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Administration of the Policy for Small and Medium Businesses) เพื่อตรวจสอบว่าเจ้าของธุรกิจนั้นเข้าลักษณะ (Acknowledged As) เจ้าของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามข้อ 2 แห่งกฎหมายนี้หรือไม่¹⁴¹ โดยที่ผู้อำนวยการสถาบัน SMBA ขอให้องค์กรปกครองของราชการส่วนกลาง หรือ ส่วนท้องถิ่น หรือองค์การมหาชน เช่น คณะกรรมการให้บริการเงินทุน (Financial Services Commission) หรือกรมภาษีกลาง (National Tax Service) ให้แสดงเอกสารที่มีข้อมูลที่เป็นความจริง หากผู้อำนวยการสถาบัน SMBA ถือว่ามีความจำเป็น (Consider Necessary) ต่อการตรวจสอบความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ (Applicability) ของเจ้าของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามข้อ 2 แห่งกฎหมายนี้¹⁴² ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถาบัน SMBA ขอรายงานภาษีต่อผู้อำนวยการกรมภาษีกลาง ผู้อำนวยการสถาบัน SMBA จะต้องระบุเรื่องที่ต้องการตรวจสอบดังต่อไปนี้ เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ จำนวนพนักงานประจำ (The Number of Regular Workers) จำนวนสินค้าที่ขายได้ (Sales Amount) จำนวนทุนที่ชำระแล้ว และส่วนเกินทุน (Paid-In Capital, Capital Surplus) จำนวนทุนเรือนหุ้น (Equity Capital) จำนวนทุนทรัพย์ทั้งหมด และหนี้สินทั้งหมด (Total Assets / Total Debt) สถานะปัจจุบันของจำนวนหุ้นที่มีอยู่ และสถานะปัจจุบันของการลงทุนในบริษัทอื่น (Current Share Status and Current Investment Situation on other Corporations)¹⁴³ และบุคคลซึ่งได้รับการขอตาม (2) หรือ (3)

¹³⁷ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 21(2)

¹³⁸ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 21(3)

¹³⁹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 4(1)

¹⁴⁰ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 4(2)

¹⁴¹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 27(1)

¹⁴² Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 27(2)

¹⁴³ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 27(3)

จะต้องปฏิบัติตามคำขอนั้น เว้นแต่จะมีเหตุขัดข้อง ซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามดังกล่าวได้¹⁴⁴ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดค่าปรับในกรณีที่มีการกระทำโดยประมาท (Fines for Negligence) กล่าวคือ บุคคลซึ่งได้เข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายสำหรับ SMEs โดยแสดงเอกสารผิดพลาด (Falsely Presenting Documents) ตามข้อ 27(1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าล้านบาท¹⁴⁵ โดยที่ค่าปรับสำหรับการกระทำโดยประมาทตาม (1) จะต้องดำเนินการและจัดเก็บโดยผู้บริหารสถาบัน SMBA ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในกฎปฏิบัติการประธานาธิบดี¹⁴⁶

อีกทั้ง ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้รัฐบาลจะต้องจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบ SMEs และต้องทำการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาธุรกิจของเขาและมีความเจริญเติบโตในการประกอบกิจการและก่อให้เกิดผลดีกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ¹⁴⁷ จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งสถาบัน SMBA ใน ค.ศ.1996 ซึ่งจัดว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริม SMEs ของเกาหลีใต้ในขณะนี้¹⁴⁸ การบริหารงานของสถาบัน SMBA นั้นกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งสังกัดอยู่ใน 7 สำนักงาน และอีก 25 แผนก นอกจากนี้ ยังพบว่าสถาบัน SMBA มีศูนย์ที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆ จำนวน 11 ศูนย์ สำนักงานของสถาบัน SMBA จะทำงานร่วมกันในการประสานความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ SMEs ประกอบไปด้วยสำนักงานและแผนกย่อยๆ อีกจำนวนมาก กล่าวคือ¹⁴⁹

1. สำนักงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro-Enterprise Policy Bureau) สำนักงานนี้จะประกอบไปด้วยแผนกต่างๆ ได้แก่ แผนกนโยบาย แผนกสำหรับความช่วยเหลือ และแผนกเกี่ยวกับการค้าการตลาด ซึ่งสำนักงานนี้จะให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) โดยเฉพาะ
2. สำนักงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและมาตรการในการช่วยเหลือ SMEs (SME Policy Bureau)
3. สำนักงานด้านการวางแผนและประสานงานในการช่วยเหลือ SMEs (Planning & Coordination Bureau)
4. สำนักงานที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือการประกอบ SMEs ที่มีศักยภาพสูง (High Potential Enterprise Bureau)

¹⁴⁴ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 27(4)

¹⁴⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 28(1)

¹⁴⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 28(2)

¹⁴⁷ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 13

¹⁴⁸ Small and Medium Business Administration, **Administrator's Message**, Retrieved December 2, 2014 from <http://www.smba.go.kr/eng/introduce/greeting.do?mc=usr0001702>

¹⁴⁹ Small and Medium Business Administration, **Organization**, Retrieved December 9, 2014 from <http://www.smba.go.kr/eng/introduce/organization.do?mc=usr0001142>

5. สำนักงานที่ดูแลเกี่ยวกับการตลาด (Business Marketing Bureau)
6. สำนักงานเริ่มต้นการประกอบธุรกิจและความเสี่ยง (Business Start-up & Venture Bureau)
7. สำนักงานที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและกระบวนการผลิต (Productivity & Technology Bureau)

ในปัจจุบันสถาบัน SMBA ได้จัดทำนโยบายต่างๆ สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. นโยบายรายปี 2014 (Policy Direction of the Year 2014)

กล่าวคือ นโยบายกรณีนี้จะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางสำหรับการช่วยเหลือ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้แบบภาพรวม ซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดกรอบการส่งเสริมแบบกว้างๆ สำหรับใช้ในแต่ละปี ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ในการส่งเสริม SMEs มีความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถกำหนดนโยบายสำหรับการช่วยเหลือในทิศทางเดียวกัน โดยที่นโยบายดังกล่าวจะจำแนกออกเป็น 2 ประการ กล่าวคือ¹⁵⁰

1) Tree Major Focuses ซึ่งมีสาระสำคัญ ได้แก่

(1) การมุ่งเน้นระบบนิเวศด้านเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ (Building a Creative Economic Ecosystem) ซึ่งสถาบัน SMBA ให้ความสำคัญกับการเริ่มต้นในการประกอบ SMEs ทั้งพบว่าการส่งเสริม SMEs โดยการจัดทำเป็นโครงการระดับประเทศในระยะเวลาของครึ่งปีหลัง มีการสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการลงทุน อีกทั้งมีการฟื้นฟูและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุนในประเทศให้กลับมาดังเดิมเพื่อการเริ่มต้นที่ดีในการประกอบธุรกิจใหม่ๆ

(2) การเปิดบันไดแห่งการฟื้นฟูสำหรับผู้ประกอบการ SMEs (Reconstructing the Ladder of Opportunity for SMEs) ซึ่งสถาบัน SMBA ได้มีการกำจัดการจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคสำหรับการประกอบ SMEs ไม่ว่าจะเป็นการหักลดหย่อนอัตราภาษี มาตรการในการช่วยเหลือเรื่องเงินทุน การมุ่งเน้นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development: R&D) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ และการเสริมสร้างความเป็นธรรมชาติของการประกอบ SMEs และกลุ่มธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

(3) การเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการค้าและการประกอบวิสาหกิจอย่างมีความสุข (Making Neighborhood Merchants and Enterprises Happy) หมายถึง สถาบัน SMBA จะมีการสนับสนุนการประกอบ SMEs โดยการยกระดับระบบสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการตลาดต่างๆ พยายามที่จะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านราคาของผู้ประกอบการขนาดย่อมและตลาดแบบดั้งเดิม โดยการเพิ่มการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าและการตั้งราคาที่ไม่สูงนัก

---

¹⁵⁰ Small and Medium Business Administration, **Policy Direction of the Year**, Retrieved December 2, 2014 from http://www.smba.go.kr/eng/polities/policyyear_01.do?mc=usr0001155

2) ภารกิจสำคัญที่ทำร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Three Major Cooperative Tasks) กล่าวคือ มีการเสริมสร้างให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งกำเนิดของการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ๆ สถาบัน SMBA มีความร่วมมือกันกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ICT) มีการวางแผนการต่างๆ ในอนาคตและร่วมมือกับหน่วยงานสถิติและการคลังในการส่งเสริม SMEs อย่างเป็นระบบโดยการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในการประกอบวิสาหกิจด้วย

2. นโยบายสำหรับ SMEs (SMEs Policies)

กล่าวคือ นโยบายนี้มีลักษณะเป็นการสนับสนุนการประกอบการ SMEs ที่มีความละเอียดและเป็นการเจาะจงมากกว่านโยบายรายปี 2014 (Policy Direction of the Year 2014) ซึ่งสถาบัน SMBA เป็นผู้นำแห่งการพัฒนาและส่งเสริมความหลากหลายสำหรับนโยบายในการพัฒนา SMEs ในทางปฏิบัติและเพื่อให้เกิดประสิทธิผล อีกทั้งสถาบันดังกล่าวมีความพยายามที่จะพัฒนา SMEs เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง โดยที่นโยบายสำหรับ SMEs (SMEs Policies) สามารถแบ่งออกเป็นส่งเสริมในด้านต่างๆ 7 ประการ คือ¹⁵¹

1) การริเริ่มในการทำธุรกิจและการทำธุรกิจที่มีความเสี่ยง (Start-ups & Venture Business) กล่าวคือ สถาบัน SMBA มีภารกิจหลักในการพัฒนาธุรกิจใหม่ให้มีความเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการอบรมแก่ผู้ที่เริ่มต้นในการประกอบธุรกิจของเกาหลีใต้ มีการวางแผนในการสร้างระบบเศรษฐกิจใหม่ๆ ให้เกิดความเข้มแข็ง มีโครงการในการส่งเสริมผู้ที่เริ่มต้นในการทำธุรกิจหลากหลายโครงการครอบคลุมทั่วประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นมีการส่งเสริมให้ทำธุรกิจที่มีความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ซึ่งการพยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาการประกอบธุรกิจที่มีความเสี่ยงนี้เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึง

2) งานที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) กล่าวคือ สถาบัน SMBA มีความต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นลำดับสำคัญสำหรับการพัฒนาและการแข่งขัน มีนโยบายที่ก่อให้เกิดทัศนคติ ความเข้าใจที่ตรงกันในการฝึกอบรม การฝึกฝนในเรื่องทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการจ้างงานที่เกิดขึ้น

3) งานที่เกี่ยวกับเงินทุน (Finance) กล่าวคือ สถาบัน SMBA มีความพยายามที่จะให้ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการดำเนินงาน และเพื่อให้กิจการทางธุรกิจเกิดการพัฒนาลักษณะใหม่ๆ ตลอดจนให้มีการลงทุนที่เพิ่มความสะดวกมากขึ้น

4) งานที่เกี่ยวกับการตลาด (Marketing) กล่าวคือ ผู้บริโภคมีความปรารถนาที่หลากหลายและมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นตลาดภายในประเทศและตลาดระหว่างประเทศ สถาบัน SMBA พยายามที่จะช่วยเหลือตลาดภายในประเทศเป็นสำคัญ แต่ก็มีการสร้างเครือข่ายในส่วนของการตลาดระหว่างประเทศให้ดีขึ้น รวมทั้งเตรียมการที่จะให้มีการเข้าถึงการบริการและส่งออกไปยังต่างประเทศด้วย

¹⁵¹ Small and Medium Business Administration, **SME Policies**, Retrieved December 2, 2014 from http://www.smba.go.kr/eng/polities/smepolicies_01.do?mc=usr0001170

5) งานที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Technology) กล่าวคือ มีความเชื่อมั่นว่าในอนาคตระบบเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้มีความต้องการที่จะพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น สถาบัน SMBA จึงกำหนดนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับเทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆ เป็นสำคัญ

6) วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) กล่าวคือ วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจของประเทศเกาหลีใต้ซึ่งมีขนาดเล็กมาก สถาบัน SMBA ได้จัดเตรียมโครงการที่จะช่วยเหลือระบบการตลาดแบบดั้งเดิมสำหรับการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เพื่อให้การประกอบวิสาหกิจดังกล่าวสำเร็จลุล่วง และมีความหลากหลายในการประกอบกิจการ นอกจากนี้ พบว่ามาตรการในการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการในการส่งเสริมการประกอบ SMEs ซึ่งการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่ผ่านมาโดยสถาบันดังกล่าวสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้¹⁵²

(1) นโยบายในการจัดหาบริการสำหรับวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) กล่าวคือ ที่ผ่านมามีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋วแบบจริงจัง ได้แก่ ในปี ค.ศ.2005 มีการจัดตั้ง Micro Business Development Office อีกทั้งในปี ค.ศ.2006 มีการก่อตั้ง Micro Enterprises Promotion Agency ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญในการสนับสนุนด้านต่างๆ แก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว

(2) โครงการช่วยเหลือเกี่ยวกับการตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาด กล่าวคือ สถาบัน SMBA มีการก่อตั้งศูนย์การค้าตามแหล่งภูมิภาค ซึ่งศูนย์การค้าดังกล่าวมีความทันสมัย สะดวก และมีการส่งเสริมการขาย (Promotion Sale) ผ่าน Online Shopping Mall โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงเทคนิคการขาย เพื่อการลดต้นทุนและเป็นการเพิ่มยอดขายแก่การประกอบกิจการ

(3) มีการให้บริการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรม อีกทั้งมีการก่อตั้ง Commercial Complex Information System เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ในระยะเริ่มต้นของการประกอบกิจการ การรักษาความมั่นคงในการบริหารจัดการ และดำเนินการต่างๆ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่ในปริมาณที่มากขึ้น

7) งานที่เกี่ยวกับการจัดระบบและการช่วยเหลือในด้านอื่นๆ แก่การประกอบ SMEs (SME Clinic System and other Areas of Support) กล่าวคือ มีการจัดทำโครงการซึ่งเป็นรูปแบบของการทำธุรกิจที่เพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในการประกอบ SMEs ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับความเสี่ยงเพื่อให้การประกอบ SMEs มีการดำรงอยู่และมีการเติบโตเพิ่มมากขึ้นตลอดไป

นอกจากนี้ ยังมีสมาคมว่าด้วยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Business Corporation: SBC) กล่าวคือ เป็นสมาคมที่เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนา

---

¹⁵² สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2550, ค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Pages/art_19.aspx หน้า 335.

เศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ โดยมีการก่อตั้งสมาคมแห่งนี้เมื่อปี ค.ศ.1979¹⁵³ เป็นสมาคมที่ก่อตั้งโดยไม่ได้แสวงหากำไร แต่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น เพื่อเป็นตัวช่วยในการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ของเกาหลีใต้ให้มีความเข้มแข็งและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการก่อตั้ง ที่ผ่านมามีสมาคมว่าด้วยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Business Corporation: SBC) ได้ดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือ SMEs ทั้งด้านการเงิน ได้แก่ การช่วยเหลือแหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs สำหรับการขยายการดำเนินกิจการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างทางธุรกิจ และนโยบายในการช่วยเหลือ SMEs ในด้านที่ไม่ใช่การเงิน ได้แก่ ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาสำหรับการประกอบธุรกิจ การฝึกอบรม การตลาด และการสนับสนุน SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกต่อไป¹⁵⁴

นอกจากนี้ ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันการวิจัยพิเศษ (Designation of Special Research Institutes) กล่าวคือ ผู้อำนวยการสถาบัน SMBA อาจจัดตั้งและดำเนินการให้มีสถาบันการวิจัยพิเศษขึ้น เพื่อทำการวิจัยและตรวจสอบ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายสำหรับ SMEs¹⁵⁵ และผู้อำนวยการสถาบัน SMBA อาจให้ความช่วยเหลือหรือให้เงินอุดหนุน (Subsidize) แก่สถาบันการวิจัยพิเศษภายในจำนวนงบประมาณที่กำหนด¹⁵⁶

3.2 เครือรัฐออสเตรเลีย

ออสเตรเลียมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งการบริหารเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. รัฐบาลสหพันธรัฐ หรือรัฐบาลกลาง (Federal Government)
2. รัฐบาลแห่งรัฐ หรือรัฐบาลระดับรัฐ (State Government)
3. รัฐบาลท้องถิ่น (Local Government)

โดยที่รัฐบาลสหพันธรัฐและรัฐบาลแห่งรัฐมีอำนาจในการตรากฎหมายตลอดจนกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันได้¹⁵⁷

¹⁵³ Small and Medium Business Corporation, **Message from the President**, Retrieved December 9, 2014 from <http://www.sbc.or.kr/sbc/eng/contents/message.jsp>

¹⁵⁴ Small and Medium Business Corporation, **Overview**, Retrieved December 9, 2014 from <http://www.sbc.or.kr/sbc/eng/contents/overview.jsp>

¹⁵⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 25(1)

¹⁵⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 25(2)

¹⁵⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 168.

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ประเทศหนึ่งของโลก และมีระบบเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็ง อีกทั้งการประกอบ SMEs ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2554 เศรษฐกิจของออสเตรเลียประกอบไปด้วยจำนวนของธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 95.9 เปอร์เซ็นต์ ธุรกิจขนาดกลางจำนวน 3.8 เปอร์เซ็นต์ และธุรกิจขนาดใหญ่เพียง 0.3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น¹⁵⁸

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักลงทุนและนักธุรกิจจากต่างชาติที่จะมาลงทุนในออสเตรเลีย เพราะเป็นประเทศที่มีโครงสร้างเกี่ยวกับสถาบันที่มีความเพียบพร้อมและมีความมั่นคง สามารถเป็นหลักประกันที่แน่นอนสำหรับการประกอบธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีปัจจัยเกี่ยวกับการลงทุนและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจที่อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้พบว่าการลงทุนในประเทศออสเตรเลียนักลงทุนสามารถลงทุนได้ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ การเกษตรกรรม และที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในระดับที่สูง¹⁵⁹ เมื่อพิจารณาถึงการจัดเก็บภาษีของออสเตรเลียก็มีการจัดเก็บภาษีที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมาก อีกทั้ง แรงงานของออสเตรเลียเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีทักษะในการทำงานที่สูง แต่ค่าจ้างแรงงานอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก ทำให้สามารถช่วยสนับสนุนให้มีการจ้างงานและการลงทุนเป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของออสเตรเลียพบว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา จำนวนการลงทุนของนักลงทุนจากต่างชาติที่มาลงทุนในออสเตรเลีย (Investment Inflow) จะมีปริมาณที่สูงกว่าการลงทุนของนักลงทุนในออสเตรเลียเอง (Investment Outflow) สำหรับประเทศที่มาลงทุนในออสเตรเลีย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และสหภาพยุโรป เป็นต้น¹⁶⁰

ประเทศออสเตรเลียมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) ซึ่งประกอบด้วย¹⁶¹

1. ธุรกิจเกี่ยวกับการบริการและการท่องเที่ยว จากข้อมูลพบว่าธุรกิจเกี่ยวกับการบริการและการท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นอย่างมากแก่เศรษฐกิจของออสเตรเลียเพราะสามารถสร้างสัดส่วน GDP ในอัตราร้อยละ 68 ส่วนธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็สามารถสร้างรายได้แก่ประเทศออสเตรเลียในปริมาณที่สูงโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณ 35,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย

¹⁵⁸ Government Affairs & Public Policy, **A Deregulation Plan for Australian SMEs December 2014**, Retrieved August 10, 2015 from <http://business.nab.com.au/wp-content/uploads/2014/12/nabs-deregulation-plan-for-australian-smes-december-2014-pdf.pdf>

¹⁵⁹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประเทศออสเตรเลีย**, ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557, หน้า 8, จาก http://www.dtn.go.th/images/stories/country_profile/Australia.pdf

¹⁶⁰ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 10.

¹⁶¹ ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน, **อุตสาหกรรมหลักและภาพรวมด้านการตลาดของประเทศออสเตรเลีย**, ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.ecberkku.com/consumer/consumer1/l3.html>

2. ธุรกิจเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ การทำเหมืองแร่ในออสเตรเลียมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะพบว่ามีการทำเหมืองแร่ในทุกๆ ภูมิภาคของประเทศ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้แก่พลเมืองได้เป็นอย่างดี

3. ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน สืบเนื่องมาจากออสเตรเลียมีธนาคารที่มีขนาดใหญ่มาก ซึ่งอาจรู้จักกันในชื่อ “บิ๊กโฟร์” ซึ่งธนาคารแห่งนี้มีบทบาทเกี่ยวกับการควบคุมด้านการเงินภายในประเทศ อีกทั้งมูลค่าในส่วนของการค้าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดติดอันดับโลกอีกด้วย

3.2.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คำจำกัดความ SMEs ของประเทศออสเตรเลียนั้น พบว่าในปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติคำนิยามที่มีความหมายเป็นอย่างเดียวกัน ทั้งนี้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ SMEs ของออสเตรเลียก็ได้มีการกำหนดความหมาย และหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อกำหนดว่าการดำเนินกิจการทางธุรกิจใดบ้างที่มีลักษณะเป็นการประกอบ SMEs¹⁶² โดยหน่วยงานที่มีการกำหนดคำนิยามดังกล่าวได้แก่

3.2.1.1 สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics)

สำนักงานนี้มีการกำหนดความหมายของธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) และธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) ไว้¹⁶³ คือ

¹⁶² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย, หน้า 22.

¹⁶³ Australian Bureau of Statistics, **Defining Small Business**, Retrieved April 23, 2015 from <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/1321.0>;

1) Defining Small Business

For the purposes of this publication a small business is defined as a business employing less than 20 people. Categories of small businesses include:

(1) Non-employing businesses - sole proprietorships and partnerships without employees;

(2) Micro businesses - businesses employing less than 5 people, including non-employing businesses;

(3) Other small businesses - businesses employing 5 or more people, but less than 20 people;

Small businesses tend to have the following management or organisational characteristics:

(1) Independent ownership and operations;

1) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses)

สำหรับคำนิยามหรือความหมายของธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) มีการกำหนดไว้ หมายถึง ธุรกิจที่ประกอบไปด้วยจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 20 คน ซึ่งประเภทของธุรกิจขนาดย่อมประกอบไปด้วย

(1) ธุรกิจที่ไม่มีการจ้างงาน คือ ธุรกิจที่มีเจ้าของเพียงผู้เดียว และที่เป็นหุ้นส่วนโดยไม่มีลูกจ้างหรือพนักงานแต่อย่างใด

(2) ธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses)¹⁶⁴ คือ เป็นการดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจที่มีจำนวนลูกจ้างหรือพนักงานน้อยกว่า 5 คน และรวมถึงบุคคลที่ประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัวนั่นเอง ธุรกิจขนาดจิ๋วโดยทั่วไปแล้วมีความสัมพันธ์กับธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) แม้ว่าธุรกิจขนาดย่อมจะประกอบด้วยจำนวนลูกจ้าง หรือพนักงานจำนวน 5-19 คน ก็ตาม ซึ่งธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) มีความเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ธุรกิจขนาดจิ๋วมีส่วนจำนวนมากในประเทศออสเตรเลียและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจ เพราะก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างสรรค์สินค้า และการบริการต่างๆ ในตลาดนั่นเอง

(3) ธุรกิจขนาดย่อมอื่นๆ คือ ธุรกิจที่ประกอบด้วยจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 20 คน ธุรกิจขนาดย่อมมีลักษณะการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(3.1) เจ้าของมีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการดำเนินงาน

(3.2) เจ้าของสามารถควบคุมดูแล จัดการและตรวจสอบกิจการของตนได้อย่างใกล้ชิด

(3.3) เจ้าของสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจการของตนได้อย่างรวดเร็ว

---

(2) Close control by owners/managers who also contribute most, if not all the operating capital; and

(3) Principal decision-making by the owners/managers.

2) Medium businesses - businesses employing 20 or more people, but less than 200 people; and

3) Large businesses - businesses employing 200 or more people.

¹⁶⁴The NSW Government Procurement, **SME in Australia**, Retrieved April 23, 2015 from http://www.dcsmse.gov.in/Policies/highlights_of_international_policies/Australia.pdf; The NSW Government, **Introduction to Micro-business**, Retrieved April 23, 2015 from <http://toolkit.smallbiz.nsw.gov.au/part/20/99/449>

2) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses)

สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) ได้กำหนดคำนิยามของธุรกิจขนาดกลาง หมายถึง ธุรกิจที่ประกอบไปด้วยจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 20 คน แต่ไม่เกิน 200 คน

3) ธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses)

หมายถึง ธุรกิจที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 200 คนขึ้นไป

ตารางที่ 3.3 คำนิยาม SMEs ของสำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics)

จำนวน การจ้างงาน (คน)	ธุรกิจขนาดเล็ก (Micro Businesses)	ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses)	ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses)	ธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses)
	1-4	5-20	21-200	เกินกว่า 200

3.2.1.2 สำนักงานภาษีแห่งออสเตรเลีย (Australian Tax Office)

สำนักงานแห่งนี้ได้มีการให้คำจำกัดความของธุรกิจที่มีขนาดย่อม หมายถึง การดำเนินธุรกิจในด้านต่างๆ โดยมีรายได้จากการดำเนินธุรกิจนั้นๆ ไม่เกินจำนวน 10,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย¹⁶⁵

3.2.1.3 AusIndustry

กล่าวคือ องค์กรแห่งนี้เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งสังกัดกรมอุตสาหกรรม นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการศึกษา (Department of Innovation Science Research and Tertiary Education) โดยมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม¹⁶⁶ โดยที่องค์กรดังกล่าวได้มีการให้คำจำกัดความของธุรกิจที่มีขนาดย่อม หมายถึง การดำเนินธุรกิจซึ่งประกอบไปด้วยจำนวนรายได้ไม่เกิน 5,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย¹⁶⁷

¹⁶⁵ ศุภชัย ศุภขลาสัย และคณะ, การดำเนินมาตรการสนับสนุน SMEs ของต่างประเทศ (กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน อิตาลี และออสเตรเลีย) (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2544), หน้า 6-6.

¹⁶⁶ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 132.

¹⁶⁷ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย, หน้า 22.

3.2.1.4 กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001)

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 50 ใน ค.ศ.2001 ได้มีการกำหนดความหมายของธุรกิจขนาดย่อม (Small Business) ไว้ในมาตรา 761G (12)¹⁶⁸ หมายถึง ธุรกิจที่มีการจ้างงาน ดังต่อไปนี้

- 1) ถ้าเป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับภาคการผลิต มีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 100 คน
- 2) ถ้าเป็นธุรกิจอื่นๆ มีจำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 20 คน

ตารางที่ 3.4 คำนิยามธุรกิจขนาดย่อมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001)

ธุรกิจขนาดย่อม (Small Business)	
ประเภทกิจการ	จำนวนการจ้างงาน (คน)
กิจการผลิต	น้อยกว่า 100 คน
กิจการอื่นๆ	น้อยกว่า 20 คน

3.2.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในประเทศออสเตรเลียการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ถือว่ามีบทบาทสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของประเทศซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนสถิติของ SMEs ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดดังได้กล่าวไปแล้ว เช่นนี้การสนับสนุนการประกอบธุรกิจให้ออสเตรเลียจึงเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs เป็นพิเศษซึ่งการช่วยเหลือจะแบ่งออกเป็น การให้คำปรึกษาและคำแนะนำสำหรับการประกอบธุรกิจ การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการนำระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้กับการประกอบธุรกิจ และการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่การประกอบธุรกิจ เป็นต้น¹⁶⁹ โดยที่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวภาครัฐสามารถที่จะกำหนดเป็นมาตรการหรือนโยบายในการช่วยเหลือได้โดยไม่ต้องอาศัยบทบัญญัติกฎหมายมารองรับ จึงส่งผลให้ประเทศออสเตรเลียไม่มี

¹⁶⁸ Corporations Act 2001, No. 50 of 2001 as amended, Section 761G (12)
small business means a business employing less than:

(a) If the business is or includes the manufacture of goods—100 people; or
(b) Otherwise—20 people.

¹⁶⁹ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของ
ประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 131.

การบัญญัติกฎหมายส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยตรง แต่เมื่อผู้เขียนศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องก็พบว่ากฎหมายที่กำหนดให้สิทธิพิเศษหรือสิทธิประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจ ได้แก่

3.2.2.1 กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporation Act 2001)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นมาเพื่อช่วยสนับสนุนการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Programs) โดยการจัดทำคู่มือสำหรับการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Guide) ตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งบริษัท การจดทะเบียนบริษัท รูปแบบในการประกอบธุรกิจ การลงนามในเอกสารและหนังสือสัญญาต่างๆ และการจัดหาทุนในการดำเนินงานของบริษัทเมื่อประสบปัญหาทางการเงิน เป็นต้น¹⁷⁰ โดยที่ในกฎหมายฉบับนี้จะกำหนดให้บริษัทส่วนบุคคลขนาดย่อม (Small Proprietary Company) ได้รับสิทธิพิเศษ อาทิ ไม่ต้องจัดทำรายงานทางการเงินประจำปี¹⁷¹ และไม่ต้องระบุเนื้อหาในรายงานทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กันกับมาตรฐานทางบัญชีทั้งหมดก็ได้ เป็นต้น

3.2.2.2 กฎหมายกองทุนร่วมพัฒนา ค.ศ.1992 (Pooled Development Funds Act 1992)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการส่งเสริมการประกอบ SMEs ในประเทศออสเตรเลียโดยการจัดทำโครงการกองทุนร่วมพัฒนา (Pooled Development Funds: PDFs) ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการพัฒนาและแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของตลาดสำหรับการจัดหาเงินทุน (รวมถึงการร่วมทุน) แก่ SMEs ในประเทศออสเตรเลียที่มีคุณสมบัติเหมาะสม¹⁷² เพราะการประกอบ SMEs มักประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

นอกจากประเทศออสเตรเลียไม่มีการบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบ SMEs เป็นการเฉพาะแล้ว ยังพบว่ายังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวเป็นการเฉพาะเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการสนับสนุนการประกอบ SMEs ได้แก่

1) สมาคมว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งออสเตรเลีย (The SME Association of Australia: SMEA)¹⁷³

กล่าวคือ สมาคม SMEA เล็งเห็นว่า SMEs เป็นหน่วยธุรกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของออสเตรเลียเปรียบเสมือนเป็นกระดูกสันหลังของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสมาคม SMEA ก็สนับสนุนกลุ่มธุรกิจเช่นนี้ตลอดมาเพื่อให้มีการเจริญเติบโตและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมาคม SMEA ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หรือ

¹⁷⁰ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาดัชนีสมรรถนะเพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย, หน้า 54.

¹⁷¹ Corporations Act 2001, No. 50 of 2001 as amended, Sections 292(2)

¹⁷² Pooled Development Funds Act 1992, Act No. 100 of 1992 as amended, Sections 3(1)

¹⁷³ ต่อไปนี้ในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “สมาคม SMEA” แทน

เจ้าของธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งสมาคม SMEA เป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นมาโดยไม่แสวงหากำไรโดยก่อตั้งเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.2011 และนับตั้งแต่มีการก่อตั้งก็มีการช่วยเหลือแก่ SMEs อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการเสนอโครงการในการช่วยเหลือ SMEs หลายโครงการแก่รัฐบาล ได้แก่ การสร้างกลุ่มเครือข่ายและการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการศึกษา การสร้างองค์กรทางธุรกิจ การผลิตวารสารที่เกี่ยวกับการประกอบ SMEs โดยเฉพาะ ทั้งนี้ สมาคม SMEA มีความปรารถนาที่จะให้ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้าในการประกอบกิจการ¹⁷⁴ อีกทั้งสมาคม SMEA มีวิสัยทัศน์ (Vision) ที่สำคัญ คือ การสร้างผู้ประกอบการ SMEs ให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญเติบโตแก่เศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลีย และภารกิจหลัก (Mission) ของสมาคม SMEA คือ ต้องการที่จะให้ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งเป็นสมาชิกของ สมาคม SMEA มีการเชื่อมโยงกับสมาคม องค์กร สถานศึกษาระดับสูง และการเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างครบครัน ทั้งนี้เพื่อให้การประกอบ SMEs ประสบความสำเร็จและมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ¹⁷⁵

2) AusIndustry

กล่าวคือ องค์กรแห่งนี้เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งสังกัดกรมอุตสาหกรรม นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการศึกษา (Department of Innovation Science Research and Tertiary Education) โดยมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมเกี่ยวกับการประกอบ อุตสาหกรรม อาทิ การมอบเงินสนับสนุนนวัตกรรม การให้สิทธิพิเศษเรื่องภาษี (Tax & Duty Concessions) เป็นต้น โดย AusIndustry จะทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนของหน่วยงานรัฐบาล¹⁷⁶

3) กรมอุตสาหกรรม นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการศึกษา (Department of Innovation Science Research and Tertiary Education)

กล่าวคือ เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ออสเตรเลีย มีบทบาทในการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และเป็นผู้ประสานงานเรื่องต่างๆ กับ หน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นหน่วยงานของรัฐในการวางกรอบนโยบายและโครงการสำหรับการช่วยเหลือ ผู้ประกอบการขนาดย่อม ที่ผ่านมาได้ดำเนินการมาตรการในการสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อมอย่างต่อเนื่อง เช่น¹⁷⁷

¹⁷⁴The SME Association of Australia, **Welcome to the SME Association of Australia**, Retrieved December 6, 2014 from <https://www.smea.org.au/>

¹⁷⁵The SME Association of Australia, **Our Vision**, Retrieved December 6, 2014 from <https://www.smea.org.au/aboutus/our-vision>

¹⁷⁶สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของ ประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 132-133.

¹⁷⁷สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, **SMEs Internationalization** สรุปหัวใจหลักการส่งเสริม SMEs ไทยก้าวไกลสู่สากล, หน้า 77.

- (1) โครงการให้คำปรึกษา คำแนะนำในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Advisory Services)

กล่าวคือ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำในทุกๆ ด้านแก่ธุรกิจขนาดย่อม เช่น การบริหารจัดการธุรกิจทั่วไป การกำหนดแผนธุรกิจ การบริหารจัดการเงินทุน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการประกอบกิจการ เป็นต้น

- (2) โครงการให้ความช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Support Line: SBSL)

กล่าวคือ เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อมที่เพิ่งเริ่มประกอบกิจการสำหรับการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ โดยที่มีการให้บริการ Live Chat ซึ่งสามารถติดต่อสนทนากับผู้ให้บริการได้หลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาผ่านโทรศัพท์ จอหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการสนทนาผ่านเว็บไซต์ www.business.gov.au

3.3 ญี่ปุ่น

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นได้รับความบอบช้ำจากสงครามเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เศรษฐกิจตกต่ำ แต่ก็สามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการแทรกแซงของรัฐบาล แรงงานที่ถูกและมีคุณภาพ อัตราการออมและการลงทุนที่สูง เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นเติบโตเป็นลำดับ ซึ่งปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ของโลก รองจากประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวัดด้วยจีดีพีก่อนอัตราเงินเฟ้อ และอันดับที่ 3 รองจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีนเมื่อวัดด้วยอำนาจซื้อ และญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เป็นผู้นำในเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมด้านต่างๆ อาทิ รถยนต์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น¹⁷⁸

ปัจจุบัน ญี่ปุ่นมีจำนวนผู้ประกอบการ SMEs กว่าร้อยละ 99.7 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งประเทศ และสามารถสร้างรายได้ให้ประเทศได้สูงถึง 48.4 พันล้านเยน หรือคิดเป็น 14.98 ล้านล้านบาทต่อปี¹⁷⁹

¹⁷⁸ สำนักงานแรงงานประเทศญี่ปุ่น, สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ, คำนวณที่ 12 มิถุนายน 2558 จาก <http://japan.mol.go.th/node/301>

¹⁷⁹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, สำนักบริหารกลาง, กลุ่มประชาสัมพันธ์, กระทรวงอุตสาหกรรมเร่งเครื่องไตรมาส 4 รุกจับมือ “เอสเอ็มอาร์เจ” เดินหน้าเสริมแกร่ง SMES ไทย-ญี่ปุ่น, คำนวณที่ 26 เมษายน 2558 จาก http://www.industry.go.th/center_mng_gad/index.php/2013-11-25-19-26-26/2013-11-26-04-08-56/item/690-4-smes

3.3.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศไทยปัจจุบันมีกฎหมายที่บัญญัติคำนิยามของ SMEs ได้แก่ กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) กล่าวคือ เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ คือ การส่งเสริมมาตรการในรูปแบบที่มีเนื้อหาครอบคลุมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “SMEs”) โดยการสร้างหลักการพื้นฐานนโยบายขั้นพื้นฐานและสาระสำคัญพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสำหรับ SMEs และอธิบายความรับผิดชอบอื่นๆ ของรัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นของรัฐให้ชัดเจนขึ้นเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน¹⁸⁰

ซึ่งกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ได้ให้ขอบเขตและคำจำกัดความของ SMEs ไว้ในข้อที่ 2¹⁸¹ กล่าวคือ

---

¹⁸⁰ Small and Medium-sized Enterprise Basic Act 1999, Article 1

The purpose of this Law is to promote in a comprehensive manner measures for small and medium enterprises (hereinafter referred to as “SMEs”) by establishing the basic principles, basic policies and other basic matters relating to measures for SMEs and clarifying the responsibilities, etc. of the State and of local public entities, so as to contribute to the sound development of the national economy and improvement in the quality of life of the people.

¹⁸¹ Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 2

The SMEs covered by the measures adopted by the State under this Law shall in general be those that fall under any of the following items, and the scope thereof shall be determined for each measure so that such measures may be effectively implemented to realize the basic principles described in the following Article

(1) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed three hundred million yen (300,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed three hundred persons, and which is principally engaged in manufacturing, construction, transportation or any other category of business (except those categories of business mentioned in any of items (2) to (4) below)

(2) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed one hundred million yen (100,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed one hundred persons, and which is principally engaged in the wholesale trade

(3) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed fifty million yen (50,000,000 yen), or a company or an

ผู้ประกอบการ SMEs ที่อยู่ภายใต้มาตรการซึ่งนำมาใช้โดยภาครัฐภายใต้กฎหมายนี้ โดยทั่วไปจะเป็นผู้ที่ต้องตระหนักถึงหลักการพื้นฐาน ตกอยู่ภายใต้รายการและขอบเขตที่จะถูกกำหนดสำหรับแต่ละมาตรการเพื่อให้มาตรการดังกล่าวดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรเชื่อนว่านั่นมีลักษณะที่อธิบายได้ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีเงินทุนหรือจำนวนเงินรวมของการลงทุนไม่เกิน 300,000,000 เยน หรือบริษัท หรือเอกชนที่มีพนักงานประจำไม่เกินสามร้อยคนซึ่งดำเนินธุรกิจหลักในส่วนของการก่อสร้างการขนส่งหรือธุรกิจประเภทอื่นๆ (ยกเว้นประเภทที่กล่าวถึงในรายการใดๆ 2. และ 4. ด้านล่าง)

2. หน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีเงินทุนหรือจำนวนเงินรวมของการลงทุนไม่เกิน 100,000,000 เยน หรือบริษัท หรือเอกชนที่มีพนักงานประจำไม่เกินหนึ่งร้อยคนซึ่งดำเนินธุรกิจหลักในการค้าส่ง

3. หน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีเงินทุนหรือจำนวนเงินรวมของการลงทุนไม่เกิน 50,000,000 เยน หรือบริษัท หรือเอกชนที่มีพนักงานประจำไม่เกินหนึ่งร้อยคนซึ่งดำเนินธุรกิจหลักใน อุตสาหกรรมการบริการ

4. หน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีเงินทุนหรือจำนวนเงินรวมของการลงทุนไม่เกิน 50,000,000 เยน หรือบริษัท หรือเอกชนที่มีพนักงานประจำไม่เกินห้าสิบคนซึ่งดำเนินธุรกิจหลักในการค้าปลีก

อีกทั้ง ตามกฎหมายฉบับเดียวกันนี้ก็ได้กำหนดคำนิยามของวิสาหกิจขนาดเล็ก หรือวิสาหกิจขนาดจิ๋วไว้ด้วย ซึ่งคำว่า “วิสาหกิจขนาดเล็ก หรือ วิสาหกิจขนาดจิ๋ว” (Small Enterprise) ที่ใช้ในกฎหมายฉบับนี้โดยทั่วไปจะหมายถึงองค์กรที่มีพนักงานประจำไม่เกินยี่สิบคน (หรือห้าคนในกรณีของผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจหลักในการค้าหรืออุตสาหกรรมการบริการ)¹⁸²

---

individual whose regular workforce does not exceed one hundred persons, and which is principally engaged in the service industry

(4) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed fifty million yen (50,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed fifty persons, and which is principally engaged in the retail trade.

¹⁸²Small and Medium-sized Enterprise Basic Act 1999, Article 2.

The term “small enterprise” as used in this Law shall generally mean an enterprise with a regular workforce not in excess of twenty persons (or five persons in the case of enterprises which are principally engaged in commerce or the service industry).

ตารางที่ 3.5 คำนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999)¹⁸³

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)		วิสาหกิจขนาดเล็ก หรือ วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Small Enterprise)
	เงินทุนหรือจำนวนเงิน รวมของการลงทุน (เยน)	พนักงานประจำ (คน)	พนักงานประจำ (คน)
การก่อสร้างการขนส่ง หรือธุรกิจประเภทอื่นๆ (ยกเว้นประเภทที่ กล่าวถึงในรายการ ใดๆ 2. และ 4. ด้านล่าง)	ไม่เกิน 300,000,000 เยน	ไม่เกิน 300 คน	ไม่เกิน 20 คน
การค้าส่ง	ไม่เกิน 100,000,000 เยน	ไม่เกิน 100 คน	ไม่เกิน 5 คน
อุตสาหกรรมบริการ	ไม่เกิน 50,000,000 เยน	ไม่เกิน 100 คน	ไม่เกิน 5 คน
การค้าปลีก	ไม่เกิน 50,000,000 เยน	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 5 คน

¹⁸³ Japan, Ministry of Economy, Trade and Industry, Small and Medium Enterprise Agency, **Japan's Policy on Small and Medium Enterprises (SMEs) and Micro Enterprises**, Retrieved July 10, 2015 from http://www.chusho.meti.go.jp/sme_english/outline/04/20131007.pdf

3.3.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของประเทศไทยได้แก่

3.3.2.1 กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้ได้รับการตราขึ้นในปี ค.ศ.1963 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ.1999 ซึ่งกฎหมายที่มีบทบัญญัติในการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ SMEs อย่างแท้จริง เพราะกำหนดหลักการพื้นฐาน นโยบายพื้นฐาน และสาระสำคัญพื้นฐานอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นอกจากนี้ยังกำหนดความรับผิดชอบอื่นๆ ทั้งของรัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน¹⁸⁴ เนื่องจากเล็งเห็นว่า SMEs มีบทบาทสำคัญที่จะรักษาและส่งเสริมความอยู่รอดของเศรษฐกิจประเทศญี่ปุ่น โดยท่ามกลางสิ่งอื่นใดก่อให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ เพิ่มโอกาสการจ้างงาน สนับสนุนให้มีการแข่งขันในตลาดและพลิกฟื้นเศรษฐกิจท้องถิ่น การเติบโตที่หลากหลาย การขับเคลื่อน และการพัฒนา SMEs จะต้องได้รับการสนับสนุนโดยการส่งเสริมสำหรับการเริ่มทำและนวัตกรรมทางธุรกิจ ส่งเสริมรากฐานทางธุรกิจ เพื่อที่จะรองรับต่อสถานะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม¹⁸⁵ ซึ่งหลักการ นโยบาย ตลอดจนสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในกฎหมายหมายฉบับนี้มีความละเอียด และครอบคลุมในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในทุกๆ ด้าน ได้แก่

- 1) รัฐบาลจะต้องทำการส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการให้บริการใหม่ๆ ได้¹⁸⁶
- 2) รัฐบาลจะต้องส่งเสริมการเริ่มต้นการประกอบ SMEs โดยการอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ การฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการ การจัดหาแหล่งเงินทุนและค่าใช้จ่ายในการเริ่มต้นประกอบกิจการ¹⁸⁷
- 3) รัฐบาลต้องส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน¹⁸⁸
- 4) รัฐบาลต้องส่งเสริมเกี่ยวกับแรงงานโดยการปรับปรุงสวัสดิการของแรงงาน การพัฒนาฝีมือ และอบรมอาชีพแก่ผู้ประกอบการ¹⁸⁹

¹⁸⁴ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 1

¹⁸⁵ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 3

¹⁸⁶ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 12

¹⁸⁷ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 13

¹⁸⁸ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 17

¹⁸⁹ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 19

5) เพื่อความสะดวกแก่การจัดหาแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ รัฐบาลจะต้องกำหนดให้สถาบันการเงินของรัฐและเอกชนปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความเหมาะสม¹⁹⁰

6) กำหนดให้รัฐบาลส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ดีและเป็นธรรมแก่การประกอบ SMEs¹⁹¹

7) กำหนดให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา SMEs¹⁹²

3.3.2.2 กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act for Establishment of the Small and Medium-Sized Enterprise Agency)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise Agency: SMEA)¹⁹³ ซึ่งจัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1948 โดยที่กฎหมายฉบับนี้จะกำหนดให้สำนักงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่การประกอบ SMEs โดยตรง สังกัดกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry: METI) ของญี่ปุ่น มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐและมีความเป็นอิสระ มีความรับผิดชอบในการสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs โดยที่การช่วยเหลือดังกล่าวจะครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น¹⁹⁴ จึงถือว่าเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อการจัดตั้งหน่วยงานสำหรับการสนับสนุน SMEs เป็นการเฉพาะนั่นเอง

3.3.2.3 กฎหมายว่าด้วยองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Act on the Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN: SMRJ)¹⁹⁵ โดยก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2004 มีลักษณะเป็นหน่วยงานอิสระ (Independent Administrative Agency) ที่อยู่ภายใต้อำนาจของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม แต่บางกรณีอยู่ภายใต้อำนาจของกระทรวงการคลัง (Competent Minister Minister of Economy, Trade and Industry (Partly Under

¹⁹⁰ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 23

¹⁹¹ Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 24

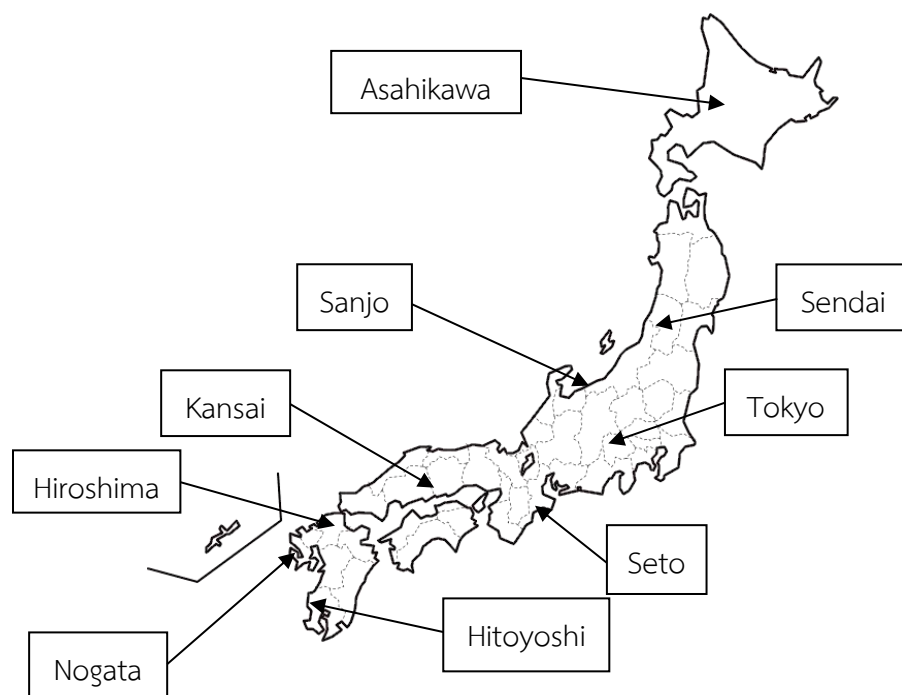
¹⁹² Small And Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 25

¹⁹³ ต่อไปในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “สำนักงาน SMEA” แทน

¹⁹⁴ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 63.

¹⁹⁵ ต่อไปในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “องค์กร SMRJ” แทน

Cojurisdiction With the Ministry of Finance))¹⁹⁶ มีความรับผิดชอบสำหรับการช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งองค์กร SMRJ จะปฏิบัติตามแผนการช่วยเหลือ SMEs ของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry: METI) ของญี่ปุ่น และแผนการช่วยเหลือ SMEs ของสำนักงาน SMEA¹⁹⁷ องค์กร SMRJ ได้มีการสนับสนุนการประกอบ SMEs โดยการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ในแต่ละภูมิภาคจำนวน 9 สำนักงานใหญ่ ได้แก่ สำนักงานใหญ่ Hokkaido, สำนักงานใหญ่ Tohoku, สำนักงานใหญ่ Kanto, สำนักงานใหญ่ Hokuriku, สำนักงานใหญ่ Chubu, สำนักงานใหญ่ Kansai, สำนักงานใหญ่ Chugoku, สำนักงานใหญ่ Shikoku, สำนักงานใหญ่ Kyushu, และสำนักงาน Okinawa นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง SME University อีก 9 แห่ง ได้แก่ Asahikawa SME University, Sendai SME University, Tokyo SME University, Sanjo SME University, Seto SME University, Kansai SME University, Hiroshima SME University, Nogata SME University และ Hitoyoshi SME University¹⁹⁸

ภาพที่ 3.2 แสดง SME University ขององค์กร SMRJ¹⁹⁹

¹⁹⁶ SME Support JAPAN, **Profile of SME Support JAPAN**, Retrieved June 10, 2015 from <http://www.smrj.go.jp/english/profile/059804.html>

¹⁹⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, *เรื่องเดิม*, หน้า 66.

¹⁹⁸ SME Support JAPAN, *op.cit.*

¹⁹⁹ Japan, Ministry of Economy, Trade and Industry, Small and Medium Enterprise Agency, *op.cit.*

โดยที่ SME University นั้นไม่ได้มีลักษณะเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการให้ใบปริญญาบัตร แต่เป็นสถาบันระดับสูงที่มีการฝึกทักษะ การอบรมและให้ความรู้สำหรับการทำธุรกิจ²⁰⁰ ซึ่งการจัดตั้ง SME University เช่นนี้มีความมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ความรู้ การฝึกอบรม ตลอดจนการฝึกทักษะต่างๆ ในทางปฏิบัติให้แก่ทรัพยากรมนุษย์เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประกอบ SMEs ต่อไปนั่นเอง²⁰¹

3.4 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งมากประเทศหนึ่งของโลก โดยใน พ.ศ.2553 ประเทศสิงคโปร์มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)²⁰² 194.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมาจากภาคบริการร้อยละ 72.8 และภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 27.8 มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 5.7²⁰³ ซึ่งระบบเศรษฐกิจของสิงคโปร์นั้น ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมและกลุ่มการบริการเป็นสำคัญ โดยที่กลุ่มอุตสาหกรรมนั้นประกอบไปด้วย การผลิตอุปกรณ์สำหรับใช้ในการขุดเจาะน้ำมันดิบ และระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เป็นต้น สำหรับกลุ่มการบริการนั้นประกอบไปด้วยการให้บริการเกี่ยวกับการเงิน และการค้าพาณิชย์ต่างๆ เป็นต้น²⁰⁴

สำหรับสาเหตุที่ทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากประเทศสิงคโปร์มีนโยบายในการส่งเสริมให้นักลงทุนจากต่างประเทศและนักลงทุนจากภายในประเทศสามารถลงทุนในสิงคโปร์อย่างเสรี มีการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีต่างๆ เช่น การไม่เรียกเก็บ Capital Gain Tax อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียงร้อยละ 17 และใช้ระบบ Single Tier

²⁰⁰ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, หน้า 66.

²⁰¹ SME Support JAPAN, **Activities**, Retrieved June 28, 2015 from <http://www.smrj.go.jp/english/activities/progress/059823.html#head>

²⁰² ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ปกติ 1 ปี) โดยคิดในราคาตลาด ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการผลิตสินค้าและบริการเหล่านั้น

²⁰³ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์**, ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก http://www.dtn.go.th/images/document/ASEAN/ok_Country_Profile_Singapore_2012.pdf

²⁰⁴ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, **ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์**, ค้นวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://strategy.dip.go.th/tabid/101/Default.aspx>

System คือ จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลถือเป็นภาษีสุดท้าย เป็นต้น²⁰⁵ นอกจากนี้ยังลงทุนจากต่างชาติ มีสิทธิถือหุ้นได้ในสัดส่วน 100 เปอร์เซ็นต์ ครอบคลุมกิจการต่างๆ เกือบทุกสาขา แต่ก็มีข้อยกเว้น ธุรกิจบางประเภทเท่านั้นที่มีการจำกัดให้นักลงทุนจากต่างประเทศถือหุ้นได้ในอัตราที่กำหนดไว้ ได้แก่

1. ธุรกิจเกี่ยวกับการกระจายเสียงและที่เกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ให้นักลงทุนจากต่างชาติถือหุ้นในสัดส่วนสูงสุดไม่เกินร้อยละ 49

2. ธุรกิจเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ ให้นักลงทุนจากต่างชาติ ถือหุ้นในสัดส่วนสูงสุดไม่เกิน ร้อยละ 5

3. ธุรกิจที่เกี่ยวกับกฎหมาย หนายความ และธุรกิจที่เชื่อมโยงกับธุรกิจด้านวิสาหกิจของภาครัฐต่างๆ ธุรกิจดังกล่าวนี้มีการห้ามมิให้นักลงทุนจากต่างชาติลงทุนอย่างเด็ดขาด

ตามเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้นส่งผลให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่เป็นจุดศูนย์กลางในเรื่องการค้า การบริการ การลงทุน การขนส่ง การท่องเที่ยว และเป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินอีกด้วย²⁰⁶

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจของสิงคโปร์ พบว่าการประกอบ SMEs ในสิงคโปร์นั้นเป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจที่สำคัญมากที่สุด เพราะมีจำนวน SMEs ในสิงคโปร์จำนวน 130,000 วิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 99 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ซึ่ง SMEs เป็นตัวขับเคลื่อนหลักในระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นมูลค่า 57.5 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ หรือคิดเป็นร้อยละ 47 นอกจากนี้ SMEs ยังก่อให้เกิดการจ้างงานจำนวน 779,096 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 62 ของการจ้างงานทั้งหมดในประเทศ²⁰⁷

3.4.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การประกอบ SMEs ในประเทศสิงคโปร์เป็นลักษณะของการประกอบธุรกิจอย่างหนึ่ง โดยที่ผู้ประกอบการสามารถจัดตั้งในลักษณะการประกอบกิจการซึ่งกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว (Single Proprietorship) กิจการห้างหุ้นส่วน (Partnership) หรือในลักษณะของบริษัทจำกัด (Company Limited) ก็ได้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการเป็นสำคัญ เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดสถานะไว้เป็นการเฉพาะ

สำหรับคำนิยามหรือคำจำกัดความ SMEs ของประเทศสิงคโปร์นั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เป็นเพียงการกำหนดว่าการดำเนินกิจการทางธุรกิจใดบ้างที่เข้าข่ายเป็นการประกอบ

²⁰⁵ อิศรา ภูมาศ, สสว.ศึกษาผลกระทบนโยบาย-กฎหมายในอาเซียนต่อ SMEs ไทย, ค้นวันที่ 22 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.manager.co.th/iBizchannel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000154937>

²⁰⁶ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, บทสรุปผู้บริหารการศึกษาผลกระทบของนโยบายและกฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีต่อ SMEs ไทย, ค้นวันที่ 28 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.sme.go.th/th/images/data/SP/download/รวมเล่มกฎหมายAEC.pdf>

²⁰⁷ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, *เรื่องเดิม*.

วิสาหกิจเพื่อที่จะสามารถขอรับความช่วยเหลือตามแผนงานและนโยบายที่หน่วยงานเป็นผู้กำหนดขึ้นเท่านั้น เมื่อพิจารณาหน่วยงานและองค์กรตลอดจนบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่าการกำหนดค่านิยามของ SMEs ไว้ ดังต่อไปนี้

3.4.1.1 ระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007)

กล่าวคือ ในการใช้อำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 93 แห่งกฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน ค.ศ.2004 (Competition Act 2004) ซึ่งคณะกรรมการการแข่งขันแห่งประเทศสิงคโปร์ (The Competition Commission of Singapore) โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีการค้าและอุตสาหกรรมจึงได้มีการออกระเบียบฉบับนี้ซึ่งเรียกว่า “ระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007)” และให้ถือว่ามีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2550²⁰⁸

ระเบียบฉบับนี้ มีการกำหนดค่านิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small or Medium Sized Enterprise) ไว้ในบทบัญญัติมาตรา 2(1)²⁰⁹ หมายถึง

- 1) การประกอบกิจการต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีมูลค่าจากการขายแต่ละปีในวงเงินไม่เกิน 100,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ
- 2) การประกอบกิจการต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่งประกอบไปด้วยจำนวนคนงาน (ลูกจ้าง) ไม่เกิน 200 คน

3.4.1.2 คณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity and Innovation Board: SPRING)²¹⁰

สำหรับความเป็น SMEs ของประเทศสิงคโปร์นั้นพบว่าคณะกรรมการ SPRING มีทรรศนะที่สอดคล้องกับมาตรา 2(1) แห่ง Competition (Fees) Regulations 2007 คือ

- 1) การประกอบกิจการต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีมูลค่าจากการขายแต่ละปีในวงเงินไม่เกิน 100,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ

²⁰⁸ Competition Act, **Competition (Fees) Regulations 2007**, Retrieved April 23, 2015 from <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p?page=0;query=Compld%3A6c5e552d-cbfd-4872-b974-f1b9ae4d500a;rec=0;resUrl=http%3A%2F%2Fstatutes.agc.gov.sg%2Faol%2Fbrowse%2FtitleResults.w3p%3Bletter%3DC%3Btype%3DslCurUnrev>

²⁰⁹ Competition (Fees) Regulations 2007, Section 2 (1) small or medium sized enterprise” means an undertaking

(a) having an annual sales turnover of not more than \$100 million; or
(b) having not more than 200 employees;

²¹⁰ ต่อไปนี้ในวิทยานิพนธ์ผู้เขียนจะใช้คำว่า “คณะกรรมการ SPRING” แทน

2) การประกอบกิจการต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่งประกอบไปด้วยจำนวนคนงาน (ลูกจ้าง) ไม่เกิน 200 คน

3) แต่อย่างไรก็ดีเมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ.2011 คณะกรรมการ SPRING ได้มีการกำหนดลักษณะของการเป็น SMEs เพิ่มเติมขึ้น แต่มิใช่การกำหนดค่าจำกัดความของ SMEs โดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นเพื่อที่จะขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการ SPRING เท่านั้น นั่นก็คือ การประกอบ SMEs ดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยหุ้นส่วนของพลเมืองสิงคโปร์ในอัตราอย่างน้อยร้อยละ 30 ของจำนวนหุ้นส่วนทั้งหมด²¹¹

3.4.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การประกอบ SMEs ในประเทศสิงคโปร์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจที่มีจำนวนมากที่สุด จึงทำให้ทางภาครัฐให้การช่วยเหลือการประกอบธุรกิจในรูปแบบดังกล่าว เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมและสนับสนุน ทำให้ผู้เขียนพบว่าในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ SMEs เป็นการเฉพาะ แต่เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่าพอมิมีบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดการให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจดังกล่าว ได้แก่

3.4.2.1 รัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity and Innovation Board Act 1996)

กล่าวคือ รัฐบัญญัติฉบับนี้ได้รับการตราขึ้นเมื่อ ค.ศ.1996 ซึ่งรัฐบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดว่าคณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรมซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามมาตรา 3²¹² กล่าวคือ ด้วยอำนาจแห่งกฎหมายนี้ ให้มีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานทางการค้า การผลิตสินค้า และการคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า โดยให้เป็นคณะบุคคลซึ่งมีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเสมอ (Perpetual Succession) และมีตราสำคัญประจำคณะ (Common Seal) และให้มีความสามารถตามกฎหมาย ได้แก่²¹³ ฟ้องคดีและถูกฟ้อง²¹⁴ ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ (Acquiring) เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ (Owning) ถือครอง (Holding) และพัฒนา (Developing) หรือจำหน่ายจ่ายโอน (Disposing) ทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์²¹⁵ และกระทำการและได้รับผลแห่งการกระทำตามที่คณะกรรมการจะกระทำได้หรือ

²¹¹ Spring Singapore, **Factsheet on New SME Definition**, Retrieved November 28, 2014 from http://www.spring.gov.sg/NewsEvents/PR/Documents/Fact_Sheet_on_New_SME_Definition.pdf

²¹² Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 2

²¹³ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 3(1)

²¹⁴ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 3(1)(a)

²¹⁵ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 3(1)(b)

รับผลได้ตามกฎหมาย²¹⁶ นอกจากนี้คณะกรรมการอาจใช้อำนาจหน้าที่ใดๆ หรือปฏิบัติหน้าที่ของตนใดๆ ภายใต้ชื่อธุรกิจ “สปริงค์สิงคโปร์” (Spring Singapore) หรือชื่อธุรกิจอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎศกฏีกา (Gazette)²¹⁷ โดยที่คณะกรรมการดังกล่าวจะมีจำนวนไม่แน่นอนซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ²¹⁸ ผู้บริหารระดับสูง²¹⁹ และสมาชิกอื่นๆ ซึ่งมาจากส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน และไม่เกิน 16 คน²²⁰

อีกทั้ง ยังกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ SPRING (Functions) กล่าวคือ

1. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่เพิ่ม (Raise) ผลผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity) และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการค้า (Competitiveness) ของประเทศสิงคโปร์ โดยการสนับสนุนการผลิตสินค้าและการคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า การพัฒนาการค้าในประเทศ มาตรฐานทางการค้า โครงสร้างทางการค้า (Conformance) และการกระทำการอื่นที่คณะกรรมการเห็นว่ามีจำเป็นหรือเป็นสิ่งที่พึงกระทำ (Desirable)²²¹

2. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่สนับสนุน (Promote) อำนาจให้เกิดความสะดวก (Facilitate) และช่วยเหลือ (Assist) ในการพัฒนาและยกระดับความสามารถและความชำนาญของบุคคลซึ่งกำลังจะกลายเป็นแรงงาน (Persons Preparing to Join the Workforce) บุคคลซึ่งเป็นแรงงาน (Persons In the Workforce) และบุคคลซึ่งกลับเข้ามาเป็นแรงงาน (Persons Rejoining the Workforce) และรองรับ (Support) การเติบโตของ SMEs รวมไปถึงวิสาหกิจอย่างอื่นที่ต้องการความช่วยเหลือดังกล่าว²²²

3. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่ประเมิน (Assess) และรับรอง (Certify) ทักษะ (Achievement) ของบุคคลในการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า ความสามารถ หรือมาตรฐานทางการค้า²²³

4. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่สนับสนุนและอำนาจให้เกิดความสะดวกแก่โครงการกำหนดมาตรฐานทางการค้าระดับชาติ (National Standardization Program) และแก่การเข้าร่วมของประเทศสิงคโปร์ในการกำหนดมาตรฐานในระดับนานาชาติ²²⁴

5. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่กระทำการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการมอบอำนาจในการรับรอง (Accreditation Body) ซึ่งมีหน้าที่ในการประเมิน (Assessment) และการมอบอำนาจในการรับรอง (Accreditation) แก่คณะบุคคลและองค์กรซึ่งมีการหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บตัวอย่าง

²¹⁶ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 3(1)(c)

²¹⁷ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 3(2)

²¹⁸ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 5(1)(a)

²¹⁹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 5(1)(b)

²²⁰ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 5(1)(c)

²²¹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(a)

²²² Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(b)

²²³ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(d)

²²⁴ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(f)

(Sampling) การทดสอบ (Testing) การเทียบมาตรฐาน (Calibration) การตรวจสอบ (Inspection) หรือการรับรองทางการค้า (Certification)²²⁵

6. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่มอบหมาย (Designate) แต่งตั้ง (Appoint) ให้อำนาจ (Authorize) หรือรับรอง (Recognize) ในกรณีใดๆ ซึ่งบุคคลผู้ได้กระทำการการตรวจสอบและรับรองทางการค้า (Conformity Assessment) และบุคคลใดๆ ที่ได้กระทำการทดสอบซึ่งมีลักษณะของการตรวจสอบและรับรองทางการค้า (Test Relating to Conformity Assessment) และปฏิบัติหน้าที่ที่จำเป็นหรือตามสมควรทั้งหมด รวมไปถึงกำหนดคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าว ควบคุมและกำหนดระเบียบการกระทำของบุคคลเช่นว่านั้น สuspend (Suspending) ยกเลิกคำสั่งพัก (Lifting the Suspension of) หรือสั่งเพิกถอนการมอบอำนาจ (Designation) การแต่งตั้ง (Appointment) การให้อำนาจ (Authorization) หรือการรับรอง (Recognition) ซึ่งได้ให้ไว้แก่บุคคลดังกล่าว และจัดตั้งส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานทางการค้าของการกระทำทางการค้าและการกระทำทางวิชาชีพ รวมไปถึงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องของบุคคลดังกล่าว²²⁶

7. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่กระทำการเป็นคณะกรรมการการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า มาตรฐานทางการค้า และเสนอแนะต่อรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การค้าและองค์กรอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า มาตรฐานทางการค้า²²⁷

8. คณะกรรมการ SPRING มีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ซึ่งกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ²²⁸

นอกจากนี้ ยังกำหนดอำนาจของคณะกรรมการ SPRING (Powers of Board) กล่าวคือ

1. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจและอาจกระทำการตามที่เห็นว่าจำเป็น หรือเหมาะสม เพื่อที่จะทำให้ตนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ได้²²⁹

2. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจที่จะกระทำการตาม (1) โดยไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Without Prejudice) ตามบทบัญญัติใน (1) หรือตามบทบัญญัติอื่นซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายนี้²³⁰

3. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจจัดตั้ง (Administer) บริหาร (Administer) และดำเนินการ (Operate) แผนงานใดๆ ที่จำเป็นหรือพึงกระทำต่อการพัฒนาและการยกระดับความสามารถและความชำนาญของบุคคลซึ่งกำลังจะกลายเป็นแรงงาน บุคคลซึ่งเป็นแรงงาน และบุคคลซึ่งกลับเข้ามาเป็นแรงงาน การพัฒนาและการยกระดับการค้าภายในประเทศ การสนับสนุนการ

²²⁵ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6 (1) (g)

²²⁶ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6 (1) (h)

²²⁷ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6 (1) (i)

²²⁸ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6 (1) (l)

²²⁹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (1)

²³⁰ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)

ผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า มาตรฐานทางการค้า การกำหนดมาตรฐานทางการค้า และการตรวจสอบและการรับรองทางการค้า²³¹

4. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจเก็บ (Collect) รวบรวม (Compile) วิเคราะห์ (Analyze) และเผยแพร่ (Disseminate) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับค่าเฉลี่ยตามสถิติที่เกิดขึ้นจริง หรือข้อมูลอย่างอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ²³²

5. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจจัดพิมพ์ (Publish) หรือให้ทุน (Sponsor) ในการจัดพิมพ์วารสาร (Periodicals) อนุสร (Booklet) และสิ่งเขียนอย่างอื่นและผลิตหรือให้ทุนในการผลิตภาพยนตร์หรืองานโสตทัศนวัสดุ (Audio-Visual Works) อย่างอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าหรือมาตรฐานทางการค้า²³³

6. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจทำการทดสอบประสิทธิภาพในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า และมาตรฐานทางการค้า²³⁴

7. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจจัดตั้งและจัดพิมพ์เผยแพร่หลักเกณฑ์มาตรฐานทางการค้าของประเทศสิงคโปร์เป็นครั้งคราว (From Time to Time) โดยออกเป็นกฎ²³⁵

8. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจกำหนดลักษณะเครื่องหมายรับรองทางการค้าของคณะกรรมการสำหรับการใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและควบคุมการใช้เครื่องหมายรับรองดังกล่าว²³⁶

9. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจตรวจสอบ (Inspect) พิจารณา (Examine) หรือทดสอบ (Test) วัตถุดิบ สินค้า กระบวนการผลิต (Processes) เพื่อที่จะประเมินคุณภาพ ความปลอดภัย ความสามารถในการบริการ (Serviceability) และลักษณะอย่างอื่นและรายงานผลที่ได้ และควบคุมการอ้างอิงรายงายดังกล่าว²³⁷

10. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจรับหน้าที่ (Undertake) ในการรับรองคุณภาพและการตรวจสอบและรับรองทางการค้าตามที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นสำหรับการยกระดับมาตรฐานคุณภาพในอุตสาหกรรม (Quality Standards in Industry) หรือสำหรับการให้ได้รับรองการรับรองจากนานาชาติและได้รับใบรับรองทางการค้า (Conformity Declaration) ซึ่งออกโดยหน่วยงานรับรองที่ได้รับมอบอำนาจให้รับรองทางการค้า (Accredited Certification Bodies) จากคณะกรรมการ²³⁸

²³¹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(a)

²³² Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(b)

²³³ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(d)

²³⁴ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(g)

²³⁵ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(h)

²³⁶ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(i)

²³⁷ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(j)

²³⁸ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7 (2)(m)

11. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจริเริ่มและรับหน้าที่ หรือเข้าร่วมในการทดสอบเชิงสัญญา (Contractual Testing) การให้คำปรึกษา (Consultancy) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้²³⁹

12. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจกำหนด (Prescribe) และเรียกเก็บ (Levy) ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย (Fees and Charges) ตามกฎหมายนี้ และมีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าใช้จ่าย (Costs And Expenses) ซึ่งมีขึ้นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบที่เกี่ยวข้อง²⁴⁰

13. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจรับเงินบริจาค (Donations) เงินช่วยเหลือ (Grants) ของกำนัล (Gifts) ของบริจาค (Contributions) จากแหล่งใดๆ หรือเรียกรับเงินโดยวิธีการใดๆ อันชอบด้วยกฎหมาย²⁴¹

14. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐบาล หรือ ในกรณีที่มีความเห็นชอบของรัฐบาลเป็นตัวแทนของบุคคลใดๆ ในการทำธุรกรรมของธุรกิจประเภทใดๆ กับวิสาหกิจอื่นตามความเหมาะสม เมื่อพิจารณาจากจำนวนเงินกู้ (Loans) หรือเงินทรอง (Advances) หรือหุ้นกู้ (Debenture) ซึ่งรัฐบาลหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้กู้ ออกเงินทรอง หรือออกหุ้นกู้ดังกล่าว²⁴²

15. คณะกรรมการ SPRING มีอำนาจให้กู้ยืมเงินแก่เจ้าหน้าที่ (Officers) หรือ พนักงาน (Employees) ของคณะกรรมการ SPRING เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการ SPRING หากการให้กู้ยืมเช่นนั้น จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการทำงานของผู้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานดังกล่าว²⁴³

16. คณะกรรมการ SPRING ยังมีอำนาจอื่นๆ ที่เห็นว่าจะมีความจำเป็นที่ต้องกระทำตามรัฐบัญญัติฉบับนี้²⁴⁴

จากการที่รัฐบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ SPRING กล่าวคือ เป็นหน่วยงานหลักของสิงคโปร์ที่ให้ความช่วยเหลือในการประกอบ SMEs โดยเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนากลุ่มธุรกิจและการสร้างความน่าเชื่อถือแก่สินค้าและการบริการของสิงคโปร์ ทั้งนี้ พบว่าจะร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเสริมการประกอบ SMEs เช่น การให้ความช่วยเหลือเรื่องเงินทุนแก่การประกอบกิจการ การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการต่างๆ การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ การช่วยเหลือเรื่องการค้าเข้าถึงตลาด²⁴⁵ และยังคงดำเนินการในการรับประกันหนี้

²³⁹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(n)

²⁴⁰ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(o)

²⁴¹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(p)

²⁴² Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(q)

²⁴³ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(t)

²⁴⁴ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(w)

²⁴⁵ Spring Singapore, **About Us**, Retrieved December 1, 2014 from <http://www.spring.gov.sg/AboutUs/Pages/SPRING-Singapore.aspx>

ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ ได้²⁴⁶ อีกทั้ง คณะกรรมการดังกล่าวสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์แห่งการพัฒนาวิสาหกิจ (Enterprises Development Centers: EDCs) ซึ่งเป็นศูนย์แห่งแรกของสิงคโปร์ที่มุ่งพัฒนาการประกอบวิสาหกิจโดยการให้คำปรึกษา คำแนะนำแบบครบวงจรสำหรับเจ้าของ ผู้ประกอบการที่ต้องการประกอบ SMEs ซึ่งเป็นการให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงการให้คำปรึกษา ข้อมูล ข่าวสารจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจขายสินค้าและการบริการต่างๆ อีกทั้ง ยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนตามแผนงานของรัฐบาลที่ได้วางไว้ นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ให้สามารถประกอบวิสาหกิจของตนได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์²⁴⁷

3.4.2.2 กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของสิงคโปร์ (Competition Law)

กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้ได้มีการให้ความช่วยเหลือการประกอบธุรกิจต่างๆ ที่เข้าข่ายเป็นการประกอบ SMEs จะได้รับความช่วยเหลือตามกฎหมายฉบับดังกล่าวต้องเป็นวิสาหกิจที่มีจำนวนสินทรัพย์น้อยกว่าสิบห้าล้านดอลลาร์สิงคโปร์ และมีพนักงานไม่เกิน 200 คน

3.5 ราชอาณาจักรไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผสม หมายถึง เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทางภาครัฐสามารถเข้าไปมีบทบาทในการดูแลการประกอบธุรกิจต่างๆ ของประเทศในลักษณะที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งสำคัญๆ แต่ทั้งนี้การประกอบธุรกิจโดยรวมก็มีการปล่อยให้นักลงทุนภาคเอกชนสามารถลงทุนและแข่งขันได้อย่างเสรี

เศรษฐกิจของประเทศไทยประกอบด้วยประเภทของธุรกิจหลายประการไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตรกรรม ธุรกิจด้านอุตสาหกรรม ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและการบริการ เป็นต้น ซึ่งการทำธุรกิจเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในแต่ละปีอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง²⁴⁸

²⁴⁶ Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN (SMRJ), **Small & Medium Enterprise Development Policies in 6 ASEAN Countries 2008**, Retrieved December 1, 2014, p. 140, from http://www.smrj.go.jp/keiei/dbps_data/_material/_common/chushou/b_keiei/keieikokusai/pdf/SME_in_ASEAN_E1_0803.pdf

²⁴⁷ The Association of Small and Medium Enterprises, **SME Centre @ ASME**, Retrieved December 1, 2014 from http://www.asme.org.sg/index.php/resources/smecentre_asme

²⁴⁸ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, **เศรษฐกิจ**, ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://thai.tourismthailand.org/ประเทศไทย/เศรษฐกิจ>

สำหรับลักษณะของระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 ประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา²⁴⁹ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี กล่าวคือ ประเทศไทยถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา แต่ก็ได้รับการจัดว่าเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจซึ่งมีรายได้ต่อหัวในระดับปานกลาง อีกทั้ง มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงอย่างต่อเนื่อง เป็นประเทศที่มีความน่าลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติเพราะมีปัจจัยหลายๆ ประการที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างดี²⁵⁰

ประการที่ 2 ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด²⁵¹ กล่าวคือ ตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการค้ากับต่างประเทศใน พ.ศ.2398 ระดับการเปิดประเทศหรือความเป็นเศรษฐกิจเปิดก็พบว่ามีการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการแสดงว่าระบบเศรษฐกิจของไทยมีการพึ่งพาในส่วนของ การค้าระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดีหากมีปัญหาระหว่างเศรษฐกิจและปัญหาในส่วนของ การค้าระหว่างประเทศก็จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยในวงกว้างเช่นเดียวกัน²⁵²

ประการที่ 3 ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความแตกต่างกันในส่วนของเงินออมและเงินลงทุน (Saving-Investment Gap)²⁵³ กล่าวคือ การลงทุนถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของทุกๆ ประเทศ สำหรับในส่วนของประเทศที่ถูกจัดว่าเป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ หมายความว่ารวมถึงประเทศไทยด้วย พบว่าประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ มีปัญหาการขาดแคลนเงินทุน เพราะแหล่งที่มาของเงินทุน (การออม) มีน้อยทำให้ต้องพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศ และเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ²⁵⁴

²⁴⁹ เศรษฐกิจกำลังพัฒนา (Developing Economy) ความหมายโดยทั่วไปก็คือ เป็นเศรษฐกิจที่ยังพัฒนาไปไม่มากพอ (เป็นประเทศที่มีรายได้ต่ำ หรือประเทศที่มีรายได้ปานกลาง) ทั้งนี้ พิจารณาจากรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI Per Capita) หรือรายได้คิดเฉลี่ยต่อประชากร 1 คน ที่ยังต่ำกว่า 10,725 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี (ตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารโลก) และถ้าหากรายได้ประชาชาติต่อหัวมากกว่า 875 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะเรียกว่ามีรายได้ต่ำ (Low Income Country)

²⁵⁰ อสัมภินพพงศ์ ฉัตราคม, *วิเคราะห์เศรษฐกิจไทย*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553), หน้า 2.

²⁵¹ ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Opened Economy) หมายถึง การที่การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญสูงต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งโดยทั่วไป “ระดับการเปิดประเทศ” จะพิจารณาจากสัดส่วนของมูลค่าการค้ารวม (มูลค่าการส่งออก+มูลค่าการนำเข้า) ต่อรายได้ประชาชาติ

²⁵² อสัมภินพพงศ์ ฉัตราคม, *เรื่องเดิม*, หน้า 6.

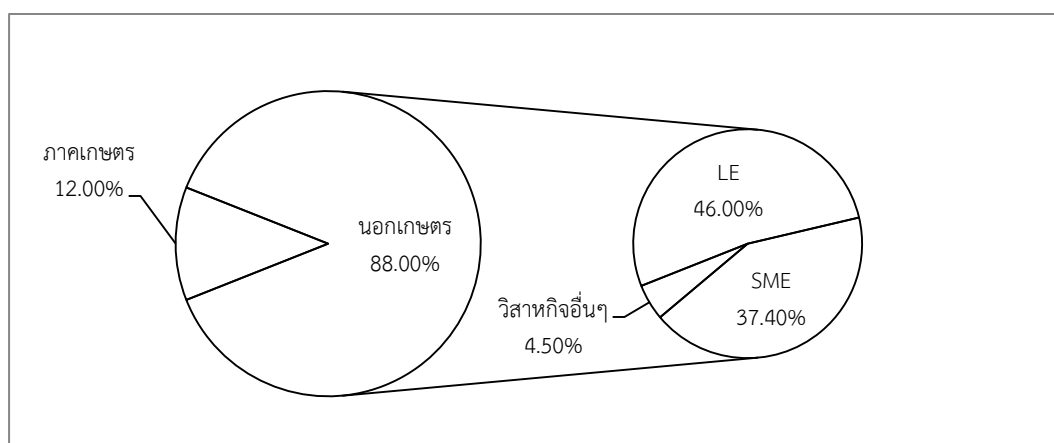
²⁵³ ช่องว่างเงินออม-เงินลงทุน (Saving-Investment Gap) หมายถึง การที่เงินออมในระบบเศรษฐกิจมีน้อยกว่าความต้องการเงินเพื่อไปลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุเนื่องมาจากกระบวนเศรษฐกิจนั้นมีความสามารถในการออมต่ำ หรือมีสิ่งจูงใจในการออมไม่เพียงพอ ช่องว่างดังกล่าวนี้คำนวณจากปริมาณเงินออมรวม หักด้วยปริมาณการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าหากเงินออมน้อยกว่าเงินลงทุน ก็จะทำให้ค่าหนี้ติดลบ

²⁵⁴ อสัมภินพพงศ์ ฉัตราคม, *เรื่องเดิม*, หน้า 7-8.

ประการที่ 4 ระบบเศรษฐกิจของไทยมีความเหลื่อมล้ำในส่วนของการกระจายรายได้²⁵⁵ เศรษฐกิจของไทยถึงแม้ว่าจะมีอัตราที่ดีมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง แต่ก็พบว่าผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเหล่านั้นตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงบางกลุ่ม ได้แก่ นักธุรกิจ เป็นต้น ส่งผลก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและมีความแตกต่างกันในส่วนของการรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวย ทำให้เกิดความไม่สมดุลในส่วนของการรายได้ของประชาชนด้วยตนเอง²⁵⁶

ในปี พ.ศ.2556 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เท่ากับ 11,898,710 ล้านบาท โดย GDP ของ SMEs มีมูลค่า 4,454,939.6 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 37.4 ของ GDP รวมทั้งประเทศ เมื่อพิจารณามูลค่า GDP ตามขนาดของวิสาหกิจ พบว่าวิสาหกิจขนาดย่อม (SE) มีบทบาทด้านมูลค่า GDP เท่ากับ 3,014,096.3 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 25.3 ของ GDP รวม ขณะที่ GDP ของวิสาหกิจขนาดกลาง (ME) มีมูลค่าเท่ากับ 1,440,843.3 ล้านบาท มีสัดส่วนต่อ GDP รวม คิดเป็นร้อยละ 12.1

สำหรับโครงสร้างมูลค่า GDP ของ SMEs ในปี พ.ศ.2556 พบว่าภาคบริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมา ได้แก่ ภาคการผลิต คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.6 และภาคการค้าและซ่อมบำรุง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 27.7

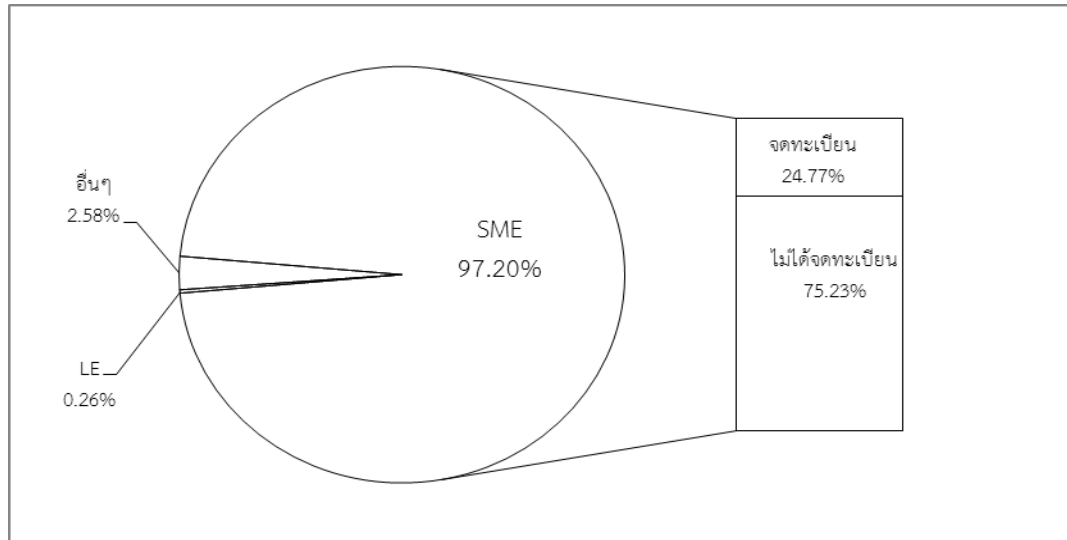
ภาพที่ 3.3 โครงสร้าง GDP ของประเทศ พ.ศ.2556 (ล้านบาท)²⁵⁷

²⁵⁵ ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ หมายถึง การที่ความแตกต่างในรายได้ระหว่างกลุ่มที่รวยที่สุดกับกลุ่มที่จนที่สุดในระบบเศรษฐกิจมีสูงมาก ซึ่งโดยทั่วไปจะเปรียบเทียบรายได้ระหว่างประชากร 20% ที่รายได้สูงสุด กับประชากร 20% ที่รายได้ต่ำสุด

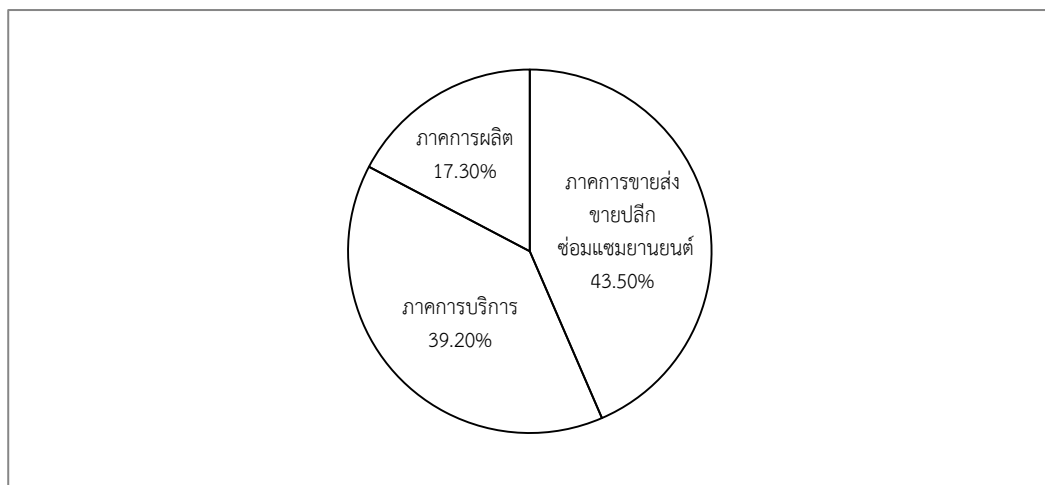
²⁵⁶ อัมรินทร์ พงศ์ ฉัตราคม, *เรื่องเดิม*, หน้า 9-10.

²⁵⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานผลการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประจำปี 2556 (กรุงเทพฯ: ทางสะดวก (ไทย), 2557), หน้า 50.

วิสาหกิจรวมทั่วประเทศ ณ สิ้นปี 2556 มีจำนวน 2,844,757 ราย จำแนกเป็น SMEs จำนวน 2,763,997 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.2 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ประกอบด้วย กลุ่มที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคลรวม 684,730 ราย ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล 2,079,267 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มภาคการขนส่ง ขยายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์มากที่สุด จำนวน 1,201,070 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมา คือ ภาคการบริการ มีจำนวน 1,083,593 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.2 และภาคการผลิต จำนวน 479,334 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3

ภาพที่ 3.4 โครงสร้างจำนวนวิสาหกิจของประเทศ พ.ศ.2556²⁵⁸

ภาพที่ 3.5 โครงสร้างการกระจายตัวของ SMEs จำแนกตามประเภทธุรกิจ²⁵⁹

²⁵⁸ อสัมภินพงศ์ ฉัตราคม, *เรื่องเดิม*, หน้า 53.

²⁵⁹ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 53.

3.5.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หากพิจารณาจากประเทศต่างๆ เห็นว่ามีการกำหนดคำนิยามหรือคำจำกัดความของ SMEs ที่มีความหมายแตกต่างกันออกไป ซึ่งประเทศต่างๆ ยังไม่มีการกำหนดคำนิยามที่มีความหมายอย่างเดียวกันหรือใช้ร่วมกันทั่วทั้งโลก โดยที่องค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศนั้นๆ จะมีการกำหนดคำนิยามที่สอดคล้องกับบริบทในระบบเศรษฐกิจของตน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการได้อย่างเหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายส่งเสริม SMEs²⁶⁰ ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งคำนิยามของ SMEs เป็น 2 ประการ ได้แก่

3.5.1.1 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยทั่วไป

นักวิชาการและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs ได้มีการอธิบายคำนิยามของ SMEs ดังนี้

วิสาหกิจ หมายถึง การประกอบการที่ยาก สลับซับซ้อน หรือเสี่ยงต่อการขาดทุนล้มละลาย²⁶¹

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งคำว่า วิสาหกิจ มีความหมายครอบคลุมกลุ่มกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กิจกรรมการผลิต (Product Sector) ทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม การค้า (Trading Sector) รวมทั้งการค้าปลีกและค้าส่ง และการบริการ (Service Sector)

ธุรกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) หมายถึง ธุรกิจที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันเนื่องจากความสามารถในการแสวงหาช่องทางทางการตลาดใหญ่ๆ (Niche Market) มีความคล่องตัว (Flexibility) ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและระบบบริหารเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว (Quick Response) ขณะเดียวกันก็มีต้นทุนในการปรับตัวต่ำและมีการดำเนินการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย²⁶²

ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจเล็กๆ ที่ก่อตั้งขึ้นโดยบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลไม่กี่คน มีสินทรัพย์ของกิจการค่อนข้างจำกัด และบริหารงานอย่างอิสระด้วยตัวเจ้าของเองโดยอาจมีพนักงานจำนวนหนึ่งมาช่วยดำเนินงาน²⁶³

ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระ มีเอกชนเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยเจ้าของ ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใด และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลอื่นหรือธุรกิจอื่น²⁶⁴

²⁶⁰ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ศึกษาวิจัยกฎหมายและนโยบายภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบของกฎหมายและระเบียบที่มีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553), หน้า 2-1.

²⁶¹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, หน้า 1126.

²⁶² เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, “SMEs หรือ SLEs: แนวโน้มธุรกิจไทยในศตวรรษ” เปิดโลกความคิด, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย, 2543), หน้า 29.

²⁶³ กัตติญญ หิรัญญสมบุรณ์, การจัดการธุรกิจขนาดย่อม (2552), หน้า 1.

ธุรกิจขนาดย่อม (Small Business) หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระ มีเอกชนเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยเจ้าของเอง ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใดและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือธุรกิจอื่น²⁶⁵

ธุรกิจขนาดกลาง หมายถึง ธุรกิจที่เสียเปรียบด้านราคาเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากมีต้นทุนในการผลิตต่อหน่วยสูงกว่า ในขณะที่เดียวกันธุรกิจขนาดกลางจะเสียเปรียบธุรกิจขนาดย่อมด้วยการปรับตัวได้ช้ากว่าและมีต้นทุนในการปรับตัวสูงกว่า²⁶⁶

3.5.1.2 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของประเทศไทย เมื่อก่อนประเทศไทยยังไม่มีกำหนดคำนิยามที่มีความหมายอย่างเป็นทางการ โดยองค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง อาทิ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ล้วนแต่ได้กำหนดคำนิยามที่มีความหมายแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือขององค์กรหรือสถาบันนั้นๆ

---

²⁶⁴ วินิจ วีรยางกูร, การบริหารธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528), หน้า 2.

²⁶⁵ ดำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิท และสุนี เลิศแสงกิจ, การบริหารธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพฯ: วังอักษร, 2538), หน้า 1.

²⁶⁶ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 30.

ตารางที่ 3.6 คำนิยาม SMEs ที่ใช้ในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ²⁶⁷

หน่วยงาน	วิสาหกิจขนาดกลาง		วิสาหกิจขนาดย่อม	
	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)
บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)	ไม่มี	ไม่มี	สินทรัพย์ถาวร<50	ไม่ระบุ
บริษัทประกันสินเชื่อ อุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)	ไม่มี	ไม่มี	สินทรัพย์ถาวร<50	ไม่ระบุ
สภาอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย	สินทรัพย์ถาวร 20-100	50-200	สินทรัพย์ถาวร<20	<50
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	สินทรัพย์ถาวร 20-100	50-200	สินทรัพย์ถาวร<20	<50
บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)	สินทรัพย์ถาวร 100-500	ไม่ระบุ	สินทรัพย์ถาวร <100	ไม่ระบุ
ธนาคารแห่งประเทศไทย	สินทรัพย์ถาวร <500	ไม่ระบุ	สินทรัพย์ถาวร	ไม่ระบุ

ต่อมาหลังจากที่ประเทศไทยได้เผชิญกับมรสุมด้านเศรษฐกิจที่ร้ายแรงครั้งหนึ่งของประเทศเมื่อปี พ.ศ.2540 ทำให้รัฐบาลได้เล็งเห็นบทบาทที่เด่นชัดของ SMEs มากขึ้น จึงได้มีมาตรการในการสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจดังกล่าว ซึ่งหนึ่งในมาตรการช่วยเหลือและสนับสนุน คือ เมื่อปี พ.ศ.2541 ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น จนในที่สุดประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ออกมาบังคับใช้²⁶⁸

ปัจจุบัน พบว่ามีกฎหมายที่กำหนดค่านิยามหรือคำจำกัดความของ SMEs หลายฉบับ โดยแต่ละฉบับก็มีการกำหนดค่านิยามซึ่งมีความหมายทั้งในส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันออกไป ได้แก่

²⁶⁷ สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, **ความเป็นมา**, ค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.smes.psu.ac.th/introduce.html>

²⁶⁸ นิยมล มณีสว่างวงศ์, *เรื่องเดิม*, หน้า 10.

1) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดคำนิยามของคำว่า “วิสาหกิจ” หมายถึง กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก หรือกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา²⁶⁹ กล่าวคือ²⁷⁰

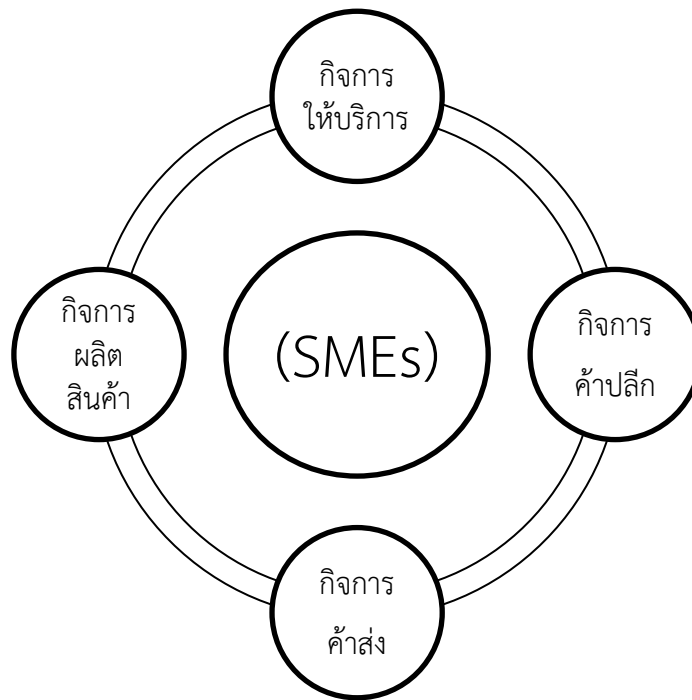
กิจการผลิตสินค้า หมายความว่า ครอบคลุมถึง การผลิตที่เป็นลักษณะของการประกอบการอุตสาหกรรมทุกประเภท โดยความหมายที่เป็นสากลของการผลิตก็คือการเปลี่ยนรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกล หรือเคมีภัณฑ์ โดยไม่คำนึงว่างานนั้นทำโดยเครื่องจักรหรือด้วยมือ ทั้งนี้กิจการผลิตสินค้าในที่นี้รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอย่างง่ายที่มีลักษณะเป็นการอุตสาหกรรม การผลิตที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจชุมชน และการผลิตที่เป็นการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วย

กิจการบริการ หมายความว่า ครอบคลุมถึง การศึกษา การสุขภาพ การบันเทิง การขนส่ง การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ การโรงแรมและที่พัก การภัตตาคาร การขายอาหาร การขายเครื่องดื่มของภัตตาคารและร้านอาหาร การให้บริการเช่าสิ่งบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ การให้บริการส่วนบุคคล บริการในครัวเรือน บริการที่ให้กับธุรกิจ การซ่อมแซมทุกชนิด และการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว

กิจการค้าส่งและค้าปลีก หมายความว่า การให้บริการเกี่ยวกับการค้า โดยที่การค้าส่ง หมายถึง การขายสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้แก่ ผู้ค้าปลีก ผู้ใช้ในงานอุตสาหกรรม งานพาณิชย์กรรม สถาบัน ผู้ใช้ในงานวิชาชีพ และรวมทั้งการขายให้แก่ผู้ค้าส่งด้วยตนเอง ส่วนการค้าปลีก หมายถึง การขายโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปสินค้าทั้งสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลในครัวเรือน การค้าในที่นี้มีความหมายรวมถึง การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนการซื้อขาย สถานีบริการน้ำมัน และสหกรณ์ผู้บริโภค

²⁶⁹ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁷⁰ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, คำนิยาม SMEs, ค้นวันที่ 4

ภาพที่ 3.6 ประเภทกิจการของ SMEs²⁷¹

ได้มีการบัญญัติคำนิยาม “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁷² ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2545 เรื่องการกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2545 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยกำหนดคำนิยาม ดังนี้

²⁷¹ จูติรัตน์ มีมาก, ฉัตยาพร เสมอใจ และคมกฤช ปิติฤกษ์, *เรื่องเดิม*, หน้า 21.

²⁷² มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

ตารางที่ 3.7 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543²⁷³

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง	
	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ ถาวร	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ ถาวร
กิจการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	26-50 คน	เกิน 50-100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	16-30 คน	เกิน 30-60 ล้านบาท
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท

จะเห็นว่าตามกฎหมายกระทรวงฉบับดังกล่าวกำหนดคำนิยามของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ คือ วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) โดยไม่มีการกำหนดคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะ กล่าวคือ

วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้²⁷⁴

1. กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 25 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท
3. กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 15 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 30 ล้านบาท
4. กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท

²⁷³ กรมสรรพากร, *เรื่องเดิม*.

²⁷⁴ ข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้²⁷⁵

1. กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท
2. กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 25 คน แต่ไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท
3. กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 30 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 60 ล้านบาท
4. กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท

ในการพิจารณาว่ากิจการนั้นมีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ กรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือในทางกลับกัน กรณีจำนวนการจ้างงานของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือว่ากิจการนั้นเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม²⁷⁶

กรณีการพิจารณาจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ให้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. จำนวนการจ้างงาน ให้พิจารณาจากหลักฐานแสดงจำนวนการจ้างงานที่ได้จัดทำขึ้นตามกฎหมายกำหนด
2. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรให้พิจารณาจาก
  - 1) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้จัดทำขึ้น โดยผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรืองบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี
  - 2) มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ได้รับการประเมินจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่น่าเชื่อถือ

ในกรณีที่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิตาม 1) และ 2) ต่างกันให้ถือจำนวนที่น้อยกว่าเป็นมูลค่าสินทรัพย์ถาวร²⁷⁷

²⁷⁵ ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

²⁷⁶ ข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

²⁷⁷ ข้อ 4 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

หลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบในการกำหนดความเป็น SMEs แต่ละประเทศก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปจะพบว่าหลักเกณฑ์ที่มักนำมาใช้ในการกำหนดว่าวิสาหกิจใด เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) หรือเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ได้แก่ เกณฑ์ของจำนวนคนงาน (ขนาดการจ้างงาน) เกณฑ์ของจำนวนเงินที่ลงทุน เกณฑ์ของมูลค่า สินทรัพย์ถาวร เกณฑ์ของยอดขายหรือรายได้ที่เกิดขึ้น เป็นต้น เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนด ความเป็น SMEs ของประเทศไทย พบว่าตามมาตรา 4 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องของการจ้างงาน หรือหลักเกณฑ์ของมูลค่าสินทรัพย์ถาวรซึ่งแยกตามประเภทของธุรกิจตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนั่นเอง

2) พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทย พ.ศ.2545²⁷⁸

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม” หมายถึง กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก หรือกิจการ อื่นที่มีจำนวนการจ้างงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนหรือ เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด²⁷⁹ กล่าวคือ

กิจการผลิตสินค้า หมายถึง การผลิตที่เป็นลักษณะของการประกอบการ อุตสาหกรรมทุกประเภท โดยความหมายที่เป็นสากลของการผลิตก็คือการเปลี่ยนรูปวัตถุให้เป็น ผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกล หรือเคมีภัณฑ์ โดยไม่คำนึงว่างานนั้นทำโดยเครื่องจักรหรือด้วย มือ ทั้งนี้กิจการผลิตสินค้าในที่นี้รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอย่างง่ายที่มีลักษณะเป็นการ อุตสาหกรรม การผลิตที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจชุมชน และการผลิตที่เป็นการประกอบอุตสาหกรรมใน ครุว์เรือนด้วย

กิจการบริการ หมายถึง การศึกษา การสุขภาพ การบันเทิง การ ขนส่ง การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ การโรงแรมและที่พัก การภัตตาคาร การขายอาหาร การ ขายเครื่องดื่มของภัตตาคารและร้านอาหาร การให้บริการเช่าสิ่งบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ การ ให้บริการส่วนบุคคล บริการในครัวเรือน บริการที่ให้กับธุรกิจ การซ่อมแซมทุกชนิด และการท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว

กิจการค้าส่งและค้าปลีก หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับการค้า โดยที่ การค้าส่ง หมายถึง การขายสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้แก่ ผู้ค้าปลีก ผู้ใช้ในงานอุตสาหกรรม งาน

²⁷⁸ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมเป็นวิสาหกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเข้มแข็งและเติบโต อย่างยั่งยืน โดยก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ และเป็นฐานการผลิต จึงสมควรจัดตั้งธนาคาร พัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีอยู่เป็นจำนวนมากของประเทศได้อย่างเป็นระบบ โดยการ ให้บริการทางการเงิน เทคนิค การตลาด และการจัดการ

²⁷⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ.2545

พาณิชย์กรรม สถาบัน ผู้ใช้ในงานวิชาชีพ และรวมทั้งการขายให้แก่ผู้ค้าส่งด้วยตนเอง ส่วนการค้าปลีก หมายถึง การขายโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปสินค้าทั้งสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลในครัวเรือน การค้าในที่นี้มีความหมายรวมถึง การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนการซื้อขาย สถานีบริการน้ำมัน และสหกรณ์ผู้บริโภค

ตารางที่ 3.8 คำนิยาม SMEs ตามพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545²⁸⁰

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง	
	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร
กิจการผลิตสินค้า	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน	เกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 25 คน แต่ไม่เกิน 50 คน	เกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	เกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน	เกินกว่า 30 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 60 ล้านบาท
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน	เกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท

มูลค่าสินทรัพย์ถาวร: พิจารณาจาก

1. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้จัดทำขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี
2. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ได้รับการประเมินจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่น่าเชื่อถือ

ในกรณีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิตาม 1. และ 2. ต่างกัน ให้ถือจำนวนที่น้อยกว่าเป็นมูลค่าสินทรัพย์ถาวร

²⁸⁰ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, นิยาม SMEs, ค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.smebank.co.th/th/definitions.php>

เมื่อพิจารณาจากคำนิยามของคำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 พบว่ามีความหมายที่สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 3 และ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

3) พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534

ตามพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534²⁸¹ ได้มีการบัญญัติถึงคำนิยามของคำว่า “การระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม” หมายความว่า การประกอบอุตสาหกรรม การทำหัตถกรรม หรือการประกอบกิจการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้โดยมีลักษณะเป็นกิจการขนาดย่อมที่บุคคลภาคเอกชนเท่านั้นเป็นเจ้าของ และมีสินทรัพย์ถาวรตามจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง²⁸²

ซึ่งการประกอบกิจการใดๆ ที่จะขอรับความช่วยเหลือจากบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม อาทิ การช่วยเหลือการระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น หรือการค้ำประกันสินเชื่อแก่การระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นต้น²⁸³ จะต้องปรากฏว่าการประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อมนั้นมีจำนวนสินทรัพย์ถาวรตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกินจำนวน 200 ล้านบาทโดยไม่นับรวมมูลค่าที่ดิน²⁸⁴

²⁸¹ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อช่วยให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจในการให้สินเชื่อแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม และส่งผลให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นการเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศยิ่งขึ้น อันจะมีผลส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ขยายตัวไปสู่ชนบทเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานและการชะลอการอพยพของประชาชนเข้ากรุงเทพมหานคร

²⁸² มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534

²⁸³ ผดุงศักดิ์ สุวรรณเวก, ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านเงินทุน (ภาคนิพนธ์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), หน้า 16.

²⁸⁴ ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนทรัพย์สินถาวรของการระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จะขอรับความช่วยเหลือจากบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2549

เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่การระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมดำเนินการนั้นยังไม่สอดคล้องกับหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบกับเพื่อให้บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมสามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่การระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อมมีการลงทุนมากยิ่งขึ้นอันจะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สมควรกำหนดจำนวนทรัพย์สินถาวรของการระดมทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทประกัน

3.5.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการศึกษาทำให้ผู้เขียนทราบว่าประเทศไทยนอกจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะกำหนดนโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ SMEs ในด้านต่างๆ แล้วยังมีการบัญญัติกฎหมายสำหรับการส่งเสริมการประกอบ SMEs หลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 เป็นต้น แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษาเพียงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 เท่านั้น

กล่าวคือ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวกับการประกอบ SMEs เนื่องจากมีการกำหนดคำนิยามของวิสาหกิจ²⁸⁵ คำนิยามของ SMEs ไว้อย่างกว้างๆ²⁸⁶ เพราะรายละเอียดจะปรากฏในกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545²⁸⁷

เมื่อพิจารณารายละเอียดก็พบว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดโครงสร้างและจำนวนของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁸⁸ คุณสมบัติของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁸⁹ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง²⁹⁰ ตลอดจนอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁹¹

สินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมมีจำนวนไม่เกินสองร้อย ล้านบาทโดยไม่นับรวมมูลค่าที่ดิน และโดยที่ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 บัญญัติให้ ภาระธุระอุตสาหกรรมขนาดย่อมต้องมีทรัพย์สินถาวรตามจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

²⁸⁵ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁸⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁸⁷ ข้อ 1 และข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545

²⁸⁸ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁸⁹ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹⁰ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹¹ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

กล่าวคือ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

(2) กำหนดลักษณะของกิจการอื่นตามมาตรา 3 เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(3) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 4 เสนอต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง

กำหนดเรื่องการจัดตั้ง สสว. เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม SMEs²⁹² โดยมีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ 2 คณะ ประกอบด้วย คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดโครงสร้างและจำนวนของคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริม

---

(4) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี และจัดให้มีการเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อสาธารณะชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(5) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37

(6) ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 39

(7) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร หรือด้านอื่นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(8) เสนอให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(9) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(10) กำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
²⁹² มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 กล่าวคือ ให้จัดตั้งสำนักงานขึ้นเรียกว่า “สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

(2) กำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สมควรได้รับการส่งเสริม รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) ประสานและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ วิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(4) ศึกษาและจัดทำรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ

(5) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการดำเนินการให้มีกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁹³ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁹⁴ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁹⁵ กำหนดเรื่องแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁹⁶ โดยให้ สสว. เป็นผู้จัดทำ

ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริม SMEs ของประเทศมีเอกภาพ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยมีแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

3.5.2.1 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2545-2549)

โดยแผนการส่งเสริมฉบับนี้มุ่งแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งในฐานะทางการเงินและการดำเนินการฟื้นฟูและขยายโอกาสทางการตลาดของ SMEs ควบคู่กับการส่งเสริม SMEs ให้เกิดความเข้มแข็งในเชิงโครงสร้าง

โดยเน้นการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการบริการภาครัฐให้มีความพร้อมและกระจายอย่างทั่วถึง การลดปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจที่เกิดจากกฎระเบียบและข้อบังคับของภาครัฐ รวมถึงการเสริมสร้าง SMEs ให้เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน เสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและยกระดับทักษะของแรงงานใน SMEs การส่งเสริมเทคโนโลยี การวิจัย พัฒนา และการสร้างนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมโยงและการรวมกลุ่มวิสาหกิจ (Cluster) เป็นต้น²⁹⁷

3.5.2.2 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554)

แผนการส่งเสริมฉบับนี้มุ่งส่งเสริมให้ SMEs เติบโตและพัฒนาใน 2 แนวทางทั้งการเติบโตเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาขีดความสามารถทางนวัตกรรมและการเพิ่มผลิตภาพโดยรวม ส่วนอีกแนวทางเป็นการส่งเสริมการเติบโตในเชิงขนาดที่ควบคู่ไปกับคุณภาพ โดยพัฒนาจากธุรกิจขนาดเล็กเป็นขนาดย่อม ขนาดกลาง และขยายตัวไปเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ในที่สุด ซึ่งยังคงให้ความสำคัญกับทักษะฝีมือ องค์กรความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และผลิตภาพด้วยเช่นกัน โดยเน้นระดับผู้ประกอบการและกิจการ ระดับประเภทกิจการและกลุ่มธุรกิจ (Cluster) รายสาขา รวมถึง SMEs ในภูมิภาคและท้องถิ่น เป็นต้น²⁹⁸

²⁹³ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹⁴ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹⁵ มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹⁶ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

²⁹⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559), ค้นวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2557 จาก <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/แผนการส่งเสริมSMEs/03/แผนแม่บทฯ%20ฉบับที่%203.pdf>

²⁹⁸ เรื่องเดียวกัน.

3.5.2.3 แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)

เป็นแผนการส่งเสริมซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาทั้งภายในและภายนอกของ SMEs ที่ยังคงมีอยู่จากการพัฒนาที่ผ่านมา รวมทั้งดำเนินการในประเด็นที่มีความสำคัญอย่างต่อเนื่องจากแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 2 ฉบับ ตลอดจนกำหนดแนวทางเพื่อบรรเทาผลกระทบและรองรับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น วิกฤตทางการเงินของโลก (Hamburger Crisis) หรือเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองที่เกิดขึ้นหรือสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) หรือการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ในการให้บริการและสนับสนุน SMEs เป็นต้น²⁹⁹

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังกำหนดการส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐ³⁰⁰ แต่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับความช่วยเหลือให้เป็นไปตามกฎกระทรวง³⁰¹ เป็นต้น

²⁹⁹ เรื่องเดียวกัน.

³⁰⁰ มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³⁰¹ กฎกระทรวงการขอและการให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริม หรือการสนับสนุนและคุณสมบัติของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่มีสิทธิขอความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2556 กล่าวคือ

ข้อ 2 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
  - (ก) ไม่ถูกพิทักษ์ทรัพย์หรือเป็นบุคคลล้มละลาย
  - (ข) ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานตามระเบียบที่ผู้อำนวยการประกาศกำหนด
- (2) กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
  - (ก) มีวัตถุประสงค์ ระเบียบ ข้อบังคับ โครงสร้างของกลุ่ม และกรรมการบริหารกลุ่มที่ชัดเจน

(ข) ดำเนินกิจการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก่อนการยื่นคำขอ

- (3) องค์การเอกชน
  - (ก) มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์
  - (ข) จัดตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก่อนการยื่นคำขอ

ข้อ 7 การให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุน ให้คำนึงถึงกรณี ดังต่อไปนี้

---

(1) ความเป็นไปได้และความจำเป็นของแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินที่ต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(2) สถานะการเงิน การลงทุน และเงินทุนหมุนเวียน

(3) ความเป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดการจ้างงานหรือรายได้ หรือก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจหรือประโยชน์อื่น

(4) การดำเนินธุรกิจตามระบบธรรมาภิบาลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อ 8 การจัดสรรเงินกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชน ให้เป็นไปตามขอบเขต ดังต่อไปนี้

(1) ให้กู้ยืมเงินสำหรับดำเนินการก่อตั้ง ปรับปรุง และพัฒนากิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพ และขีดความสามารถเพิ่มขึ้น

(2) ให้เงินช่วยเหลืออุดหนุนเพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) ให้เป็นเงินช่วยเหลืออุดหนุนการดำเนินการใด ร่วมกิจการ ร่วมทุน หรือลงทุนใดที่เกี่ยวกับการก่อตั้ง การขยายกิจการ การวิจัย การพัฒนาและการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นโดยรวม

(4) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนรูปแบบอื่น

บทที่ 4

วิเคราะห์คำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

4.1 วิเคราะห์คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในแต่ละประเทศล้วนมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจ สภาพสังคม วัฒนธรรม พื้นที่ของประเทศ จำนวนประชากร และสภาพแวดล้อมอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมานี้เป็นที่มาของการบัญญัติกฎหมายที่มีความแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้กฎหมายที่บัญญัติออกมาใช้บังคับจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทั่วไปของประเทศนั้นๆ เมื่อพิจารณาในส่วนของคำนิยามหรือคำจำกัดความ SMEs ที่ใช้บังคับในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติผู้เขียนเห็นว่ายังมีข้อบกพร่องและปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ได้แก่

4.1.1 การแบ่งขนาดของวิสาหกิจ

ในอดีตการแบ่งขนาดของวิสาหกิจพบว่าหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ SMEs ได้ทำการแบ่งขนาดของวิสาหกิจ กล่าวคือ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) แบ่งขนาดของวิสาหกิจเพียงประการเดียวเท่านั้น ได้แก่ วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ขณะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) และธนาคารแห่งประเทศไทยได้แบ่งขนาดของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) และวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ซึ่งการแบ่งขนาดวิสาหกิจของหน่วยงานข้างต้นมีลักษณะที่แตกต่างกันเพราะเป็นเพียงการแบ่งขนาดวิสาหกิจเพื่อให้มีความสอดคล้องกับมาตรการและวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ของหน่วยงานดังกล่าวในขณะนั้นเท่านั้น มิใช่การแบ่งขนาดวิสาหกิจที่เป็นมาตรฐานและใช้ร่วมกันทั้งประเทศแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ออกมาบังคับใช้เพื่อเป็นกฎหมายหลักในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs เมื่อผู้เขียนได้ทำการศึกษาการแบ่งขนาดวิสาหกิจตามกฎหมายฉบับดังกล่าว พบว่าตามกฎหมายฉบับนี้ได้แบ่งขนาดของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและวิสาหกิจขนาดย่อม³⁰⁴

เมื่อศึกษาพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 ก็ได้แบ่งขนาดของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการเช่นเดียวกัน ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลาง

---

³⁰⁴ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

และขนาดย่อม³⁰⁵ อีกทั้งยังกำหนดประเภทของกิจการ และหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็น SMEs เหมือนกับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 นั้นเอง

ส่วนพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 ก็ได้บัญญัติค่านิยามของ “การระบุอุตสาหกรรมขนาดย่อม” หมายความว่า การประกอบอุตสาหกรรม การทำหัตถกรรม หรือการประกอบกิจการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้โดยมีลักษณะเป็นกิจการขนาดย่อมที่บุคคลภาคเอกชนเท่านั้นเป็นเจ้าของ และมีสินทรัพย์ถาวรตามจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง³⁰⁶ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2549 กำหนดไว้ในข้อ 2 ว่ามีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกินจำนวน 200 ล้านบาท ทั้งนี้ไม่นับรวมมูลค่าของที่ดิน

จะเห็นว่าการแบ่งขนาดวิสาหกิจของหน่วยงานต่างๆ และตามพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับข้างต้นล้วนแต่แบ่งขนาดของวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) หรือการระบุอุตสาหกรรมขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)

เมื่อผู้เขียนได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการแบ่งขนาดวิสาหกิจตามกฎหมายของต่างประเทศพบว่าในแต่ละประเทศล้วนแต่แบ่งขนาดวิสาหกิจที่มีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้เขียนขอยกมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของไทยเพียงบางประเทศ ได้แก่

ประเทศเกาหลีใต้ กล่าวคือ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) แบ่งขนาดวิสาหกิจออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ 1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) 2. ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) 3. วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) จะเห็นว่ารัฐบัญญัติฉบับนี้แยกค่านิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาต่างหากจากค่านิยามธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) เพราะวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นหน่วยธุรกิจที่มีขนาดเล็กที่สุดในบรรดาการดำเนินธุรกิจทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ โดยวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) มีประเภทกิจการ 6 ประเภทเช่นเดียวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) แต่มีจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนของพนักงานน้อยกว่าวิสาหกิจทั้ง 2 ประการข้างต้น กล่าวคือ ในประเภทอุตสาหกรรมการผลิต การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง ประกอบด้วยจำนวนพนักงานเพียง 10 คน ส่วนประเภทกิจการอื่นๆ มีจำนวนพนักงานเพียง 5 คนเท่านั้น ซึ่งการบัญญัติค่านิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) แยกออกมาจากค่านิยามธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เช่นนี้ย่อมส่งผลดีหลายประการ เพราะจะทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและความคลุมเครือของค่านิยามวิสาหกิจทั้ง 3 ขนาด อีกทั้งเป็นการง่ายต่อการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้สามารถให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะรัฐบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือโดยการกำหนดนโยบายและจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลกลุ่ม

³⁰⁵ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545

³⁰⁶ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534

วิสาหกิจดังกล่าวเป็นพิเศษ โดยไม่รวมอยู่ในแผนการช่วยเหลือวิสาหกิจอื่นๆ ส่งผลให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ได้รับการช่วยเหลือตรงตามสภาพความต้องการ

ประเทศออสเตรเลีย แม้ว่าในปัจจุบันประเทศออสเตรียยังไม่มีกำหนดคำนิยาม SMEs อย่างเป็นทางการซึ่งใช้ร่วมกันทั้งประเทศ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ SMEs ก็ได้กำหนดคำนิยามออกมาเพื่อกำหนดว่าการดำเนินธุรกิจใดบ้างเข้าข่ายเป็นการประกอบ SMEs ได้แก่ สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) กล่าวคือ สำนักงานแห่งนี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน่วยธุรกิจที่มีขนาดเล็กๆ เนื่องจากในปัจจุบันประเทศออสเตรียประกอบไปด้วยจำนวนของธุรกิจที่มีขนาดเล็กๆ จำนวน 95.9 เปอร์เซ็นต์ ธุรกิจขนาดกลางจำนวน 3.8 เปอร์เซ็นต์ และธุรกิจขนาดใหญ่เพียง 0.3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น จึงได้ทำการแบ่งขนาดของหน่วยธุรกิจออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ ธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ซึ่งธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีจำนวนลูกจ้างหรือพนักงานน้อยกว่า 5 คน และรวมถึงบุคคลที่ประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัวนั่นเอง จะเห็นว่าการแบ่งขนาดของหน่วยธุรกิจดังกล่าวเป็นการแบ่งขนาดที่มีความละเอียดและชัดเจนเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งมีความสอดคล้องกับจำนวนและสัดส่วนของธุรกิจภายในประเทศ ซึ่งการแยกคำนิยามธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ออกมาเช่นนี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) สามารถขอรับความช่วยเหลือได้ตามจำนวนที่สูงกว่าหน่วยธุรกิจประเภทอื่นๆ เพราะเป็นหน่วยธุรกิจที่มีความสำคัญและมีปริมาณมากที่สุดในระบบเศรษฐกิจ

ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนผู้ประกอบการ SMEs กว่าร้อยละ 99.7 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งประเทศ จากสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการประกอบ SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นอย่างยิ่ง ส่งผลให้มีกฎหมายสนับสนุนการประกอบ SMEs ได้แก่ กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้แบ่งขนาดวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจขนาดจิ๋วโดยใช้คำว่า (Small Enterprise) หมายถึง กิจกรรมประเภทการค้า การขนส่ง หรือธุรกิจประเภทอื่นๆ ซึ่งมีจำนวนพนักงานประจำไม่เกิน 20 คน ส่วนกิจกรรมประเภทการค้าส่ง อุตสาหกรรมการบริการ และการค้าปลีกมีจำนวนพนักงานประจำไม่เกิน 5 คน

ตารางที่ 4.1 คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ของต่างประเทศ

วิสาหกิจขนาดจิ๋ว					
เกาหลีใต้		ญี่ปุ่น		ออสเตรเลีย	
ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)	ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)	ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)
อุตสาหกรรมการผลิต	น้อยกว่า 10 คน	การก่อสร้างการขนส่งหรือ ธุรกิจประเภทอื่นๆ (ยกเว้น ประเภทที่กล่าวถึงใน รายการใดๆ (2) (4) ด้านล่าง)	ไม่เกิน 20 คน	ทุกประเภทกิจการมี จำนวนการจ้างงาน หรือจำนวน พนักงาน	น้อยกว่า 5 คน
การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง การขนส่ง	น้อยกว่า 10 คน	การค้าส่ง	ไม่เกิน 5 คน		
ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ ด้านการ ติดต่อสื่อสาร และอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งเกี่ยวกับงานด้านคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล และการกระจายเสียง	น้อยกว่า 5 คน	อุตสาหกรรมบริการ	ไม่เกิน 5 คน		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

วิสาหกิจขนาดจิ๋ว					
เกาหลีใต้		ญี่ปุ่น		ออสเตรเลีย	
ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)	ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)	ประเภทกิจการ	จำนวน การจ้างงาน (คน)
งานด้านการเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊สและการประปาผลิตภัณฑ์ด้านยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิงและงานด้านสวสนุก	น้อยกว่า 5 คน	การค้าปลีก	ไม่เกิน 5 คน		
การทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัยการพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์และงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด	น้อยกว่า 5 คน				
ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านอื่นๆ	น้อยกว่า 5 คน				

จากการศึกษากฎหมายประเทศดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการแบ่งขนาดวิสาหกิจตามกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่นมีความละเอียดและซับซ้อนมากกว่ากฎหมายของประเทศไทย เนื่องจากการบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะแยกต่างหากจากคำนิยามวิสาหกิจประเภทอื่นๆ แม้ว่าประเทศเหล่านี้จะเรียกชื่อที่มีความแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ประเทศเกาหลีใต้จะเรียกว่า “วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)” ประเทศออสเตรเลียจะเรียกว่า “ธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses)” และประเทศญี่ปุ่นจะเรียกว่า “วิสาหกิจขนาดจิ๋วโดยใช้คำว่า (Small Enterprise)” แต่เมื่อพิจารณาถึงจำนวนหรืออัตราการจ้างงานแล้วก็คือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) นั่นเอง ส่งผลทำให้มีความเป็นอิสระ ไม่ซ้ำซ้อนกันกับคำนิยามวิสาหกิจใดๆ โดยที่คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ของทั้ง 3 ประเทศจะยึดหลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้จะเห็นว่ากฎหมายของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นยังแยกจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานในแต่ละประเภทกิจการไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ประเภทกิจการที่มีลักษณะเป็นการผลิตสินค้า การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่งจะประกอบด้วยจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานที่สูงกว่ากิจการประเภทอื่นๆ เพราะเป็นประเภทกิจการส่วนใหญ่และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนสำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) ถึงแม้จะกำหนดคำนิยามธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) แต่ก็ไม่ได้แยกจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานในแต่ละประเภทกิจการ ส่งผลอาจทำให้ประเภทกิจการอื่นๆ นอกจากกิจการผลิตสินค้ามีจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานที่สูงเกินสมควร นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วประเทศที่กำลังพัฒนาจะกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่มีจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานไม่เกิน 5 คน ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วจะกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่มีจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานไม่เกิน 10 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของกิจการ อีกทั้งยังพบว่าในประเทศที่กำลังพัฒนาจะไม่ค่อยมีการสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) กันมากนัก แต่ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) มาเป็นเวลานานแล้วโดยการบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาจากวิสาหกิจประเภทอื่นๆ และกำหนดกรอบการช่วยเหลือ นโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ทำให้วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เหล่านั้นได้รับการช่วยเหลือโดยตรง

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) หรือธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ทั้งตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทย ทำให้ทราบว่าในประเทศไทยนับตั้งแต่ก่อนมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 จนถึงปัจจุบัน ผู้ประกอบการสามารถที่จะเลือกรูปแบบในการดำเนินกิจการได้หลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ประกอบการจะเห็นว่ารูปแบบใดจะมีความเหมาะสมและสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้สูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อาทิ กิจการซึ่งกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว (Single Proprietorship) กิจการร่วมค้า (Joint Venture) ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทซึ่งจำแนก

ออกเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (Registered Ordinary Partnership) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) บริษัทจำกัด (Company Limited) และบริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company) เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการประกอบธุรกิจดังกล่าวมีลักษณะเป็นทางการ (Formal Sector) กล่าวคือ มีการจดทะเบียนการค้าถูกต้องตามกฎหมายและส่งผลให้อยู่ภายใต้การช่วยเหลือจากทางภาครัฐ แต่มีอีกรูปแบบหนึ่งนั่นก็คือ “วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)” ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่อยู่นอกระบบ (Informal Sector) กล่าวคือ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้จัดเก็บข้อมูลทางการค้าและข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบ อีกทั้งไม่มีการจดทะเบียนการค้าหรือทะเบียนพาณิชย์ไว้กับกระทรวงพาณิชย์ ทำให้การประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ดังกล่าวไม่ได้รับการสำรวจและอยู่ในฐานข้อมูลของทางภาครัฐ จะเห็นว่าการที่กฎหมายของประเทศไทยยังไม่กำหนดคำจำกัดความวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะจากคำจำกัดความวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) หมายความว่ายังไม่มี การกำหนดคำนิยามของคำว่าวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) อย่างเป็นทางการเหมือนกับ คำนิยามของ SMEs นั้นเอง ทำให้คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) มีความหมายซ้ำซ้อนกัน กล่าวคือ วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กมากนั่นเอง³⁰⁷ ซึ่งการที่ประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติ คำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ดังกล่าวหลายประการ ได้แก่ ทำให้ผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มประกอบธุรกิจหรือที่มีจำนวนเงินลงทุน หรือจำนวนเงินหมุนเวียนน้อยกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) มีจำนวน ของการจ้างงานหรือจำนวนพนักงานน้อยกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) และมีการใช้เครื่องมือตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ที่ต่ำกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐมากนัก หรือได้รับการช่วยเหลือในระดับ เดียวกันกับวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ทั้งๆ ที่การประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เกิดความเสียเปรียบการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) หลาย ประการ อีกทั้งการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อความ อยู่รอดของการประกอบกิจการ และมีลักษณะที่ต้องพึ่งพาตนเองโดยการจ้างงานตนเองหรือบุคคลใน ครอบครัวเป็นสำคัญ แตกต่างกับการประกอบวิสาหกิจอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดเพื่อผลกำไรอัน สูงสุดจากการประกอบกิจการ

แม้ว่าจะมีการกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises) ของโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยที่เสนอต่อ สสว. โดย ที่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว หรือวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises) ที่มีการเสนอนั้น หมายถึง “วิสาหกิจ ขนาดเล็กที่ไม่มีการจดทะเบียนการค้าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และมีการจ้างงานไม่เกิน 5

³⁰⁷ สิทธิติล มงคลสวัสดิ์, หัวหน้าส่วนนโยบายกฎหมายเพื่อ SMEs, ฝ่ายกฎหมาย สำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ณ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 29 กันยายน 2558, สัมภาษณ์.

คนซึ่งรวมเจ้าของกิจการหรือแรงงานในครัวเรือน” แต่การกำหนดคำนิยามดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดคำนิยามในเบื้องต้นเท่านั้น เพราะยังไม่มีมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และในกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองแต่อย่างไร ทั้งๆ ที่ในปัจจุบันการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ถือว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนวิสาหกิจใน พ.ศ.2551 ซึ่งมีวิสาหกิจทั้งหมดจำนวน 2,838,307 ราย โดยเป็นวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สูงถึง 1,900,265 ราย³⁰⁸ และใน พ.ศ.2552 พบว่าวิสาหกิจมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,900,759 ราย โดยเป็นวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) 1,895,915 ราย³⁰⁹ ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมหาศาล เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน และเป็นการยกคุณภาพของประชากรในประเทศให้สูงขึ้น อีกทั้งการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นการรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อที่จะให้ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ดังกล่าวมีการพัฒนา และเจริญเติบโตเป็น SMEs หรือหน่วยธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ต่อไป ซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความแข็งแกร่งและเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนทัดเทียมนานาชาติ

4.1.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในแต่ละประเทศล้วนแต่กำหนดหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบของการเป็น SMEs ที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป แต่หลักเกณฑ์ที่ประเทศต่างๆ มักนิยมนำมาใช้ ได้แก่ จำนวนการจ้างงาน (จำนวนพนักงาน) มูลค่าสินทรัพย์ถาวร ขนาดของทุนจดทะเบียน จำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการ (มูลค่าของการขาย) และบัญชีสมดุลทั้งหมด (Balance Sheet Total) เป็นต้น กล่าวคือ ประเทศเกาหลีใต้ ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) นั้นพบว่าใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทและขนาดของวิสาหกิจทั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) กล่าวคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงาน และมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหรือมูลค่าการขาย (รายได้ที่เกิดขึ้น) ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเภทของกิจการ โดยที่ประเภทอุตสาหกรรมการผลิต การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่งจะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงาน และมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ส่วนกิจการประเภทร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ ด้านการติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับงานด้านคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม

³⁰⁸ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2551, หน้า 1-2.

³⁰⁹ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2552, หน้า 1-2.

โรงพยาบาล การกระจายเสียง การเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิงและสวนสนุก การทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ งานที่เกี่ยวกับการทำความสะอาด และธุรกิจอื่นๆ จะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงาน และมูลค่าการขาย (รายได้ที่เกิดขึ้น) มาแทนหลักเกณฑ์มูลค่าสินทรัพย์ถาวร ขณะที่ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) นั้นจะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานเพียงประการเดียว และไม่มีการแยกแต่ละประเภทกิจการดังเช่นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่วนประเทศออสเตรเลียไม่มีการบัญญัติคำจำกัดความของวิสาหกิจไว้ในกฎหมายฉบับใดเป็นการเฉพาะ แต่คำจำกัดความวิสาหกิจนั้นจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรเป็นผู้กำหนดขึ้นตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจก็ย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ที่จะเป็นผู้กำหนดขึ้นเช่นกัน โดยที่สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) และพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001) ใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานเพียงหลักเกณฑ์เดียวในการกำหนดความเป็นธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) และธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) ขณะที่สำนักงานภาษีแห่งออสเตรเลีย (Australian Tax Office) และ AusIndustry ได้ยึดหลักเกณฑ์จำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเป็นตัวชี้วัดความเป็นวิสาหกิจ และประเทศสิงคโปร์ตามระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007) และคณะกรรมการ SPRING ได้นำหลักเกณฑ์มูลค่าจากการขายแต่ละปี (รายได้ที่เกิดขึ้น) หรือจำนวนคนงาน (ลูกจ้าง) หลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่งมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจ เนื่องจากใช้คำว่า “หรือ”

เมื่อผู้เขียนทำการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจของประเทศดังกล่าวข้างต้นกับกฎหมายของประเทศไทย ทำให้ทราบว่า การกำหนดความเป็นวิสาหกิจทั้งก่อนและหลังที่จะมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ประเทศไทยยังนำหลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่ง โดยให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรมากกว่าเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจเหมือนเดิม เพียงแต่กำหนดจำนวนที่สูงขึ้นเท่านั้น ซึ่งการพิจารณาจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรให้พิจารณาจากกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 จะเห็นว่ามีลักษณะเหมือนกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้เฉพาะในส่วนของการผลิต การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่งเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าเป็นประเภทกิจการที่มีขนาดใหญ่ต้องอาศัยปัจจัยของแรงงานในปริมาณมากและอาศัยจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสูงในการดำเนินกิจการ อีกทั้งประเภทกิจการดังกล่าวเป็นประเภทกิจการหลัก ซึ่งมีความสำคัญและส่งผลกระทบ

โดยตรงทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในปริมาณที่สูง จึงเห็นสมควรที่จะนำทั้ง 2 หลักเกณฑ์มาเป็นเงื่อนไขของวิสาหกิจ แต่อย่างไรก็ดีในกิจการอื่นๆ ตามรัฐบัญญัติดังกล่าว ได้แก่ กิจการประเภทร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ทั่วไป โรงแรม คอนโด การนันทนาการ การติดต่อสื่อสาร อุตสาหกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การให้บริการด้านวิศวกรรม โรงพยาบาล การกระจายเสียง การเกษตร การประมง การไฟฟ้า แก๊ส การประปา ผลิตภัณฑ์ยา ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทางไปรษณีย์ การขายตรง การท่องเที่ยว การบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ธุรกิจภาพยนตร์ สิ่งบันเทิงและสวนสนุก การทำธุรกิจในลักษณะพ่อค้าคนกลาง การให้เช่าเครื่องจักร การวิจัย การพัฒนาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การบำบัดน้ำเสีย สวนสัตว์ งานที่เกี่ยวกับการทำความสะอาด และธุรกิจอื่นๆ จะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงาน และมูลค่าการขาย (รายได้ที่เกิดขึ้น) มาแทนหลักเกณฑ์ของมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เพราะกิจการข้างต้นมีลักษณะเป็นการค้าเหมือนกับการประกอบธุรกิจซึ่งแสวงหาผลกำไรเป็นสำคัญจึงควรที่จะนำหลักเกณฑ์มูลค่าการขายหรือจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาเป็นตัวชี้วัดที่ดีกว่าหลักเกณฑ์มูลค่าสินทรัพย์ถาวร แต่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ซึ่งกำหนดในกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวยังคงยึดหลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่งเหมือนเดิม กล่าวคือ ไม่มีการนำหลักเกณฑ์เรื่องมูลค่าการขายหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาใช้กับประเภทกิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก และกิจการให้บริการ ทั้งๆ ที่มีลักษณะเป็นการค้า และการให้บริการเป็นสำคัญ อีกทั้งผู้ประกอบการบางรายอาจต้องการที่จะคงสถานะการประกอบธุรกิจของตนให้เป็น SMEs เพื่อที่จะสามารถขอรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากนโยบาย มาตรการตลอดจนสิทธิและประโยชน์ต่างๆ จากทางภาครัฐ โดยใช้วิธีการเช่าสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบวิสาหกิจแทนการซื้อขาย ได้แก่ อาคาร โรงงาน พาหนะ เครื่องจักร และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เป็นต้น ทำให้จำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรนอกจากที่ดินมีจำนวนต่ำกว่าความเป็นจริง แต่มีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการ (มูลค่าการขาย) สูงมากซึ่งเป็นการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises) ไม่ใช่การประกอบ SMEs อีกทั้งการนำจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรมาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดค่าจำกัดความ SMEs หากผู้ประกอบการรายใดที่มีผลของการประกอบกิจการสูง ธุรกิจมีการขยายตัวมีการเจริญเติบโตทางธุรกิจจนทำให้มูลค่าสินทรัพย์ถาวรมีจำนวนเกิน 200 ล้านบาท ก็จะส่งผลให้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพราะไม่ใชการประกอบ SMEs เช่นนี้ผู้ประกอบการรายดังกล่าวอาจไม่กระตือรือร้น และไม่พัฒนาวิสาหกิจของตน เพราะต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมจากนโยบายและมาตรการในการช่วยเหลือจากทางภาครัฐเหล่านั้น ทั้งนี้จะเห็นว่าหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบของวิสาหกิจตามกฎหมายประเทศเกาหลีใต้มีความยืดหยุ่นสูงและเปิดกว้างมากกว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจตามกฎหมายของประเทศไทย อีกทั้งคำนิยาม SMEs ของประเทศเกาหลีใต้มีการกำหนดที่มีความละเอียดและซับซ้อนมากกว่าคำนิยามของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศออสเตรเลียโดยที่สำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) และพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporations Act 2001) ใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานเพียงหลักเกณฑ์เดียวในการกำหนดความเป็นธุรกิจสำหรับธุรกิจทุกๆ ประเภทไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ธุรกิจ

ขนาดย่อม (Small Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) และธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) เหมือนกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ ส่วนสำนักงานภาษีแห่งออสเตรเลีย (Australian Tax Office) และ AusIndustry ได้ยึดหลักเกณฑ์จำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเป็นตัวชี้วัดความเป็นวิสาหกิจ จะเห็นว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจของแต่ละหน่วยงานก็ยังคงมีความแตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกับคำนิยาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานนั้นๆ จะเห็นว่าหลักเกณฑ์ใดมีความเหมาะสมแก่การพิจารณาและสามารถประเมินความเป็นวิสาหกิจได้ดีที่สุด แต่อย่างไรก็ดีแม้ว่าในแต่ละหน่วยงานกำหนดกฎเกณฑ์ในการเป็นวิสาหกิจแตกต่างกันแต่ก็ยังสะท้อนให้เห็นได้ว่าหน่วยงานดังกล่าวยึดกฎเกณฑ์ในการเป็นวิสาหกิจเพียงประการเดียว ได้แก่ จำนวนการจ้างงาน หรือจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการ (มูลค่าการขาย) แต่ไม่นำจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรมาเป็นกฎเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจดังกฎหมายของประเทศไทย

ส่วนระเบียบว่าด้วยการแข่งขัน (ค่าป่วยการ ค่าพาหนะพยาน) (Competition (Fees) Regulations 2007) และคณะกรรมการ SPRING ของประเทศสิงคโปร์ได้นำหลักเกณฑ์มูลค่าจากการขายแต่ละปี (รายได้ที่เกิดขึ้น) หรือจำนวนคนงาน (ลูกจ้าง) หลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่งมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจซึ่งมีลักษณะเหมือนกับรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) สำหรับกิจการอื่นๆ นอกจากอุตสาหกรรมการผลิต การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่งของประเทศเกาหลีใต้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs กับลักษณะของวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ในทฤษฎีของผู้เขียนเห็นว่ามีลักษณะและรูปแบบที่ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อบัญญัติกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือการประกอบวิสาหกิจดังกล่าว โดยเห็นว่ามีปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนของคำนิยาม กล่าวคือ วิสาหกิจ หมายถึง กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก หรือกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา³¹⁰ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง³¹¹ และวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน³¹² จากความหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคำนิยามของวิสาหกิจทั้งสอง

³¹⁰ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³¹¹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³¹² มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

ส่วนมีลักษณะที่ซ้ำซ้อนกัน กล่าวคือ การประกอบ SMEs ประกอบด้วยประเภทกิจการผลิตสินค้า การให้บริการ การค้าส่ง และการค้าปลีกซึ่งเหมือนกันกับการประกอบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) โดยที่ผู้ประกอบการ SMEs อาจดำเนินกิจการของตนโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ต่างๆ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยดำเนินกิจการโดยอาศัยความรู้ ภูมิปัญญา มาช่วยในการประกอบกิจการให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวดังเช่นการประกอบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวก็จะส่งผลถึงกฎหมายที่ให้การสนับสนุน และการช่วยเหลือการประกอบวิสาหกิจนั้นๆ

2. ปัญหาเรื่องบทบัญญัติกฎหมายที่ส่งเสริมการประกอบ SMEs และวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) กล่าวคือ หากการประกอบกิจการใดๆ มีลักษณะเป็นการประกอบ SMEs ผู้ประกอบการดังกล่าวก็ต้องดำเนินการจดทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือ การส่งเสริม หรือการสนับสนุนจากกองทุนตามมาตรา 34 ตลอดจนการช่วยเหลือจากทางภาครัฐตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ในขณะที่การดำเนินกิจการใดเข้าข่ายเป็นการประกอบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ผู้ประกอบการจะต้องทำการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด³¹³ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติหลักเกณฑ์และลักษณะของวิสาหกิจชุมชนครบถ้วน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการดังกล่าวได้รับการช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

กล่าวคือ หากผู้ประกอบการรายใดก่อตั้งกิจการมีลักษณะเป็นการประกอบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) แล้วดำเนินการจดทะเบียนก็จะได้รับการสนับสนุนจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 หากต่อมากิจการดังกล่าวเกิดการขยายตัว มีการเจริญเติบโตจนมีขนาดใหญ่ขึ้นเป็น SMEs แต่ก็ยังได้รับการสนับสนุนจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เช่นเดิม เนื่องจากจดทะเบียนในรูปของวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ไม่สามารถที่จะไปขอรับความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ได้ทั้งๆ ที่ขนาดของวิสาหกิจมีขนาดใหญ่เทียบเท่ากับการประกอบ SMEs ในทางตรงกันข้ามกรณีผู้ประกอบการจัดตั้งธุรกิจของตนในรูปแบบ SMEs แต่วิสาหกิจดังกล่าวมีขนาดเล็กมากๆ โดยมีขนาดใกล้เคียงกับวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) แต่จดทะเบียนในรูปแบบของ SMEs ก็จะได้รับช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ทั้งๆ ที่ควรจะได้รับการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 เนื่องจากมีขนาดของวิสาหกิจใกล้เคียงกับวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) เช่นนี้ผู้เขียนเห็นว่ายังมีปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์ในการแยกแต่ละประเภทวิสาหกิจ ซึ่งจะส่งผลในเรื่องของการสนับสนุนและการขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพราะในการประกอบ SMEs และการประกอบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) นั้นการช่วยเหลือทางภาครัฐจะกำหนดมาตรการ ออกกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ทั้งๆ ที่ขนาดและประเภทของการดำเนินกิจการเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน

³¹³ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

4.1.3 คำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ที่มีขอบเขตกว้างมากเกินไป

กล่าวคือ คำนิยามวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ในส่วนของกิจการผลิตสินค้าและการให้บริการนั้นกำหนดจำนวนการจ้างงานไว้ถึง 200 คน และกำหนดจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไว้ถึง 200 ล้านบาท ซึ่งการกำหนดค่าจำกัดความเช่นนี้ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดค่าจำกัดความของการประกอบธุรกิจสำหรับกลุ่มทุนที่มีขนาดใหญ่ ไม่ใช่การประกอบ SMEs แต่อย่างใด เนื่องจากประกอบด้วยจำนวนการจ้างงานและจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสูงมาก และเป็นการกำหนดคำนิยามที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ต้องการช่วยเหลือกลุ่มวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กๆ และมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจการให้สามารถขอรับการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากพระราชบัญญัติดังกล่าว

อีกทั้ง คำนิยามวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ในส่วนของกิจการผลิตสินค้าและการให้บริการพบว่ามีความแตกต่างกันมากเกินไป กล่าวคือ กำหนดจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน และกำหนดจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท การกำหนดคำนิยามเช่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มวิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน 200 คน และจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 200 ล้านบาท ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่มีขนาดใหญ่สามารถขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมจากทางภาครัฐอย่างเต็มที่เช่นเดียวกันกับวิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน 50 คนและจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 50 ล้านบาท เนื่องจากในการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ หากการประกอบธุรกิจใดเข้าข่ายเป็นการประกอบ SMEs และได้จดทะเบียนตามกฎหมายก็จะได้รับการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 และกฎหมายอื่นๆ ที่บัญญัติออกมาเพื่อช่วยเหลือการประกอบ SMEs ในจำนวนเดียวกันทั้งๆ ที่ในการประกอบกิจการหรือการดำเนินธุรกิจต่างๆ กลุ่มวิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน 200 คน และจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 200 ล้านบาทได้เปรียบวิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน 50 คน และจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 50 ล้านบาท นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจำนวนวิสาหกิจทั้งหมดในประเทศจากสถิติใน พ.ศ.2551 และ พ.ศ. 2552 ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ที่มีจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่สูงมากนัก ได้แก่ วิสาหกิจขนาดเล็กและวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นหลัก ซึ่งการกำหนดคำนิยามเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับจำนวนวิสาหกิจในประเทศ และทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กๆ เกิดความเสียเปรียบกลุ่มวิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน 200 คน และจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร 200 ล้านบาทซึ่งจัดว่าเป็นการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากในการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) นั้นมักมีข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดเรื่องเงินทุนหมุนเวียนทำให้เกิดการขาดสภาพคล่องในการบริหารจัดการ เนื่องจากมีเงินทุนค่อนข้างน้อยทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินทั้งในระบบและนอกระบบทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ข้อจำกัดเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพราะการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) นั้นผู้ประกอบการยังใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำ ทำให้ผลิตสินค้าได้ในปริมาณน้อยและเสียเวลามากกว่าการ

ประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีการใช้เทคโนโลยีตลอดจนนวัตกรรมขั้นสูงทำให้สามารถผลิตสินค้าได้ปริมาณมากในระยะเวลาอันจำกัด ทำให้สามารถลดจำนวนการจ้างงาน (แรงงาน) กล่าวคือ ทำให้มีจำนวนการจ้างงานน้อยแต่มีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการสูงมาก นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดเรื่องการกำหนดราคา กล่าวคือ ราคาของสินค้าและการให้บริการที่เกิดขึ้นจากการประกอบ SMEs ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะกำหนดราคาสูงกว่าสินค้าและการให้บริการที่เกิดจากการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ เพราะการประกอบ SMEs สามารถผลิตสินค้าและการให้บริการได้น้อย เนื่องจากข้อจำกัดตลอดจนอุปกรณ์ในราคาสูงกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่เพราะมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนการผลิตสูงและมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดราคาหรือตั้งราคาของสินค้าและการให้บริการสูงกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ ทำให้ขายสินค้าและให้บริการได้น้อยกว่าและเสียเปรียบกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่อย่างเห็นได้ชัด อีกทั้ง การประกอบ SMEs นั้นยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดเรื่องการตลาด เนื่องจากผู้ประกอบการมักจะมีวัตถุประสงค์ในการจำหน่ายสินค้าและเน้นการให้บริการภายในประเทศเป็นสำคัญ แตกต่างกับการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่ต้องการตลาดทั้งภายในประเทศและการส่งออกระหว่างประเทศ ทำให้ตลาดในการจำหน่ายสินค้าและการให้บริการของ SMEs ค่อนข้างแคบกว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่

นอกจากนี้ ยังพบว่าค่านิยมวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ในภาคการผลิตสินค้าและภาคการให้บริการนั้นใช้หลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นวิสาหกิจเหมือนกันและกำหนดจำนวนไว้เท่ากันอีกด้วย ผู้เขียนเห็นว่าการใช้หลักเกณฑ์และการกำหนดจำนวนดังกล่าวไม่สามารถสะท้อนความเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ได้ดีพอ เนื่องจากส่งผลทำให้การจ้างงานสำหรับกิจการให้บริการมีจำนวนสูงเกินสมควรทั้งๆ ที่การให้บริการนั้นโดยหลักแล้วเป็นประเภทกิจการซึ่งผู้ให้บริการไม่ได้ทำการขายสินค้าที่มีลักษณะสามารถจับต้องได้หรือเป็นรูปธรรมที่มีตัวตนอย่างแน่นอนเหมือนกับผู้ประกอบการผลิตสินค้า แต่เป็นกรณีผู้ให้บริการจะต้องใช้มนุษยสัมพันธ์กับผู้รับบริการโดยตรง ซึ่งจะต้องสร้างความพึงพอใจหรือความประทับใจตลอดจนความไว้วางใจแก่ผู้รับบริการโดยอาศัยแรงงานที่มีฝีมือ มีทักษะสูง และเป็นแรงงานเชิงคุณภาพเป็นสำคัญ ไม่ใช่การเน้นจำนวนหรือปริมาณของแรงงานดังเช่นการประกอบกิจการประเภทผลิตสินค้า จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ที่กำหนดจำนวนการจ้างงานในกิจการแต่ละประเภทที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นซึ่งกำหนดจำนวนการจ้างงานในกิจการให้บริการที่มีจำนวนน้อยกว่ากิจการด้านการก่อสร้าง การขนส่ง หรือธุรกิจประเภทอื่นๆ ยกเว้นประเภทกิจการค้าส่ง และค้าปลีก นอกจากนี้ กิจการประเภทให้บริการซึ่งปรากฏตามกฎหมายกระทรวงฉบับดังกล่าวยังกำหนดมูลค่าสินทรัพย์ถาวรซึ่งมีจำนวนสูงถึง 200 ล้านบาท ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่มีจำนวนสูงเกินสมควรเช่นกัน และไม่เหมาะสมที่จะนำเรื่องจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรมาใช้กับกิจการให้บริการดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่ควรนำเรื่องรายได้ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดเงื่อนไขการเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ซึ่งมีความเหมาะสมมากกว่า

4.2 วิเคราะห์กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การส่งเสริมหรือการสนับสนุนการประกอบ SMEs ในแต่ละประเทศพบว่าประเทศเกาหลีได้นั้นในอดีตก็ได้ให้ความสำคัญแก่การประกอบ SMEs มากนัก ทำให้การสนับสนุนหรือการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวมีจำนวนน้อย เนื่องจากสภาพทั่วไปของระบบเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีได้นั้นประกอบไปด้วยกลุ่มธุรกิจซึ่งมีขนาดใหญ่ในปริมาณสูงมากโดยมีชื่อเรียกกันว่า “แชโบล (Chaebol)” ซึ่งกลุ่มธุรกิจดังกล่าวเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศในขณะนั้น จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ภาครัฐให้ความสำคัญจึงกำหนดการช่วยเหลือและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจดังกล่าว แต่เมื่อเวลาผ่านไปการประกอบธุรกิจในรูปแบบ “แชโบล (Chaebol)” เกิดปัญหาและมีอุปสรรคในการประกอบกิจการ เพราะต้องเผชิญกับปัญหาความตกต่ำทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้การประกอบธุรกิจดังกล่าวมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ และในขณะเดียวกันก็กลับพบว่ามี การประกอบธุรกิจในรูปแบบใหม่ขึ้นมา ได้แก่ การประกอบ SMEs ซึ่งจัดได้ว่าเป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ได้รับความนิยมมากที่สุดดังจะเห็นได้จากสถิติของจำนวน SMEs ในบทที่ 3 ซึ่งมีความสำคัญต่อการจ้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมหาศาล เช่นเดียวกันกับประเทศออสเตรเลีย กล่าวคือ ในช่วงก่อน พ.ศ.2530 โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลียจะถูกกลุ่มธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ครอบงำจนกระทั่งต่อมารัฐบาลได้ทำการปฏิรูปโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลียเสียใหม่ และได้ปรับเปลี่ยนมาให้ความสำคัญแก่กลุ่ม SMEs มากขึ้น³¹⁴ โดยที่การกำหนดมาตรการหรือนโยบายหลักในการส่งเสริม SMEs จะตกอยู่กับรัฐบาลสหพันธรัฐ หรือรัฐบาลกลาง (Federal Government) ในขณะที่รัฐบาลแห่งรัฐ หรือรัฐบาลระดับรัฐ (State Government) จะเป็นผู้กำหนดมาตรการหรือนโยบายในส่วนย่อย หรือจะกล่าวอีกนัยก็คือรัฐบาลแห่งรัฐ หรือรัฐบาลระดับรัฐ (State Government) จะเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนนโยบายที่รัฐบาลสหพันธรัฐ หรือรัฐบาลกลาง (Federal Government) กำหนดขึ้นนั่นเอง เมื่อพิจารณาในส่วนของประเทศไทยพบว่ารูปแบบการประกอบธุรกิจแบบ SMEs ก็ได้มีการทำธุรกิจดังกล่าวมานานแล้ว แต่ทางภาครัฐก็ได้ให้การสนับสนุนเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากจะเน้นการให้ความช่วยเหลือที่เอื้อประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นหลักเช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้และประเทศออสเตรเลียในอดีต โดยที่รัฐบาลเพิ่งให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของการประกอบ SMEs ภายหลังจากประเทศไทยได้เผชิญกับมรสุมทางด้านเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ.2540 ส่งผลทำให้มีการสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการตราบัญญัติกฎหมายและหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการให้ความช่วยเหลือการประกอบ SMEs ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นพบว่าการประกอบ SMEs นั้นได้มีมานานแล้ว และการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวก็ได้มีการให้ความช่วยเหลือเป็นระยะเวลา

³¹⁴ ศุภิช ศุภขลาลัย และคณะ, *เรื่องเดิม*, หน้า 6-6, 6-7.

ยาวนานแล้วเช่นกัน สืบเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยที่การให้ความช่วยเหลือการประกอบ SMEs ในประเทศญี่ปุ่นสามารถจำแนกออกเป็น 6 ช่วงระยะเวลาด้วยกัน ได้แก่³¹⁵

1. ช่วงระยะเวลาแห่งการปฏิรูปและการเริ่มต้นการส่งเสริมการประกอบ SMEs (ค.ศ.1945-1954)
2. ช่วงระยะเวลาแห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงแรก (ค.ศ.1955-1962)
3. ช่วงระยะเวลาแห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงปลาย (ค.ศ.1963-1972)
4. ช่วงระยะเวลาแห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง (ค.ศ.1973-1984)
5. ช่วงระยะเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่หนึ่ง (ค.ศ.1985-1999)
6. ช่วงระยะเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่สอง (ค.ศ.2000 สืบเนื่องถึงปัจจุบัน)

จากช่วงระยะเวลาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในประเทศญี่ปุ่นมีการส่งเสริมการประกอบ SMEs อย่างจริงจังมานานมากแล้ว ซึ่งเป็นระยะเวลานานกว่าการสนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และรวมถึงประเทศไทยด้วย แสดงให้เห็นว่า SMEs มีความสำคัญต่อโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นอย่างแท้จริง ขณะที่ประเทศสิงคโปร์นั้นการประกอบธุรกิจในรูปแบบของ SMEs ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจเช่นเดียวกันกับ 4 ประเทศดังที่กล่าวไปแล้วในเบื้องต้น ซึ่งเห็นได้จากจำนวน SMEs ที่มีจำนวนมากที่สุด ทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือสำหรับการประกอบธุรกิจในรูปแบบดังกล่าว

ต่อมาเมื่อพิจารณาเรื่องบทบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศ พบว่าในประเทศเกาหลีใต้ นั้นมีการตรากฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการให้ความช่วยเหลือการประกอบ SMEs ไว้โดยตรง ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) โดยที่กฎหมายฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักการพื้นฐานอย่างกว้างๆ ให้แก่รัฐบาลในการสนับสนุนด้านต่างๆ ซึ่งมีความละเอียดและครอบคลุมในทุกเรื่อง ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ตราออกมาเพื่อมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุน SMEs อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวน 9 ฉบับ ซึ่งจะกำหนดในส่วนรายละเอียดในเรื่องต่างๆ เอาไว้ตามที่คุณเขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แต่ในที่นี้ผู้เขียนจะทำการศึกษาเฉพาะรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011)

ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นก็มีกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) โดยที่กฎหมายฉบับนี้ก็มีเจตนารมณ์ในการวางหลักการพื้นฐาน กำหนดนโยบายขั้นพื้นฐาน ตลอดจนสาระสำคัญพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสำหรับ SMEs และอธิบายความรับผิดชอบอื่นๆ ของรัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นของรัฐให้ชัดเจนขึ้นเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

---

³¹⁵ Small and Medium Enterprise Agency, Japan's SME Policies in Relation to the Country's Economic Development, Retrieved August 10, 2015 from http://www.sme.ne.jp/policies/01_hensen/index.html

ประชาชน³¹⁶ ไว้โดยตรงเช่นเดียวกับรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ ขณะที่ประเทศไทยก็มีการตราบัญญัติกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการส่งเสริม SMEs ไว้โดยตรง ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วเนื้อหาจะให้ความสำคัญกับการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลการประกอบ SMEs เสียมากกว่าการกำหนดเรื่องการส่งเสริม SMEs เพราะในพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดให้มีการจัดตั้ง วัตถุประสงค์³¹⁷ และอำนาจหน้าที่ของ สสว.³¹⁸ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม³¹⁹ คุณสมบัติของ คณะกรรมการ³²⁰ วาระการดำรงตำแหน่ง³²¹ การพ้นจากตำแหน่ง³²² อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ดังกล่าว³²³ และกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม³²⁴ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร³²⁵ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้อำนวยการ³²⁶ คุณสมบัติของผู้อำนวยการ³²⁷ วาระการดำรงตำแหน่งของผู้อำนวยการ³²⁸ การพ้น จากตำแหน่งของผู้อำนวยการ³²⁹ และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ³³⁰ เป็นต้น ในขณะที่จะกำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบ SMEs ไว้ไม่มากนัก อีกทั้งไม่มีความละเอียดและ ครอบคลุมในทุกด้านดังเช่นกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ข้างต้น นอกจากนี้บทบัญญัติกฎหมายที่ส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศไทยยังไม่มีเอกภาพ มากนัก เนื่องจากจะมีลักษณะหรือรูปแบบที่กระจัดกระจายและสอดแทรกในกฎหมายอื่นด้วย

ส่วนกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศออสเตรเลียและประเทศ สิงคโปร์กลับพบว่าไม่มีการตรากฎหมายที่ให้การส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยเฉพาะดังเช่น กฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย แต่ภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย

³¹⁶ Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 1

³¹⁷ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³¹⁸ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³¹⁹ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁰ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²¹ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²² มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²³ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁴ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁵ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁶ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁷ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁸ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³²⁹ มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³³⁰ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

ตลอดจนมาตรการต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือโดยไม่จำต้องอาศัยบทบัญญัติกฎหมายมารองรับแต่อย่างใด จึงส่งผลให้ประเทศออสเตรเลียไม่มีการบัญญัติกฎหมายส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยตรง แต่เมื่อผู้เขียนพิจารณากฎหมายฉบับอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องก็พบว่ามีความหมายที่กำหนดให้สิทธิพิเศษหรือสิทธิประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ.2001 (Corporation Act 2001) กล่าวคือ กฎหมายฉบับนี้ได้รับการตราขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Programs) ได้แก่ การจัดทำคู่มือสำหรับการประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Business guide) ตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งบริษัท การจดทะเบียนบริษัท รูปแบบในการประกอบธุรกิจ การลงนามในเอกสารและหนังสือสัญญาต่างๆ และการจัดหาทุนในการดำเนินงานของบริษัท เมื่อประสบปัญหาทางการเงิน เป็นต้น³³¹ โดยที่ในกฎหมายฉบับนี้จะกำหนดให้บริษัทส่วนบุคคลขนาดย่อม (Small Proprietary Company) ได้รับสิทธิพิเศษ อาทิ ไม่ต้องจัดทำรายงานทางการเงินประจำปี³³² และไม่ต้องระบุเนื้อหาในรายงานทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กันกับมาตรฐานทางบัญชีทั้งหมดก็ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกฎหมายกองทุนร่วมพัฒนา ค.ศ.1992 (Pooled Development Funds Act 1992) ซึ่งจะจัดทำโครงการกองทุนร่วมพัฒนา (Pooled Development Funds (PDFs) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของตลาดสำหรับการจัดหาเงินทุน (รวมถึงการร่วมทุน) แก่ SMEs ในประเทศออสเตรเลียที่มีคุณสมบัติเหมาะสม³³³ เพราะการประกอบ SMEs มักประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่นเดียวกันประเทศสิงคโปร์แม้การประกอบ SMEs ในประเทศสิงคโปร์มีส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็ไม่ได้มีการตรากฎหมายที่มุ่งให้ความช่วยเหลือโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติกฎหมายอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือการประกอบ SMEs ก็พบว่าไม่มีรัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996) และกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของสิงคโปร์ (Competition Law) ที่ให้ความช่วยเหลือการประกอบธุรกิจต่างๆ ที่เข้าข่ายเป็นการประกอบ SMEs

เมื่อพิจารณาในแต่ละมาตราของกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์ พบว่าในรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้และกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่นนั้นจะกำหนดให้รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนการประกอบ SMEs ตั้งแต่การเริ่มต้นประกอบกิจการโดยการกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ อาทิ การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ การจัดหาแหล่งเงินทุนและค่าใช้จ่ายในการเริ่มต้นประกอบกิจการ เป็นต้น เพื่อให้การ

³³¹ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานการศึกษาดัชนีสมรรถนะเพื่อเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย, หน้า 54.

³³² Corporation Act 2001, Sections 292(2)

³³³ Pooled Development Funds Act 1992, Sections 3(1)

ประกอบวิสาหกิจดังกล่าวเจริญเติบโตและพัฒนา³³⁴ จนกระทั่งส่งเสริมให้การประกอบ SMEs ก้าวเข้าระดับสู่สากลหรือในระดับนานาชาติต่อไป กล่าวคือ จะต้องส่งเสริมให้การประกอบ SMEs มีการส่งออกและนำเข้ากับบริษัทจากต่างชาติ³³⁵ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักการส่งเสริมการประกอบ SMEs ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างครบวงจรตั้งแต่เริ่มการประกอบกิจการจนถึงวิสาหกิจนั้นๆ เจริญเติบโตและพัฒนาในระดับสูงต่อไป ในขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ของประเทศไทยมิได้กำหนดที่มีความละเอียดเช่นนั้น อีกทั้ง รัฐบัญญัติดังกล่าวของประเทศเกาหลีใต้จะกำหนดการส่งเสริมและการสนับสนุนแก่ SMEs อย่างครบวงจรแล้วยังกำหนดให้รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นซึ่งมีความครอบคลุมในทุกๆ ด้านอีกด้วย กล่าวคือ กำหนดให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น³³⁶ และระหว่างกลุ่ม SMEs กับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ในประเทศ³³⁷ โดยการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับการประกอบ SMEs ให้มีการแข่งขันอย่างเสรี เป็นธรรม และไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน³³⁸ กำหนดให้ในแต่ละปีมีการจัดงานสัปดาห์ SMEs (Small and Medium Business Week) เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าของธุรกิจและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการประกอบธุรกิจในรูปแบบ SMEs ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ³³⁹ กำหนดให้ SMEs ประกอบไปด้วยการจ้างงานจากผู้หญิงและคนพิการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันของปัจเจกชนในสังคม³⁴⁰ และกำหนดให้รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือแก่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) เป็นพิเศษอีกด้วย เพราะเป็นรูปแบบการประกอบธุรกิจที่มีความสำคัญและยังมีอุปสรรคในการดำเนินงาน³⁴¹ นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐบาลจะต้องจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบ SMEs และต้องทำการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมอย่างเหมาะสม³⁴² จึงทำการก่อตั้งสถาบัน SMBA ในปี ค.ศ.1996 โดยถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุน และส่งเสริม SMEs ของเกาหลีใต้ในเวลานี้³⁴³ ซึ่งเหมือนกับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุน SMEs ได้แก่ สสว.³⁴⁴ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาในส่วนจของรายละเอียดของหน่วยงานทั้งสองกลับพบว่ายังมีความแตกต่างอยู่หลายประการ กล่าวคือ สถาบัน SMBA ของประเทศเกาหลีใต้นั้นจะจัดตั้งสำนักงานต่างๆ จำนวน

³³⁴ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 5(1)

³³⁵ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 14(1)

³³⁶ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 3(3)

³³⁷ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 8

³³⁸ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 10

³³⁹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 26

³⁴⁰ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 17

³⁴¹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 16

³⁴² Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 13

³⁴³ Small and Medium Business Administration, **Administrator's Message**.

³⁴⁴ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

7 สำนักงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบ SMEs ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ สำนักงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) โดยที่สำนักงานนี้จะประกอบไปด้วยแผนกต่างๆ ได้แก่ แผนกนโยบาย แผนกสำหรับความช่วยเหลือ และแผนกเกี่ยวกับการค้าการตลาด ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) โดยเฉพาะ³⁴⁵ เนื่องจากตามกฎหมายฉบับดังกล่าวของประเทศเกาหลีได้มีการบัญญัติจำกัดความของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะ จึงทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดนโยบายที่เจาะจงเฉพาะการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เรียกว่า “นโยบายสำหรับ SMEs (SMEs Policies)” กล่าวคือ นโยบายดังกล่าวให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับระบบการตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาด จัดหาบริการสำหรับวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และให้คำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรม อีกทั้ง ยังก่อตั้ง Commercial Complex Information System เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ในระยะเริ่มต้นของการประกอบกิจการ เพื่อรักษาความมั่นคงในการบริหารจัดการ และดำเนินการต่างๆ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่ในปริมาณที่มากขึ้น³⁴⁶ แต่ในขณะที่ สสว. ก็ได้ทำการจัดตั้งสำนักงานเพื่อให้การสนับสนุนการประกอบ SMEs ในด้านต่างๆ แต่หาได้จัดตั้งสำนักงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ดังเช่นประเทศเกาหลีใต้ไม่ เพราะตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ยังไม่มีการบัญญัติคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมานั่นเอง

เช่นเดียวกันกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่นก็กำหนดการส่งเสริม SMEs ที่มีลักษณะพิเศษโดยเพิ่มความสะดวกแก่การจัดหาแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องกำหนดให้สถาบันการเงินของรัฐและเอกชนปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความเหมาะสม³⁴⁷ ตลอดจนส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ดีและเป็นธรรมแก่การประกอบ SMEs³⁴⁸ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs นำเงินทุนเหล่านั้นไปพัฒนาวิสาหกิจของตนต่อไป

ต่อมาเมื่อพิจารณาถึงหน่วยงานที่สนับสนุนการประกอบ SMEs ในส่วนของอำนาจและหน้าที่แต่ละประเทศ พบว่าประเทศเกาหลีใต้มีสถาบัน SMBA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011)³⁴⁹ ซึ่งได้รับการจัดตั้งเมื่อ ค.ศ.1996 ถือว่าเป็น

³⁴⁵ Small and Medium Business Administration, **Organization**.

³⁴⁶ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2550, หน้า 335.

³⁴⁷ Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 23

³⁴⁸ Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999, Article 24

³⁴⁹ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 13

หน่วยงานที่สำคัญที่สุดของประเทศเกาหลีใต้³⁵⁰ มีอำนาจและหน้าที่หลักในการช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันดังกล่าวได้จัดทำนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายรายปี 2014 (Policy Direction of the Year 2014) ที่เป็นการกำหนดทิศทางแบบ ภาพรวมที่ใช้สำหรับการสนับสนุนการประกอบ SMEs ในแต่ละปีหรือรายปี ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ มีความเข้าใจที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันนั่นเอง³⁵¹ ซึ่งการจัดทำนโยบายรายปี ดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการประกอบ SMEs ที่ดีเนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูงและสามารถที่จะปรับเปลี่ยนการสนับสนุนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและสภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ นอกจากนี้ ยังจัดทำนโยบายสำหรับ SMEs (SMEs Policies) ซึ่งเป็นนโยบายที่เป็นการระบุรายละเอียดปลีกย่อยสำหรับการส่งเสริม SMEs ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเจาะจงในแต่ละด้าน ได้แก่³⁵² การสนับสนุนแก่ผู้ที่เพิ่งเริ่มต้น ประกอบธุรกิจและการทำธุรกิจที่มีความเสี่ยง (Start-ups & Venture Business) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) การสนับสนุนเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Finance) การสนับสนุนเรื่องการเข้าถึงตลาด (Marketing) การสนับสนุนเรื่องเทคโนโลยี (Technology) การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และการสนับสนุนงานด้านอื่นๆ (SME Clinic System and Other Areas of Support) จากนโยบายทั้งสองจะเห็นว่าสถาบันแห่งนี้จะให้การส่งเสริมการประกอบ SMEs อย่างครบถ้วน ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการต่างๆ สามารถขอรับความช่วยเหลือและพัฒนา SMEs ของตนให้มีความแข็งแกร่งได้ ต่อมาเมื่อพิจารณาหน่วยงานที่สนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศญี่ปุ่นพบว่ามีส่วนงาน SMEA ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุน SMEs ในประเทศญี่ปุ่น ได้รับการจัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act for Establishment of the Small and Medium-Sized Enterprise Agency) มีอำนาจหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือแก่การประกอบ SMEs โดยตรงในด้านต่างๆ ซึ่งจะครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ประเทศญี่ปุ่นได้ทำการจัดตั้งหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs โดยเฉพาะ อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม SMEs อย่างกว้างขวางอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีองค์การ SMRJ ซึ่งได้รับการก่อตั้งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Act on the Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN) เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือแก่การประกอบ SMEs โดยการช่วยเหลือที่สำคัญ คือ การจัดตั้ง SME University จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ Asahikawa SME University, Sendai SME University, Tokyo SME University, Sanjo SME University, Seto SME University, Kansai SME University, Hiroshima SME University, Nogata SME University และ Hitoyoshi SME University ซึ่งเป็นการการฝึกทักษะ การอบรม และให้ความรู้ในการทำธุรกิจ

³⁵⁰ Small and Medium Business Administration, **Administrator's Message.**

³⁵¹ Small and Medium Business Administration, **Policy Direction of the Year.**

³⁵² Small and Medium Business Administration, **SME Policies.**

ตลอดจนการฝึกทักษะในทางปฏิบัติให้แก่ผู้ที่ศึกษาแทนการเรียนการสอนเฉพาะเนื้อหาหรือทฤษฎี ซึ่งการจัดตั้ง SME University สะท้อนให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับรูปแบบการประกอบธุรกิจดังกล่าวอย่างแท้จริง เพราะเป็นการปลูกฝังและให้เรียนรู้ตั้งแต่ในสถาบัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแหล่งกำเนิดหรือบ่อเกิดสำหรับการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการรายใหม่นั้นเอง

ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียนั้น นอกจากไม่มีการตรากฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยตรงแล้ว ยังพบว่ายังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบ SMEs โดยตรงเช่นกัน แต่มีหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญได้แก่สมาคม SMEA AusIndustry และกรมอุตสาหกรรม นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการศึกษา (Department of Innovation Science Research and Tertiary Education) ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะทำการส่งเสริม SMEs โดยจะมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มธุรกิจขนาดย่อม (Small Business) เป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือแบบทั่วๆ ไปโดยการจัดทำนโยบายหรือโครงการต่างๆ ที่มีความจำเป็นแก่การประกอบวิสาหกิจดังกล่าว อาทิ การให้คำปรึกษา คำแนะนำในการประกอบธุรกิจที่เพิ่งเริ่มประกอบกิจการ การมอบเงินสนับสนุนเพื่อพัฒนานวัตกรรม การให้สิทธิพิเศษเรื่องอัตราภาษี เป็นต้น

ต่อมาเมื่อพิจารณาคณะกรรมการ SPRING ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996) ซึ่งรัฐบัญญัติฉบับนี้จะมีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการประกอบ SMEs ได้แก่ คณะกรรมการ SPRING มากกว่าการกำหนดรายละเอียดสำหรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบ SMEs หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่กฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือ SMEs โดยเฉพาะดังเช่นรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ แต่จะกล่าวถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของคณะกรรมการ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และทรัพย์สินต่างๆ ของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศสิงคโปร์ โดยสังกัดกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ มีวัตถุประสงค์สำหรับการพัฒนากลุ่มธุรกิจและการสร้างความน่าเชื่อถือแก่สินค้าและบริการของสิงคโปร์ ที่ผ่านมาคณะกรรมการดังกล่าวได้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่การประกอบ SMEs ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการส่งเสริมด้านการตลาด³⁵³ เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวจะพบว่านอกจากจะมีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริม SMEs ในด้านต่างๆ ตามที่กล่าวไปแล้วยังมีการกำหนดอำนาจและหน้าที่อื่นๆ อีกมากมาย ได้แก่ คณะกรรมการมีหน้าที่ (Functions) ในการสนับสนุนการผลิตสินค้าและการคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า การพัฒนาการค้าในประเทศ และมาตรฐานทางการค้า ทั้งนี้ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

³⁵³ Spring Singapore, **About Us**.

ทางการค้าของประเทศสิงคโปร์³⁵⁴ คณะกรรมการมีหน้าที่ในการประเมิน และรับรองทักษะของบุคคล ในการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า ความสามารถ หรือ มาตรฐานทางการค้า³⁵⁵ และยังมีหน้าที่อื่นๆซึ่งกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ นอกจากนี้ คณะกรรมการมีอำนาจ (Powers of Board) กระทำการใดๆ สำหรับการพัฒนาและการยกระดับการค้าภายในประเทศ³⁵⁶ ตลอดจนมีอำนาจในการทดสอบประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การคิดค้นนวัตกรรมทางการค้า และมาตรฐานทางการค้า³⁵⁷ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดลักษณะเครื่องหมายรับรองทางการค้าของคณะกรรมการสำหรับการใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและควบคุมการใช้เครื่องหมายรับรองดังกล่าว³⁵⁸ และคณะกรรมการมีอำนาจรับหน้าที่ในการรับรองคุณภาพและการตรวจสอบและรับรองทางการค้าตามที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นสำหรับการยกระดับมาตรฐานคุณภาพในอุตสาหกรรม หรือสำหรับการให้ได้รับรองการรับรองจากนานาชาติและได้รับใบรับรองทางการค้าซึ่งออกโดยหน่วยงานรับรองที่ได้รับมอบอำนาจให้รับรองทางการค้าจากคณะกรรมการ³⁵⁹ ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการไว้กว้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ ของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย เพราะนอกจากจะกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม SMEs แล้ว ยังกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในด้านอื่นๆ อีกด้วย แต่อย่างไรก็ดีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้เช่นนี้ในทฤษฎีของผู้เขียนถือว่าการกำหนดอำนาจและหน้าที่ซึ่งผลเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ทางอ้อม เพราะส่งผลทำให้สินค้า ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการให้บริการต่างๆ ของประเทศสิงคโปร์ได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐาน คุณภาพ และความน่าเชื่อถือนั่นเอง

ขณะที่ สสว. เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยในด้านต่างๆ ได้รับการก่อตั้งโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543³⁶⁰ ทำให้สำนักงานดังกล่าวมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการ ตลอดจนการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งแตกต่างกับคณะกรรมการ SPRING ของประเทศสิงคโปร์ที่สังกัดกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ และสถาบัน SMBA ของประเทศเกาหลีใต้ที่ประกอบไปด้วยผู้บริหารระดับสูง (Administrator) ซึ่งมีสถานะเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรี และผู้บริหารที่มาจากผู้แทนรัฐสภา (Deputy-Administrator)³⁶¹ ส่งผลทำให้ไม่มีความเป็นอิสระเท่าที่ควรเหมือนกับหน่วยงานของประเทศไทย เนื่องจากอาจตกอยู่ภายใต้อำนาจ อิทธิพล หรือความครอบงำของนักการเมือง โดยที่ สสว. จะทำหน้าที่ในการสนับสนุนและ

³⁵⁴ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(a)

³⁵⁵ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 6(1)(d)

³⁵⁶ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(a)

³⁵⁷ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(g)

³⁵⁸ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(i)

³⁵⁹ Standards, Productivity And Innovation Board Act 1996, Section 7(2)(m)

³⁶⁰ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³⁶¹ Small and Medium Business Administration, **Organization.**

ส่งเสริมกลุ่ม SMEs ในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับหน่วยงานที่สนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ในทรรศนะของผู้เขียนเห็นว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม³⁶² ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของ สสว. มีระยะใช้บังคับเวลา 3 ปี นั้น อาจทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุน SMEs ได้ทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แตกต่างกับแผนพัฒนา (Promotion Plan) ของประเทศเกาหลีใต้ที่มีการจัดทำเป็นรายปีหรือใช้ส่งเสริมในแต่ละปี ทำให้มีความยืดหยุ่นสูงและสามารถที่จะกำหนดการช่วยเหลือการประกอบ SMEs ได้ดีกว่า³⁶³

---

³⁶² มาตรา 16(3) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

³⁶³ Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011, Article 20(1)

ตารางที่ 4.2 กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของแต่ละประเทศ

กฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)				
ประเทศเกาหลีใต้	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศไทย
รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011)	ไม่มีกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) โดยตรง แต่มีกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางมาตราในการช่วยเหลือหรือให้สิทธิประโยชน์แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้แก่ 1. กฎหมายว่าด้วยบริษัท ค.ศ. 2001 (Corporation Act 2001) 2. กฎหมายกองทุนร่วมพัฒนา ค.ศ. 1992 (Pooled Development Funds Act 1992)	กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-sized Enterprise Basic Act 1999) นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่ให้อำนาจในการจัดตั้งองค์กรสำหรับการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ได้แก่ 1. กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Act for Establishment of the Small and Medium-sized Enterprise Agency) 2.กฎหมายว่าด้วยองค์การเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมระดับภูมิภาคของญี่ปุ่น (Act on the Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN)	ไม่มีกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) โดยตรง แต่มีกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางมาตราในการช่วยเหลือหรือให้สิทธิประโยชน์แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้แก่ 1.รัฐบัญญัติคณะกรรมการว่าด้วยการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและนวัตกรรม (Standards, Productivity and Innovation Board Act 1996) 2.กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของสิงคโปร์ (Competition Law)	พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

SMEs เป็นรูปแบบหนึ่งของการประกอบธุรกิจซึ่งมีลักษณะการจัดตั้งที่สามารถกระทำได้ง่าย ผู้ประกอบการมีความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการ อีกทั้ง ยังมีบทบาทและความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เป็นตัวจักรกลที่สำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนา และเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ และเป็นการก่อให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ๆ จำนวนมาก แต่อย่างไรก็ดีการประกอบ SMEs ก็ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจการ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดเรื่องเงินทุน ข้อจำกัดเรื่องการตลาด และข้อจำกัดเรื่องเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวนี้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการประกอบกิจการ

แต่อย่างไรก็ดี ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญในส่วนนี้โดยการสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจดังกล่าว โดยที่การสนับสนุนและส่งเสริมนั้นเริ่มดำเนินการเป็นรูปธรรมในช่วงหลังจากที่ประเทศไทยเผชิญวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น การตรากฎหมายและการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือการประกอบ SMEs ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวก็พบว่ายังไม่สามารถให้การสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างเต็มที่แก่การประกอบ SMEs ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินั้นๆ เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวยังมีช่องว่างและปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ได้แก่ ยังไม่มีการบัญญัติคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะจากคำนิยามของวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ทำให้คำนิยามทั้งสองส่วนซ้ำซ้อนกัน และไม่สามารถให้การช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กๆ หรือเพิ่งประกอบกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ แต่เมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ พบว่าในหลายๆ ประเทศ อาทิ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ได้มีการบัญญัติคำนิยามของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะ ทำให้สามารถกำหนดมาตรการและแผนในการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มวิสาหกิจดังกล่าวได้โดยตรง อีกทั้งคำนิยามของ SMEs ก็ยังมีปัญหาเรื่องคำนิยามที่มีการกำหนดไว้กว้างหรือสูงมากเกินไป ส่งผลให้มาตรการและนโยบายในการช่วยเหลือตกอยู่แก่กลุ่มธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ไม่สามารถให้การช่วยเหลือวิสาหกิจที่ประสบกับปัญหาได้ อีกทั้งหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดเงื่อนไขความเป็น SMEs ของประเทศไทยในปัจจุบันก็ยึดหลักเกณฑ์ของจำนวนการจ้างงานและจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรในทุกๆ ประเภทกิจการ แตกต่างกับหลักเกณฑ์ใน

การกำหนดองค์ประกอบความเป็น SMEs ของต่างประเทศที่ได้ใช้หลักเกณฑ์ที่มีความหลากหลายและเหมาะสมมากกว่าในแต่ละประเภทของกิจการ และบัญญัติคำนิยามของวิสาหกิจที่มีความละเอียดซับซ้อนมากกว่ากฎหมายของประเทศไทย อีกทั้งคำนิยาม SMEs กับคำนิยามวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) พบว่ามีความซ้ำซ้อน เคลือบคลุมกันซึ่งส่งผลกระทบต่อ การขอรับการสนับสนุน และส่งเสริมตามกฎหมาย

นอกจากนี้ บทบัญญัติกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริมการประกอบ SMEs ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือการประกอบ SMEs โดยตรง แต่พบว่าเนื้อหาหรือลักษณะของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะให้ความสำคัญกับการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานเสียมากกว่าการกำหนดรายละเอียดในการสนับสนุนและส่งเสริม SMEs อีกทั้ง การสนับสนุนและส่งเสริมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ยังไม่มีความครอบคลุมในทุกๆ ด้านอย่างเพียงพอ ส่งผลทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือวิสาหกิจดังกล่าวได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์แห่งท้ายพระราชบัญญัติ ในขณะที่กฎหมายส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศเกาหลีใต้ ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) และกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ SMEs ด้านต่างๆ ซึ่งมีความละเอียดและครอบคลุมมากกว่ากฎหมายของประเทศไทย ทำให้การส่งเสริมวิสาหกิจดังกล่าวมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุนตรงตามสภาพปัญหา ตลอดจนความต้องการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ส่งผลทำให้การประกอบ SMEs มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้า ตลอดจนสร้างเม็ดเงินหรือรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล และเติบโตเป็นหน่วยธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ต่อไปในภายภาคหน้า

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาการกำหนดคำนิยามและกฎหมายที่มีผลต่อการส่งเสริม SMEs ของต่างประเทศ จึงขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้เขียนขอเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 ตามมาตรา 11(3) และเสนอต่อ สสว. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดประเภทและขนาดของ SMEs ตามมาตรา 16(3)(4) กล่าวคือ ควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2545 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมในข้อ 1 กล่าวคือ กำหนดค่านิยามออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ค่านิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และค่านิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ให้อยู่ในข้อเดียวกัน ซึ่งการบัญญัติค่านิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) แยกออกมาจากค่านิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) เช่นนี้เพื่อที่จะได้จัดทำนโยบายที่เจาะจงเฉพาะการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และจัดตั้งสำนักงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) โดยตรงเหมือนกับประเทศเกาหลีใต้

นโยบายสำหรับการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) นั้นผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีความละเอียดในทุกๆ ด้านเพื่อให้วิสาหกิจดังกล่าวเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและสมดุล ได้แก่ การให้คำปรึกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ การให้สินเชื่อเนื่องจากวิสาหกิจดังกล่าวมักประสบปัญหาหรือมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุน เช่นนี้ภาครัฐควรให้เงินทุนหรือปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เพื่อที่จะได้นำเงินไปบริหารจัดการและหมุนเวียนกิจการของตน ตลอดจนให้สิทธิพิเศษหรือสิทธิประโยชน์ทางอัตราภาษีแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) อีกทั้งรัฐบาลควรส่งเสริมด้านการตลาดโดยการพัฒนาประสิทธิภาพการกระจายสินค้าให้มีความทันสมัย ขยายตลาดเพื่อรองรับสินค้าและบริการที่เกิดจากการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ให้ความรู้เกี่ยวกับการขยายฐานลูกค้าและสถานที่ทำการค้า การเสริมสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพื่อการเจริญเติบโตในเชิงขนาดควบคู่ไปกับคุณภาพโดยการกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้เป็นพลังขับเคลื่อนหลักสำหรับการเจริญเติบโตอย่างมั่นคง และเป็นบ่อเกิดของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ต่อไป สนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เพื่อยกระดับคุณภาพของสินค้าและการให้บริการ อีกทั้งการบริหารจัดการวิสาหกิจดังกล่าวอาจขาดความชัดเจนและเป็นระบบ เพราะไม่มีการจัดทำบันทึกผลประกอบการ เช่นนี้ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) จัดเก็บข้อมูลการค้าและทางบัญชีอย่างเป็นระบบเพื่อที่จะได้ทราบจำนวนและข้อมูลวิสาหกิจข้างต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถวางแผนสำหรับการช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม และส่งผลให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สามารถเข้าถึงและขอรับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากภาครัฐโดยตรง

ควรจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นการเฉพาะเหมือนกับสถาบัน SMBA ของประเทศเกาหลีใต้ โดยที่หน่วยงานของประเทศไทยผู้เขียนเห็นว่าควรประกอบด้วยสำนักงานที่ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สำนักงานที่ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องเงินทุนหรือสินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สำนักงานที่ดูแลเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) สำนักงานที่ดูแลเกี่ยวกับการตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาดแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และสำนักงานที่ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและ

นวัตกรรมแก่วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ซึ่งทุกๆ สำนักงานจะประสานการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)

ซึ่งคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นผู้เขียนเห็นว่า ควรมีลักษณะดังนี้ “การประกอบวิสาหกิจใดๆ ซึ่งมีจำนวนการจ้างงานในประเภทกิจการผลิตไม่เกิน 10 คน หรือมีจำนวนการจ้างงานในประเภทกิจการค้าส่ง การค้าปลีก และการให้บริการจำนวนไม่เกิน 5 คน ทั้งนี้ไม่ว่าการประกอบวิสาหกิจดังกล่าวจะมีการจดทะเบียนการค้าไว้หรือไม่”

ตารางที่ 5.1 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)			
	จำนวนการจ้างงาน (คน)			
	กิจการผลิต	กิจการค้าส่ง	กิจการค้าปลีก	กิจการให้บริการ
	ไม่เกิน 10 คน	ไม่เกิน 5 คน	ไม่เกิน 5 คน	ไม่เกิน 5 คน

จากคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่ผู้เขียนได้เสนอไปนั้นจะจำแนกประเภทกิจการออกเป็น 4 ประเภทเหมือนกับคำนิยาม SMEs ตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ได้แก่ กิจการผลิต กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก และกิจการให้บริการ อีกทั้ง นำเงื่อนไขของจำนวนการจ้างงานมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เหมือนกับคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋วของประเทศเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย เนื่องจากปัจจุบันการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ยังไม่อยู่ในระบบมากนัก กล่าวคือ ไม่ได้ทำการจดทะเบียนพาณิชย์ไว้กับกระทรวงพาณิชย์ เพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่เข้าใจว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋วไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจดทะเบียน ส่งผลทำให้วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เหล่านั้นไม่ได้รับการจัดเก็บข้อมูลและไม่อยู่ในระบบ จึงไม่เหมาะสมที่จะนำเรื่องจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหรือจำนวนทุนจดทะเบียนมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ดังนั้น การบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ในเบื้องต้นผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานไปพลางก่อน ต่อมาในอนาคตเมื่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลการค้าและข้อมูลบัญชีอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง มีการสำรวจข้อมูลจำนวนวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เป็นรายปีที่แน่นอน ก็อาจมีการนำหลักเกณฑ์ของจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาเป็นอีกหลักเกณฑ์หนึ่งในการกำหนดคำจำกัดความของวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises)

เนื่องจากผู้เขียนเสนอให้มีการกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะจากคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ดังนั้น จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) เพื่อให้มีความเหมาะสม ซึ่งคำจำกัดความวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ที่ผู้เขียนนำเสนอมีลักษณะ ดังนี้

วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ได้แก่ กิจกรรมที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 10 คน แต่ไม่เกิน 50 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. กิจกรรมค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 25 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 25 ล้านบาท
3. กิจกรรมค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 15 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 15 ล้านบาท
4. กิจกรรมให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 50 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 50 ล้านบาท

ตารางที่ 5.2 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)	
	จำนวนการจ้างงาน (คน)	จำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือ จำนวนรายได้จากการประกอบ กิจการ (ล้านบาท)
กิจการผลิตสินค้า	11-50	มูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50
กิจการค้าส่ง	6-25	รายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 25
กิจการค้าปลีก	6-15	รายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 15
กิจการให้บริการ	6-50	รายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 50

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 เนื่องจากกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดคำนิยามวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ในส่วนกิจการผลิตสินค้าและกิจการให้บริการซึ่งประกอบด้วยจำนวนการจ้างงานสูงถึง 200 คน และจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสูงถึง 200 ล้านบาทนั้นเป็นการกำหนดคำนิยามที่มีขอบเขตกว้างหรือสูงมากเกินไป ผู้เขียนเห็นว่าไม่ใช่การประกอบ SMEs แต่เป็นการประกอบธุรกิจของกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถที่จะบริหารจัดการและดูแลธุรกิจของตนได้เองอยู่แล้ว เนื่องจากมีศักยภาพสูงทั้งปัจจัยเรื่องเงินทุนแรงงาน รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ โดยภาครัฐไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 แต่อย่างใด อีกทั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนด้านสิทธิและประโยชน์ต่างๆ แก่กลุ่มวิสาหกิจที่มีขนาดเล็กๆ ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่และมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อระบบ

เศรษฐกิจของประเทศ แต่ยังมีข้อจำกัดและขาดความสามารถในการประกอบกิจการ กล่าวคือ ควรที่จะนำเงิน และทรัพย์สินต่างๆ ที่นำไปใช้สำหรับการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่เหล่านั้นมาสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจที่มีขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) หรือเพิ่งเริ่มประกอบกิจการแทน นอกจากนี้ค่านิยมของวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ยังพบว่าไม่มีการแยกความแตกต่างกันในส่วนของการผลิตสินค้ากับกิจการให้บริการ ส่งผลทำให้จำนวนการจ้างงานและจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรในกิจการให้บริการมีจำนวนที่สูงเกินสมควรตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมค่านิยมวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 180 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 180 ล้านบาท
2. กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 25 คน แต่ไม่เกิน 50 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเกินกว่า 25 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 50 ล้านบาท
3. กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเกินกว่า 15 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 30 ล้านบาท
4. กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 150 คน หรือมีจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท

ตารางที่ 5.3 ข้อเสนอแนะค่านิยมวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)	
	จำนวนการจ้างงาน (คน)	จำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือ จำนวนรายได้จากการประกอบ กิจการ (ล้านบาท)
กิจการผลิตสินค้า	51-180	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 180
กิจการค้าส่ง	26-50	จำนวนรายได้จากการประกอบกิจการ เกินกว่า 25 แต่ไม่เกิน 50
กิจการค้าปลีก	16-30	จำนวนรายได้จากการประกอบกิจการ เกินกว่า 15 แต่ไม่เกิน 30
กิจการให้บริการ	51-150	จำนวนรายได้จากการประกอบกิจการ เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 100

ในทรรศนะของผู้เขียนเห็นว่าแต่ละประเภทกิจการย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านลักษณะรูปแบบ และโครงสร้าง จึงควรกำหนดเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของประเภทกิจการนั้นๆ โดยค่านิยมวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium

Enterprises) ที่ผู้เขียนเสนอนั้นจะเห็นว่ากิจการประเภทผลิตสินค้ายังคงใช้หลักเกณฑ์จำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหลักเกณฑ์หนึ่งหลักเกณฑ์ใดมาเป็นตัวชี้วัดเหมือนเดิม ซึ่งเหมือนกับหลักเกณฑ์การกำหนดความเป็น SMEs ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ในส่วนของการผลิต การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง และการขนส่ง เนื่องจากการผลิตสินค้าเป็นประเภทกิจการหลักซึ่งมีความสำคัญและส่งผลกระทบโดยตรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ต้องอาศัยปัจจัยของแรงงานในปริมาณมากและอาศัยจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรจำนวนมากในการดำเนินกิจการ อีกทั้งยังสามารถสร้างเม็ดเงินให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล จึงเห็นสมควรที่จะนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจ โดยที่จำนวนการจ้างงานนั้นสามารถพิจารณาได้จากหลักฐานแสดงการจ้างงานที่ได้จัดทำขึ้นตามกฎหมาย อาทิ สัญญาจ้างแรงงาน เอกสารหลักฐานที่แสดงถึงการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น และมูลค่าสินทรัพย์ถาวรก็สามารถตรวจสอบได้จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงเห็นสมควรนำทั้ง 2 หลักเกณฑ์มาเป็นตัวชี้วัดความเป็นวิสาหกิจเช่นเดิม แต่ลดจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 180 คน และลดจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 180 ล้านบาท

ส่วนกิจการประเภทค้าส่ง ค้าปลีก และกิจการให้บริการจะยึดจำนวนการจ้างงาน และจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาแทนหลักเกณฑ์มูลค่าสินทรัพย์ถาวร เนื่องจากกิจการข้างต้นมีลักษณะเป็นการค้า การให้บริการซึ่งแสวงหาผลกำไรเป็นสำคัญ และไม่ใช่ประเภทอุตสาหกรรมหนักซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตวัตถุดิบหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก อีกทั้ง ไม่ได้มีความมุ่งหมายในการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ จึงควรที่จะนำหลักเกณฑ์จำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการมาเป็นตัวชี้วัดที่ดีกว่ามูลค่าสินทรัพย์ถาวร โดยกิจการประเภทค้าส่งและค้าปลีกยังคงยึดจำนวนการจ้างงานเท่าเดิม กล่าวคือ กิจการค้าส่งประกอบด้วยการทำงานเกินกว่า 25 แต่ไม่เกิน 50 คน และจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเกินกว่า 25 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 50 ล้านบาท ขณะที่กิจการค้าปลีกประกอบด้วยการทำงานเกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน และจำนวนรายได้จากการประกอบกิจการเกินกว่า 15 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 30 ล้านบาท ส่วนกิจการประเภทให้บริการผู้เขียนก็ได้ลดจำนวนการจ้างงานลงไม่เกิน 150 คน เพราะกิจการให้บริการนั้นโดยหลักแล้วเป็นประเภทกิจการที่ผู้ให้บริการไม่ได้ทำการขายสินค้าซึ่งมีลักษณะสามารถจับต้องได้หรือเป็นรูปธรรมที่มีตัวตนอย่างแน่นอนเหมือนกับผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้า แต่เป็นกรณีที่ผู้ให้บริการจะต้องใช้มนุษยสัมพันธ์กับผู้รับบริการโดยตรง ซึ่งจะต้องสร้างความพึงพอใจหรือความประทับใจตลอดจนความไว้วางใจแก่ผู้รับบริการโดยอาศัยแรงงานที่มีฝีมือ มีทักษะสูง และเป็นแรงงานเชิงคุณภาพเป็นสำคัญ ไม่ใช่การเน้นจำนวนหรือปริมาณของแรงงานดังเช่นการประกอบกิจการประเภทผลิตสินค้า ทั้งนี้หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำจำกัดความวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ตามที่ผู้เขียนได้เสนอไปข้างต้นจะทำให้จำนวนการจ้างงานในกิจการให้บริการไม่สูงกว่าภาคการผลิตดังเช่นค่านิยมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ และกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999

(Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่น และประกอบด้วยจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท

นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนเรื่องคำนิยามของ SMEs และวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าวิสาหกิจทั้งสองส่วนยังมีปัญหาเรื่องคำนิยามซึ่งมีความซ้ำซ้อนกัน เพราะมีรูปแบบและลักษณะของการประกอบกิจการที่คล้ายคลึงกันอย่างยิ่ง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อบทบัญญัติกฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจดังกล่าว

ตารางที่ 5.4 ข้อเสนอแนะคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ขนาดย่อม (Small Enterprises) และขนาดกลาง (Medium Enterprises)

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจ ขนาดจิ๋ว	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง	
	การ จ้างงาน (คน)	การ จ้างงาน (คน)	สินทรัพย์/ รายได้ (ล้านบาท)	การ จ้างงาน (คน)	สินทรัพย์/รายได้ (ล้านบาท)
กิจการผลิตสินค้า	ไม่เกิน 10	11-50	สินทรัพย์ไม่เกิน 50	51-180	สินทรัพย์เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 180
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 5	6-25	รายได้ไม่เกิน 15	26-50	รายได้เกินกว่า 25 แต่ไม่เกิน 50
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 5	6-15	รายได้ไม่เกิน 15	16-30	รายได้เกินกว่า 15 แต่ไม่เกิน 30
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 5	6-50	รายได้ไม่เกิน 50	51-150	รายได้เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 100

2. เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ SMEs ของประเทศไทยยังไม่มีเอกภาพมากนัก เพราะจะมีลักษณะ หรือรูปแบบที่กระจัดกระจายและสอดแทรกในกฎหมายอื่นๆ ทำให้อาจเกิดความสับสนและยากต่อการนำไปปฏิบัติ เช่นนี้ในทรรศนะของผู้เขียน จึงเห็นว่าควรมีการทบทวนบทบัญญัติกฎหมายที่ให้การส่งเสริมการประกอบ SMEs ของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 โดยนำรัฐบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 2011 (Framework Act on Small and Medium Enterprises 2011) ของประเทศเกาหลีใต้ และกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ.1999 (Small and Medium-Sized Enterprise Basic Act 1999) ของประเทศญี่ปุ่นมาเป็นแบบอย่าง เนื่องจากกฎหมายทั้งสองฉบับได้กำหนดให้รัฐบาลต้องทำการสนับสนุนและส่งเสริมการ

ประกอบ SMEs ที่มีความละเอียดรอบคอบในทุกด้าน และครบวงจรตั้งแต่การเริ่มต้นประกอบกิจการจนกระทั่งส่งเสริมให้ SMEs ก้าวเข้าสู่ระดับสากลหรือในระดับนานาชาติต่อไป

ควรปรับปรุงแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยในเรื่องระยะเวลาการบังคับใช้ เนื่องจากใช้บังคับ 3 ปี มาเป็น 1 ปีเหมือนกับแผนพัฒนา (Promotion Plan) ของประเทศเกาหลีใต้ที่มีการจัดทำเป็นรายปีหรือใช้ส่งเสริมในแต่ละปี ซึ่งมีความยืดหยุ่นสูง และสามารถที่จะปรับเปลี่ยนการช่วยเหลือ SMEs ได้ทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ

นอกจากนี้ ควรมีการสอดแทรกการจัดการเรียนการสอน การให้ความรู้ การฝึกอบรม และการฝึกทักษะในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแก่สถาบันระดับสูงแทนการเรียนการสอนเฉพาะในทางทฤษฎี เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ และทักษะดังกล่าวไปปฏิบัติงานได้จริงหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว และเป็นบ่อเกิดในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ที่เรียกว่า SME University เหมือนกับประเทศญี่ปุ่น

ทั้งนี้ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 ตามที่ผู้เขียนได้เสนอไปข้างต้นจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจต่างๆ ที่ด้อยโอกาสและมีข้อจำกัดในการประกอบกิจการ ซึ่งจะส่งผลให้มาตรการในการช่วยเหลือในทางปฏิบัติสามารถตอบสนองวิสาหกิจที่ประสบกับปัญหาและต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแท้จริง และทำให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่และกลุ่มทุนต่างๆ ทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงการขอและการให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริม หรือการสนับสนุนและคุณสมบัติของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ
องค์การเอกชนที่มีสิทธิขอความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2556. **ราชกิจจานุเบกษา**. 130, 55 ก (26
มิถุนายน 2556).
- กฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อม พ.ศ.2545. **ราชกิจจานุเบกษา**. 11, 93 ก (20 กันยายน 2545).
- กฎกระทรวงกำหนดจำนวนทรัพย์สินถาวรของภาระอุดหนุนสหกรณ์ขนาดย่อมที่จะขอรับความ
ช่วยเหลือจากบริษัทประกันสินเชื่อสหกรณ์ขนาดย่อม พ.ศ.2549. **ราชกิจจา
นุเบกษา**. 123, 96 ก (22 กันยายน 2549).
- กตัญญู หิรัญญสมบุรณ์. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์
นัล พับลิเคชั่น, 2547.
- กตัญญู หิรัญญสมบุรณ์. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์
นัล พับลิเคชั่น, 2552.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. **ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์**. ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557
จาก [http://www.dtn.go.th/images/document/ASEAN/ok_Country_
Profile_Singapore_2012.pdf](http://www.dtn.go.th/images/document/ASEAN/ok_Country_Profile_Singapore_2012.pdf)
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. **ประเทศออสเตรเลีย**. ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก
http://www.dtn.go.th/images/stories/country_profile/Australia.pdf
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. **ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์**. ค้นวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 จาก
<http://strategy.dip.go.th/tabid/101/Default.aspx>
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, สำนักบริหารกลาง, กลุ่มประชาสัมพันธ์. **กระทรวงอุตสาหกรรมเร่งเครื่อง
ไตรมาส 4 รุกจับมือ“เอสเอ็มอาร์เจ”เดินหน้าเสริมแกร่ง SMES ไทย-ญี่ปุ่น**. ค้นวันที่
26 เมษายน 2558 จาก [http://www.industry.go.th/center_mng_gad/index.
php/2013-11-25-19-26-26/2013-11-26-04-08-56/item/690-4-smes](http://www.industry.go.th/center_mng_gad/index.php/2013-11-25-19-26-26/2013-11-26-04-08-56/item/690-4-smes)
- กรมสรรพากร. **รูปแบบธุรกิจ SMEs**. ค้นวันที่ 5 กรกฎาคม 2558 จาก [http://www.rd.
go.th/publish/38056.0.html](http://www.rd.go.th/publish/38056.0.html)
- กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. **รูปแบบองค์กรธุรกิจ**. ค้นวันที่ 22 สิงหาคม 2558 จาก
http://www.dbd.go.th/dbdweb56/ewt_news.php?nid=381&filename=index
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. **ประโยชน์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548**. ค้น
วันที่ 7 กรกฎาคม 2558 จาก http://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=13

กัญญาณ อินทว้าง, สุพจน์ อินทว้าง และอภิชาติ วรรณภีระ. **การจัดการวิสาหกิจชุมชน.**

พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2554.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **เศรษฐกิจ.** ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://thai.tourismthailand.org/ประเทศไทย/เศรษฐกิจ>

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “SMEs หรือ SLEs: แนวโน้มธุรกิจไทยในศตวรรษ” เปิดโลกความคิด.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย, 2543.

จันทรณี กิตติกรวิวงศ์. **ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม**

(SMEs): ศึกษาเฉพาะโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

เจนพล ทองเย็น. **กฎหมายธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552.

ชนงกรณ์ กุลทลบุตร. **การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทางธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ชนินทร์ ชุมหพันธ์. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวน

ดุสิต, 2544.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. **คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายภาษีอากร.** กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย

แห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2549.

ฐิติรัตน์ มีมาก, ฉัตยาพร เสมอใจ และคมกฤษ ปิติฤกษ์. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ:

ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2552.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. **วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจรากฐาน.**

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์, 2550.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. **วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจรากฐาน.**

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์, 2556.

ดมิศา มุกต์มณี และคณะ. **คู่มือผู้ประกอบการ เล่ม 1 ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพ**

ผู้ประกอบการปี 2551. กรุงเทพฯ: มีติ กราฟฟิค, 2551.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ และสุนี เลิศแสงกิจ. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ: วังอักษร, 2538.

ถาวร-ชนะเวช ศรีสุขโต. **เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs.** กรุงเทพฯ: แพลนพริ้นท์ติ้ง, 2543.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. **กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 14 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

ทับทิม วงศ์ประยูร, ศิริวรรณ คำดี, วัชร ไทโยธศรี, วันทนี ภูมิภักตราคม, สมยศ อวเกียรติ และ

พิไลพร วุฒิ, ผู้เรียบเรียง. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 2547.

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. **นิยาม SMEs.** ค้นวันที่ 4

กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.smebank.co.th/th/definitions.php>

นิฤมล มณีสง่างวงศ์. **การบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, 2548.

บุญทวรรณ วิงวอน. **การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พริ้นท์, 2556.

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเรื่อง คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน.

ราชกิจจานุเบกษา. 122, 113 ง (10 ตุลาคม 2548).

ประภัศร บุญมี. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ.** มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์, 2550.

ประภาส อวยชัย. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท.**

กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา, 2526.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. **ราชกิจจานุเบกษา.** 42 (11 พฤศจิกายน 2468).

ผดุงศักดิ์ สุวรรณเวก. **ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านเงินทุน.** ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

ผุสดี รัมมาคม. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์เซ็นเตอร์, 2540.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2542.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554.

กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2554.

พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และ มูลนิธิ พ.ศ.2499. **ราชกิจจานุเบกษา.** 73, 95 ฉบับพิเศษ (15 พฤศจิกายน 2499).

พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545.

ราชกิจจานุเบกษา. 119, 123 ก (19 ธันวาคม 2545).

พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534. **ราชกิจจานุเบกษา.** 108, 240 ฉบับพิเศษ (29 ธันวาคม 2534).

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535. **ราชกิจจานุเบกษา.** 109, 43 (8 เมษายน 2535).

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543. **ราชกิจจานุเบกษา.** 131, 143 ง (30 กรกฎาคม 2557).

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548. **ราชกิจจานุเบกษา.** 122, 6 ก (18 มกราคม 2548).

ภาณุศ อภิบาลเกียรติกุล. **มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมศึกษาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ภาชนะ สรเพชญ์พิสัย. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2540.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจศาสตร์. **รายงานการศึกษาระดับสมบูรณโครงการวิเคราะห์นโยบายและแผนภาครัฐและเอกชน.** กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารธุรกิจขนาดย่อมและการค้าปลีก.** พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการลงทุน. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539.
- มานพ ชิวชนาสุนทร. **แผนธุรกิจ SMEs**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2542.
- มาลี คันธรักษ์. **ธุรกิจระหว่างประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ. **กฎหมายธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: วิสูตร-อรรถ ชาญวิวัฒน์, 2551.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. **ครบเครื่องเรื่องบริหารธุรกิจขนาดย่อม (แนวปฏิบัติ และกรณีศึกษา)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2546.
- วิจิต ชาติเพชร. **วิสาหกิจชุมชน**. ค้นวันที่ 15 มกราคม 2558 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/122439>
- วินิจ วีรยางกูร. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ศุภิช ศุภชลาลัย และคณะ. **การดำเนินมาตรการสนับสนุน SMEs ของต่างประเทศ (กรณีศึกษา ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน อิตาลี และออสเตรเลีย)**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2544.
- ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน. **อุตสาหกรรมหลักและภาพรวมด้านการตลาดของประเทศ ออสเตรเลีย**. ค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.ecberkku.com/consumer/consumer1/l3.html>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล. **ภาพรวมเศรษฐกิจของเกาหลีใต้**. ค้นวันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.thaiembassy.org/seoul/th/business/38617-ภาพรวมเศรษฐกิจของเกาหลีใต้.html>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2551.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อเปรียบเทียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **ศึกษาวิจัยกฎหมายและนโยบายภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบของกฎหมายและระเบียบที่มีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553.
- สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. **ความเป็นมา**. ค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.smes.psu.ac.th/introduce.html>
- สมคิด บางโม. **การเป็นผู้ประกอบการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอส เค บุคส์, 2553.
- สมชาย หิรัญกิตติ และศิริวรรณ เสรีรัตน์. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2542.

- สำนักงานแรงงานประเทศญี่ปุ่น. **สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ**. ค้นวันที่ 12 มิถุนายน 2558 จาก <http://japan.mol.go.th/node/301>
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. **วิสาหกิจชุมชนน่ารู้**. ค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm#ความหมาย>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **คำนิยาม SMEs**. ค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.sme.go.th/Pages/Define/Define.aspx>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **บทสรุปผู้บริหารการศึกษาผลกระทบของนโยบายและกฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีต่อ SMEs ไทย**. ค้นวันที่ 28 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.sme.go.th/th/images/data/SP/download/รวมเล่มกฎหมายAEC.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2545-2549)**. ค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.aspx?List=15dca7fb-bf2e-464e-97e5-440321040570&ID=58>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)**. ค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Pages/promoteSMEs/art_14.aspx
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)**. ค้นวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/แผนการส่งเสริมSMEs/03/แผนแม่บทฯ%20ฉบับที่%203.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยกฎหมายการจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปี 2556**. กรุงเทพฯ: ทางสะดวก (ไทย), 2557.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2554 และปี 2555**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2550**. ค้นวันที่ 10 สิงหาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Pages/art_19.aspx

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2551. ค้นวันที่ 25 กรกฎาคม 2558 จาก http://www.sme.go.th/Documents/2553/ry/AW_mico_NEW.pdf
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. รายงานสถานการณ์วิสาหกิจรายย่อย ปี 2552. ค้นวันที่ 25 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.sme.go.th/Documents/2553/tp/micro-enterprises-2552/chapter-1.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. SMEs Internationalization สรุปหัวใจหลักการส่งเสริม SMEs ไทยก้าวไกลสู่สากล. กรุงเทพฯ: ฟาสออฟ เซ็ทไทยแลนด์, 2555.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายการเข้าสู่ตลาดจากการเปิดเสรีทางการค้าสำหรับ SMEs (กรณีศึกษา: FTA อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2551.
- สิทธิติล มงคลสวัสดิ์. หัวหน้าส่วนนโยบายกฎหมายเพื่อ SMEs. ฝ่ายกฎหมาย สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 29 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.
- เสรี พงศ์พิศ, วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ. วิสาหกิจชุมชนแผนแม่บทแนวคิดแนวทางตัวอย่างพระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญาไทย, 2544.
- โสภณ รัตนการ. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2539.
- อัสสัมชัญ พงศ์ ฉัตราคม. วิเคราะห์เศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- อารักษ์ จันทวิมล และสุเมธ จานประดับ. กฎหมายธุรกิจ 2 (สำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- อิสรา ภูมาศ. สสว.ศึกษาผลกระทบนโยบาย-กฎหมายในอาเซียนต่อ SMEs ไทย. ค้นวันที่ 22 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.manager.co.th/iBizchannel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000154937>

The Association of Small and Medium Enterprises. **SME Centre @ ASME**. Retrieved December 1, 2014 from http://www.asme.org.sg/index.php/resources/smecentre_asme

Australian Bureau of Statistics. **Defining Small Business**. Retrieved April 23, 2015 from <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/1321.0>

Competition Act, **Competition (Fees) Regulations 2007**. Retrieved April 23, 2015 from <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p?page=0;query=Compld%3A6c5e552d-cbfd-4872-b974-f1b9ae4d500a;rec=0;resUrl=http%3A%2F%2Fstatutes.agc.gov.sg%2Faol%2Fbrowse%2FtitleResults.w3p%3Bletter%3DC%3Btype%3DslCurUnrev>

- Government Affairs & Public Policy. **A Deregulation Plan for Australian SMEs December 2014.** Retrieved August 10, 2015 from <http://business.nab.com.au/wp-content/uploads/2014/12/nabs-deregulation-plan-for-australian-smes-december-2014-pdf.pdf>
- Japan. Ministry of Economy. Trade and Industry. Small and Medium Enterprise Agency. **Japan's Policy on Small and Medium Enterprises (SMEs) and Micro Enterprises.** Retrieved July 10, 2015 from http://www.chusho.meti.go.jp/sme_english/outline/04/20131007.pdf
- Longenecker, J. G.; Moore, C. W.; Petty, W. J. and Palich, L. E. **Small Business Management: An Entrepreneurial Emphasis.** Ohio: Thomson South-Western, 2006.
- Meyer, K. E. **Entrepreneurship in Transition Economies.** New York: McGraw-Hill, 2004.
- The NSW Government Procurement. **SME in Australia.** Retrieved April 23, 2015 http://www.dcmsme.gov.in/Policies/highlights_of_international_policies/Australia.pdf
- The NSW Government. **Introduction to Micro-business.** Retrieved April 23, 2015 from <http://toolkit.smallbiz.nsw.gov.au/part/20/99/449>
- Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, JAPAN (SMRJ) **Small & Medium Enterprise Development Policies in 6 ASEAN Countries 2008.** Retrieved December 1, 2014 from http://www.smrj.go.jp/keiei/dbps_data/_material/_common/chushou/b_keiei/keieikokusai/pdf/SME_in_ASEAN_E1_0803.pdf
- Reilly Frank K. **Investments.** 3rd ed. Fort Werth: Dryden, 1992.
- Small and Medium Business Administration. **Administrator's Message.** Retrieved December 2, 2014 from <http://www.smba.go.kr/eng/introduce/greeting.do?mc=usr0001702>
- Small and Medium Business Administration. **Criteria of Korean SMEs.** Retrieved July 5, 2015 from <http://www.smba.go.kr/eng/smes/scope.do?mc=usr0001146>
- Small and Medium Business Administration. **Definition of Korean SMEs.** Retrieved December 5, 2014 from <http://www.sbc.or.kr/sbc/eng/contents/definition.jsp>
- Small and Medium Business Administration. **Organization.** Retrieved December 2, 2014 from <http://www.smba.go.kr/eng/introduce/organization.do?mc=usr0001142>

- Small and Medium Business Administration. **Policy Direction of the Year.** Retrieved December 2, 2014 from http://www.smba.go.kr/eng/polities/policy_year_01.do?mc=usr0001155
- Small and Medium Business Administration. **SME Policies.** Retrieved December 2, 2014 from http://www.smba.go.kr/eng/polities/smepolicies_01.do?mc=usr0001170
- Small and Medium Business Administration. **Status of Korean SMEs.** Retrieved August 11, 2015 from <http://www.smba.go.kr/eng/smes/status.do?mc=usr0001147>
- Small and medium Business Corporation. **Message from the President.** Retrieved December 9, 2014 from <http://www.sbc.or.kr/sbc/eng/contents/message.jsp>
- Small and Medium Business Corporation. **Overview.** Retrieved December 9, 2014 from <http://www.sbc.or.kr/sbc/eng/contents/overview.jsp>
- Small and Medium Enterprise Agency. **Japan's SME Policies in Relation to the Country's Economic Development.** Retrieved August 10, 2015 from http://www.sme.ne.jp/policies/01_hensen/index.html
- The SME Association of Australia. **Our Vision.** Retrieved December 6, 2014 from <https://www.smea.org.au/aboutus/our-vision>
- The SME Association of Australia. **SME in Australia.** Retrieved April 23, 2015 from http://www.dcm.sme.gov.in/Policies/highlights_of_international_policies/Australia.pdf
- The SME Association of Australia. **Welcome to the SME Association of Australia.** Retrieved December 6, 2014 from <https://www.smea.org.au/>
- SME Support JAPAN. **Activities.** Retrieved June 28, 2015 from <http://www.smrj.go.jp/english/activities/progress/059823.html#head>
- SME Support JAPAN. **Profile of SME Support JAPAN.** Retrieved June 10, 2015 from <http://www.smrj.go.jp/english/profile/059804.html>
- Spring Singapore. **About Us.** Retrieved December 1, 2014 from <http://www.spring.gov.sg/AboutUs/Pages/SPRING-Singapore.aspx>
- Spring Singapore. **Factsheet on New SME Definition.** Retrieved November 28, 2014 from http://www.spring.gov.sg/NewsEvents/PR/Documents/Fact_Sheet_on_New_SME_Definition.pdf
- Zimmerer, T. W. and Scarborough, N. M. **Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management.** 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 2002.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

FRAMEWORK ACT ON SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES
(Act No.10952, Jul. 25, 2011)

FRAMEWORK ACT ON SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (Act No.10952, Jul. 25, 2011)

Article 1 (Purpose)

The purpose of this Act is to provide for fundamental matters pertaining to the direction in which the small and medium enterprise sector is to advance and measures to be taken to develop small and medium enterprises with aims of supporting the creative and independent growth of small and medium enterprises, advancing their industrial structure, and facilitating the balanced development of the national economy.

Article 2 (Scope of Small and Medium Business Proprietors)

(1) Small and medium business proprietors eligible for measures to be taken for the development of small and medium business (hereinafter referred to as “policy for small and medium businesses”) shall be those who engage in businesses that apply to any of the following subparagraphs (hereinafter referred to as “small and medium business”): <Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

1. For-profit businesses that fulfill all of the following requirements:

(a) Number of regular workers, capital, sales, or total assets, etc. for the relative industry shall meet the standards set by Presidential Decree;

(b) Actual independence of ownership and management such as ownership of shares or an investment relationship shall meet the standards set by Presidential Decree.

2. Social enterprises prescribed by Presidential Decree among those under Article 2 subparagraph 1 of the Social Enterprise Promotion Act.

(2) Small and medium businesses shall be classified into small businesses and medium businesses according to the standards for classification, as prescribed by Presidential Decree.

(3) In applying paragraph (1), a small and medium business, which no longer falls within the scope of a small and medium business owing to the expansion of its scale, etc., shall be deemed as a small and medium business for three years from the year immediately following the year during which such expansion occurs: Provided, That the foregoing shall not apply where a small and medium business is merged into any company other than a small and medium business or it no longer falls within the scope of a small and medium business on any other ground as specified by the Presidential Decree.

(4) Small and medium enterprise cooperatives or any other legal entities, organizations, etc. may be treated as small and medium businesses pursuant to the Small and Medium Enterprise Cooperatives Act or any other Act, if deemed particularly necessary in light of the particularities of any policy for small and medium businesses.

Article 3 (Duties of Government, etc.)

(1) The Government shall establish and implement a fundamental and comprehensive policy for small and medium businesses, which fits for the peculiarities of each region considering innovative capacity, competitiveness level, and growth potential of small and medium businesses. <Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

(2) Each local government shall establish and implement a policy for small and medium businesses within its jurisdiction in compliance with the policy under paragraph (1), reflecting the peculiarities of each region.

(3) The central and local governments shall endeavor to maximize the effectiveness of support for small and medium businesses through mutual cooperation and nexus with the policy for small and medium businesses. <Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

Article 4 (Duties of Small and Medium Business Proprietors, etc.)

(1) Small and medium business proprietors shall secure competitiveness through technical development and management innovation, hence contributing to the national economic development and increase in national welfare by practicing transparent management and diligently fulfilling their social responsibilities.

(2) Small and medium business proprietors and persons who have relations with any small and medium business in connection with their business activities shall cooperate with the Government and local governments in implementing the policies for small and medium businesses. [This Article Wholly Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 5 (Encouragement to Start Business and Diffusion of Entrepreneurial Spirit)

(1) The Government shall take measures necessary for encouraging the establishment of new small and medium businesses and helping those who have established new small and medium businesses grow and develop such businesses. <Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

(2) The Government shall take measures necessary for small and medium business proprietors or persons starting new businesses to have sound entrepreneurial spirit and pride. <Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

Article 6 (Rationalization of Management and Improvement of Technology)

(1) The Government shall take measures necessary for rationalizing the business management of small and medium businesses and upgrading technology and quality, which shall include guidance and training programs for business management and technology, the promotion of development of technology, and standardization.

(2) The Government shall take measures necessary for improving the productivity of small and medium businesses, which shall include the modernization of manufacturing facilities and promotion of informatization.

Article 7 (Securing Markets)

(1) The Government shall take measures necessary for increasing opportunities for small and medium business proprietors to receive procurement orders when the Government, local governments, public organizations, Government-invested institutions, etc. procure goods or services.

(2) The Government shall take measures necessary for improving efficiency in distribution through modernizing distribution systems, encouraging cooperative movements in the distribution industry, and in any other way, with the aim of expanding markets for the products manufactured by small and medium businesses.

Article 8 (Cooperation between Small and Medium Businesses)

The Government shall take measures necessary for encouraging cooperation between small and medium businesses through clustering and cooperative movements of small and medium businesses, and in any other way.

Article 9 (Conversion of Business Structure)

The Government shall take measures necessary for facilitating the conversion of small and medium businesses into corporations, business conversion, mergers between small and medium businesses, etc. to enhance the structure of small and medium enterprise sector.

Article 10 (Encouragement of Fair Competition and Mutual Growth)

The Government shall take measures necessary for promoting small and medium proprietors to cooperate and fairly compete with other businesses including those other than small-and-medium businesses. [This Article Wholly Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 11 (Protection of Business Sphere)

The Government shall take measures necessary for assisting small and medium business proprietors to smoothly secure their business sphere in the areas appropriate for the scale of a small and medium business.

Article 12 (Establishment of Mutual Aid System)

The Government shall take measures necessary for establishing a mutual aid system through which small and medium business proprietors may be able to assist each other to prevent insolvency and lay the foundation for common purchasing, sales activities, etc.

Article 13 (Organization of Small and Medium Business Proprietors)

The Government shall take measures necessary for facilitating the formation of organizations, such as small and medium enterprise cooperatives and rationalizing the management of such organizations to enable small and medium business proprietors to assist each other to pursue the growth and development of their businesses and the enhancement of their economic status.

Article 14 (Facilitation of Internationalization)

(1) The Government shall take measures necessary for promoting the exportation and importation by small and medium businesses, cooperation with foreign companies, etc. to facilitate internationalization of the small and medium enterprise sector.

(2) The Government shall take such necessary measures as furnishing information about small and medium enterprise sector so that small and medium businesses may be able to cope actively with changes in the domestic and overseas economic environment.

Article 15 (Support for Securing Workforce)

The Government shall take measures necessary for stable growth of small and medium enterprise sector by supplying and training workforce, improving the working environment and welfare, and raising awareness on small and medium businesses. [This Article Wholly Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 16 (Measures for Small Business)

The Government shall take measures necessary for improving and developing the management of small businesses.

Article 17 (Fostering of Local Small and Medium Businesses)

The Government shall foster small and medium businesses in rural areas and take measures necessary for facilitating employment of females and the disabled at small and medium businesses.

Article 18 (Legislative and Financial Measures)

The Government shall take legislative and financial measures necessary for implementing its policy for small and medium businesses.

Article 19 (Measures for Financing and Taxation)

(1) The Government shall take measures necessary for smoothly financing small and medium business proprietors through facilitation of a steady supply of financial resources and credit and establishment of a credit guarantee system.

(2) The Government may provide support through its taxation system, as prescribed by the Acts governing taxation, in order to implement its policies for small and medium businesses.

Article 20 (Establishing Promotion Plans for Small and Medium Businesses and Annual Reports)

(1) Each year the Government shall establish a plan regarding policies for small and medium businesses (hereinafter “promotion plans”) corroborated with relevant budgets, and submit it to the National Assembly by March.

(2) The Administrator of Small and Medium Business Administration shall evaluate the performance and results of the promotion plan of the previous year, and submit an annual report, on which the evaluation result is reflected, to the National Assembly before the regular session of the National Assembly begins.

(3) The head of a central administrative agency who establishes the promotion plans under paragraph (1) and the Administrator of Small and Medium Business Administration may request for cooperation to the heads of relevant central administrative agencies or relevant local governments. In case such requests are made, the person who has been asked for the request shall actively cooperate unless extenuating circumstances exist.

(4) Necessary matters for establishing promotion plans and annual reports shall be prescribed by Presidential Decree. [This Article Wholly Amended by Act No. 10952, Jul. 25, 2011]

Article 21 (Survey on Status of Small and Medium Business Proprietors)

(1) The Government shall conduct an annual survey to grasp the exact state of affairs regarding the actual state of activities, funds, human resources, and management of small and medium enterprises, on a regular basis, and shall publish the results thereof. In such cases, the Government shall, if necessary to deal with any affair which is similar or related to the relevant actual state survey, integrate and carry out the following actual state surveys:

1. Survey on the current state of management of human resources in small and medium enterprises under Article 7 of the Special Act on Support for Human Resources of Small and Medium Enterprises;
2. Actual state survey under Article 7 of the Act on Support for Female Owned Businesses;
3. Actual state survey under Article 7 of the Promotion of Disabled Persons' Enterprise Activities Act;
4. Actual state survey under Article 10-3 of the Act on Special Measures for Development of Small and Micro Enterprises; and
5. Other surveys prescribed by Presidential Decree.

(2) The Government may entrust the Korea Federation of Small and Medium Business, or any organization or institution related to small and medium enterprise sector with such status surveys referred to in paragraph (1).

(3) The Government may, if necessary for the survey on the status under paragraph (1), request small and medium business proprietors or related organizations to cooperate by submitting data or making a statement on their opinion, etc. In such cases, small and medium business proprietors or related organizations shall, upon receiving such requests, comply therewith, unless any special ground exists otherwise.

(4) Matters necessary for the methods and procedures of the actual state surveys under paragraph (1) shall be prescribed by Presidential Decree. [This Article Wholly Amended by Act No.9184, Dec. 26, 2008]

Article 22 (Operation of Ombudsman Program for Small and Medium Enterprises)

(1) The Ombudsman program exclusively designed for small and medium enterprises shall be established under the control of Administrator of the Small and Medium Business Administration to facilitate maintenance of the existing regulations that affect the management of small and medium enterprises and deal effectively with civil complaints related to regulations.

(2) The Ombudsman for small and medium enterprises shall be appointed by the Prime Minister from among persons with abundant knowledge and experience in the fields of small and medium enterprises and regulations, as recommended by the Administrator of the Small and Medium Business Administration, following deliberations by the Regulatory Reform Committee under Article 23 of the Framework Act on Administrative Regulations (hereinafter referred to as “Regulatory Reform Committee”).

(3) The Ombudsman for small and medium enterprises shall prepare a report on the maintenance, etc. of existing regulations that affect the management of small and medium enterprises at the end of every January and July to report it to the Regulatory Reform Committee and the Administrator of the Small and Medium Business Administration, and may make a recommendation regarding tasks that need regulatory improvement to the Regulatory Reform Committee and the head of any relevant central administrative agency.

(4) The provisions of Articles 30 and 32 of the Framework Act on Administrative Regulations shall apply mutatis mutandis to investigations related to the execution of duties by the Ombudsman for small and medium enterprises, opinion hearings, legal status, etc. In such cases, “committee” or “committee members” shall be deemed “ombudsman for small and medium enterprises”.

(5) Matters necessary for the establishment and operation of the Ombudsman program for small and medium enterprises shall be prescribed by Presidential Decree. [This Article Newly Inserted by Act No.9184, Dec. 26, 2008]

Article 23 (Presentation of Opinions)

(1) Small and medium business proprietors, interested parties, or the head of any relevant organizations may present their opinions to the ombudsman for small and medium enterprises regarding any error arising from the improvement of unfair regulations that affect the management of small and medium enterprises and the enforcement of regulations by administrative agencies. In such cases, Article 17 of the Framework Act on Administrative Regulations and Article 44 of the Administrative Procedures Act shall apply mutatis mutandis to the methods of presenting opinions and procedures for dealing therewith. <Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

(2) Administrative agencies related to the presentation of opinions under paragraph (1) shall not disadvantage or discriminate a person who presented opinions, based on the fact that the person presented opinions regarding the improvement of regulations. <Amended by Act No.10952, Jul. 25, 2011>

(3) If a person who presented opinions under paragraph (1) files a petition because he/she was disadvantaged or discriminated by the relevant administrative agencies based on the fact that he/she presented opinions, the ombudsmen for small and medium enterprises may raise a grievance to Anti-Corruption and Civil Rights Commission on behalf of the person who filed the petition. <Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011>. [This Article Newly Inserted by Act No.9184, Dec. 26, 2008]

Article 24 (Administrative Assistance, etc.)

(1) The Administrator of the Small and Medium Business Administration may, if deemed necessary to assist the operation of the Ombudsman for small and medium enterprises, request the State agencies, local governments, public institutions under Article 4 of the Act on the Management of Public Institutions or related corporations or organizations to dispatch public officials or staff under their control.

(2) The Administrator of the Small and Medium Business Administration may provide administrative or financial assistance necessary for the operation of the Ombudsman for small and medium enterprises under paragraph (1). [This Article Newly Inserted by Act No.9184, Dec. 26, 2008]

Article 25 (Designation of Special Research Institutes)

(1) The Administrator of the Small and Medium Business Administration may designate and operate a special research institute to conduct research and

investigation necessary for establishing policies for small and medium enterprises (hereinafter referred to as “Special Research Institute”).

(2) The Administrator of the Small and Medium Business Administration may aid or subsidize on the Special Research Institute necessary for conducting the research and investigation within budgetary limits.

(3) Necessary matters for standards for and procedure of the designations of special research institutes, and the operation, etc. thereof shall be prescribed by Presidential Decree.[This Article Newly Inserted by Act No [This Article Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 26 (Small and Medium Businesses Week)

For the purposes of encouraging pride of small and medium business proprietors and increasing national awareness on the role and importance of small and medium business proprietors in the national economy, one week during a year shall be designated as a week for small and medium businesses. [This Article Newly Inserted by Act No [This Article Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 27 (Presentation of Verification Documents)

(1) A small and medium business proprietor who intends to participate in the policy for small and medium businesses shall present verification documents to central administrative agencies or local governments (hereinafter referred to as “Administration of the Policy for Small and Medium Businesses”) to verify whether he/she would be acknowledged as the small and medium business proprietor under Article 2 of this Act.

(2) The Administrator of the Small and Medium Business Administration may request relevant central administrative agencies, local governments or public organizations, such as the Financial Services Commission and the National Tax Service, to present verification documents if he/she considers necessary to verify the applicability of the small and medium business proprietor under Article 2 of this Act.

(3) In the case the Administrator of the Small and Medium Business Administration requests for a tax report to the Director of the National Tax Service, the Administrator shall specify the following matters in writing:

1. The number of regular workers;
2. Sales amount;
3. Paid-in capital, capital surplus;
4. Equity capital (total assets total debt);

5. Total assets;
6. Current share status and current investment situation on other corporations.

(4) A person who is asked for the requests under paragraph (2) or (3) shall comply with such requests unless extenuating circumstances exist. [This Article Newly Inserted by Act No [This Article Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

Article 28 (Fines for Negligence)

(1) A person who participated in the policy for small and medium businesses by falsely presenting documents under Article 27 (1) shall be punished by a fine for negligence not exceeding five million won.

(2) The fines for negligence under paragraph (1) shall be imposed and collected by the head of the Administration of the Policy for Small and Medium Businesses, as prescribed by the Presidential Decree. [This Article Newly Inserted by Act No [This Article Newly Inserted by Act No.10952, Jul. 25, 2011]

ADDENDA

(1) (Enforcement Date) This Act shall enter into force on the date of its promulgation.

(2) (Relations with other Acts and Subordinate Statutes) Any citation of the former Framework Act on Small and Medium Enterprises or any provision thereof by any other Act or subordinate statutes in force at the time this Act enters into force, if any, shall be deemed to be a citation of this Act or a corresponding provision hereof in lieu of the former provision, if such a corresponding provision exists herein.

ADDENDA<Act No.8852, Feb. 29, 2008>

Article 1 (Enforcement Date)

This Act shall enter into force on the date of its promulgation. (Proviso Omitted.)

Articles 2 through 7 Omitted.

ADDENDUM<Act No.9184, Dec. 26, 2008>

This Act shall enter into force three months after the date of its promulgation.

ADDENDUM<Act No.10952, Jul. 25, 2011>

This Act shall enter into force six months after the date of its promulgation.

ภาคผนวก ข

SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISE BASIC ACT
(Act No.154 of 1963: Amended in December 3, 1999)

SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISE BASIC ACT
(Act No.154 of 1963: Amended in December 3, 1999)

CHAPTER I GENERAL PROVISIONS

(Purpose)

Article 1: The purpose of this Law is to promote in a comprehensive manner measures for small and medium enterprises (hereinafter referred to as “SMEs”) by establishing the basic principles, basic policies and other basic matters relating to measures for SMEs and clarifying the responsibilities, etc. of the State and of local public entities, so as to contribute to the sound development of the national economy and improvement in the quality of life of the people.

(Scope of SMEs and Definitions)

Article 2: The SMEs covered by the measures adopted by the State under this Law shall in general be those that fall under any of the following items, and the scope thereof shall be determined for each measure so that such measures may be effectively implemented to realize the basic principles described in the following Article:

(1) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed three hundred million yen (300,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed three hundred persons, and which is principally engaged in manufacturing, construction, transportation or any other category of business (except those categories of business mentioned in any of items (2) to (4) below);

(2) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed one hundred million yen (100,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed one hundred persons, and which is principally engaged in the wholesale trade;

(3) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed fifty million yen (50,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed one hundred persons, and which is principally engaged in the service industry;

(4) Any entity which is a company whose capital or total amount of investment does not exceed fifty million yen (50,000,000 yen), or a company or an individual whose regular workforce does not exceed fifty persons, and which is principally engaged in the retail trade.

1. The term “business innovation” as used in this Law shall mean the substantial improvement of business through the development or production of new products, development or provision of new services, introduction of new methods of producing or marketing products, introduction of new methods of providing services, introduction of new methods of business management, or other new business activities.

2. The term “creative business activity” as used in this Law shall mean those business activities which are the object of business innovation or start-ups and which involve the use of remarkably original techniques or remarkably creative methods of business management.

3. The term “business resources” as used in this Law shall mean the plants, equipment, technologies, skills and knowledge of individuals, and other resources utilized in business activities.

4. The term “small enterprise” as used in this Law shall generally mean an enterprise with a regular workforce not in excess of twenty persons (or five persons in the case of enterprises which are principally engaged in commerce or the service industry).

(Basic Principles)

Article 3: In the light of the fact that SMEs, by engaging in distinctive business activities in a variety of fields of business and providing diverse employment opportunities where individuals can demonstrate their abilities, form the foundations of the Japanese economy, and that many SMEs, which display originality and resourcefulness and engage in business activities with the aim of improving business, have a particularly important role to play in maintaining and strengthening the vitality of the Japanese economy by, among other things, creating new industries, increasing employment opportunities, encouraging competition in the market, and vitalizing regional economies, the diverse and dynamic growth and development of SMEs must be encouraged by promoting business innovation and start-ups among them, strengthening their business fundamentals, and smoothing their adaptation to changes in social or economic conditions so as to foster the autonomous efforts of independent SMEs.

(Responsibility of the State)

Article 4: The State is responsible for formulating and implementing overall measures for SMEs in accordance with the basic principles described in the preceding Article (hereinafter referred to as the “basic principles”).

(Basic Policy)

Article 5: The Government shall adopt measures for SMEs in accordance with the following basic policy of:

- (1) Promoting business innovation and start-ups and promoting creative business activity among SMEs;
- (2) Strengthening the business fundamentals of SMEs by facilitating the acquisition of business resources by SMEs and improving the fairness of transactions involving SMEs, etc.;
- (3) Smoothing adaptation to changes in the economic or social environments by promoting the business stability and facilitating the business conversion of SMEs in response to such changes, etc.;
- (4) Facilitating the financing of SMEs and enhancing the equity capital of SMEs.

(Responsibility of Local Public Entities)

Article 6: Local public entities are responsible for formulating and implementing measures for SMEs which are suited to the natural, economic or social conditions in a local public entity's locality, and which are in accordance with the basic principles and based on an appropriate division of roles with the State.

(Efforts of SMEs, etc.)

Article 7: SMEs must endeavor to independently improve their management and terms and conditions of business in order to respond to changes in the economic or social environment and to grow and develop their businesses.

- 1. Associations related to SMEs, such as organizations for furthering business cooperatives among SMEs, must endeavor to work with SMEs to realize the basic principles in the performance of their business activities.
- 2. Any party other than SMEs whose activities bear on SMEs must cooperate in the implementation by the State and local public entities of measures for SMEs.

(Consideration for Small Enterprises)

Article 8: Given the many particular difficulties faced by small enterprises in acquiring business resources, the State shall, in devising measures for SMEs, endeavor to develop and improve the management of small enterprises and shall, with regard to finance, the taxation system and other matters, show due consideration for the business conditions of small enterprises.

(Legislative Steps, etc.)

Article 9: The Government shall take the necessary legislative, fiscal and financial steps to implement measures for SMEs.

(Surveys)

Article 10: The Government shall, after hearing the opinion of the Small and Medium Enterprise Policy-Making Council, periodically conduct the necessary surveys to determine the actual conditions of SMEs and shall publish the results thereof.

(Annual Reports, etc.)

Article 11: The Government shall, every year submit to the Diet a report on trends among SMEs and measures implemented by the Government for SMEs.

1. The Government shall, every year after hearing the opinion of the Small and Medium Enterprise Policy-Making Council, prepare a statement explaining the measures to be adopted in the light of the trends among SMEs described in the report stipulated in the preceding Subsection, and shall submit it to the Diet.

CHAPTER II BASIC MEASURES

CLAUSE 1 Promotion of Business Innovation and Start-Ups of SMEs

(Promotion of Business Innovation)

Article 12: In order to promote business innovation at SMEs, the State shall promote research and development related to technologies for developing new products and services; promote the introduction of plants and equipment to substantially improve the efficiency of production and sale of products; promote the introduction of new methods of business management for integrated control of product development, production, transportation and sale; and take any other necessary measures.

(Promotion of Start-Ups)

Article 13: In order to promote start-ups of SMEs, the State shall provide information on and improve training for start-ups, facilitate the financing of start-up expenses, and take any other necessary measures, and shall also endeavor to increase public interest in and understanding of the importance and need for start-ups.

(Promotion of Creative Business Activity)

Article 14: In order to promote the creative business activities of SMEs, the State shall promote research and development concerning remarkably original techniques related to the production or sale of products or provision of services, develop systems to facilitate the acquisition of the necessary human resources and financing through such means as shares and corporate bonds, and take any other necessary measures.

CLAUSE 2 Strengthening of Business Fundamentals of SMEs**(Acquisition of Business Resources)**

Article 15: In order to contribute to the acquisition of the necessary business resources to improve business methods and techniques and otherwise strengthen the business fundamentals of SMEs, the State shall take the following measures and any other necessary measures:

(1) In order to encourage the introduction of plants and equipment by SMEs, the State shall promote the installation and maintenance of plants and equipment furnished for use in business by SMEs;

(2) In order to encourage the improvement of SMEs' technologies, the State shall promote technological research and development undertaken by SMEs; encourage the active participation of SMEs in technological research and development undertaken by the State; promote cooperation between SMEs and the State, independent administrative institutions, prefectural public test and research institutes and universities; and develop programs to train engineers and technicians;

(3) In order to promote the increase of knowledge that is of use in the business activities of SMEs, the State shall develop training programs for business managers and promote the provision of information contributing to the development of new fields of business and other information.

1. In addition to the measures specified in the preceding Subsection, the State shall develop systems to help SMEs acquire business resources by such methods as providing information and advice as required by SMEs.

(Promotion of Exchanges, Business Relationships and Cooperatives)

Article 16: In order to encourage SMEs to complement each other's business resources, the State shall encourage exchanges and business relationships among SMEs, develop organizations for furthering business cooperatives among SMEs, subsidize projects undertaken jointly by SMEs, and take any other necessary measures.

(Vitalization of Industrial Agglomeration)

Article 17: The State shall take the necessary measures to vitalize industrial agglomeration in areas deemed natural, economic or social units where a substantial number of SMEs associate organically in the same category of business or closely related categories of business.

(Vitalization of Commercial Zones)

Article 18: In order to vitalize commercial zones such as shopping districts where a substantial number of small and medium retailers or small and medium service providers engage in business, the State shall develop facilities to help improve convenience for local residents such as customers, develop joint stores, and take any other necessary measures.

(Measures Concerning Labor)

Article 19: The State shall take the necessary measures to help further proper labor relations and improve the welfare of employees in SMEs, and shall develop vocational training and employment service programs and take any other necessary measures to help SMEs acquire the labor force they require.

(Improving Fairness of Transactions)

Article 20: In order to improve the fairness of transactions involving SMEs, the State shall prevent overdue payment of subcontracting fees, promote clarification of the terms and conditions of business, and take any other necessary measures.

(Expansion of Opportunities to Receive Orders from the State, etc.)

Article 21: In order to contributing to the increase in demand for the goods and services provided by SMEs, the State shall expand opportunities for SMEs to receive orders for goods and services from the State, etc., and take any other necessary measures.

CLAUSE 3 Smoothing Adaptation to Changes in the Economic or Social Environment

Article 22: Where the business activities of a substantial number of SMEs in the same region or the same category of business are or may be impeded as a result of marked changes in the economic or social environments, such as in the structure of trade or in the conditions of supply of raw materials, the State shall take measures to promote the business stability of SMEs, and to facilitate business conversion by SMEs, and take any other necessary measures.

1. The State shall develop systems to prevent unfair impingement on the interests of SMEs resulting from the business activities of parties other than SMEs, so as to promote the business stability of SMEs, and take any other necessary measures.

2. In order to prevent the occurrence of events such as the bankruptcy of an SME resulting from the bankruptcy of its business connections, the State shall develop mutual relief systems for SMEs and take any other necessary measures.

3. In order to facilitate the restructuring or closure of SMEs, the State shall develop business recovery systems, and mutual relief systems for small enterprises, and take any other necessary measures.

4. In taking such measures as stipulated in Subsection 1 and the preceding Subsection, the State shall show due consideration for facilitating the employment of employees of SMEs.

CLAUSE 4 Facilitation of Financing and Enhancement of Equity Capital

(Facilitation of Financing)

Article 23: In order to facilitate the financing of SMEs, the State shall strengthen the functions of governmental financial institutions, develop a credit insurance system, foster proper lending to SMEs by private-sector financial institutions, and take any other necessary measures.

(Enhancement of Equity Capital)

Article 24: In order to enhance the equity capital of SMEs and help strengthen the business fundamentals thereof, the State shall develop systems for facilitating investment in SMEs, make the tax burden fairer, and take any other necessary measures.

CHAPTER III ADMINISTRATIVE STRUCTURE RELATED TO SMES

Article 25: The State and local public entities shall cooperate each other and shall endeavor to develop an administrative structure and improve the efficiency of its operation in implementing measures for SMEs.

CHAPTER IV SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE POLICY-MAKING COUNCIL

(Establishment)

Article 26: The Small and Medium Enterprise Policy-Making Council (hereinafter referred to as the “Council”) has been established in the Ministry of Economy, Trade and Industry.

(Authority)

Article 27: The Council shall, in addition to handling the matters falling within its competence under the provisions of this Law, investigate and deliberate on important matters concerning the enforcement of this Law when requested to give advice by the Minister of Economy, Trade and Industry or the Ministers concerned.

1. The Council may state its opinion to the Minister of Economy, Trade and Industry or the Ministers concerned, with respect to such matters as prescribed in the preceding Subsection.

2. The Council shall, in addition to the matters specified in the preceding two Subsections, handle the matters falling within its competence under the provisions of the Law on the Cooperative Association of Small and Medium Enterprise (Act No.181 of 1949), the Small and Medium Enterprise Support Law (Act No.147 of 1963), the Small Enterprise Mutual Relief Projects Law (Act No.102 of 1965), the Law on the Promotion of Subcontracting Small and Medium Enterprises (Act No.145 of 1970), the Law on the Promotion of Small and Medium Retail Business (Act No.101 of 1973), the Law on Securing Business Opportunities for Small and Medium Enterprises by Adjusting the Business Activities of Large Enterprises (Act No.74 of 1977), the Law Concerning the Promotion of Improvement of Employment

Management in Small and Medium Enterprises for Securing Labor Forces and Creating Quality Jobs (Act No.57 of 1991), the Law Concerning the Promotion of Efficient Distribution Systems in Small and Medium Enterprises (Act No.65 of 1992), the Law on Supporting Small Industries by Commerce and Industry Association and Chamber of Commerce and Industry (Act No.51 of 1993), the Temporary Law Concerning Measures for the Promotion of the Creative Business Activities of Small and Medium Enterprises (Act No.47 of 1995), the Temporary Law Concerning Vitalization of Industrial Agglomeration (Act No.28 of 1997), the Law Partially Amending Small Enterprise Mutual Relief Projects Law and Small Business Corporation Law (Act No.147 of 1998), and the Law on Supporting Business Innovation of Small and Medium Enterprises (Act No.18 of 1999).

(Organization)

Article 28: The Council shall consist of no more than thirty members.

1. The members of the Council shall be appointed by the Minister of Economy, Trade and Industry from among persons of learning and experience with respect to such matters as provided for in Subsection 1 of the preceding Article.
2. The members shall serve part-time.
3. In addition to the members provided for in Subsection 2, Council staff prescribed by Government Ordinance shall be appointed by the Minister of Economy, Trade and Industry.

(Request for Submission of Materials, etc.)

Article 29: The Council may, where it deems it necessary for the performance of its designated duties, request from the heads of the administrative agencies concerned the submission of materials, statements of opinion and explanations, and also other forms of cooperation.

(Delegation Rule)

Article 30: Besides those matters provided for by this Law, any necessary matters relating to the organization and operation of the Council shall be provided for by Government ordinance.

ภาคผนวก ค

STANDARDS, PRODUCTIVITY AND INNOVATION BOARD ACT
(CHAPTER 303A)

(ORIGINAL ENACTMENT: ACT 1 OF 1996)

REVISED EDITION 2002

(31ST DECEMBER 2002)

STANDARDS, PRODUCTIVITY AND INNOVATION BOARD ACT

(CHAPTER 303A)

(Original Enactment: Act 1 of 1996)

REVISED EDITION 2002

(31st December 2002)

An Act to establish and incorporate the Standards, Productivity and Innovation Board, to provide for its functions and powers and for matters connected therewith.

PART I

PRELIMINARY

Short title

1. This Act may be cited as the Standards, Productivity and Innovation Board Act.

Interpretation

2. In this Act, unless the context otherwise requires -

“Board” means the Standards, Productivity and Innovation Board established under section 3;

“certification mark” means a certification mark of the Board referred to in section 7(2)(i);

“Chairman” means the Chairman of the Board and includes any temporary Chairman of the Board;

“chief executive” means the chief executive of the Board appointed under section 12 and includes any person acting in that capacity;

“industry” includes any trade, manufacturing or service industry and other related activities;

“inspector” means an inspector appointed under section 9;

“licence” means a licence granted or renewed by the Board for the use of a certification mark;

“mark” includes any device, brand, heading, label, ticket, pictorial representation, name, signature, word, letter or numeral or any combination thereof;

“process” means any practice, system, procedure or activity in any industry, and includes any process for -

(a) the design, manufacture, construction, installation, operation or maintenance of products, instruments, plant or equipment; and

(b) the design, administration or operation of any system of quality management or testing;

“product” means any commodity, article or substance, artificial or natural or partly artificial or natural, or whether tangible or intangible, or whether raw or partly or wholly processed or manufactured, and includes any service;

“quality control” means a process, carried out at any time, including inspection, tests, record keeping or otherwise, to ascertain whether or to ensure that a product satisfies any standard applicable to it;

“quality management” includes the setting of quality objectives and quality control, organization, delineation of responsibilities, training, control of documentation and management of rejects and complaints to achieve those quality objectives;

“registering authority” means any authority competent under any written law to register a company, firm or other body of persons, or a trade mark or design;

“Singapore Standard” means a standard referred to in section 7(2)(h);

“standard” means a code, definition, classification, specification or description of a product or process, as far as possible, by reference to its procedure, safety requirement, mode of manufacture, nature, material, quality, strength, purity, composition, quantity, dimensions, weight, grade, durability, origin, age or other characteristics or any combination of the same;

“trade mark” has the same meaning as in the Trade Marks Act (Cap. 332).

PART II

ESTABLISHMENT, INCORPORATION AND CONSTITUTION OF BOARD

Establishment and incorporation of Standards, Productivity and Innovation Board

3. - (1) There is hereby established a body to be known as the Standards, Productivity and Innovation Board which shall be a body corporate with perpetual succession and a common seal and shall, by that name, be capable of —

(a) suing and being sued;

(b) acquiring, owning, holding and developing or disposing of property, both movable and immovable; and

(c) doing and suffering all such acts or things as bodies corporate may lawfully do or suffer.

(2) The Board may perform any of its functions or carry out any of its duties under the business name of SPRING Singapore, or such other business name as the Minister may, by notification in the *Gazette*, specify.

Common seal

4. - (1) The Board shall have a common seal, and such seal may, from time to time, be broken, changed, altered and made anew as the Board thinks fit.

(2) All deeds, documents or other instruments requiring the seal of the Board shall be sealed with the common seal of the Board in the presence of the Chairman and one other member of the Board or the chief executive, who shall sign every deed, document or other instrument to which the common seal is affixed.

(3) Such signing shall be sufficient evidence that the seal was duly and properly affixed and that the seal is the lawful seal of the Board.

(4) The Board may, by resolution or otherwise in writing, appoint an employee of the Board or any other agent either generally or in a particular case to execute or sign on behalf of the Board an agreement or other instrument not under seal in relation to any matter within the functions of the Board.

(5) All courts, judges and persons acting judicially shall take judicial notice of the common seal of the Board affixed to any document and shall presume that it was duly affixed.

Constitution of Board

5. - (1) The Board shall consist of the following members:

- (a) a Chairman;
- (b) the chief executive; and
- (c) not less than 6 and not more than 16 other members from such sectors or classes of persons as the Minister may consider appropriate, including the Government, employers, trade unions, businesses, professionals and the academic staff of the institutions of higher learning in Singapore.

(2) The First Schedule shall apply to the Board, its members and proceedings.

PART III
FUNCTIONS AND POWERS OF BOARD

Functions of Board

6. - (1) The functions of the Board shall be -

- (a) to raise total factor productivity and improve Singapore's competitiveness through productivity and innovation promotion, domestic sector development, standards, conformance and any other activity considered necessary or desirable;
- (b) to promote, facilitate and assist in the development and upgrading of skills and expertise of persons preparing to join the workforce, persons in the workforce and persons rejoining the workforce, and to support the growth of small and medium enterprises and any other enterprise requiring its assistance;
- (c) *[Deleted by Act 14/2003 wef 01/09/2003]*
- (d) to assess and certify persons for achievements in productivity, innovation, skills or standards;
- (e) to register management systems personnel;
- (f) to promote and facilitate the national standardization program and the participation of Singapore in international standardization activities;
- (g) to be the accreditation body for the assessment and accreditation of bodies and institutions whose activities include sampling, testing, calibration, inspection or certification;
- (h) to designate, appoint, authorize or recognize for any purpose any person who performs conformity assessment and any person who performs any test relating to conformity assessment, and to perform all functions necessary or incidental thereto, including -
  - (i) determining the qualifications of such persons;
  - (ii) controlling and regulating the practice of such persons;
  - (iii) suspending, lifting the suspension of or withdrawing the designation, appointment, authorization or recognition of such persons; and
  - (iv) establishing, maintaining and developing the standards of practice, and professional conduct and ethics, of such persons;
- (i) to serve as the national productivity, innovation and standards body, and to advise the Government and industrial, commercial, trading and other organisations in respect of matters relating to productivity, innovation and standards;

(j) to represent the Government internationally in respect of matters relating to productivity, innovation, standards and conformity assessment; and

(k) to administer the Weights and Measures Act (Cap. 349); and

(l) to perform such other functions as are conferred on the Board by any other written law.

(1A) In carrying out its functions, the Board shall have regard to the policies and directions of the Research, Innovation and Enterprise Council established under the National Research Fund Act 2006.

(2) Nothing in this section shall be construed as imposing on the Board, directly or indirectly, any form of duty or liability enforceable by proceedings before any court.

(3) In addition to the functions and duties imposed by this section, the Board may undertake such other functions as the Minister may assign to the Board and in so doing, the Board shall be deemed to be fulfilling the purposes of this Act and the provisions of this Act shall apply to the Board in respect of such functions.

Powers of Board

7. - (1) The Board shall have all such powers and may perform all such duties as it may consider necessary or expedient to enable it to carry out its functions under this Act.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1) or to any other power conferred by this Act, the Board may -

(a) establish, administer and operate any scheme considered necessary or desirable to the development and upgrading of skills and expertise of persons preparing to join the workforce, persons in the workforce and persons rejoining the workforce, the development and upgrading of the domestic sectors, the promotion of productivity, innovation, standards, standardization and conformity assessment;

(b) collect, compile, analyze and disseminate by any convenient means information of a statistical nature or otherwise concerning matters relating to its functions;

(c) provide information resources on matters relating to productivity, innovation and standards;

(d) publish or sponsor the publication of periodicals, booklets and other written materials and produce or sponsor the production of films and other audio-visual works on matters relating to productivity and standards;

(e) promote and undertake publicity in any form on matters relating to productivity and standards;

(f) organize courses, seminars, workshops and conferences in furtherance of its functions and award certificates of proficiency to persons who attend such courses, seminars, workshops and conferences;

(g) conduct tests of proficiency on matters relating to productivity, innovation and standards;

(h) establish and publish, from time to time, by notification in the *Gazette*, the Singapore Standard in relation to any product or process;

(i) specify, by notification in the *Gazette*, all the certification marks of the Board for use in relation to any function of the Board and control the use of such certification marks;

(j) inspect, examine or test materials, products and processes with a view to evaluating their quality, safety, serviceability and other characteristics and report thereon, and control the use of such reports;

(k) *[Deleted by Act 54/2007 wef 01/01/2008]*

(l) *[Deleted by Act 54/2007 wef 01/01/2008]*

(m) undertake such accreditation and conformity assessment activities as the Board considers necessary for the upgrading of quality standards in industry or for gaining international recognition and acceptance of conformity declarations issued by accredited certification bodies;

(n) initiate and undertake or enter into contractual testing, consultancy, research and development projects in pursuance of its functions under this Act;

(o) prescribe and levy fees and charges for any of the purposes of this Act and recover any costs and expenses incurred as provided by regulations;

(p) receive donations, grants, gifts and contributions from any source and raise funds by all lawful means;

(q) act as agent for the Government or, with the approval of the Government, for any other person in the transaction of any business with a business enterprise in respect of loans or advances granted or debentures subscribed by the Government or such other person;

(r) form or participate -

(i) in the formation of any company for the purpose of carrying out all or any of the functions of the Board;

(ii) with the approval of the Minister, in the formation of any company for such other purposes as may be approved by the Minister; and

(iii) in any joint venture or partnership;

(s) admit as a subscribing member of the Board any person, company or firm whose activities relate to the functions of the Board;

(t) grant loans to officers or employees of the Board for any purposes specifically approved by the Board as are likely to increase the efficiency of its officers or employees;

(u) provide recreational facilities and promote recreational activities for, and activities conducive to, the welfare of officers and employees of the Board and members of their families;

(v) provide training for officers or employees of the Board and award scholarships or otherwise pay for such training; and

(w) do such other acts as appear to the Board to be incidental or necessary to the discharge of its functions under this Act.

(3) This section shall not be construed as limiting any power of the Board conferred by or under any other written law.

Directions by Minister

8. - (1) The Minister may give to the Board such directions not inconsistent with the provisions of this Act as he thinks fit as to the carrying out by the Board of its functions under this Act and the Board shall give effect to such directions.

(2) The Board shall furnish the Minister with such information or facilities for obtaining information in respect of its property or the carrying out of its functions in such manner and at such times as the Minister may reasonably require.

Appointment of inspectors

9. The Board may appoint such number of inspectors as may be necessary to assist it in carrying out its functions or in exercising its powers, as provided in this Act, and for this purpose the Board may assign to them such duties, not inconsistent with the provisions of this Act, as it may think fit.

Power of entry and inspection

10. An inspector appointed under section 9, a senior officer of the Board authorized in writing in that behalf by the Chairman or the chief executive or a police

officer not below the rank of sergeant may between the hours of 6 a.m. and 6 p.m. enter and inspect, and take samples from, a place where he has reason to believe that there are –

(a) products or processes in respect of which a certification mark or colorable imitation thereof is being used in contravention of this Act; or

(b) products or processes which a person claims conform to a Singapore Standard when in fact they do not.

Appointment of committees and delegation of powers

11. - (1) The Board may, in its discretion, appoint from among its own members or from among other persons who are not members of the Board such number of committees for purposes which, in the opinion of the Board, would be better regulated and managed by means of those committees.

(2) The Board may, subject to such conditions or restrictions as it thinks fit, delegate to any committee appointed under subsection (1) or to the Chairman or any member, officer or employee of the Board or to any other person as the Board thinks fit, any of its functions or powers under section 6 or 7.

(3) Any function or power delegated under subsection (2) may be exercised or performed by the committee or the person to whom it has been delegated, as the case may be, in the name and on behalf of the Board.

(4) The Board may continue to exercise any of its functions or powers under this Act, notwithstanding the delegation of such function or power under this section.

PART IV

PROVISIONS RELATING TO STAFF

Appointment of chief executive

12. - (1) The Board shall, with the approval of the Minister, appoint a chief executive of the Board on such terms and conditions as the Board may think fit.

(2) The chief executive shall –

(a) be known by such designation as the Board may determine;

(b) be responsible to the Board for the proper administration and management of the functions and affairs of the Board in accordance with the policy laid down by the Board; and

(c) not be removed from office without the consent of the Minister.

(3) If the chief executive is temporarily absent from Singapore, or is temporarily incapacitated by illness or for any other reason temporarily unable to perform his duties, another person may be appointed by the Board to act in the place of the chief executive during any such period of absence from duty.

Appointment of employees

13. The Board may –

(a) appoint such number of employees on such terms as to remuneration or otherwise as the Board may determine and may terminate their services or exercise disciplinary control over them in accordance with their terms of service; and

(b) engage and remunerate for their services such persons or agents as the Board considers necessary for carrying out its functions and duties.

Protection from personal liability

14. - (1) No suit or other legal proceedings shall lie against any member, officer or employee of the Board or any other person acting under the direction of the Board for anything which is in good faith done or intended to be done in the execution or purported execution of this Act.

(2) The fact that –

(a) a product or process conforms or is alleged to conform to a Singapore Standard; or

(b) a certification mark is used in connection with, in respect of or in relation to, a product or process, shall not give rise to a claim against the Board or the Government.

Public servants

15. All members, officers and employees of the Board (including persons seconded to the Board for any period) shall be deemed to be public servants for the purposes of the Penal Code (Cap. 224).

PART V
FINANCIAL PROVISIONS

Funds and property of Board

16. The funds and property of the Board shall consist of —

- (a) any moneys appropriated by Parliament for the purposes of the Board;
- (b) all moneys paid to the Board for the purposes of the Board;
- (c) all moneys paid to the Board by way of grants, subsidies, donations, gifts, fees, charges, rents, interest, dividends and royalties;
- (d) all moneys derived from the sale of any property belonging to or held by or on behalf of the Board;
- (e) all moneys derived by the Board from the sale of its publications;
- (f) all moneys received by the Board for services rendered by it or by any practice or process developed by it;
- (g) all moneys, dividends or income received from any transactions made pursuant to the powers conferred on the Board by this Act;
- (h) all other moneys and property lawfully received by the Board for the purposes of the Board; and
- (i) all accumulations of income derived from any such property or money.

Application of revenue

17. - (1) The revenue of the Board in a financial year shall be applied in payment of the following charges:

- (a) the interest and principal on any loan payable by the Board;
- (b) the sums required to be paid to the Government towards repayment of any loan made by the Government to the Board;
- (c) the salaries, fees and allowances of the members of the Board;
- (d) the salaries, fees, allowances, remuneration, pensions, gratuities, provident fund and other superannuation benefits of the employees, agents, and technical or other advisers of the Board;
- (e) the working and establishment expenses of, and the expenditure on, or provision for the maintenance of any of the installations of the

Board, and the discharge of the functions of the Board properly chargeable to revenue accounts;

(f) such sums as the Board may, with the approval of the Minister, consider appropriate to set aside in respect of the depreciation or renewal of the property of the Board; and

(g) any other expenditure authorized by the Board and properly chargeable to revenue.

(2) The balance of the revenue of the Board shall be applied for the creation of a general reserve or such other reserves or capital fund, or for such other purposes, as the Board may consider appropriate.

Bank accounts and application of moneys

18. - (1) The Board may open and maintain an account or accounts with such bank or banks as the Board thinks fit.

(2) Every such account under subsection (1) shall be operated upon by such person or persons as may from time to time be authorized in that behalf by the Board.

(3) The moneys of the Board shall be applied only in payment or discharge of the expenses, obligations and liabilities of the Board and in making any payments that the Board is authorized or required to make.

Power of investment

19. The Board may invest its funds in accordance with the standard investment power of statutory bodies as defined in section 33A of the Interpretation Act (Cap. 1).

Estimates

20. - (1) The Board shall in every year prepare or cause to be prepared and adopt annual estimates of income and expenditure of the Board for the ensuing year.

(2) Supplementary estimates of expenditure may be adopted by the Board.

Grants

21. For the purpose of enabling the Board to carry out its functions under this Act, the Minister may from time to time make grants to the Board of such sums

of money as the Minister may determine out of moneys to be provided by Parliament.

Power to borrow

22. The Board may, for the purposes of this Act -

- (a) raise loans from the Government; or
- (b) with the approval of the Minister, raise capital from banks and other financial institutions whether in Singapore or elsewhere by way of mortgage, overdraft or otherwise, with or without security, as it may require for the discharge of its functions under this Act.

Issue of shares, etc.

23. As a consequence of the vesting of any property, rights or liabilities of the Government in the Board under this Act, or of any capital injection or other investment by the Government in the Board in accordance with any written law, the Board shall issue such shares or other securities to the Minister for Finance as that Minister may from time to time direct.

Financial provisions

24. The financial provisions set out in the Second Schedule shall apply to the Board.

PART VI

TRANSFER OF PROPERTY, ASSETS, LIABILITIES AND EMPLOYEES

Transfer to Board of property, assets and liabilities of National Productivity

Board and Singapore Institute of Standards and Industrial Research

25. - (1) As from 1st April 1996, all movable and immovable property vested in -

- (a) the National Productivity Board; and
  - (b) the Singapore Institute of Standards and Industrial Research,
- and all assets, interests, rights, privileges, liabilities and obligations of the National Productivity Board and the Singapore Institute of Standards and Industrial Research shall be transferred to and shall vest in the Board without further assurance.

(2) Any immovable property to be transferred to and vested in the Board under subsection (1) shall be held by the Board upon such tenure and subject to such terms and conditions as the President may determine.

Transfer of employees

26. - (1) As from 1st April 1996, such categories of persons employed immediately before that date in -

(a) the National Productivity Board; and

(b) the Singapore Institute of Standards and Industrial Research, as the Minister may determine shall be transferred to the service of the Board on terms no less favorable than those enjoyed by them immediately prior to their transfer.

(2) Until such time as terms and conditions of service are drawn up by the Board, the schemes and terms and conditions of service in the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research, as the case may be, shall continue to apply to every person transferred to the service of the Board under subsection (1) as if he were still in the service of the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research.

Existing contracts

27. All deeds, bonds, agreements, instruments and arrangements subsisting immediately before 1st April 1996 to which the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research is a party shall -

(a) continue in force on and after that date; and

(b) be enforceable by or against the Board as if the Board had been named therein or had been a party thereto instead of the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research, as the case may be.

Pending legal proceedings

28. Any proceedings or cause of action pending or existing immediately before 1st April 1996 by or against the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research may be continued and shall be enforced by or against the Board.

Continuation and completion of disciplinary proceedings

29. - (1) Where on 1st April 1996 -

(a) any disciplinary proceedings were pending against any employee of the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research transferred to the service of the Board under section 26, the proceedings shall be carried on and completed by the Board; and

(b) any matter was in the course of being heard or investigated or had been heard or investigated by a committee acting under due authority but no order, ruling or decision had been made thereon, the committee shall complete the hearing or investigation and shall make such order, ruling or direction as it could have made under the authority vested in it before that date.

(2) Any order, ruling or direction made by a committee pursuant to this section shall be treated as an order, a ruling or a direction of the Board and have the same force or effect as if it had been made by the Board pursuant to the authority vested in the Board under this Act.

Misconduct or neglect of duty by employee before transfer

30. The Board may reprimand, reduce in rank, retire, dismiss or punish in some other manner a person transferred to the service of the Board under section 26 for any misconduct or neglect of duty committed prior to 1st April 1996 which would have rendered him liable to be reprimanded, reduced in rank, retired, dismissed or punished in some other manner if he had continued to be in the employment of the National Productivity Board or the Singapore Institute of Standards and Industrial Research, as the case may be, and if this Act had not been enacted.

PART VII

MISCELLANEOUS PROVISIONS

Annual report

31. The Board shall, as soon as practicable after the end of each financial year, cause to be prepared and transmitted to the Minister, a report of its activities and operations during the preceding financial year and the Minister shall cause a copy of every such report to be presented to Parliament.

Symbol or representation of Board

32. - (1) The Board shall have the exclusive right to the use of such symbol or representation as it may select or devise and thereafter display or exhibit such symbol or representation in connection with its activities or affairs.

(2) Any person who uses a symbol or representation identical with that of the Board, or which so resembles the Board's symbol or representation as to deceive or cause confusion, or to be likely to deceive or to cause confusion, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$2,000 or to imprisonment for a term not exceeding 6 months or to both.

Prohibition of improper use of certification mark, report or certificate

33. - (1) Except under a licence granted under this Act, no person shall use, in respect of or in relation to a product or process, or in a trade mark or design, a certification mark or a colorable imitation thereof.

(2) No person shall, notwithstanding that he has been granted a licence under this Act, use in respect of or in relation to a product or process a certification mark or a colorable imitation thereof or a report or a certificate issued by the Board in contravention of this Act.

(3) No person shall forge or, without lawful authority, alter a report or a certificate issued by the Board.

(4) Any person who contravenes any of the provisions of subsection (1), (2) or (3) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 years or to both.

(5) Notwithstanding the provisions of any other written law, a District Court shall have the power to impose the maximum penalties prescribed under subsection (4).

(6) A court trying an offence under subsection (1), (2) or (3) may direct that any property in respect of which the offence has been committed shall be forfeited to the Government.

Prohibition of publication, etc., of Singapore Standard

34. - (1) Except as provided in this Act, no person shall establish, accept, adopt or publish in relation to a product or process any standard which purports, expressly or impliedly, to be a Singapore Standard within the meaning of this Act.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence.

False statements, etc., as to conformity with Singapore Standard

35. - (1) No person shall make any statement or representation, whether in writing or not, or use any mark which conveys or is likely to convey the impression that a product or process conforms to a Singapore Standard when in fact it does not.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence.

Prohibition of registration in certain cases

36. Notwithstanding anything in any written law, except where consent has been granted by the Board, no registering authority shall -

(a) register any company, firm or other body of persons which bears any name; or

(b) register a trade mark or design which bears any name or mark, if the use of the name or mark is in contravention of section 33(1) or (2), or if the name or mark contains or consists of the words “Singapore Standard” or the expression “SISIR” or “SISIR Mark” or the names “Standards, Productivity and Innovation Board”, “SPRING Singapore” or “Singapore Productivity and Standards Board” in any form, or if the name or mark so nearly resembles any of the same as to deceive or be likely to deceive the public.

Obstructing officers of Board

37. A person who obstructs or hinders an inspector or an officer of the Board acting in the discharge of his duty under this Act shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000.

Proceedings conducted by officers of Board

38. Proceedings in respect of an offence under this Act may, with the authorization of the Public Prosecutor, be conducted by an officer of the Board who is authorized in writing in that behalf by the Chairman or the chief executive.

Offence by body corporate

39. Where an offence under this Act is committed by a body corporate and it is proved to have been committed with the consent or connivance of, or to be attributable to any act or default on the part of, any director, manager, secretary or other similar officer of the body corporate, or a person who was purporting to act in

any such capacity, he, as well as the body corporate, shall be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

Preservation of secrecy

40. - (1) Except for the purpose of the performance of his duties or the exercise of his functions or when lawfully required to do so by any court or under the provisions of any written law, no person who is or has been a member, an officer, employee or agent of the Board or a member of a committee of the Board shall disclose any information relating to the affairs of the Board or of any other person which has been obtained by him in the performance of his duties or the exercise of his functions.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$2,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

General penalty

41. A person guilty of a contravention of any provision of this Act for which no penalty is expressly provided shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding 6 months or to both.

Composition of offences

42. - (1) The Board may, in its discretion, compound any offence under this Act which is prescribed as a compoundable offence by collecting from a person reasonably suspected of having committed the offence a sum not exceeding \$1,000.

(2) All sums collected under this section shall be paid to the Board.

Regulations

43. - (1) The Board may, with the approval of the Minister, make regulations for carrying out the purposes and provisions of this Act and for prescribing any matter which may be prescribed under this Act.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), the Board may make regulations with regard to the following matters:

- (a) the test of proficiency in courses conducted by the Board;
- (b) subscribing members;
- (c) the manner of appointment, conduct and discipline and the terms and conditions of service of the officers and employees of the Board;

(d) the prescribing of fees and charges for the purposes of this Act; and

(e) the prescribing of offences which may be compounded under section 42.

(3) The Board may in making any regulations provide that any person who contravenes the regulations shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 2 years or to both.

(4) All such regulations shall be presented to Parliament as soon as possible after publication in the *Gazette*.

Saving and transitional provisions

44. - (1) The change of the name of the Singapore Productivity and Standards Board to the Standards, Productivity and Innovation Board under the Singapore Productivity and Standards Board (Amendment) Act 2002 (Act 18 of 2002) shall not -

- (a) operate to create a new legal entity;
- (b) prejudice or affect the identity of the body corporate constituted by the Board or its continuity as a body corporate;
- (c) affect the exercise of any right, or the enforcement of any obligation by or against the Board, or any other person; or
- (d) render defective any legal proceedings by or against the Board, and any legal proceedings that might have been continued or commenced by or against it by its former name may be continued or commenced by or against it by its new name "Standards, Productivity and Innovation Board".

(2) Any reference in any document to the Singapore Productivity and Standards Board and to the Singapore Productivity and Standards Board Act shall be read as a reference to the Standards, Productivity and Innovation Board and the Standards, Productivity and Innovation Board Act, respectively.

(3) Any contract, arrangement or other transaction purporting to be entered into by the Standards, Productivity and Innovation Board, or by any person on behalf of the Standards, Productivity and Innovation Board, on or after 1st April 2002 but prior to the enactment of this Act shall bind the Standards, Productivity and Innovation Board and the Board shall be entitled to the benefit thereof as if it had been a party to the contract, arrangement or transaction, as the case may be.

FIRST SCHEDULE

Section 5(2)

CONSTITUTION AND PROCEEDINGS OF BOARD**Appointment of Chairman, Deputy Chairman and other members**

1. - (1) The Minister shall appoint the Chairman and the other members of the Board.

(2) The Minister may appoint one of the members of the Board to be the Deputy Chairman; and the Deputy Chairman may, subject to such directions as may be given by the Chairman, exercise all or any of the powers exercisable by the Chairman under this Act.

Term of office of members

2. The Chairman, the Deputy Chairman and every other member of the Board shall, unless their appointment is revoked or they resign during their term of office, hold office on such terms and conditions and for such period as the Minister may determine.

Temporary Chairman or Deputy Chairman

3. The Minister may appoint any member of the Board to be a temporary Chairman or Deputy Chairman during the temporary incapacity from illness or otherwise, or during the temporary absence from Singapore, of the Chairman or the Deputy Chairman, as the case may be.

Temporary members

4. The Minister may appoint any person to be a temporary member of the Board during the temporary incapacity from illness or otherwise, or during the temporary absence from Singapore, of any member.

Revocation of appointment

5. The Minister may, at any time, revoke the appointment of the Chairman, Deputy Chairman or any member of the Board without assigning any reason.

Resignation

6. Any member may resign from his appointment at any time by giving notice in writing to the Minister.

Chairman may delegate functions

7. The Chairman may, in writing, authorize any member to exercise any power or perform any function conferred on the Chairman by or under this Act.

Vacation of office

8. The office of a member of the Board shall become vacant -
- (a) if he becomes in any manner disqualified from membership of the Board;
  - (b) if he fails to attend 3 consecutive meetings of the Board without sufficient cause (the sufficiency thereof to be decided by the Board);
  - (c) if he resigns from his office; and
  - (d) on his death.

Filling of vacancies

9. If a member dies, resigns or has his appointment revoked or otherwise vacates his office before the expiry of the term for which he has been appointed, the Minister may appoint a person to fill the vacancy for the residue of the term for which the vacating member was appointed.

Disqualification from membership

10. No person shall be appointed or shall continue to hold office as a member of the Board if he -
- (a) is mentally disordered and incapable of managing himself or his affairs;
  - (b) is an undischarged bankrupt or has made any arrangement or composition with his creditors; or
  - (c) is convicted of an offence involving dishonesty, fraud or moral turpitude and has not received a free pardon.

Disclosure of interest by members

11. - (1) A member of the Board who is in any way, directly or indirectly, interested in a transaction or project of the Board shall disclose the nature of his

interest at the first meeting of the Board at which he is present after the relevant facts have come to his knowledge.

(2) A disclosure under sub-paragraph (1) shall be recorded in the minutes of the meeting of the Board and, after the disclosure, that member -

(a) shall not take part in any deliberation or decision of the Board with respect to that transaction or project; and

(b) shall be disregarded for the purpose of constituting a quorum of the Board for such deliberation or decision.

(3) No act or proceedings of the Board shall be questioned on the ground that a member of the Board has contravened this paragraph.

(4) This paragraph shall apply to any member of a committee appointed in accordance with section 11(1) when any member of the Board is present at a meeting of the committee.

Salaries, fees and allowances payable to members

12. There shall be paid to the Chairman, Deputy Chairman and other members of the Board out of the funds of the Board such salaries, fees and allowances as the Minister may, from time to time, determine.

Meetings and proceedings of Board

13. - (1) The Board shall meet for the dispatch of business at such times and places as the Chairman may from time to time appoint.

(2) The Chairman shall summon meetings as often as may be required but not less than once in 3 months.

(3) The quorum at every meeting of the Board shall be one-third of the total number of members or 3 members, whichever is the higher.

(4) The Chairman or in his absence the Deputy Chairman shall preside at all meetings of the Board.

(5) Where both the Chairman and the Deputy Chairman are absent at a meeting, such member as the Chairman appoints shall preside at that meeting.

(6) Decisions at meetings of the Board shall be adopted by a simple majority of the votes of the members present and voting; and in the case of an equality of votes, the Chairman or in his absence the Deputy Chairman or the member presiding shall have a casting vote.

(7) The Board may act notwithstanding any vacancy in its membership.

(8) Subject to the provisions of this Act, the Board may make rules to regulate its own procedure and, in particular, for the holding and proceedings of meetings, the notice to be given of such meetings, the keeping of minutes and the custody, production and inspection of such minutes.

Validity of proceedings

14. The validity of any proceedings of the Board shall not be affected by any defect in the appointment of any member or by any contravention of paragraph 11 by any member.

SECOND SCHEDULE

Section 24

FINANCIAL PROVISIONS

Financial year

1. The financial year of the Board shall begin on 1st April of each year and end on 31st March of the succeeding year.

Accounts of Board

2. The Board shall keep proper accounts and records of its transactions and affairs and shall do all things necessary to ensure that all payments out of its moneys are correctly made and properly authorised and that adequate control is maintained over the assets of, or in the custody of, the Board and over the expenditure incurred by the Board.

Financial statements

3. The Board shall, as soon as practicable after the close of each financial year, prepare and submit the financial statements in respect of that financial year to the auditor who shall audit and report on them.

Auditor

4. The accounts of the Board shall be audited by the Auditor-General or such other auditor as may be appointed annually by the Minister in consultation with the Auditor-General.

Appointment of auditor

5. A person shall not be qualified for appointment as an auditor under paragraph 4 unless he is an approved company auditor under the Companies Act (Cap. 50).

Remuneration of auditor

6. The remuneration of the auditor shall be paid out of the funds of the Board.

Duties of auditor

7. The auditor shall in his report state -

(a) whether the financial statements show fairly the financial transactions and the state of affairs of the Board;

(b) whether proper accounting and other records have been kept, including records of all assets of the Board whether purchased, donated or otherwise;

(c) whether the receipts, expenditure, investment of moneys, and the acquisition and disposal of assets by the Board during the financial year have been in accordance with this Act; and

(d) such other matters arising from the audit as he considers should be reported.

Auditor's report

8. - (1) The auditor shall, as soon as practicable after the accounts have been submitted for audit, send a report of his audit to the Board.

(2) The auditor may at any other time report to the Minister through the Board upon any matter arising out of the performance of his audit.

Powers of auditor

9. - (1) The auditor or any person authorized by him is entitled at all reasonable times to full and free access to all accounting and other records relating, directly or indirectly, to the financial transactions of the Board.

(2) The auditor or a person authorized by him may make copies of, or extracts from, any such accounting and other records.

(3) The auditor or any person authorized by him may require any person to furnish him with such information in the possession of that person or to

which that person has access as the auditor considers necessary for the purposes of his functions under this Act.

Penalty for obstructing auditor

10. Any person who -

(a) fails, without reasonable excuse, to comply with any requirement of the auditor or authorized person under paragraph 9; or

(b) otherwise hinders, obstructs or delays the auditor or authorised person in the performance of his functions under this Act, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$1,000 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$100 for every day during which the offence continues after conviction.

Presentation of audited financial statements and auditor's report

11. As soon as the accounts of the Board and the financial statements have been audited in accordance with the provisions of this Act, a copy of the audited financial statements signed by the Chairman and certified by the auditor, together with a copy of any report made by the auditor, shall be submitted to the Minister.

Copy of auditor's report for Auditor-General

12. Where the Auditor-General is not the auditor of the Board, a copy of the audited financial statements and any report made by the auditor shall be forwarded to the Auditor-General at the same time they are submitted to the Board.

Presentation to Parliament

13. The Minister shall as soon as practicable cause a copy of the audited financial statements and of the auditor's report to be presented to Parliament.

ภาคผนวก ง

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543

**พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
พ.ศ.2543**

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543
เป็นปีที่ 55 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543"

มาตรา 2^[1] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“วิสาหกิจ” หมายความว่า กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก หรือกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

“องค์การเอกชน” หมายความว่า องค์การของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือตามกฎหมายเฉพาะที่มีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อมที่ดำเนินการในทางการอุตสาหกรรม การบริการ หรือการค้า และให้หมายความรวมถึงองค์การเอกชนอื่นที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

“คณะกรรมการบริหาร” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 วิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวน การจ้างงานมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 5^[2] ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก กฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นรอง ประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน* ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสิบสองคนซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีเป็น กรรมการ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กร เอกชนอย่างน้อยหกคน

ผู้แทนองค์กรเอกชนตามวรรคสอง ต้องเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางหรือ วิสาหกิจขนาดย่อมในภูมิภาคอย่างน้อยสามคน

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่ได้มีการ แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ ให้ผู้ได้รับ

แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 9 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

(2) กำหนดลักษณะของกิจการอื่นตามมาตรา 3 เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(3) กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 4 เสนอต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง

(4) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี และจัดให้มีการเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อสาธารณชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(5) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37

(6) ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 39

(7) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร หรือด้านอื่นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(8) เสนอให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(9) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(10) กำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ มาตรา 12 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา 13 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ให้นำมาตรา 10 และมาตรา 12 มาใช้บังคับแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา 14 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงาน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชน เป็นผู้ปฏิบัติการ หรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 15 ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 2

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

มาตรา 16 ให้จัดตั้งสำนักงานขึ้นเรียกว่า "สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

(2) กำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สมควรได้รับการส่งเสริมรวมทั้งเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) ประสานและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(4) ศึกษาและจัดทำรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ

(5) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการดำเนินการให้มีกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(6) บริหารกองทุนตามนโยบายและมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหาร

(7) ดำเนินงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร และคณะอนุกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการบริหารแต่งตั้ง

(8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย

ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา 17 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 16 และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) จัดให้ได้มา ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ ขายหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นใดซึ่งสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(2) กู้ยืมเงิน หรือให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นโดยรวมเท่านั้น

(3) ให้ความอุดหนุนหรือช่วยเหลือเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประโยชน์แก่การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(5) ร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(6) รับค่าตอบแทนและค่าบริการในการให้บริการภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสำนักงานรวมทั้งทำความตกลงกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าตอบแทนและค่าบริการนั้น

(7) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การลงทุน การให้ความอุดหนุน การให้ความช่วยเหลือจากเงินกองทุนหรือการเข้าร่วมกิจการหรือถือหุ้นตาม (2) (3) หรือ (4) ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่คณะกรรมการบริหารกำหนดตามมาตรา 20 (12) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา 18 ให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วยปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิอีกเจ็ดคนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และมีได้เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำจำนวนอย่างน้อยห้าคน

มาตรา 19 ให้นำความในมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 9 (3) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

มาตรา 20 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายบริหารงาน ควบคุมกำกับดูแลกิจการโดยทั่วไป และรับผิดชอบซึ่งกิจการของสำนักงาน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) พิจารณาอนุมัติการดำเนินการของสำนักงานตามมาตรา 16 (1) (2) (3) (4) และ (5) เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

(2) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการและรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) อนุมัติแผนการดำเนินงาน แผนการเงินและงบประมาณที่สำนักงานจะดำเนินการในแต่ละปี

(4) กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารกองทุนของสำนักงาน

(5) พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา 34

(6) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบัญชี และการเงินของสำนักงาน

(7) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน การบริหารงาน และการปฏิบัติงานของสำนักงาน

(8) กำหนดจำนวน ตำแหน่ง ระยะเวลาจ้าง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของพนักงานและลูกจ้าง

(9) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนดตำแหน่ง การกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้าง การเลื่อนเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน วินัย การลงโทษ และการอุทธรณ์การลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ของพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งการบริหารงานบุคคลโดยทั่วไป

(10) ออกข้อบังคับว่าด้วยการคัดเลือกผู้อำนวยการ การปฏิบัติงานของผู้บริหาร และการมอบให้ผู้อื่นรักษาการแทนหรือปฏิบัติแทนผู้อำนวยการ

(11) ออกข้อบังคับว่าด้วยสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้าง

(12) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการกู้ยืมเงิน และการให้กู้ยืมเงิน รวมทั้งการลงทุน การให้ความอุดหนุน หรือการให้ความช่วยเหลือจากเงินกองทุน หรือการเข้าร่วมกิจการ หรือถือหุ้น

(13) วางระเบียบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และวิธีการบริหารหรือจัดการกองทุนของผู้จัดการกองทุนตามมาตรา 36

(14) วางระเบียบการรับและเบิกจ่ายเงินของกองทุน

(15) จัดทำรายงานการรับและการจ่ายเงินของกองทุนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
การจัดสรรเงินกองทุนตาม (5) และการกำหนดหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงระเบียบตาม
(12) (13) และ (14) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว จึงให้ใช้บังคับได้

มาตรา 21 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการ
อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมายได้

ให้นำมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารและ
คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งโดยอนุโลม

มาตรา 22 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ
ในคณะกรรมการบริหาร ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 23 ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ รวมทั้งกำหนด
เงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนของผู้อำนวยการ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและให้
เป็นไปตามสัญญาจ้างที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา 24 ผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม

(2) เป็นผู้สามารถปฏิบัติงานให้แก่สำนักงานได้เต็มเวลา

(3) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
พนักงานส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงาน หรือลูกจ้างประจำของสำนักงาน

(4) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7

มาตรา 25 ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

ผู้อำนวยการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่ง
ติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 26 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 25 ผู้อำนวยการพ้น
จากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะกรรมการบริหารให้ออกโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 24

มาตรา 27 ผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) บริหารกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ
สำนักงานและตามนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบ และมติของคณะกรรมการบริหาร และบังคับบัญชา
พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(2) รับผิดชอบในการจัดการและดำเนินงานของสำนักงานตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมาย

(3) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับ
ที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา 28 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสำนักงาน และเพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา 29 ให้สำนักงานวางและถือไว้ซึ่งระบบบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการ แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีแสดงรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์ และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริง และถูกต้องตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้อความและหลักฐานอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา 30 ให้สำนักงานจัดทำงบดุล บัญชีทำการ บัญชีแสดงรายรับ และบัญชีแสดงรายจ่ายส่งผู้สอบบัญชี และให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี และให้ถือวันที่ 31 ธันวาคม เป็นวันสิ้นปีบัญชี

ให้ผู้สอบบัญชีที่คณะกรรมการบริหารเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อเสนอคณะกรรมการ

ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองรายงานผลการตรวจสอบบัญชีตามวรรคสอง

มาตรา 31 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี ให้สำนักงานทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อเสนอคณะกรรมการ โดยแสดงงบดุลบัญชีทำการ บัญชีแสดงรายรับ และบัญชีแสดงรายจ่ายที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องแล้ว พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชีรวมทั้งแสดงผลงานของสำนักงานในปีที่ล่วงมาด้วย

หมวด 3

กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

มาตรา 32 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานเรียกว่า "กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" ประกอบด้วย

- (1) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
- (4) ดอกผลหรือรายได้ของกองทุน
- (5) เงินอื่นที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุน

เงินทุนประเดิมตาม (1) และเงินอุดหนุนตาม (2) นั้น รัฐบาลพึงจัดสรรให้แก่สำนักงานโดยตรงเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

มาตรา 33 รายได้ของกองทุนและของสำนักงานให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อใช้ในการกิจการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา 34 เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกู้ยืมสำหรับดำเนินการก่อตั้ง ปรับปรุง และพัฒนากิจการของวิสาหกิจ หรือกลุ่มวิสาหกิจนั้นให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถเพิ่มขึ้น

(2) ให้ความช่วยเหลือส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนเพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) เป็นเงินช่วยเหลืออุดหนุนการดำเนินการใด ร่วมกิจการ ร่วมทุน หรือลงทุนใดที่เกี่ยวกับการก่อตั้ง การขยายกิจการ การวิจัย พัฒนาและการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นโดยรวม ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(4) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานและการบริหารกองทุน

มาตรา 35 ในการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนตามมาตรา 20 (5) ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37

ในกรณีเป็นการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกู้ยืมตามมาตรา 34 (1) ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณากำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินที่กู้ยืมจากกองทุน อัตราดอกเบี้ย และหลักประกันตามความจำเป็นและเหมาะสมด้วย

ในกรณีเป็นการให้ความช่วยเหลือส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนตามมาตรา 34 (2) ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาความจำเป็นตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนนั้น โดยในส่วนของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจให้คำนึงถึงงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับการจัดสรรไว้แล้วด้วย

มาตรา 36 คณะกรรมการบริหารอาจมอบหมายให้สถาบันการเงินที่มีนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เห็นสมควรเป็นผู้จัดการกองทุนในเงินกองทุนส่วนที่จัดสรรตามมาตรา 34 และมาตรา 42 ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนดโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตามมาตรา 20 (13)

ระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 และมาตรา 38

หมวด 4

แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

มาตรา 37 ให้สำนักงานจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า "แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อมตามมาตรา 11 (1) เสนอต่อคณะกรรมการบริหาร เพื่อเสนอให้คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามวรรคหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 38 แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 ให้สำนักงานจัดทำโดยการประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงผลการวิจัยและพัฒนาตลอดจนสภาพความจำเป็นและเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของปัญหาดังกล่าวที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยอาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือมาตรการในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในชุมชน ในภูมิภาค และในท้องถิ่นชนบทโดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

(2) การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถเพิ่มขึ้น

(3) การพัฒนาหรือจัดตั้งตลาดทุนหรือตลาดเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4) การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการและบุคลากรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการบริหาร การจัดการ การตลาด การผลิต และการพัฒนา

(5) การพัฒนาการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการจัดการ การผลิต การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด ตลอดจนการจัดการเชิงประยุกต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ การพัฒนารูปแบบ และการบรรจุผลิตภัณฑ์

(7) การส่งเสริมหรือการสนับสนุนด้านการตลาด การขยายตลาดทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ

(8) การส่งเสริม วิจัย และพัฒนา รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนการผสมผสานหรือประยุกต์เทคโนโลยีที่ทันสมัยกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

(9) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิสาหกิจ ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(10) การส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและสนับสนุนระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับวิสาหกิจขนาดใหญ่

(11) การส่งเสริมการรวมกลุ่มของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือเพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน

(12) การส่งเสริมและพัฒนาองค์การเอกชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(13) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการลงทุนและการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(14) การให้สิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือเพื่อจัดความเสียเปรียบหรือความจำกัดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(15) การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการด้านอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมและด้านสุขอนามัย

(16) การปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ ขั้นตอน วิธีการ และวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคและเพิ่มต้นทุนต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(17) การส่งเสริมสนับสนุนด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินทางปัญญาอื่น

(18) เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้นใหม่ ตลอดจนการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถดำเนินการต่อไป หรือรวมทั้งสามารถขยายกิจการ และแข่งขันกับกิจการอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศได้

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สำนักงานประสานกับองค์การเอกชนด้วย

มาตรา 39 ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 40 เพื่อให้การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมาตรา 37 บรรลุเป้าหมายและเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการกำหนดแผนปฏิบัติการดังกล่าว ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจัดทำและรับรองสถิติข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเผยแพร่

รายละเอียดของสถิติข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

สถิติข้อมูลที่จะทำการเผยแพร่ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสถิติข้อมูลที่แสดงภาพรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละสาขา เว้นแต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีส่วนได้เสียในเรื่องนั้นจะยินยอมให้เผยแพร่สถิติข้อมูลในรายละเอียดอื่นได้ด้วย

ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจส่งสถิติข้อมูลที่จัดทำขึ้นตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานเพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงการจัดทำรายงานสถานการณ์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

มาตรา 41 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 40 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่ต้องรายงานสถิติข้อมูลต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 40

หมวด 5

การส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ

มาตรา 42 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชน ที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุนตามมาตรา 34 ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงาน หรือสถาบันการเงินที่คณะกรรมการบริหาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นผู้จัดการกองทุน หรือส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่คณะกรรมการบริหารโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมอบหมาย แล้วแต่กรณี พร้อมด้วยรายละเอียดแสดงแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการ

การขอและการให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริม หรือการสนับสนุน ตลอดจนคุณสมบัติของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่มีสิทธิขอความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 43 ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนตามมาตรา 42 ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพิจารณาจัดสรรให้สอดคล้องกับแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือมาตรการตามมาตรา 38 โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ การเงินการลงทุน และเงินทุนหมุนเวียนของวิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนผู้ยื่นคำขอ

มาตรา 44 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความสามารถในการประกอบกิจการและแข่งขันกับกิจการอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควรได้รับสิทธิและประโยชน์ เพื่อเสนอแนะให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องสิทธิและประโยชน์ดังกล่าว พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้น

ในการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุรายละเอียดของสิทธิและประโยชน์ที่จะให้ เพื่อเป็นการจูงใจในการประกอบกิจการ รวมตลอดถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระยะเวลาในการรับสิทธิและประโยชน์ของวิสาหกิจนั้นไว้ด้วย

หมวด 6

การเพิกถอนการส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ

มาตรา 45 ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนใดกระทำการโดยไม่สุจริต เพื่อให้วิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนของตนมีสิทธิ

ได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือสนับสนุนตามมาตรา 42 หรือได้รับสิทธิและประโยชน์ที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามมาตรา 44 ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนการช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือสนับสนุน รวมถึงให้สิทธิ และประโยชน์ที่วิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนได้รับตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาสั่งเพิกถอนการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุน และให้สิทธิและ ประโยชน์ดังกล่าว

มาตรา 46 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม หรือองค์การเอกชนใด มิได้รายงานสถิติข้อมูลตามมาตรา 41 อาจถูกตัดสิทธิการได้รับการ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และสิทธิและประโยชน์ ตามมาตรา 42 และมาตรา 44

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรตัดการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และสิทธิ และประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานแจ้งรายชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่ม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนนั้น ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่มีอำนาจ หน้าที่ในเรื่องสิทธิและประโยชน์ตามมาตรา 44 พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของส่วน ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้น

มาตรา 47 ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับข้อเสนอแนะจาก คณะกรรมการตามมาตรา 11 (5) (6) (7) และ (8) และมาตรา 44 หรือต้องดำเนินการตามที่ คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 39 มาตรา 40 และมาตรา 46 วรรคสอง ต้องพิจารณาดำเนินการ ให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะหรือข้อกำหนดของคณะกรรมการ ในกรณีที่เห็นว่าไม่อาจดำเนินการตาม ข้อเสนอแนะหรือข้อกำหนดของคณะกรรมการได้ ให้รายงานประธานกรรมการหรือผู้ซึ่งประธาน กรรมการมอบหมายพิจารณาพร้อมรายละเอียดแสดงเหตุผลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ ข้อเสนอแนะหรือข้อกำหนดเช่นนั้น หรือได้รับแจ้งคำสั่งของคณะกรรมการ

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือผู้ซึ่งประธานกรรมการมอบหมายเห็นควรดำเนินการ กับรายงานตามวรรคหนึ่งประการใด ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

หมวด 7

บทกำหนดโทษ

มาตรา 48 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 12 ต้องระวาง โทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 49 ในวาระเริ่มแรก ให้อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมปฏิบัติหน้าที่ใน ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหาร และให้กรมส่งเสริม

อุตสาหกรรมดำเนินงานในหน้าที่ของสำนักงานไปก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดตั้งสำนักงานและมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศและมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยังขาดความสามารถในการประกอบการทั้งทางด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด และการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ และประกอบกับในสภาพการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเปิดเสรีทางการลงทุน การบริการ และการค้า จึงทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประสบภาวะที่ต้องแข่งขันกับกิจการค้าทำนองเดียวกันมากยิ่งขึ้นทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้น เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงสมควรจัดให้มีกระบวนการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน และมาตรการด้านสิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ สมควรจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ องค์กรของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 พ.ศ.2545^[3]

มาตรา 113 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ให้แก้ไขคำว่า "ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม" เป็น "ปลัดกระทรวงแรงงาน" และคำว่า "ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม" เป็น "ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี"

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจ

หน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 99/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557^[4]

ข้อ 2 ให้บรรดากฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป จนกว่าจะมีกฎกระทรวงหรือประกาศใหม่ใช้บังคับ

ภิรมย์พร/แก้ไข

วศิน/ตรวจ

24 มิถุนายน 2556

กองกฎหมายไทย/เพิ่มเติม

26 สิงหาคม 2557

^[1] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117/ตอนที่ 9 ก/หน้า 1/17 กุมภาพันธ์ 2543

^[2] มาตรา 5 วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 99/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

^[3] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119/ตอนที่ 102 ก/หน้า 66/8 ตุลาคม 2545

^[4] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131/ตอนพิเศษ 143 ง/หน้า 5/30 กรกฎาคม 2557

ภาคผนวก จ

สรุปความบทสัมภาษณ์คุณสิทธิติล มงคลสวัสดิ์
หัวหน้าส่วนนโยบายกฎหมายเพื่อ SMEs
ฝ่ายกฎหมายสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

29 กันยายน 2558

สรุปความบทสัมภาษณ์คุณสิทธิติล มงคลสวัสดิ์
หัวหน้าส่วนนโยบายกฎหมายเพื่อ SMEs
ฝ่ายกฎหมายสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

1. ผู้เขียนได้ทำการศึกษาการจำแนกขนาดวิสาหกิจตามกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้พบว่า จำแนกออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ประเทศญี่ปุ่นพบว่าสำนักงานว่าด้วยสถิติแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) แบ่งขนาดของหน่วยธุรกิจออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ ธุรกิจขนาดใหญ่ (Large Businesses) ธุรกิจขนาดกลาง (Medium Businesses) ธุรกิจขนาดย่อม (Small Businesses) และธุรกิจขนาดจิ๋ว (Micro Businesses) และประเทศญี่ปุ่นพบว่าแบ่งขนาดวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจขนาดจิ๋วโดยใช้คำว่า (small enterprise) จะเห็นว่าประเทศเหล่านี้มีการจำแนกขนาดวิสาหกิจที่มีความละเอียด ในขณะที่ตามกฎหมายของประเทศไทยจำแนกขนาดวิสาหกิจออกเป็น 2 ประการเท่านั้น ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) และวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ท่านเห็นว่าควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมโดยการบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด ทั้งนี้หากท่านเห็นว่าควรบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ท่านเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ: เห็นว่าในปัจจุบันยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) เนื่องจาก สสว. ยังไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนที่มากพอ ทำให้ไม่มีการบัญญัติคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยเฉพาะ แต่หากในอนาคตมีงบประมาณในการส่งเสริมวิสาหกิจมากขึ้นก็เห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ออกมาโดยตรง

2. หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการเป็น SMEs ของต่างประเทศใช้หลักเกณฑ์ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทของกิจการ ขณะที่หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการเป็น SMEs ของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ยึดจำนวนการจ้างงานหรือจำนวนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรในทุกประเภทกิจการ ได้แก่ ประเภทกิจการผลิตสินค้า การค้าส่ง การค้าปลีก และการให้บริการ ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ: เนื่องจากในปัจจุบันทาง สสว. จะเน้นให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) เป็นพิเศษอยู่แล้ว ดังนั้นสำหรับหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการเป็น SMEs จึงยังไม่มีการให้ความสนใจในการศึกษาเชิงลึกมากนัก กล่าวคือ เมื่อพิจารณาถึงความเป็นจริงพบว่า ณ ปัจจุบันการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ยังไม่ได้ให้การส่งเสริมกันมากนัก ดังนั้น สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจึงมีจำนวนน้อย อีกทั้งผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนไม่ทราบว่าการประกอบวิสาหกิจของ

ตนได้รับการส่งเสริมตามกฎหมาย จึงยังไม่เกิดปัญหาหรือต้องทบทวนหลักเกณฑ์ในการเป็นวิสาหกิจในตอนนี้

3. ท่านเห็นว่ากฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ SMEs ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 มีข้อบกพร่องหรือไม่ หากมีข้อบกพร่องท่านเห็นว่าควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไรเพื่อที่จะสามารถให้การช่วยเหลือ SMEs ได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

คำตอบ: เห็นว่ามีข้อบกพร่อง

ประการที่ 1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 มีเจตนารมณ์ให้ สสว. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การส่งเสริม SMEs เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ หน่วยงานในการส่งเสริมตามกฎหมายของไทยมีจำนวนมาก ได้แก่ ส่วนราชการก็มีหลายกระทรวงที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม SMEs รัฐวิสาหกิจก็มีหลายองค์กรที่ให้การส่งเสริม องค์กรเอกชนก็มีหลายองค์กรที่ส่งเสริม หน่วยงานของรัฐก็มีหลายหน่วยงานในการส่งเสริม แต่การส่งเสริมถ้าอยากให้ประสบความสำเร็จควรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงจัดตั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ขึ้นมาโดยมี สสว. เป็นศูนย์กลาง แต่ในความเป็นจริง สสว. ยังไม่ได้ทำหน้าที่นี้มากนัก หากแต่เป็นการส่งเสริมในลักษณะที่เหมือนกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอื่นๆ ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม เหมือนต่างคนต่างทำต่างคนต่างสนับสนุนนั่นเอง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น หากอยากให้ สสว. เป็นศูนย์กลางจึงต้องมีมาตรการเข้มแข็งของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) จะต้องเข้มงวดหรือมีนโยบายที่ชัดเจนให้ สสว. เป็นศูนย์กลางและแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ให้ สสว. มีความเป็นส่วนกลางมากกว่านี้เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก

ประการที่ 2 การส่งเสริมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการส่งเสริมนั้นหน่วยงานจะต้องจัดสรรงบประมาณ กำลังคน หรือความรู้ที่มีอยู่ใน 100 เปอร์เซ็นต์ ควรกระจายให้แก่วิสาหกิจอย่างทั่วถึง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความชัดเจนในส่วนนี้ และเพิ่มวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ขึ้นมาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการส่งเสริมตามที่มีการแก้ไขใหม่ เพราะเราสามารถแยกได้ว่าประเทศไทยในปัจจุบันมีวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ที่เปอร์เซ็นต์ มีวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) ที่เปอร์เซ็นต์ มีวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) ที่เปอร์เซ็นต์ กล่าวคือ ปัจจุบันจำนวนวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) มีเพียง 2 เปอร์เซ็นต์ โดยหลักแล้วเป็น วิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) และ วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) แต่ยังไม่มีการแยกคำนิยาม และควรแยกแต่ละประเภทกิจการด้วย กล่าวคือ การส่งเสริมเชิงพาณิชย์ กับการส่งเสริมเชิงอุตสาหกรรมจะให้น้ำหนักที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ กระบวนการอุตสาหกรรมมีงบประมาณและสภาพของธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีความพร้อมมากกว่าธุรกิจในเชิงพาณิชย์ ดังนั้น จึงควรรู้ว่าการส่งเสริมในอุตสาหกรรมไม่ควรเน้นหนักมากเหมือนกับการส่งเสริมในเชิงพาณิชย์

ประการที่ 3 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

และคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเห็นว่าไม่ว่าจะมีคณะกรรมการกี่ชุด แต่ในคณะกรรมการนั้นควรมีผู้แทนของวิสาหกิจมาเป็นคณะกรรมการด้วย เนื่องจากตัวแทนหรือผู้แทนเหล่านั้นจะรู้ปัญหา เข้าใจปัญหา ทราบความต้องการได้ดีกว่าคณะกรรมการที่มาจากส่วนราชการ และสามารถที่จะเสนอแนวทางในการส่งเสริมแต่ละด้านได้ดีกว่า ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ที่มากกว่า เพราะตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ผู้ที่ได้รับประโยชน์ คือ ผู้ประกอบการ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมนั่นเอง

ประการที่ 4 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริม SMEs ต้องยอมรับในความเป็นจริงว่างบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริม SMEs ที่มาจากงบประมาณของแผ่นดินถูกกระจายไปยังกระทรวง กรม และส่วนราชการต่างๆ หากเป็นไปได้เห็นว่าควรนำงบประมาณเหล่านั้นมาไว้กับ สสว. เพราะ สสว. เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม ส่วนบรรดากระทรวง กรม ส่วนราชการต่างๆ ก็ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือกำหนดหลักเกณฑ์มากกว่า เช่น กระทรวงอุตสาหกรรมเน้นในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสร้างโรงงาน การนำเข้าเครื่องจักร การกำหนดเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินในการส่งเสริมซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่มากกว่า

ประการที่ 5 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ไม่ได้มีการกำหนดโทษหรือข้อกำหนดให้ส่วนราชการต่างๆ ปฏิบัติมากนัก จึงควรทบทวนปรับปรุงในส่วนนี้ กล่าวคือ นำโทษทางอาญามาใช้เพียงประการเดียวกรณีถ้าคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเชิญบุคคลใดมาให้อภัยคำ แต่ไม่มาก็กำหนดโทษตามมาตรา 48 แต่ข้อบังคับอื่นๆ ไม่มีเลย โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายส่งเสริมที่เป็นเสมือนผู้ให้ความช่วยเหลืออย่างเดียว แต่ความเป็นจริงกฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือหรือให้คุณก็ควรที่จะกำหนดโทษด้วยสำหรับกรณีที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ประการที่ 6 ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในตอนี้ คือ ปัญหาการใช้เงินกองทุนตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ กล่าวคือ คำนียามองค์การเอกชนยังไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่สมควรได้รับการส่งเสริม กล่าวคือ องค์การเอกชนไม่รวมถึงสมาคม มูลนิธิ ดังนั้น สสว. จะให้เงินแก่สมาคม มูลนิธิ ไม่ได้ทั้งที่ความเป็นจริงหากสมาคม มูลนิธิ ได้รับเงินอุดหนุน ก็อาจที่จะนำเงินดังกล่าวไปสนับสนุน SMEs ได้ จะเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของ สสว. กล่าวคือ กฎหมายให้อภัยคำที่ไม่เหมือนกันในมาตรา 17 ซึ่งควรปรับปรุงโดยใช้ถ้อยคำที่เหมือนกัน และเขียนให้ชัดเจนเรื่องการใช้เงินตามมาตรา 34 หากมีการปรับปรุงแล้วจะทำให้ไม่เสียเวลาในการตีความ ซึ่งสามารถลดปัญหาในทางปฏิบัติได้

สัมภาษณ์โดย นาย สุรศักดิ์ มีบัว

นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล

นายสุรศักดิ์ มีบัว

ประวัติการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปีสำเร็จการศึกษา พ.ศ.2554

ประกาศนียบัตรวิชาชีพนายความ
รุ่นที่ 39 พ.ศ 2555
สภานายความ

เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 67 ปีการศึกษา 2557
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ทุนการศึกษา

ทุนส่งเสริมการศึกษาประเภทที่ 2
จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์